

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om kommunala pensioner och lag om ändring av 34 § lagen om kommunala tjänsteinnehavare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om kommunala pensioner ändras så att i den görs sådana ändringar som motsvarar i huvudsak de ändringar som redan blivit godkända i pensionssystemet för den privata sektorn. Syftet med ändringarna är att pensionsskyddet skall fastställas på ett mer rättvist sätt än för närvarande och att sporra äldre personer att fortsätta längre i arbetslivet än tidigare. Dessutom föreslås att det kommunala pensionssystemets hållbarhet stärks så att systemet motsvarar de nya omständigheter som följer av att befolkningen åldras.

Enligt förslaget intjänas kommunal pension i framtiden på basis av inkomsterna under hela arbetskarriären och inte av en pensionslön som bestäms skilt för var och en anställning. Den kommunala pensionen räknas ut på basis av inkomsterna och tillväxtprocenten för varje enskilt år. Pension börjar intjänas redan från 18 års ålder och tillväxtprocenten stiger med åldern så att den till att börja med är 1,5 procent per år, från 53 års ålder 1,9 procent och från 63 till 68 års ålder 4,5 procent. Arbetstagarna deltar i kostnaderna från 53 års ålder med en högre arbetspensionsavgift än för närvarande. Man frångår systemet med att begränsa och samordna de pensioner som intjänas efter att ändringarna har trätt i kraft, förutom när det gäller primära ersättningar. Åldern för ålderspension blir flexibel och vid fyllda 63 år kan man gå i pension, varvid beloppet av den pension som intjänats före 1995 omvandlas till att motsvara pensionsåldern 63 år.

Den pension som intjänats fram till utgången av 2004 räknas ut färdigt, så att också pågående anställningar avslutas vid utgången

av december 2004 och på grundval av de dittills erhållna inkomsterna beräknas pensionslönen enligt nu gällande bestämmelser. På detta sätt uträknad pension samordnas med övriga arbetspensioner.

Också sättet för beräkningen av de inkomster som utgör grund för pensionen för återstående tid ändras så att det blir mer rättvist än för närvarande. För säkerställande av pensionsnivån för dem som länge har varit invalidpensionerade höjs invalidpensionerna med en av åldern beroende koefficient när fem år har förflutit sedan pensionen började. Genom den nya lönekoefficienten säkerställer man att nivån på pensionsskyddet kvarstår för samtliga år av arbetskarriären. Bestämmandet av det pensionsskydd som tillväxer för oavlönade perioder förändras så att pension tillväxer av de löner som ligger till grund för de inkomstrelaterade förmånerna.

Arbetslöshetspension som ett separat pensionsslag föreslås slopad så att 1950 eller senare födda arbetstagare inte längre har rätt till sådan pension.

Inom pensionssystemet förbereder man sig på den ökade livslängden så att man fr.o.m. 2009 tar i bruk en livslängdskoefficient, genom vilken pensionsskyddet anpassas till den ökade livslängden. Alla löpande pensioner justeras med ett index där lönernas andel är 20 procent och prisernas andel 80 procent. Arbetsinkomsterna åter höjs till nivån för den tidpunkt då pensionen räknas ut genom införande av en ny lönekoefficient, där lönernas andel är 80 procent och prisernas andel 20 procent.

Föreslagna ändringarna avses träda i kraft vid ingången av 2005.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning	4
2. Nuläge	4
2.1. Lagstiftning och praxis	4
Pensionsrätt på grundval av anställningar och förtroendeuppdrag	4
Pensionsförmåner	5
Förtida pensioner och rehabilitering	6
Återstående tid	6
Pensionslön	7
Samordning	7
Löntagarens pensionsavgift	8
Indexbundenhet	8
2.2. Bedömning av nuläget	8
Pensionstillväxt och samordning	8
Avgång med pension	8
Oavlönade perioder	9
Återstående tid	9
Pensionslön	10
Index	10
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	10
Allmänna mål	10
Ändringar gällande pensionstillväxten	11
Ändringar gällande ålderspension	11
Ändringar gällande den förtida och den senarelagda ålderspensionen	12
Ändringar gällande regeln för beräkning av pensionen och samordning	13
Tiden för intjänande av pensionsskydd	15
Ändringar gällande invalidpension	15
Ändringar gällande yrkesinriktad rehabilitering	17
Ändringar gällande index	17
Löntagarnas pensionsavgift	17
Förberedelser inför en ökad förväntad livslängd	18
Pensionens tillväxt för oavlönade perioder	18
Ändringar gällande arbetslöshetspensionen	19
Individuell förtidspension	20
Deltidspension	20
Ändring av pension till ålderspension	20
Ändringsförslagets motsvarighet till ändringarna i arbetspensionslagarna på den privata sidan	21
4. Propositionens verkningar	21
4.1. Ekonomiska verkningar	21
4.2. Bedömning av könsverkningarna	23
5. Beredningen av propositionen	25

6. Samband med andra propositioner.....	25
DETALJMOTIVERING	26
1. Lagförslag	26
1.1. Lag om kommunala pensioner	26
Ikraftträdelsebestämmelse	44
1.2. Lag om kommunala tjänsteinnehavare	55
2. Ikraftträdande	55
3. Lagstiftningsordning.....	55
om ändring av lagen om kommunala pensioner.....	58
om ändring av 34 § lagen om kommunala tjänsteinnehavare.....	85
BILAGA.....	86
PARALLELLTEXTER	86
om ändring av lagen om kommunala pensioner.....	86
om ändring av 34 § lagen om kommunala tjänsteinnehavare.....	141

ALLMÅN MOTIVERING

1. Inledning

Ändringarna som gäller arbetspensionslagarna på den privata sektorn godkändes i riksdagen våren 2003 och lagarna angående dessa (634/2003 — 638/2003) träder i kraft den 1 januari 2005. Regeringens proposition med förslag till ändring av pensionslagstiftningen på den privata sektorn (RP 242/2003 rd) avläts till riksdagen hösten 2002. Till grund för propositionen låg det avtal som de centrala arbetsmarknadsorganisationerna träffat den 12 december 2001 angående utvecklandet av arbetspensionerna inom den privata sektorn samt det kompletterande avtalet av den 5 september 2002. Målet med överenskommelsen var att införa de ändringar i arbetspensionssystemet som behövs för att man skall kunna skjuta upp den genomsnittliga pensioneringsåldern. Målet var dessutom att skapa förutsättningar för en sammanslagning av den privata sektorns arbetspensionslagar. Sättet för uträkning av pensionen på grundval av hela intjänandetiden är ägnat att göra pensionssystemet mer rättvist än för närvarande och erbjuda möjligheter till ett mer åskådligt arbetspensionssystem. Målet var också att trygga arbetstagarna och företagarna ett tillräckligt, inkomstrelaterat pensionsskydd också i framtiden.

Enligt regeringsprogrammet föreslås att de ändringar som motsvarar reformen på den privata sektorn nu införs också i lagstiftningen som gäller kommunala pensioner. I propositionen beaktas likväl det kommunala pensionssystemets särdrag.

Det första skedet av reformen gällde de olika formerna av förtida pension samt yrkesinriktad rehabilitering och angående dessa avläts regeringens proposition rörande det kommunala pensionssystemet (RP 197/2002 rd och RP 42/2003 rd) till riksdagen hösten 2002 och sommaren 2003. Den första ändringen gällde en ändring av den lägre åldersgränsen för deltidspension till 58 år samt slopande av systemet med individuell förtidspension. Ändringen ingick i den nya lagen om kommunala pensioner (549/2003,

KomPL), som trädde i kraft den 1 augusti 2003. Åldersgränsen för deltidspension för dem som är födda 1947 eller senare steg till 58 år vid ingången av 2003 och ändringarna som gäller individuell förtidspension trädde i kraft vid ingången av 2004. Lagändringarna som gäller yrkesinriktad rehabilitering (921/2003) trädde i kraft vid samma tidpunkt.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Pensionsrätt på grundval av anställningar och förtroendeuppdrag.

Enligt 5 § lagen om kommunala pensioner intjänas pension i anställningar och förtroendeuppdrag så, att pensionsskyddet inte gäller en anställning före det år då den anställda fyllde 14 år. Pension intjänas inte heller i en anställning eller ett förtroendeuppdrag som har börjat efter det att den anställda eller den förtroendevalde fyllde 65 år eller under den tid som en person har fått invalidpension inefattande pensionsdel för återstående tid enligt en arbetspensionslag.

Enligt 51 § KomPL räknas såsom till pension berättigande tid tjänstgöringstiden från och med 23 års ålder. Pensionen räknas separat för var och en anställning. För förtroendeuppdrag tillväxer pension för varje kalenderår, under vilket till den förtroendevalda har betalats ersättning för inkomstbortfall eller separata arvoden som betalas för vissa tider. Om beloppet av de arvoden som betalats för vissa tider per år understiger 181,68 euro, tillväxer det ingen pension alls av dessa. Inkomstgränsen har angetts enligt 1966 års indexnivå och granskningen sker separat i fråga om de arvoden som vart och ett medlemsamfund betalat ut. Har en anställning inte fortgått utan avbrott minst en månad eller har den inkomst som erhållits i anställningen inte nått upp till 15,14 euro per månad eller är beloppet av den förtroendevaldes ersättningar för inkomstbortfall mindre än 181,68 euro per år, förutsätts det för att pension skall till-

växa att sådan har uppkommit till ett belopp av minst 1,68 euro per månad. Inkomstgränsens belopp motsvarar 1966 års index och pensionens minimibelopp 1997 års index.

Från den tjänstgöringstid som berättigar till pension dras av vissa avbrott. Enligt 52 § KomPL räknas såsom till pension berättigande tid inte sådant avbrott i anställningen som beror på fullgörande av värnplikt eller minst en månad långt, oavlönat avbrott i anställningen, under vilket den anställda har utfört arbete som omfattas av någon arbetspensionslag. Också över ett år långt oavlönat avbrott dras av från pensionstiden, förutom om arbetstagaren för avbrottstiden har fått särskild moderskapspenning eller moderskaps-, faderskaps- eller rehabiliteringspenning.

Pensionsförmåner

Enligt lagen om kommunala pensioner är åldern för ålderspension 65 år. En före 1960 född arbetstagare, som har varit i fortlöpande kommunal anställning den sista december 1992 och vars kommunala tjänstgöring fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet har dock rätt att gå i ålderspension när han eller hon uppnått sin bestämda, vägda pensionsålder. Åldern för ålderspension räknas som ett vägt medeltal av 63 och 65 år så att talet 63 multipliceras med de pensionsberättigande tjänstgöringsmånader som personen har haft före 1995 och talet 65 multipliceras med tiden från den 1 januari 1995 tills personen uppnår 65 års ålder. Det erhållna talet divideras med det sammanlagda antalet månader, dock med högst 360 månader. År månaderna sammanlagt flera än 360 till antalet, dras den överskjutande delen av från de månader som utgör multiplikator för talet 65. Pensionsåldern för dessa arbetstagare är en individuell pensionsålder mellan 63 och 65 år, uttryckt i år, månader och dagar, t.ex. 63 år 8 månader 27 dagar.

På motsvarande sätt kvarstår en pensionsålder som är lägre än 65 år för de arbetstagare som före den 1 juli 1989 omfattades av en lägre, yrkesbaserad pensionsålder och vilka i enlighet med 16 a § lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964) hade rätt att välja och som valde den tidigare, lägre pensionsåldern och

vilkas kommunala tjänstgöring fortgått oavbrutet fram till pensionsfallet. De yrkesbaserade pensionsåldrarna låg mellan 53 och 62 år. Den vägda pensionsåldern för dessa personer räknas på samma sätt som pensionsåldern för dem som omfattas av den allmänna pensionsåldern, dock med användning av den yrkesbaserade pensionsåldern eller pensionsåldrarna i stället för 63 år. Pensionsåldern för dem som har valt yrkesbaserad pensionsålder kan också vara lägre än 63 år.

Före pensionsåldern 65 år kan också de arbetstagare gå i pension, vilka har övergått från kommunal tjänstgöring till att omfattas av något annat offentligt pensionssystem och för vilka inom detta system har bestämts en personlig pensionsålder enligt samma principer som inom det kommunala pensionssystemet. Också de arbetstagare som på grund av kommunaliseringen av en statlig funktion har övergått från anställning hos staten till en kommunal anställning, har kunnat behålla sin pensionsålder som är lägre än 65 år och som bestämts enligt lagen om statens pensioner, och också de har rätt att från sin kommunala anställning gå i ålderspension i denna lägre ålder, som betraktas som åldern för ålderspension också inom det kommunala pensionssystemet.

En person som omfattas av den allmänna pensionsåldern kan gå i förtida ålderspension tidigast fem år innan han eller hon uppnår sin egen pensionsålder. Härvid dras från pensionens belopp av 0,4 procent för varje månad som arbetstagaren tar ut sin pension före han eller hon uppnår sin egen pensionsålder. Inom det kommunala systemet kan tjänstgöringen fortsätta över pensionsåldern och pension intjänas normalt av denna tjänstgöring. För pensionering efter uppnådd pensionsålder betalas ingen uppskovsförhöjning.

Invalidpension omvandlas till ålderspension vid 65 års ålder eller vid den egna, personliga pensionsåldern. Deltidspension omvandlas till ålderspension vid pensionsåldern 65 år eller vid den egna, vägda pensionsåldern som räknats ut på basis av pensionsåldrarna 63 och 65 år. De personer som valt yrkesbaserad pensionsålder har inte rätt till deltidspension. Arbetslöshetspension omvandlas alltid till ålderspension vid pensionsåldern 65 år, eftersom bibehållandet av den personliga

pensionsåldern förutsätter att den kommunala tjänstgöringen fortgår fram till pensionsfallet.

Enligt 40 § KomPL tillväxer för närvarande pension 1,5 procent per år, dvs. 1/8 procent av pensionslönen per månad för den tjänstgöringstid som berättigar till pension. Tillväxten ändras till 2 procent per år, dvs. 1/6 procent per månad från ingången av den kalendermånad som följer på den då den anställda fyllde 55 år. Pensionstillväxten är graderad för den återstående tiden och för den tid under vilken arbetstagaren har uppburet invalidpension som innehåller återstående tid. Tillväxtprocenten är då fram till det att arbetstagaren fyller 50 år 1/8 procent per månad, från fyllda 50 år fram till det att arbetstagaren fyller 60 år 1/10 procent per månad (1,2 procent per år) och för tiden efter det att arbetstagaren fyllde 60 år 1/15 procent per månad (0,8 procent per år).

En arbetstagare vars kommunala anställning har börjat före den 31 december 1992, har en bättre pensionstillväxt än de ovan nämnda. Om den kommunala anställningen har varit i kraft oavbruten och fortgår ända fram till pensionsfallet, är pensionstillväxten för tiden före 1995 2,2 procent per år, dvs. 11/60 procent per månad. Har anställningen upphört eller upphör den före pensionsfallet, är tillväxten 2 procent per år, dvs. 1/6 procent per månad.

Förtida pensioner och rehabilitering

I lagen om kommunala pensioner har redan gjorts de ändringar som ansluter sig till totalrevideringen av det kommunala pensionskyddet. Ändringarna gäller individuell förtidspension, deltidspension och rehabilitering. Rätt till individuell förtidspension har de före 1944 födda tjänsteinnehavare och arbetstagare samt de 1944—1947 födda tjänsteinnehavare och arbetstagare, vilka hade rätt att välja yrkesbaserad pensionsålder, men inte gjorde detta val. I stället för individuell förtidspension togs i lagen om kommunala pensioner in en ny definition på arbetsoförmåga, enligt vilken vid bedömningen av rätten till invalidpension för 60 år fyllda tjänsteinnehavare och arbetstagare beaktas ett påfrestande och slitsamt arbete samt arbetets krävande natur och ansvarsfullhet. Definitionen

på yrkesbaserad arbetsoförmåga tillämpas också på yngre arbetstagare som söker invalidpension medan den kommunala anställningen fortgår.

Den nedre åldersgränsen är 58 år för 1947 eller senare födda arbetstagare. För dem som är födda tidigare är den nedre åldersgränsen 56 år. Av en kommunal anställning under tid med deltidspension tillväxer pension med 2 procent per år på samma sätt som för annat arbete. Dessutom tillväxer pension av den nedgång i förvärvsinkomsterna som uppstår vid övergången från heltidsarbete till deltidarbete. Tillväxten är 0,75 procent per år räknat på nedgången i inkomsterna. Om en person dock är född före 1947, är tillväxten 2 procent per år och om han eller hon är född 1947—1951, är tillväxten 1 procent, om personen går i deltidspension först efter fyllda 60 år.

Rätt till arbetslöshetspension har en 60 år fylld, långvarigt arbetslös person, som företer ett av Arbetskraftsbyrån utfärdat intyg över arbetslösheten. Arbetslöshetspensionen bestäms på samma sätt som invalidpensionen, förutom att till arbetslöshetspensionen inte fogas en pensionsdel som grundar sig på tiden från pensionsfallet fram till pensionsåldern, dvs. pensionsdelen för återstående tid. Denna läggs till pensionen först i det skede då arbetslöshetspensionen omvandlas till åderspension.

I reformen som gäller rehabilitering har för den kommunala pensionsanstalten föreskrivits skyldighet att tillhandahålla yrkesinriktad rehabilitering för en person som kan konstateras vara hotad av arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada. Med hjälp av rehabilitering kan också sådana personer stanna kvar i arbetslivet, vilkas arbetsförmåga inte längre räcker till för vissa krävande yrken inom den offentliga förvaltningen, såsom t.ex. inom brand- och räddningsväsendet samt inom hälsovården.

Återstående tid

I 53 — 58 § lagen om kommunala pensioner bestäms om rätten till pension som innehåller s.k. återstående tid. Som till pension berättigande tid beaktas tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern, om pensions-

fallet inträffar medan anställningen fortgår eller inom ett år sedan denna upphört. Denna tid på ett år, den s.k. efterkarenstiden, förlängs på grund av studieledighet och av förmåner vid rehabilitering, sjukdom och arbetslöshet samt på grund av vården av barn. Denna tid har i fråga om nämnda förmåner beaktats på olika sätt, beroende på vilken förmån saken gäller. Inkomsterna för återstående tid bestäms på inkomsterna för den minst sex månader långa anställning som upphört under den sista efterkarenstiden. Om ingen minst sex månader lång anställning har upphört under efterkarenstiden, bestäms inkomsten för återstående tid på basis av lönerna i den anställning som först upphört under efterkarenstiden.

Pensionslön

Bestämmelserna om den pensionsgrundande lönen ändrades vid ingången av 1996. Pensionslönen bestäms på de indexjusterade arbetsinkomsterna för de tio sista kalenderåren före det år då varje enskild anställning upphörde. Bestämmelser om pensionslönen ingår i 68—73 § KomPL. I fråga om anställningar som är kortare än tio år är pensionslönen ett medeltal av inkomsterna de år som föregått året då pensionsfallet inträffade. När pensionslönen räknas ut beaktas inte de år under vilka inkomsterna understiger hälften av den uträknade medelinkomsten. De år som lämnas obeaktade kan dock vara högst tre till antalet. Vid användningen av inkomsterna för de tio senaste åren då pensionslönen räknas ut övergår man dock gradvis till att efter det år då lagändringen träder i kraft lägga till ett år i sänder vad gäller antalet år som skall beaktas i pensionslönen. Detta innebär att pensionslönen räknas på det sätt som avses i den nuvarande bestämmelsen för fulla tio år först år 2006.

När det kommunala pensionssystemet ändrades genom en ändring som trädde i kraft vid ingången av 1995, avslutades de då gällande kommunala anställningarna och för dem beräknades pensionslönen fram till utgången av 1994. Denna pensionslön uträknades enligt den tidigare gällande bestämmelsen på basis av inkomsterna för de högst fyra sista kalenderåren genom att av dessa välja

de med avseende på inkomstnivån två mellersta åren. De pensioner som intjänats fram till utgången av 1994 är alltså färdigt uträknade för de arbetstagare som vid denna tidpunkt hade en fortlöpande kommunal anställning.

I 72 § KomPL bestäms om hur särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet eller rehabiliteringsperioder inverkar på pensionslönen. För att dessa oavlönade perioder inte skall minska pensionen, beaktas vid bestämmandet av pensionslönen endast de inkomster som har erhållits under sådana år, i vilka inte ingår sådan oavlönad tid. I 73 § KomPL bestäms att pensionslönen skall justeras enligt prövning i de fall då pensionslönen av något undantagsskäl inte motsvarar den stabiliserade inkomstnivån.

Samordning

Enligt 76 § KomPL samordnas pensionen med de övriga grundpensionerna och fortlöpande ersättningarna så, att pensionerna sammanlagt inte överstiger samordningsgränsen. Samordningsgränsen är 60 procent av samordningsgrunden. Den kan också vara högre för de före 1960 födda arbetstagare, vilka hade fortlöpande kommunal tjänstgöring som var i kraft vid utgången av december 1992 och vilkas tjänstgöring fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet. Samordningsgränsen räknas på talen 60 och 66 som ett vägt medeltal på samma sätt som pensionsåldern. Gränsen kan utgöra högst 66 procent av samordningsgrunden. Samordningsgrunden är den högsta lön som utgör grund för grundpensionen i ett sådant tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarkerksamhet, som har fortgått minst ett år. Om de sammanlagda pensionerna överstiger samordningsgränsen, minskas pensionen med den överskjutande delen.

Primära med hänsyn till den kommunala pensionen är de pensioner, fortlöpande ersättningar och livräntor som baserar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) och trafikförsäkringslagen (279/1959). Kommunal pension betalas ut endast om pensionens belopp är större än den primära förmånen.

Löntagarens pensionsavgift

Enligt 133 § KomPL är löntagarnas pensionsavgift en i 12 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/1961, APL) bestämd andel av de kommunala lönerna, arvoden och ersättningarna för inkomstbortfall. Enligt 12 b § 1 mom. APL är arbetstagarens pensionsavgift tre procent ökat med hälften av det procenttal, med vilket den genomsnittliga försäkringspremien för en försäkring enligt minimivillkoren i APL, i procent av lönen överskrider talet 18,2.

Ett medlemsamfund är skyldigt att i samband med utbetalningen av löner och arvoden innehålla löntagarnas pensionsavgift av sina arbetstagare och av de förtroendevalda på de arvoden och ersättningar för inkomstbortfall som medlemsamfundet betalat till dessa. Arbetsgivaren redovisar avgiften till den kommunala pensionsanstalten.

Löntagarnas pensionsavgift år 2003 är 4,6 procent av ovan nämnda inkomster.

Indexbundenhet

Pensionsskyddet är bundet vid löne- och prisnivån. Enligt 78 § KomPL justeras pensionslönen och pensionen enligt de indextal som fastställs i 9 § APL. Fram till utgången av det kalenderår då arbetstagaren eller förmansslåtare fyller 65 år binds pensionsskyddet vid ett index där vägningskoefficienten för förändringen i lönenivån är 0,5 och vägningskoefficienten för förändringen i prisnivån 0,5. För tiden efter detta används ett index där vägningskoefficienten för förändringen i lönenivån är 0,2 och vägningskoefficienten för förändringen i prisnivån 0,8 (nedan pensionsindex).

2.2. Bedömning av nuläget

Pensionstillväxt och samordning

För närvarande tillväxer pension fram till 55 års ålder med 1,5 procent per år och därefter med 2 procent per år. Inom det kommunala systemet övergick man till denna tillväxt vid ingången av 1995 från en tilläggspen-

sionstillväxt om 2,2 procent per år. Full pension kunde uppgå till högst 66 procent av samordningsgrunden. Enligt det tidigare systemet tillväxte full pension av 30 tjänstgöringsår, och om en persons yrkesbaserade pensionsålder var 55 år, t.o.m. av 25 års tjänstgöring. Man har emellertid inte kunnat gå i pension förrän man uppnått sin pensionsålder, varför de personer som efter fyllda 23 år trätt i kommunal anställning intjänade mycket mer pension än vad som på grund av samordning betalades ut i pension.

Eftersom det tidigare intjänade pensionsskyddet för en stor del av personerna i kommunal anställning är skyddat, kan full pension också på basis av den nya tillväxten intjänas långt före pensionsåldern. Enligt den gällande lagen om kommunala pensioner är samordningsgränsen 60 procent av samordningsgrunden, och för en del av arbetstagarna är den på grund av de tidigare nämnda skydden det vägda medeltalet av talen 60 och 66, maximalt dock högst 66 procent av samordningsgrunden. Det faktum att pensionen intjänas till fullt belopp innan åldern för ålderspension uppnås är inte direkt ägnat att sporra någon till fortsatt arbetande efter pensionsåldern eller ens ända fram till pensionsåldern. Däremot kan ett system där fortsättandet i arbetslivet helt konkret skapar tillväxt också i det kommande pensionsskyddet främja fortsatt arbetande.

Avgång med pension

Inom det kommunala pensionssystemet var den genomsnittliga åldern för avgång med ålderspension år 2002 61,9 år. Åldern för ålderspension har stigit med ett år från 1995. Stegringen i åldern för ålderspension beror på att de pensionsåldrar som sänkts på grundval av tidigare reformer småningom börjar förlora sin betydelse. Att höja pensionsåldern går dock mycket långsamt. Från en kommunal anställning gick år 2002 ca 4 500 personer i ålderspension och ca 300 personer i förtida ålderspension. Förtida ålderspension har inte blivit alltför populär, eftersom pensionsåldern för största delen av dem som går i pension fortfarande är 63 år eller lägre. Åldersgränsen för förtida ålderspension är fem år lägre än personens egen pen-

sionsålder, som lägst 58 år. Den nedre åldersgränsen för förtida ålderspension måste betraktas som alltför låg med hänsyn till målet att arbetandet skall fortsätta.

Deltidspensionen var det nästpopuläraste pensionsslaget efter ålderspension år 2002, då över 4 000 personer blev deltidspensionerade. Åldersgränsen för deltidspension var år 2002 fortfarande 56 år, men steg från ingången av 2003 för år 1947 eller senare födda till 58 år. År 2002 gick ca 1 700 personer i arbetslöshetspension och den genomsnittliga åldern för detta pensionsslag var 60,3 år. Avgången med arbetslöshetspension vid ca 60 års ålder har också för sin del sänkt pensioneringsåldern. Överföringen av utkomstskyddet för åldrande långtidsarbetslösa från pensionsystemet till att omfattas av skyddet mot arbetslöshet stöder alltså både målet att klärlägga pensionssystemet och målet att skjuta upp pensioneringen.

Oavlönade perioder

Från pensionstiden dras inte av oavlönad tjänstledighet eller arbetsledighet som fortgår högst ett år. Ett undantag utgör tjänstledighet eller arbetsledighet, under vilken arbetstagararen har haft en annan anställning som ger rätt till pension. Vissa oavlönade perioder, bl.a. permittering samt utbildning och rehabilitering, utökar i form av arbetspensionstillägg också pensionerna. Även om från pensionstiden inte dras av sådant oavlönat avbrott i anställningen som fortgår högst ett år, kan detta dock leda till att pensionens belopp minskar, om avbrottet infaller under de år som beräkningen av pensionslönen baserar sig på. En oavlönad period som infaller under åren för beräkning av pensionslönen kan leda till att pensionslönen minskar, om inte den oavlönade perioden är tillräckligt lång och inte infaller inom ett och samma kalenderår. Om en oavlönad period är minst åtta månader lång och infaller inom ett och samma kalenderår, är inkomsterna för året i fråga i allmänhet under hälften av inkomsterna i genomsnitt och kan därför lämnas bort från de år som beräkningen av pensionslönen baserar sig på. Om orsaken till den oavlönade perioden är vårdledighet eller rehabilitering, har den oavlönade periodens minskande effekt på pen-

sionslönen förhindrats genom en specialbestämmelse i lagen.

Det problematiska är att avbrott i anställningen, även om orsaken till avbrottet är den samma, kan ha olika effekt på arbetstagarens pensionsskydd, beroende på vid vilken tidpunkt i arbetskarriären som avbrottet infaller.

Återstående tid

Den omständigheten huruvida en pensionsdel som baserar sig på den tid som infaller mellan pensionsfallet och pensionsåldern, dvs. den återstående tiden, skall hänföras till pensionen beror enligt den nuvarande lagstiftningen på hur lång tid som, då pensionsfallet inträffar, har förflutit sedan anställningen upphörde. Ursprungligen var denna s.k. efterkarenstid ett år. Från den här huvudregeln har dock många undantag gjorts så, att erhållandet av vissa sociala förmåner förlängs efterkarenstiden.

Efterkarenstiden förlängs på olika sätt, beroende på vilken förmån som har erhållits. I praktiken kan en person t.ex. först få inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning, därefter sjukdagpenning och sedan åter arbetslöshetsdagpenning. Följden kan bli att någon rätt till återstående tid inte längre finns vid tidpunkten för pensionsfallet, trots att denna rätt hade förelegat om någon sjukdagpenningsperiod inte alls hade infallit. För den person som saken gäller har det varit helt omöjligt att förutse denna effekt av sjukdagpenningen. Sjukdagpenningen förlänger denna efterkarenstid endast till den del som dagpenning har betalats under tre år omedelbart före arbetsoförmågans inträde.

Inkomsten för den återstående tiden bestäms på inkomsterna av den minst sex månader långa anställning som har upphört under den sista efterkarenstiden. Om personen inte har en sex månaders tjänstgöringsperiod under efterkarenstiden, bestäms inkomsten på grundval av en minst en månads tjänstgöringsperiod. Inkomsten för återstående tid kan alltså bestämmas i anslutning till en t.o.m. mycket kort tjänstgöringsperiod som inte alls motsvarar den faktiska inkomstrivån. Denna slumpmässighet accentueras speciellt när det gäller personer som blivit arbetsoförmögna vid unga år. Den pensionsdel

som dessa intjänat genom arbete blir i allmänhet liten och arbetspensionens belopp blir på ett avgörande sätt beroende av pensionsdelen för den återstående tiden.

Å andra sidan är antalet unga som förlorar arbetsförmågan lågt. Enligt statistiken var andelen 20-24-åringar som år 2002 fick invalidpension och rehabiliteringsstöd inom det kommunala pensionssystemet 0,2 procent, 25-29-åringar 0,3 procent och 30-34-åringar 1,2 procent.

Bestämmelserna om återstående tid är mycket komplicerade och svårbegripliga, varför den pensionssökande själv har svårt att veta huruvida till hans eller hennes pension hänförs återstående tid och på vilken inkomst dess belopp beräknas.

Pensionslön

Inom det kommunala pensionssystemet övergick man vid ingången av 1989 till att beräkna pensionslönen separat på basis av varje anställning. Tidigare bestämdes pensionslönen för alla, även tidigare avslutade, anställningar enligt inkomsterna för de fyra sista kalenderåren i den sista anställningen. Ändringen motiverades bl.a. med att förvärvspensionsprincipen inte helt och hållet genomförts inom det kommunala pensionssystemet. Inkomsterna för den sista anställningen motsvarar nödvändigtvis inte alls nivån i de anställningar som upphört tidigare. I praktiken har det uppstått situationer där en person efter över 20 års tjänstgöring i huvudsyssla har tagit emot ett kommunalt kort arbetsförhållande i bisyssla, där inkomstnivån varit en bråkdel av lönen för anställningen i huvudsyssla och också tvärtom, där man genom ett par månaders tjänstgöring i huvudsyssla har kunnat höja nivån på sitt pensionskydd betydligt.

Vid början av 1996 ändrades beräkningsregeln för den lön som utgör grund för pensionen inom det kommunala systemet, på samma sätt som inom de övriga arbetspensionssystemen. Enligt huvudregeln bestäms pensionslönen på basis av inkomsterna för de tio sista kalenderåren som föregår anställningens upphörande. I fråga om anställningar som är kortare är pensionslönen ett medeltal av inkomsterna i hela anställningen, med undan-

tag av det år då anställningen upphörde.

Bestämmandet av pensionslönen på grundval av inkomsterna för de sista tjänstgöringsåren accentuerar ytterligare disproportionen mellan dem som byter arbetsplats och dem som är länge i samma anställning hos ett och samma medlemssamfund. Enligt tidigare undersökningar har de anställda ofta sina bästa förvärvsinkomstår i åldern 40-50 år. Pensionsskyddscentralen har utfört en omfattande pensionslöneutredning, över vilken getts en rapport år 2002 (Työmarkkinajärjestöjen sosiaalipakettiin liittyvä eläkepalkkaselvitys, Pensionsskyddscentralens duplikat nr 39/2002). Utredningen inkluderade också personer som omfattas av det kommunala pensionskyddet. Utredningen visar att det inte finns några anmärkningsvärda skillnader mellan de olika yrkesgrupperna och att det i alla yrken som undersökts finns betydligt fler vinnare än förlorare i reformen.

Index

Vid ingången av 1996 togs vid justeringen av arbetspensionerna i bruk två index, genom vilka beloppet av den beviljade pensionen justeras. Det ena indexet tillämpas på pensionerna för 65-åringar och yngre, och det andra på pensionerna för över 65-åringar. Det har ansetts att systemet med två index för höjningen av pensionerna i fråga om pensions-tagare i olika ålder strider mot jämlikhetsprincipen.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Allmänna mål

Propositionens mål är att förenhetliga pensionsbestämmelserna inom det kommunala pensionssystemet med de bestämmelser som redan godkänts på den privata sidan, för att arbetstagarens pensionskydd skall bilda en fungerande helhet också då en persons arbetskarriär består av arbete i arbetsförhållanden som omfattas av olika pensionslagar.

Propositionens mål är också att utveckla det kommunala pensionssystemet på ett sätt som förbättrar de försäkrades möjligheter att kvarstå i arbetslivet samt att senarelägga den

genomsnittliga pensioneringsåldern med två-tre år. Målet är också att utvidga intjänandetiden gällande pensionsskyddet och att stärka överensstämmelsen mellan å ena sidan pensionsavgifterna och å andra sidan de förmåner som erhålls.

Avsikten med den reviderade regeln för beräkning av pensionen är att regeln skall resultera i ett mer rättvist pensionsskydd, oberoende av att de försäkrade har varierande yrkesbanor. Målet är att pension skall intjänas i allt förvärvsarbete och att pensionsavgifter skall erläggas för allt sådant förvärvsarbete för vilket pensionen tillväxer. Vid sidan av att senarelägga pensionsåldern försöker man anpassa pensionssystemet till den kontinuerliga ökningen av den genomsnittliga livslängden så, att en del av ökningen tar sig uttryck i form av en längre tid i arbetslivet.

Ändringar gällande pensionstillväxten

Avsikten är att sporra de äldre personerna att kvarstå i arbetslivet bl.a. genom att man inför flexibla alternativ för övergången till ålderspension och sporrar dem som har fyllt 63 år till fortsatt arbete genom att erbjuda en avsevärt bättre pensionstillväxt.

Arbetspension skall tillväxa av alla arbetsinkomster och tillväxtprocenten stiger i och med högre ålder. Mellan 53 och 62 års ålder skulle i stället för basprocenten på 1,5 pensionstillväxten utgöra 1,9 procent av årsinkomsterna. Om arbetstagaren fortsätter i arbete efter fyllda 63 år, tillväxer pension med 4,5 procent per år fram till 68 års ålder. I samband med de ändrade tillväxterna skall löntagarnas pensionsavgift höjas till 19/15-faldig.

Anställda som är födda före 1950 och som innan de fyllt 55 år har uppnått en årlig tillväxt på 2 procent före 2005 bibehåller dock denna tillväxt också efter att reformen trätt i kraft. När de fyller 63 år blir tillväxten också för deras del 4,5 procent per år.

Ändringar gällande ålderspension

Ett av de centrala målen för reformen av det kommunala pensionssystemet är att skju-

ta upp pensioneringen. Inom det kommunala pensionssystemet har den allmänna åldern för ålderspension varit 63 år och för vissa yrkesgrupper har föreskrivits en lägre, yrkesbaserad pensionsålder från 53 år uppåt. De yrkesbaserade pensionsåldrarna slopades genom reformer 1989 och 1995 och den allmänna pensionsåldern höjdes från 63 år till 65 år. I och med de skydd som tidigare beskrivits omfattar det kommunala pensionsskyddet fortfarande en stor grupp arbetstagare, vilkas pensionsålder är lägre än 65 år.

Arbetspensionslagarna för den privata sektorn har ändrats så, att åldern för ålderspension är flexibel. Det föreslås att också inom det kommunala pensionssystemet genomförs motsvarande möjligheter för arbetstagaren att själv välja sin pensionsålder. Arbetstagaren kunde välja att gå i pension vid 62–68 års ålder, och fortsatt arbete efter 68 års ålder skulle förbättra det framtida pensionsskyddet.

Till de personliga pensionsåldrar som gäller inom det kommunala pensionssystemet hänför sig vissa pensionsskydd från tiden före 1995. Dessa skydd föreslås kvarstå under förutsättning att personen i fråga fortsätter att arbeta minst fram till sin egen pensionsålder. Å andra sidan tillåter man pensionering också före den egna pensionsåldern, med förtida uttag från 62 års ålder eller utan förtida uttag från 63 års ålder. Härvid har personen i fråga dock inte längre rätt till pension enligt tilläggsskyddet för tiden före 1995, eftersom erhållandet av tilläggspensionsskydd förutsätter fortsatt tjänstgöring fram till pensionsfallet. För närvarande kan man visserligen få förtida uttag på ålderspensionen också enligt tilläggsskyddet, men härvid dras från pensionens belopp av en för-tidsminskning, som är 0,4 procent per månad, varför två års förtida uttag för närvarande minskar pensionen med 9,6 procent.

Om en arbetstagare inte fortsätter sin kommunala tjänstgöring fram till pensionsfallet, kvarstår för honom eller henne dock rätt till en tillväxt om 2 procent i enlighet med grundskyddet, vilken intjänats före 1995 och är bättre än tillväxten om 1,5 procent i enlighet med det privata pensionssystemet. Eftersom denna tillväxt dock i tiden är bunden vid pensionsåldern 65 år medför en av-

gång med ålderspension före denna pensionsålder att denna före 1995 intjänade pension som omfattats av en bättre tillväxt omvandlas så att den motsvarar pensionsåldern 63 år. Omvandlingen hänför sig endast till tiden före 1995, då pensionen med denna bättre tillväxt kunnat intjänas. Grundpension som intjänats för tiden före den 1 januari 1995 divideras med en normeringskoefficient som motsvarar 63 års ålder och fastställs av social- och hälsovårdsministeriet, dvs. med talet 1,106. Denna reducerar tillväxten på 2 procent till ca 1,8 procent. Motsvarande normering görs inte på den privata sidan. Denna skillnad beror på den ovan beskrivna olikartade pensionstillväxten före 1995. Normeringen påverkar inte sådan pension som intjänats efter 1995, där pensionstillväxten motsvarar tillväxten enligt APL.

Enligt det nuvarande systemet går man i allmänhet i ålderspension omedelbart efter uppnådd pensionsålder. Enligt lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003) upphör en kommunal tjänsteinnehavares tjänsteförhållande utan uppsägning och uppsägningstid vid utgången av den kalendermånad under vilken tjänsteinnehavaren uppnår åldern för ålderspension, om inte med tjänsteinnehavaren avtalas om förlängning för viss tid av tjänsteförhållandet. Enligt det allmänna kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet upphör ett arbetsförhållande den sista dagen i den kalendermånad, under vilken arbetstagaren uppnår åldern för ålderspension, om inte med arbetstagaren avtalas om förlängning för viss tid av tjänsteförhållandet. Tjänsteinnehavare och arbetstagare som hör till tillämpningsområdet för lagen om kommunala pensioner har efter revideringens ikraftträdande möjligheter att välja sin ålder för avgång med ålderspension. Åldern för avgång med ålderspension kan väljas mellan den personliga pensionsåldern och 68 års ålder eller, om den personliga pensionsåldern är över 63 år, mellan 63 och 68 års ålder. Personer som valt yrkesbaserad pensionsålder kan avgå med ålderspension mellan den valda pensionsåldern och 68 års ålder. Om en person beslutar att avgå med ålderspension innan han eller hon fyller 68 år, skall han eller hon säga upp sig från sitt tjänste- eller arbetsförhållande under iaktta-

gande av uppsägningstiden.

Ändringar gällande den förtida och den senarelagda ålderspensionen

Det föreslås att den lägre åldersgränsen för förtida ålderspension höjs från nuvarande 58 år till 62 år och att förtidsminskningen ändras. Enligt förslaget skall ålderspensionen kunna tas ut i förtid fr.o.m. 62 års ålder, varvid på pensionen görs en förtidsminskning om 0,6 procent per månad för varje månad för vilken pensionen tas ut i förtid innan den försäkrade fyller 63 år.

Enligt förslaget skall till pensionen betalas en uppskovsförhöjning på 0,4 procent för varje uppskovsmånad efter det att arbetstagaren fyllt 68 år. Ändringsförslagen har till dessa delar samma innehåll som de ändringar som redan godkänts på den privata sidan.

Enligt förslaget skall dock arbetstagare som har uppnått den nu gällande nedre åldersgränsen för förtida ålderspension före 2005, fortsättningsvis ha rätt till förtida ålderspension. På detta sätt minskas sådan övergång till förtida ålderspension, som kunde leda till en förhöjning av åldersgränsen. Före uppnådd 62 års ålder bestäms förtida ålderspension på samma sätt som för närvarande, dvs. förtidsminskningen är 0,4 procent för varje månad med förtida uttag som föregår den egna pensionsåldern. När arbetstagaren fyllt 62 år räknas enligt det nya sätt att räkna som föreslås också ut en förtida ålderspension, i vilken det förtida uttaget är 0,6 procent för varje månad med förtida uttag som föregår den egna pensionsåldern. Innan det förtida uttaget räknas ut omvandlas pensionen att den motsvarar 63 års ålder. Arbetstagaren har i detta fall rätt till den större av de pensioner som räknats ut på detta sätt.

För att åldersgränsen för förtida ålderspension skall stiga i samma proportion jämfört med ändringarna inom de övriga sektorerna föreslås att arbetstagare som är födda 1940—1959 skall kunna få förtida ålderspension före 62 års ålder tidigast när personen uppnår en ålder som är tre år lägre än hans eller hennes nuvarande personliga pensionsålder. Det förtida uttaget är då 0,6 procent beräknat på 63 års ålder och innan det förtida uttaget räk-

nas ut omvandlas pensionen på ovan angivet sätt så att den motsvarar 63 års ålder.

Ändringar gällande regeln för beräkning av pensionen och samordning

Ett av målen med pensionsreformen är också att göra arbetspensionslagstiftningen mer överskådlig. Gallringen i urvalet förtida pensioner gynnar också dessa strävanden. När reformen är genomförd beviljas endast ålders-, invalid- och deltidspensioner samt familjepensioner. Också det nedan föreslagna sättet att bestämma pensionen för återstående tid främjar en förenkling. Förenkling eftersträvas ytterligare genom ändringen av regeln för fastställandet av den pensionsgrundande lönen.

Den föreslagna nya regeln för fastställande av pensionen bidrar till arbetstagarnas ökade jämlikhet, eftersom pensionen beräknas på samma sätt oberoende av anställningarnas längd. Enligt den beräknas pensionen på basis av lönen för varje enskilt år och enligt tillväxtprocenten. Fastställandet av pensionen är således inte beroende av på vilket sätt yrkesbanan är uppdelad i separata anställningar. Det nya förfarandet leder till att pensionskyddet blir mer rättvist trots att arbetshistorien varierar från person till person.

Avsikten är att övergå till den nya beräkningsregeln så, att de anställningar som börjat före 2005 avslutas tekniskt vid utgången av 2004 och den pensionsrätt som intjänats fram till utgången av 2004 räknas ut enligt de nuvarande bestämmelserna. I samband med detta fribrevsförfarande kan pensionslönen justeras enligt prövning, om pensionslönen av undantagsskäl eller därmed jämförbart skäl är minst 7,5 procent mindre än genomsnittet. Detta fribrev införs i den kommunala pensionsanstaltens register. När pensionen beviljas justeras de anställningar som upphört före 2005 med det index som gäller fram till ingången av 2005 och därifrån med ovan nämnda lönekoeficient till att motsvara tidpunkten för uträkning av pensionen. Från år 2005 framåt räknas pensionerna ut enligt den nya regeln.

Motsvarande fribrevsförfarande tillämpades inom det kommunala pensionssystemet också 1994, då man övergick från en tillväxt

enligt tilläggspensionsskyddet till en tillväxt enligt det nya basskyddet. Alltså har en stor del av de personer som fortfarande är i kommunal anställning fått sin anställning tekniskt avbruten också vid utgången av 1994. Detta är anledningen till att man inte inom det kommunala pensionssystemet behöver en likadan skyddsregel som har införts när det gäller ändringarna i APL. Ingen som har varit i kommunal anställning har en med avseende på pension gällande, över tioårig anställning. Därför avviker pensionsbeloppen uträknade med nuvarande och med det nya beräknings-sättet inte i någon högre grad fram till 2012.

Enligt ändringen i APL räknas pensionen ut enligt både de nya och de nuvarande reglerna när det gäller arbetsförhållanden som är i kraft vid ingången av 2005 och som fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet (skyddat arbetsförhållande). Ett villkor för detta är att pensionsfallet inträffar före 2012. Den pension som enligt nuvarande bestämmelser räknas ut för ett skyddat arbetsförhållande jämförs med den pension som räknas ut enligt de nya reglerna, och om pensionen enligt de nuvarande bestämmelserna är större bildas en skyddad del av den skillnad som framgått av uträkningarna. Om pensionerna i det kommunala systemet räknades ut enligt den modell som tillämpas på den privata sektorn också på det nuvarande sättet, kunde den föreslagna samordningen av pensionen som intjänats fram till utgången av 2004 inte genomföras, utan skulle senareläggas till den tidpunkt då pensionen beviljas, och detta åter innebär att personen i fråga inte skulle få den efter 2005 intjänade pensionen obegränsad.

I samband med fribrevsförfarandet när det gäller de baspensioner som intjänats inom det kommunala systemet före 2005 begränsas och samordnas också baspensionerna med de övriga arbetspensionerna upp till en viss maximigräns vid utgången av 2004. Begränsningen av pensionens maximibelopp samt samordningen verkställs också i fråga om anställningar som upphört tidigare, även om personen i fråga inte har en fortlöpande anställning. Detta förfarande är nödvändigt eftersom en stor del av arbetstagarna i kommunala anställningar har en från tiden före 1995 intjänad pension som är bättre än det nuvarande grundpensionsskyddet och utan

begränsning och samordning skulle pensionsbeloppen tillsammans med den nya tillväxten på ett par år kunna stiga och bli t.o.m. högre än de nuvarande lönerna.

Genom att färdigt räkna ut och samordna de pensioner som intjänats innan reformen trätt i kraft når man också inom det kommunala pensionsskyddet målet att pensionerna som intjänats efter reformen, alltså efter 2005 inte längre behöver begränsas till det nuvarande maximibeloppet. När det gäller pensioner som räknats ut enligt det nuvarande sättet nås maximibeloppet genom 30-37 års tjänstgöring. Efter att maximibeloppet har uppnåtts, leder det fortsatta arbetandet inte längre till någon tillväxt i det framtida pensionsbeloppet. Enligt det föreslagna nya beräkningssättet tillväxer pension av allt arbetande och ingen maximigräns fastställs för pensionerna. Sålunda utökar fortsatt arbetande alltid det framtida pensionsbeloppet och sporrar på detta sätt till fortsatt arbetande som ett alternativ till pensionering. Om de tidigare intjänade pensionerna inte räknas färdigt ut på ovan angivna sätt, faller detta sporrande element bort i de kommunala pensionerna och reformen når inte det huvudmål som uppställts för den.

Erhållandet av en tillväxt enligt det tidigare tilläggspensionsskyddet är bundet vid huruvida personens kommunala anställning fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet. Också inom det nya systemet får man en tillväxt enligt tilläggspensionsskyddet om den kommunala anställningen är i kraft fram till pensionsfallet. Därför räknas för tiden före 1995 ut två fribrev, det ena med en tillväxt på 2,2 procent per år enligt tilläggsskyddet och det andra med en tillväxt på 2 procent per år enligt det gamla basskyddet.

Villkoret som gäller oavbruten anställning ersätts i fortsättningen med ett krav på årliga arbetsinkomster, enligt vilket personen för att bibehålla sitt tilläggspensionsskydd allt sedan 2005 skall ha arbetsinkomster om sammanlagt minst 6000 euro enligt 2004 års indexnivå inom ramen för KomPL under varje kalenderår fram till pensionsfallet. Uppfylls detta villkor inte alla år t.ex. på grund av oavlönade avbrott, bevarar en oavbruten tjänstgöring fram till pensionsfallet rätten till tilläggsskydd, på samma sätt som tidigare.

När samordning verkställs vid utgången av 2004 skall enligt förslaget samordningsgränsen ställas i relation till personens ålder, för att samordningen skall behandla arbetstagare i olika åldrar och med olika yrkesbanor på samma sätt. Procenttalet som bestämmer samordningsgränsen är en lika stor andel av 60 procent som tiden från att arbetstagaren fyllt 23 år fram till utgången av 2004 är av 40 år. Också vid den begränsning som görs före samordningen används samma procenttal.

Till samordningen hänför sig en skyddsbestämmelse enligt vilken en person som går i pension alltid får minst en så stor pension som fram till utgången av 2004 har tillväxut och samordnats enligt nu gällande bestämmelser, dock högst 60 procent av målnivån. Detta sker så att om ny pension inte efter 2005 tillväxer till samma belopp som skurits ned vid samordningen, betalas en skyddsandel.

Dessutom innehåller förslaget en skyddsklausul för sådana undantagssituationer då pensionsskyddet enligt lagen om kommunala pensioner blir mindre än personen med motsvarande arbetskarriär skulle ha fått enligt lagen om pension för arbetstagare. En sådan här situation kan uppstå för före 1945 födda arbetstagare som har gått miste om tilläggspensionsskyddet och som har en över 35 år lång arbetskarriär före 2005 och som i enlighet med lagen om pension för arbetstagare skulle ha uppnått rätt till en årlig tillväxt på 2,5 procent vid fyllda 60 års ålder. Denna s.k. supertillväxt enligt lagen om pension för arbetstagare kan i långa arbetskarriärer medföra att pension tillväxut över det maximala beloppet, dvs. över 60 procent. Eftersom det privata pensionssystemet inte längre 2005 samordnar intjänade pensioner, kan arbetstagare inom den privata sektorn ha rätt till en pensionstillväxt på över 60 procent redan vid ingången av 2005.

Det föreslås att samordningen av arbetspensioner som intjänats 2005 eller senare slopas, med undantag av den samordning som görs med ersättningar enligt trafikförsäkringslagen och lagen om olycksfallsförsäkring. Änderingsförslaget som gäller samordning är således efter 2004 detsamma som det förslag som redan godkänts inom APL.

Tiden för intjänande av pensionsskydd

Utvidgandet av tiden för intjänande av pensionsskydd och stärkandet av överensstämmelsen mellan pensionsavgifterna och de förmåner som erhålls är målsättningar som man försöker uppnå genom att i första hand utvidga den ålder då ålderspensionen börjar intjänas från nuvarande 23 års ålder till 18 års ålder samt genom att ändra den lägre åldersgränsen för att omfattas av pensionsskyddet och betala pensionsavgift så, att denna ålder är densamma som den lägre åldersgränsen för intjänande av pension.

Enligt den nya föreslagna regeln för beräkning av återstående tid skall alla ha rätt till återstående tid, men pensionsbeloppet i fråga om återstående tid kommer, beroende på inkomsterna under de fem senaste åren, att variera från noll uppåt. Till följd av modellen för beräkning av återstående tid föreslås att begreppet heffektiv pension slopas i lagen.

Eftersom avsikten är att pension skall intjänas för allt arbete och att för arbetet även skall betalas pensionsavgifter, föreslås att också för arbete som utförs medan sådan invalidpension utbetalas i vilken ingår återstående tid skall intjänas ny pension på 1,5 procent per år och att för detta arbete även skall betalas pensionsavgift på normalt vis. Förvärvsarbetets inverkan på fortsatt invalidpension kvarstår dock i oförändrad form. Om inkomsterna är 40–60 procent av genomsnittet av de inkomster som erhållits fram till pensionsfallet, omvandlas pensionen till delinvalidpension, och, om inkomsterna är högre än 60 procent, indras invalidpensionen eller avbryts utbetalningen av pensionen.

De föreslagna ändringarna motsvarar de ändringar som redan godkänts på den privata sidan.

Åldersgränsen 18 år som föreslås som nedre åldersgräns för tillväxten när det gäller pensionsskyddet skall tillämpas på sådan arbetstagare som inte ännu har fyllt 23 år vid lagens ikraftträdande. Pension skall vid ingången av 2005 börja tillväxa för arbetstagare som har fyllt 18 år. På motsvarande sätt upphör medlemssamfundets skyldighet att betala pensionsavgifter för arbetstagare som är under 18 år vid lagens ikraftträdande den

dag lagen träder i kraft.

Nytt pensionsskydd skall enligt förslaget börja tillväxa från den dag lagen träder i kraft för sådana arbetstagare som fyllt 65 år. Efter som lagen om kommunala pensioner inte alls gäller före 1939 födda tjänsteinnehavare och arbetstagare, tillväxer för dessa inte ny pension för kommunala anställningar som påbörjats efter uppnådd 65 års ålder. Om däremot anställningen fortgår utan avbrott, tillväxer för den pension enligt den gamla tillväxten.

För närvarande intjänas pension också för anställningar som är kortare än en månad och för anställningar där inkomsterna faller under inkomstgränsen enligt APL. För dessa anställningar skall man dock intjäna pension sammanlagt minst 1,97 euro, för att de skall berättiga till pension. För att allt arbete för vilket betalas pensionsavgift också skall berättiga till pension, föreslås att detta gränslöpp slopas. Motsvarande bestämmelse har inte ingått i APL. Däremot kommer lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985) fortfarande att innehålla ett villkor om att inkomsterna för dessa kortvariga arbetsförhållanden som faller under inkomstgränsen måste stiga till ett visst gränslöpp, för att pension skall intjänas för dem.

Ändringar gällande invalidpension

Syftet med de ändringar som gäller invalidpensionen är att göra de nuvarande bestämmelserna mer överskådliga och att undanröja den slumpmässighet som hänför sig till pensionsbeloppet. Genom reformerna ändras inte definitionerna på arbetsoförmåga.

Enligt förslaget ändras fastställandet av invalidpensionen så, att utgångspunkten blir att till alla invalidpensioner kopplas rätten att få en pensionsdel som beräknas från pensionsfallet fram till det att personen i fråga fyller 63 år, dvs. en pensionsdel för den återstående tiden. Pensionstillväxten för återstående tid är fram till 50 års ålder 1,5 procent och från 50 års ålder framåt 1,3 procent per år av den arbetsinkomst som motsvarar inkomstnivån före arbetsoförmågans inträde. Den stabiliserade inkomstnivå skall enligt förslaget fastställas på basis av arbetsinkomsterna för de fem kalenderår som föregick pensionsfallet.

Vid fastställandet av inkomsterna för den återstående tiden skall man enligt förslaget med årsinkomsterna jämställa också de arbetsinkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönade perioder och på basis av vilka ålderspensionen tillväxer. Vidare skall med årsarbetsinkomsterna jämföras den tid för vilken har betalats grunddagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd. I fråga om inkomsterna för den återstående tiden är inkomstgrunden för dessa förmåner 1 047,22 euro per månad, dvs. 12 566,70 euro per år enligt 2004 års indexnivå.

Ändringarna som gäller återstående tid har redan blivit godkända för den privata sektorn. För att pensionsdelen för den återstående tiden skall bli fastställd på rätt sätt för dem som under de senaste fem åren har bytt arbetsplats inom de olika sektorerna, är det nödvändigt att ta in motsvarande bestämmelser också i det kommunala pensionssystemet.

Om arbetstagaren återgår till arbetet från att ha varit invalidpensionerad, tillväxer pensionen för den tid i pension som föregick återgången till arbetet med 1,5 procent per år fram till 50 års ålder och därefter, fram till 63 års ålder, med 1,3 procent per år av den lön som ligger till grund för pensionen för återstående tid.

För närvarande är villkoret för rätt till yrkesinriktad rehabilitering att personen i fråga är berättigad att få återstående tid inom något pensionssystem. Eftersom det nu föreslås en ändring i bestämmelserna om den återstående tiden så, att denna i princip hänförs sig till alla arbetspensioner, kan rätt till återstående tid inte längre tillämpas som villkor för yrkesinriktad rehabilitering. Villkoret som gäller den återstående tiden ersätts genom ett krav på att arbetsinkomsterna för den återstående tiden under en granskningsperiod på fem år sammanlagt uppgår till minst 25 133,40 euro på 2004 års indexnivå.

I fråga om mycket unga personer kan metoderna att beräkna pensionen för återstående tid på basis av arbetsinkomsterna för de fem senaste åren leda till ett oskäligt slutresultat. Därför föreslås att man i fråga om personer som är yngre än 23 år i stället för en femårsperiod skall använda den tid under vilken den unga personen hade hunnit vara med i arbets-

livet innan han eller hon blev arbetsförmögen.

Det är nödvändigt att säkerställa pensionsnivån för dem som blivit arbetsförmögna i unga år, eftersom deras pensionering kan fortgå i många årtionden och deras lön kan vara låg samtidigt som familjens utgifter kan vara stora. Därför föreslås det att till invalidpensionens belopp fogas en av åldern beroende engångsförhöjning när pensionen har fortsatt fem år. I det skedet kan man anta att pensioneringen blir långvarig. Genom det föreslagna förfarandet kan de ungas pensionsnivå säkerställas. Enligt förslaget skall motsvarande förhöjning göras på familjepensionerna.

För säkerställandet av pensionsnivån för dem som varit borta från arbetslivet till följd av skötsel av barn föreslås att inkomsten för granskningstiden skall kunna ses över enligt prövning, om inkomsterna under granskningstiden till följd av skötsel av barn som är under tre år är mindre än den stabiliserade inkomstnivån. Avsikten är att denna justering skall kunna göras på ansökan av arbetstagaren och att justeringen skall förutsätta att verkningarna på pensionsskyddet är åtminstone 20 procent. Som arbetstagarens inkomster för återstående tid skall härvid användas de arbetsinkomster som barnavårdstiden inte har minskat. Arbetsinkomsterna beaktas dock för en tid av högst tio år. Den föreslagna bestämmelsen ersätter den nuvarande regeln för beräkning av pensionslönen i samband med barnavårdstiden samt bestämmelsen om att rätten till pension för återstående tid kvarstår till följd av vården av ett barn som är yngre än tre år, dock högst under nio år.

Tillväxtprocenten i fråga om pension för återstående tid är för närvarande 1,2 procent efter 50 års ålder och 0,8 procent efter 60 års ålder. För att invalidpensionen skall kvarstå på en rimlig nivå också i fråga om äldre arbetstagare föreslås att tillväxtprocenten gällande pension för återstående tid skall höjas till 1,3 procent för dem som har fyllt 50 år.

Enligt förslaget övergår man gradvis till det nya sättet för bestämmandet av pensionen för återstående tid så att pensionen för återstående tid första gången år 2006 bestäms delvis på grundval av arbetsinkomsterna före år

2005 och arbetsinkomsterna år 2005. Härvid skall såsom inkomster år 2004, omvandlad till årsinkomst, användas den pensionslön på grundval av vilken pensionen för återstående tid enligt nu gällande regler hade räknats ut, om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen den 31 december 2004. Om arbetstagaren då inte varit berättigad till pension som innefattar återstående tid, skall man vid uträkningen av den nya pensionen för återstående tid anse att han eller hon år 2004 inte hade några arbetsinkomster alls.

Vid ingången av 2010 skall man enligt förslaget första gången bevilja åldersförhöjning på invalidpensioner. Förhöjning beviljas också på invalidpensioner som börjat innan denna lag trädde i kraft enligt den förhöjningsprocent som motsvarar invalidpensionstagarens ålder vid förhöjningstidpunkten, alltså vid ingången av 2010.

Ändringsförslagen som gäller invalidpension och återstående tid har samma innehåll som ändringarna på den privata sidan.

Ändringar gällande yrkesinriktad rehabilitering

Ändringar i lagen om kommunala pensioner (921/2003) gällande yrkesinriktad rehabilitering trädde i kraft från ingången av 2004. Det föreslås vissa justeringar i dessa bestämmelser. Det föreslås att i lagen tas in bestämmelser om dagen för rehabiliteringsfallet, vilken i regel vore den dag då rehabiliteringsansökan gjordes. Den som ansökt om yrkesinriktad rehabilitering skall enligt förslaget också ha rätt att få ett förhandsbeslut på sin rätt till rehabilitering. Detta förhandsbeslut vore bindande för pensionsanstalten i nio månader. Syftet med de förlagna bestämmelserna är att öka den yrkesinriktade rehabiliteringens funktionsduglighet.

Definitionen på rehabiliteringspenning föreslås med tanke på klarheten ändras så att den lyder som tidigare. Härvid vore full rehabiliteringspenning beloppet av invalidpensionen, förhöjt med 33 procent. Det föreslås också andra, främst tekniska justeringar i bestämmelserna om rehabilitering. Motsvarande ändringar har redan godkänts i APL och i de övriga arbetspensionslagarna för den privata sektorn (1332-1336/2003).

Ändringar gällande index

Det föreslås att pensionstagarnas jämlikhet utökas så att de löpande pensionerna i fråga om alla arbetspensionstagare, oberoende av ålder, justeras med samma index. Det föreslås att man vid ingången av 2005 vid indexjusteringarna av samtliga pensioner övergår till nuvarande pensionsindex, där vikten av konsumentprisindex är 80 procent och vikten av inkomstnivåindex är 20 procent (*pensionsindex*).

Vid beräkningen av pensionen höjs inkomsterna till nivån vid beräkningstidpunkten med en koefficient, där vikten av inkomstnivåindex är 80 procent och vikten av konsumentprisindex är 20 procent (*lönkoefficient*).

Nuvarande index, där vägningskoefficienten för både inkomstnivåindex och konsumentprisindex är 0,5, tillämpas på beräkningen av sådana pensioner som också efter 2005 räknas ut enligt de nuvarande bestämmelserna. Sistnämnda kategori pensioner är bl.a. de som omfattas av skyddsbestämmelserna med anledning av ändringarna i arbetslöshetspensionerna åren 1996 och 2000. De frীবrev som bildats före 2005 höjs med nuvarande index till 2004 års nivå och därifrån, till nivån för beräkningstidpunkten, med lönekoefficienten.

Också ändringsförslagen gällande index motsvarar ändringarna på den privata sidan.

Löntagarnas pensionsavgift

Avsikten är att pensionen under åldersintervallet 53—62 år skall tillväxa med 1,9 procent av årslönen och med 4,5 procent av årslönen under åldersintervallet 63—68 år. För att löntagaravgifterna skall vara den samma på alla sektorer föreslås att löntagarnas pensionsavgift från 53 års ålder förhöjs till 19/15 på samma sätt som man redan gjort inom det privata pensionssystemet. Förhöjningen uträknad på basis av löntagarnas nuvarande pensionsavgiftsprocent vore jämfört med den nuvarande ca 1,2 procentenheter, dvs. storleken av löntagarnas förhöjda pensionsavgift vore på 2003 års nivå ca 5,8 procent.

Förberedelser inför en ökad förväntad livslängd

I samband med ändringarna i APL godkändes i pensionssystemet en livslängdskoefficient med målet att behovet av att höja åldersgränserna för pensionering i framtiden skall behärskas genom en teknik där en del av ökningen av den förväntade livslängden riktas in på de aktiva åren. För genomförandet av detta föreslås att beloppet av en pension som påbörjas skall vara beroende av utvecklingen beträffande den förväntade livslängden. Det föreslås att motsvarande livslängdskoefficient tas i bruk också inom det kommunala pensionssystemet.

Enligt förslaget skall livslängdskoefficienten tillämpas första gången år 2009 och då är koefficienten 1. För utjämnande av slumpmässiga variationer fastställer man särskilt för varje åldersklass den livslängdskoefficient som skall tillämpas. Koefficienten räknas ut på basis av den dödlighetsstatistik som innehåller Statistikcentralens uppgifter för fem år och vid uträkningen använder man sig av den nyaste statistikperioden som finns tillgänglig samt en räntesats på två procent. År 2009 är livslängdskoefficienten således 1 och koefficienten motsvarar dödlighetsstatistiken perioden 2003—2007. Livslängdskoefficienten inverkar första gången på de pensioner som beviljas 2010 och den grundar sig på dödlighetsstatistiken för perioden 2004—2008 samt på förändringen i den förväntade livslängden beträffande åren 2003—2007.

Ålderspensionen multipliceras, oberoende av pensioneringsåldern, med den koefficient som fastställdes enligt det år då pensionstagaren fyllde 62 år. När pensionsåldern är lägre används den koefficient som fastställts för det år då ålderspensionen började.

För dem som gått i förtida ålderspension hinner livslängdskoefficienten inte inverka, eftersom de som är födda efter 1947 inte längre är berättigade till detta. Efter ändringen har endast före 1950 födda personer rätt till arbetslöshetspension, varför denna pensionsform kommer att upphöra rätt snart efter att livslängdskoefficienten har tagits i bruk. Livslängdskoefficienten tillämpas inte på ar-

betslöshetspensioner och inte heller på barnpensioner. På efterlevandepensioner tillämpas livslängdskoefficienten i det skede då pensionsjämkning förrättas. Livslängdskoefficienten tillämpas när invalidpension ändras till ålderspension, dock inte om pensionsfallet för invalidpensionen har inträffat före 2006. Dessa ändringar ingår redan i de privata pensionslagarna.

Pensionens tillväxt för oavlönade perioder

Det föreslås att pensionstillväxten i samband med oavlönade perioder revideras. Från ingången av 2005 tillväxer pension för perioder med inkomstrelaterad dagpenning så att med årsarbetsinkomsterna jämföras de inkomster som ligger till grund för de förmåner som betalats för oavlönade perioder och som för närvarande utökar pensionen i form av arbetspensionstillägg. Likaså är det meningen att pensionen skall tillväxa på basis av sjukdagpenning, moderskapspenning, särskild moderskapspenning, faderskaps- och föräldrapenning samt ersättning vid alterneringsledighet.

De arbetspensionstillägg som tillväxut fram till utgången av 2004 räknas färdigt ut och registreras hos Pensionsskyddscentralen.

När det gäller inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning och ersättning vid alterneringsledighet tillväxer ålderspensionen enligt en grund på 75 procent av den inkomst som ligger till grund för förmånen. I fråga om övriga inkomstrelaterade dagpenningar, såsom sjukdagpenning, dagpenningar enligt olycksfallsförsäkringssystemet samt i fråga om utbildnings- och rehabiliteringsförmåner tillväxer ålderspensionen enligt en grund på 65 procent av den inkomst som ligger till grund för förmånen. I fråga om pension för återstående tid är motsvarande procentsats 100 procent när det gäller ovan nämnda förmåner. På basis av dessa förmåner avses ålderspensionen, oberoende av den försäkrades ålder, tillväxa med 1,5 procent per år. Pensionstillväxten för en moderskapspenningperiod, period med särskild moderskapspenning, faderskaps- och föräldrapenningsperiod skall enligt förslaget fortsättas så att pensionen beräknas på den inkomst som utgör grund för moderskapspenningen, den särskilda mo-

derskapspenningen, faderskaps- och föräldrapenningen så att inkomsten förhöjs med koefficienten 1,17.

När pensionen som har tillvuxit för oavlösnade perioder alltid beviljas av den sista pensionsanstalten, är det av yttersta vikt att bestämmelserna rörande detta har samma innehåll inom alla pensionssystem. De ändringar som beskrivits ovan ingår redan i pensionslagarna för den privata sektorn.

I samband med ändringarna i arbetspensionslagarna för den privata sektorn stiftades också en lag om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003). Pensionsskyddet för tiden för vård av barn och för tiden för studier förbättrades så att arbetspensionsskydd uppkommer också för dessa tider. Förmånen tillväxer 1,5 procent för tiden för vård av barn under tre år på basis av en grund som är 523,61 euro per månad enligt 2004 års indexnivå. För studietid tillväxer förmånen på basis av samma grund för högst fem år för en person som avlägger slutexamen eller utexamineras för ett yrke. Förutsättningen för erhållande av förmånen är att personen i fråga har sammanlagt minst 12 566,70 euro i inkomster inom arbetspensionssystemet. Förmånerna utgör en separat del i förhållande till arbetspensionen. De betalas dock i samband med arbetspensionen, också i samband med beviljandet av en pension enligt lagen om kommunala pensioner.

Ändringar gällande arbetslöshetspensionen

I arbetspensionslagarna för den privata sektorn har redan godkänts ändringar, genom vilka det långvariga utkomstskyddet för äldre arbetslösa har överförts från pensionssystemet till systemet gällande utkomstskydd för arbetslösa. Motsvarande ändring föreslås också i det kommunala pensionsskyddet. Genom denna ändring avser man också att göra pensionssystemet mer åskådligt. Enligt förslaget skall rätt till arbetslöshetspension inte längre föreligga i fråga om personer som är födda 1950 eller senare. I stället för arbetslöshetspension skall dessa personer ha rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) tills

personen i fråga fyller 65 år. En förutsättning för att bli beviljad dessa tilläggsdagar till arbetslöshetsdagpenningen är det arbetsvillkor på fem år under de senaste 15 åren, på samma sätt som i den nuvarande lagen om kommunala pensioner. Slopandet av arbetslöshetspensionen ersätts så, att de som är berättigade till ovan nämnda tilläggsdagar får möjlighet att fr.o.m. att de fyllt 62 år gå i icke nedsatt ålderspension. Dessa personer har möjlighet att välja mellan att gå i ålderspension eller att kvarstå inom systemet med utkomstskydd för arbetslösa.

De föreslagna ändringarna som gäller fastställande av pension för återstående tid återspeglas också i arbetslöshetspensionen. När bestämmelserna som gäller arbetslöshetspension tidigare har ändrats, har för personer i vissa åldersklasser vilka varit arbetslösa vid tidpunkten för lagändringarnas ikraftträdande i ikraftträdelsebestämmelserna föreskrivits förmåner enligt tidigare bestämmelser.

Vid ingången av 1996 graderades tillväxtprocenten för återstående tid så att den återstående tiden räknas ut med en tillväxt på 1,5 procent fram till 50 års ålder, 1,2 procent i åldern 50-59 år och 0,8 procent från och med fyllda 60 år. Enligt lagändringens ikraftträdelsebestämmelse tillämpas på arbetstagare som är födda före 1943 och som den 1 januari 1996 hade rätt till arbetslöshetsdagpenning eller vuxenutbildningsstöd, alltså tillväxten per år för den återstående tiden 1,5 procent. De arbetstagare som är födda 1942 är den yngsta åldersklassen som ännu omfattas av denna ikraftträdelsebestämmelse. De fyller 65 år 2007.

Beräkningen av arbetslöshetspensionen ändrades vid ingången av 2000 så att pensionsdelen för återstående tid lades till arbetslöshetspensionen. Pensionsdelen för återstående tid hänförs dock till ålders- eller familjepension efter arbetslöshetspensionen. Enligt lagändringens ikraftträdelsebestämmelse tillämpas på arbetstagare som är födda före 1945 och som den 1 januari 2000 hade rätt till arbetslöshetsdagpenning eller vuxenutbildningsstöd eller som 1999 fått arbetslöshetsdagpenning eller utbildningsstöd för sammanlagt minst hundra dagar, fortsättningsvis de tidigare bestämmelserna om återstående tid. Som en följd av denna bestäm-

melse hänförs återstående tid alltså till dessa arbetstagares arbetslöshetspension, uträknad antingen med en årlig tillväxt på 1,5 procent enligt den ikraftträdelsebestämmelse för vilken redogjorts ovan eller med ovan avsedda graderade tillväxtprocenttal. De som hör till den yngsta åldersklass som omfattas av denna ikraftträdelsebestämmelse är födda 1944 och fyller 65 år 2009.

Till arbetslöshetspensionen för andra arbetstagare som är födda åren 1945—1949 men som inte omfattas av de ikraftträdelsebestämmelser för vilka redogjorts ovan hänförs inte längre återstående tid, men till ålders- eller familjepension som beviljas därefter läggs återstående tid.

För närvarande får den som får arbetslöshetspension förtjäna ett belopp som är högst två gånger gränobeloppet enligt APL utan att pensionen avbryts eller dras in. Detta belopp ändras till 523,61 per månad. Beloppet överensstämmer med 2004 års index.

Individuell förtidspension

Rätt till individuell förtidspension har de arbetstagare som är födda före 1944 och de 1944-1947 födda arbetstagare som omfattats av systemet med yrkesbaserad pensionsålder, men som inte valt den yrkesbaserade pensionsåldern. I samband med de ändringar som trädde i kraft vid ingången av 2000 bibehöll före 1944 födda personer samt de 1944-1946 födda personer som omfattades av den yrkesbaserade pensionsåldern rätten att få individuell förtidspension efter fyllda 58 år. Den nedre åldersgränsen för dem som är födda 1947 är 59 år. Dessa samma åldersklasser bibehåller enligt förslaget också i fortsättningen rätten till individuell förtidspension men bestämmelserna om individuell förtidspension överförs till lagens ikraftträdelsebestämmelse, eftersom den individuella förtidspensionen försvinner som pensionsform.

Deltidspension

Om en arbetstagare som är född före 1947 börjar få deltidspension, skall de bestämmel-

ser som gällde den 31 december 2002 tillämpas på deltidspensionen. För dessa personer tillväxer således pensionen på grundval av deltidarbetet med 2 procent per år av inkomstminskningen. Också de arbetstagare som är födda 1947—1951 och som går i deltidspension tidigast vid 60 års ålder bibehåller den tidigare fastställda tillväxten på 1 procent för deltidarbetet. För övriga har tillväxten redan tidigare ändrats till 0,75 procent per år. Däremot tillväxer pensionen av deltidarbete enligt de föreslagna nya tillväxtprocenttalen vid ingången av 2005 också för dem som redan före lagens ikraftträdande har gått i deltidspension. Enligt de nuvarande bestämmelserna ändras deltidspensionen till ålderspension vid 65 års ålder eller i en personlig pensionsålder mellan 63 och 65 år. I samband med ändringen kan också de personer som gått i deltidspension före 2005 gå i ålderspension efter fyllda 63 år med samma verkningar på pensionen som också för de övriga personer som går i pension före sin personliga pensionsålder.

Också en person som har valt yrkesbaserad pensionsålder ges en möjlighet att gå i deltidspension när han eller hon uppnått den yrkesbaserade pensionsåldern, om de allmänna villkoren för erhållande av deltidspension uppfylls. Personen kan alltså i stället för att avgå med ålderspension fortsätta arbeta på deltid och få deltidspension. Syftet med detta är att stöda äldre personer att fortsätta arbeta.

En person som valt yrkesbaserad pensionsålder kan få deltidspension också innan han eller hon uppnår den valda yrkesbaserade pensionsåldern. Ansökan om och avgång med deltidspension innebär då att detta val upphävs. Personen kan således inte få ålderspension vid en vald specialpensionsålder utan han eller hon omfattas av den allmänna åldern för ålderspension, dvs. personen kan avgå med ålderspension vid en graderad personlig pensionsålder eller i enlighet med det nya systemet mellan 63 och 68 års ålder.

Ändring av pension till ålderspension

De föreslagna bestämmelser som gäller ändring av invalid-, arbetslöshets- och deltidspension till ålderspension tillämpas på

sådana pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar efter lagens ikraftträdande.

Ändringsförslagets motsvarighet till ändringarna i arbetspensionslagarna på den privata sidan

De förslag till ändringar i lagen om kommunala pensioner som beskrivits ovan motsvarar i stor utsträckning de av riksdagen godkända ändringarna i arbetspensionslagarna på den privata sektorn, vilka grundar sig på det avtal om utveckling av arbetspensionssystemet på den privata sektorn, som de centrala arbetsmarknadsorganisationerna träffat den 13 november 2001 och som kompletterats den 5 september 2002.

Den viktigaste skillnaden är samordningen vid utgången av 2004 i samband med fribrevsförfarandet inom det kommunala pensionsskyddet samt normeringen av pensionen som intjänats före 1995, i fall arbetstagaren önskar gå i pension innan han eller hon uppnått sin nuvarande pensionsålder 63 år. Motsvarande förslag ingår dock även i regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statens pensioner. Skillnaden mellan ändringsförslagen när det gäller dessa offentliga system och ändringarna på den privata sidan förklaras av den tidigare tillväxten i tilläggspensionsskyddet på den offentliga sidan och skydden för denna tillväxt.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

De ekonomiska verkningarna av ändringarna enligt förslaget har skärskådats utgående från den totala effekten och pensionsutgiften som man kommit fram till har jämförts med pensionsutgiften enligt de nuvarande bestämmelserna. Vid bedömningen har bl.a. beaktats verkningarna av bl.a. beräkningsregeln för pensionen, indexbundenheten, beräkningen av återstående tid, pensionens tillväxtprocent, pensionens tillväxttid, ändringarna gällande förtida ålderspension och deltidspension samt slopandet av arbetslöshetspensionen, förhöjningen av löntagarens pensionsavgift, fribrevsförfarandet den 31 de-

cember 2004, samordningen, normeringen, lönekoeficienten, ålderskoeficienten och livslängdskoefficienten. Vid beräkningarna har man inte haft tillgång till de pensioner som tillvuxit enligt övriga pensionslagar, varför pensionerna har samordnats med användning enbart av pensionen enligt KomPL. Om pensionerna som omfattas av de övriga pensionslagarna hade beaktats i denna kalkyl, hade detta sannolikt minskat pensionerna enligt förslaget i något högre grad än pensionerna enligt de gällande bestämmelserna.

På individnivå beror verkningarna av propositionen på i vilken ålder personen beslutar gå i ålderspension jämfört med nuvarande pensionsålder

De föreslagna lagändringarnas verkningar på pensionsutgiften enligt KomPL är i hög grad beroende av beteendeförändringarna i anslutning till pensioneringen. I baskalkylen utgår man från att de föreslagna ändringarna i de förtida pensionerna återspeglas direkt på antalet personer som går i förtida pension och att ålderspensionerna börjar vid pensionsåldern enligt de gällande bestämmelserna. Härvid vore pensionsutgiften som störst, år 2026, ca 1,5 procent högre än pensionsutgiften enligt de gällande bestämmelserna, beräknat på lönesumman enligt KomPL. Om benägenheten att gå i förtida pension, oberoende av de föreslagna ändringarna gällande de olika formerna av förtida pensioner, kvarstår som tidigare, dvs. i varje åldersklass skulle den relativa årliga andelen försäkrade som går i förtida pension vara den samma som för närvarande och ålderspensionerna skulle börja i nuvarande pensionsålder, vore pensionsutgiften som störst 0,3 procent högre än enligt baskalkylen, beräknat på lönesumman enligt KomPL.

Om de försäkrade går i förtida pension på samma sätt som enligt baskalkylen, men går i ålderspension ett år senare än i nuvarande pensionsålder, vore pensionsutgiften som störst, år 2031, ca 1,6 procent högre än pensionsutgiften enligt de gällande bestämmelserna, beräknat på lönesumman enligt KomPL.

Om åter de försäkrade går i förtida pension enligt baskalkylen och oberoende av pensionsåldern enligt de gällande bestämmelserna går i ålderspension vid 63 års ålder, vore

pensionsutgiften som störst, år 2024, ca 0,7 procent högre än pensionsutgiften enligt de gällande bestämmelserna, beräknat på lönesumman enligt KomPL. Som en annan ytterlighet har man beräknat pensionsutgiften i en situation där också de som fyllt 63 år fortsätter i arbetet fram till 68 års ålder och går i ålderspension vid 68 år. Härvid vore lönesumman i begynnelseskedet betydligt lägre eftersom åldern då ålderspensionen börjar löpa skulle skjutas fram med 3–5 år. Verkningarna av de högre pensionerna syns efter övergångsskedet i form av en snabbt växande pensionsutgift. I ett balanserat läge vore pensionsutgiften något lägre än pensionsutgiften enligt de gällande bestämmelserna. Under tiden 2005–2050 vore de årliga, sammanlagda pensionsutgifterna enligt detta alternativ klart lägre än motsvarande pensionsutgifter enligt de gällande bestämmelserna. I nedanstående tabell har man närmare angett skillnaderna mellan pensionsutgiften enligt gällande bestämmelser och i de situationer som beskrivits ovan, i procent av lönesumman enligt KomPL:

Inverkan på pensionsutgiften enligt gällande bestämmelser, % av KomPL-lönesumman

	2010	2020	2030	2040	2050
Baskalkyl, ålderspensionering i pensionsåldern enligt gällande bestämmelser	+0,5	+1,3	+1,4	+0,4	-0,8
Ålderspensionering ett år senare än i pensionsåldern enligt gällande bestämmelser	-0,7	+0,7	+1,6	+1,0	0,0
Ålderspensionering vid 63 års ålder	0,0	+0,5	+0,2	-0,7	-1,2
Ålderspensionering vid 68 års ålder	-3,3	-1,1	+2,2	+1,2	-0,4

Enligt huvudregeln kommer pensionsutgiften i förhållande till lönesumman i ovan beskrivna situationer senast på 2040-talet att bli mindre än vad pensionsutgiften enligt gällande bestämmelser är i förhållande till lönesumman. Orsaken till detta står huvudsakligen att finna i livslängdskoefficientens verk-

ningar samt det faktum att den relativa andelen bättre pensionsförmåner från tiden före 1995 minskar inom de löpande pensionerna. Balans uppnås egentligen först under tiden efter 2050, eftersom det 2050 fortfarande betalas ut sådana bättre pensionsförmåner som tillvuxit före 1995 för personer födda före 1972.

Normeringens ekonomiska verkningar beror i hög grad på de försäkrades pensioneringsålder. Av de ovan beskrivna kalkyleringsalternativen har normeringen den största effekten om de försäkrade går i förtida pension enligt baskalkylen och oberoende av pensionsåldern enligt gällande bestämmelser går i ålderspension vid 63 års ålder. I detta fall är normeringens minskande effekt på pensionsutgiften som störst, år 2022, ca 0,4 % av lönesumman enligt KomPL och effekten har så gott som helt upphört 2050. Normeringens minskande totaleffekt på pensionsutgiften under dessa antaganden uppgår till drygt 1 miljard euro fram till 2040 enligt nutida penningvärde. I den situation enligt baskalkylen, där de försäkrade inte går i ålderspension före sin pensionsålder enligt gällande bestämmelser, har normeringen å andra sidan inga verkningar på pensionsutgiften. Normeringen har alltså en viktig sporrande effekt med tanke på strävandena att förlänga arbetskarriären.

I baskalkylen är lönesumman enligt KomPL i 2004 års penningvärde år 2010 ca 10,3 mrd euro, år 2020 ca 11,3 mrd euro, år 2030 ca 12,3 mrd euro, år 2040 ca 13,5 mrd euro och år 2050 ca 14,9 mrd euro. T.ex. är lönesumman år 2050 enligt penningvärdet år 2050 ca 2,5-faldig jämfört med ovan nämnda lönesumma. I kalkylerna har man som årlig inflation använt två procent.

Kalkylerna har gjorts under antagandet att inkomsterna utvecklas med en jämn, årlig tillväxt om 3 procent, varför effekterna av beräkningsregeln för pensionen inte kommer till synes fullt ut i och med att växlingarna i löneutvecklingen saknas. Beräkningsregelns inverkan på pensionerna har behandlats närmare i Pensionsskyddscentralens rapport "Arvioita työmarkkinajärjestöjen sopiman yksityisalojen eläkeuudistuksen vaikutuksista" (Pensionsskyddscentralens duplikat 40/2002), där utgångsmaterialet omfattade

även arbets- och inkomstuppgifterna för de personer som efter 1998 gått i pension enligt KomPL. I rapporten har utrets också den genomsnittliga effekten av de övriga ändringar som ingår i förslaget när det gäller pensionerna på personnivå. Faktorer som höjer pensionsnivån är enligt rapporten fortsättning på arbetskarriären med sporrande tillväxt (inverkan på pensionen 6,5 %), lönekoeficienten (6,1 %), pension som intjänas för oavlönade perioder (3,1 %) och för studietid (0,5 %), förtidsminskning (1,0 %) samt pension som intjänas av arbete på tidsintervallet 18–23 år (0,02 %). Faktorer som har sänkande effekt på pensionsnivån är pension som tillväxer för återstående tid (3,5 %), beräkningsregeln för pensionen (2,6 %) och uppskovsförhöjning (0,1 %). Till följd av samverkan av dessa faktorer vore pensionerna i snitt ca 10,7 procent högre än pensionerna enligt den gällande lagen.

Ändringarna gällande oavlönade tider bedöms ha mindre betydelse på kommunsektorn än på den privata sektorn, eftersom också i detta nu t.ex. ledigheterna i anslutning till vården av barn har berättigat till pension på ett synnerligen heltäckande sätt. Enligt Pensionsskyddscentralens utredning skulle denna ändring höja pensionerna med i snitt ca 3 procent.

Ändringarna som görs i de förtida pensionerna har såväl ökande som minskande effekter på pensionsutgiften. Å ena sidan har framskjutandet av pensioneringen minskande effekt på pensionsutgiften, å andra sidan blir pensionerna högre i och med att arbetet fortsätter, och på detta sätt växer också pensionsutgiften. Framskjutandet av pensioneringen har dessutom gynnsamma verkningar när det gäller att få arbetskraften att räcka till.

Förslaget har också statsekonomiska verkningar, vilka utgör en följd av att folkpensionsutgiften minskar i och med den ökande arbetspensionsinkomsten. Inom det kommunala pensionssystemet är dessa verkningar likriktade med ändringarna i pensionslagarna på den privata sidan och i statens pensionslagar.

4.2. Bedömning av könsverkningarna

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet konstaterade i sitt utlåtande (AjU 23/2002) över regeringens proposition med förslag till ändring av pensionslagstiftningen (RP 242/2002), att den nya arbetskarriärmodellen gagnar bägge könen. Också en yrkes- och branschvis granskning utvisar små skillnader, och det finns inga systematiska skillnader mellan kvinno- och mansdominerade branscher. Till den del som reformen innehåller bestämmelser vilka syftar till en förbättring av pensionsskyddet för personer i kortvariga arbetsförhållanden, kan den förväntas förbättra i synnerhet pensionsskyddet för kvinnor, vilket beror på att kvinnor sköter ett större antal kortjobb. Enligt utskottets utlåtande förbättras kvinnornas pensionsskydd ytterligare genom reformens förslag som går ut på att perioder utan lön bättre skall bli beaktade i pensionsskyddet.

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om kommunala pensioner innehåller huvudsakligen motsvarande ändringsförslag som den redan godkända lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (634/2003), vilken byggde på avtal mellan arbetsmarknadsparterna. Av denna orsak bedöms ändringsförslaget också ha motsvarande könsverkningar. På grund av kvinnodominansen bland arbetstagarna på kommunsektorn är bestämmelserna som förbättrar kvinnornas pensionsskydd av speciellt stor vikt när det gäller pensionerna på kommunsektorn. Vid utgången av 2001 var 77 procent kvinnor av de kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare som omfattades av lagen om kommunala pensioner.

T.ex. konstaterade man i regeringens proposition med förslag till ändring av pensionslagstiftningen att de graderade tillväxtkoeficienterna speciellt gagnar dem vilkas arbetskarriär har blivit ofullständig t.ex. på grund av studier eller barnavård. Det konstaterades att det underskott som uppkommit effektivt kan ersättas i framtiden genom fortsatt arbetande på åldersintervallet med förhöjd tillväxt. När jämkningen av familjeliv och arbete ofta skapar ett underskott för kvinnornas del redan i arbetskarriärens början, förbättrar reformen speciellt kvinnornas möjligheter när det gäller att få ett skäligt pensionsskydd.

Även om en på basis av åldern graderad

tillväxt effektiviserar pensionstillväxten vid äldre år, bedöms detta på basis av sysselsättningsgraden dock inte på åldersintervallet med förhöjd tillväxt heller i fråga om det kommunala pensionsskyddet öka skillnaderna i pensionerna när det gäller män och kvinnor. Inte heller den förutspådda ökningen i sysselsättningen och stegringen i sysselsättningsgraden när det gäller äldre personer förefaller ha några verkningar i denna riktning. Orsaken ligger delvis i att skillnaderna i sysselsättningsgraden mellan män och kvinnor krymper, eftersom de lägre pensionsåldrarna på kommunsektorn småningom försvinner, och avgången med pension förenhetligas i fråga om män och kvinnor. Den förhöjda tillväxten behandlar således könen jämligt, eftersom män och kvinnor i framtiden kommer att gå i pension vid samma genomsnittsalder.

Också inom det kommunala pensionsskyddet bedöms tillämpningen av lönekoeficienten gagna speciellt kvinnorna. Visstidsanställningarna är allmänna på kommunsektorn. Inom det kommunala pensionsskyddet var under granskningsperioden 1.10.2001 – 30.9.2002 närmare 40 % av de försäkrade i arbetsförhållanden på viss tid. Största delen av de visstidsanställda är kvinnor. Samma gäller uträkningen av pensionslönen för återstående tid då beräkningstiden för pensionslönen innefattar oavlönad barnavårdstid. I sitt utlåtande fäste arbetslivs- och jämställdhetsutskottet dock uppmärksamhet vid de villkor enligt vilka pension för återstående tid föreslogs bestämmas på grundval av de arbetsinkomster, vilka barnavårdstiden inte har minskat. Enligt regeringens proposition (RP 242/2002 rd) med förslag till ändring av pensionslagstiftningen skulle ett sådant förfarande förutsätta att arbetstagarens arbetsinkomster under granskningstiden är mindre än hans eller hennes stabiliserade inkomstnivå på grund av vård av barn under tre år, och att pensionsskyddet därför har sjunkit med minst 20 procent. Utskottet ansåg det vara viktigt att bestämmelsen hade ändrats så, att en granskning alltid kan utföras när barnavårdstiden har minskat pensionen för återstående tid. Riksdagen ändrade inte bestämmelsen till denna del. Förslaget till lag om ändring av lagen om kommunala pensioner innehåller motsvarande förslag som den redan godkän-

da lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare.

Livstidskoefficienten bedöms också ha motsvarande verkningar inom det kommunala pensionssystemet som inom pensionssystemen på den privata sektorn. Eftersom det lagstadgade socialskyddet könsneutralt skall garantera samma förmåner för alla enligt samma grunder, är koefficienten den samma för såväl män som kvinnor och den olika förändringstakten hos den förväntade livslängden inverkar inte på dess storlek. De försäkrade som lever längre åtnjuter alltså längre pension som tillvuxit enligt samma grunder. Om emellertid prognosen som gäller den snabbare ökningen i livslängden för män går i uppfyllelse, kommer skillnaden könen emellan när det gäller livslängden och tiden för utbetalningen av förmånerna att krympa i framtiden.

Regeringens proposition (RP 242/2002 rd) innehöll också förslag till ändring av folkpensionslagen (347/1956). Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ansåg att verkningarna av åldern för ålderspension när det gäller folkpensionen är problematiska med tanke på kvinnornas ställning, eftersom kvinnornas pensioner är mindre än männens. Detta är av vikt också om man betraktar det kommunala pensionsskyddet och folkpensionsskyddet som en helhet. Över hälften av de kvinnor som får kommunal pension får också folkpension, medan motsvarande procent för männens del ligger något över 30. Motsvarande fördelning råder också på den privata sektorn.

En av utgångspunkterna när det gäller föreliggande proposition med förslag till lag om ändring av lagen om kommunala pensioner har varit att det kommunala pensionsskyddet gradvis skall förenhetligas med pensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare. Förslaget kommer i fortsättningen att förbättra enhetligheten i pensionsskyddet för personer i anställning på de olika sektorerna, oberoende av kön. Skillnaderna i propositionen jämfört med de ändringar som fastställts i lagen om pension för arbetstagare beror på de tidigare särdragen i det kommunala pensionssystemet. Dessa anses dock inte ha några särskilda verkningar med avseende på en jämförelse mellan pensionsskyddet för kvin-

nor och män, fränsett t.ex. att samordningen av pensionerna vid utgången av 2004 har en mindre inverkan om den arbetskarriär på grundval av vilken pensionsskyddet tillvuxit är så att säga ofullständig. Samordningen har samma inverkan också för närvarande.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i inrikesministeriet och bygger på det grundläggande arbete som utförts vid den kommunala pensionsanstaltens byrå.

Propositionen har beretts medan lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare har varit i kraft och förhandlingar om propositionen har förts i en arbetsgrupp vid kommunala pensionsanstalten med företrädare för pensionsanstalten, de kommunala huvudavtalsorganisationerna och Kommunala arbetsmarknadsverket. Sedan lagen om kommunala pensioner trädde i kraft har förhandlingarna i enlighet med 165 § i nämnda lag förts under ledning av inrikesministeriet. Enighet om propositionens innehåll uppnåddes inte vid förhandlingarna. Efter förhandlingarna har propositionen beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet.

Propositionen motsvarar i huvudsak på de ändringar som fastställts i arbetspensionslagarna för den privata sektorn (634—638/2003)

6. Samband med andra propositioner

Samtidigt som denna proposition avläts regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statens pension och vissa lagar som har samband med den till riksdagen. Propositionerna som gäller det kommunala pensionssystemet och det statliga pensionssystemet är likadana till innehållet bortsett från vissa undantag som beror på systemen. I denna proposition har dessutom beaktats de ändringar som föreslås i regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om sjömanspensioner och pensionslagstiftningen (RP 39/2004 rd). Om det i samband med behandlingen av ovan nämnda regeringspropositioner görs ändringar i de bestämmelser som föreslås i dem, skall motsvarande ändringar beaktas också i behandlingen av denna proposition.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om kommunala pensioner

3 §. *Lagens tillämpningsområde.* Paragrafens 2 mom. föreslås bli ändrat i sin helhet. Momentets 1 punkt motsvarar gällande 1 punkten samt i 2 och 3 punkten görs en teknisk ändring. Till momentet föreslås bli fogat en ny 4 punkt, enligt vilken även en person som ingått ett annat slags uppdragsavtal än ett familje- eller närståendevårdsavtal med ett medlemssamfund omfattas av lagens tillämpningsområde, om han eller hon inte är en sådan företagare som avses i lagen om pension för företagare (468/1969, FöPL) och verksamheten inte bedrivs i företagsform.

Tillämpningen av KomPL omfattar tjänsteinnehavare och arbetstagare som är anställda hos pensionsanstaltens medlemssamfund, om inte deras pensionsskydd regleras särskilt. Enligt 2 mom. omfattar KomPL också familje- och närståendevårdare som ingått uppdragsavtal med ett medlemssamfund samt kommunala förtroendevalda. I fortsättningen kommer pensionsskyddet att bestämmas endast på grundval av de inkomster som betalas under varje kalenderår och uppgifter om hur länge anställningen varat behövs inte längre när pensionen räknas ut. Sålunda behöver medlemssamfunden inte längre förse pensionsanstalten med uppgifter på grundval av vilka pensionsanstalten kan kontrollera om det är fråga om ett tjänste- eller arbetsförhållande eller om ett medlemssamfunds betalningsskyldighet bygger på ett annat slags arbetsavtal. För att bestämmandet av pensionsskyddet och skyldigheten att betala pensionsavgift skall vara lika på basis av olika avtal, föreslås att lagen också skall omfatta uppdrags- och konsultverksamhet när denna inte bedrivs i egenskap av företagare. Frågan om huruvida en verksamhet omfattas av FöPL avgörs alltså enligt FöPL och tillämpningen av KomPL omfattar endast sådan verksamhet som blir utanför FöPL. I princip anses en konsult som är anställd av ett medlemssamfund och verksam utan

FöPL-försäkring höra till KomPL:s tillämpningsområde, om verksamheten inte bedrivs t.ex. i ett aktiebolags eller någon annan sammanslutnings namn.

4 §. *Allmänna definitioner.* I denna paragraf definieras de allmänna begreppen i lagen. I 1 punkten definieras en anställning, på vilken KomPL tillämpas. Till 1 punkten föreslås även bli fogat förtroendeuppdrag och de uppdrags- och konsultavtal som föreslås bli fogade till 3 § 2 mom. 4 punkten. Enligt nuvarande ordalydelse tillämpas andra bestämmelser på förtroendeuppdrag än på andra arbeten som omfattas av lagens tillämpningsområde. Eftersom pensionsskyddet i fortsättningen i regel bestäms enbart på grundval av inkomsterna, är det inte längre skäl att behandla förtroendeuppdrag annorlunda än andra uppgifter som hör till det kommunala pensionsskyddet. Därför föreslås att bestämmelserna om anställning också tillämpas på förtroendeuppdrag liksom på uppdrags- och konsultavtal.

På ovan nämnda grunder föreslås också att undantaget gällande förtroendevalda stryks i 2 punkten. När det i lagen föreskrivs om anställda, avses därmed även förtroendevalda.

I 7 punkten definieras helegativ pension. Det föreslås att 7 punkten upphävs, eftersom återstående tid i fortsättningen i regel hänförs till alla invalidpensioner och begreppet helegativ pension efter ändringarna inte längre har någon betydelse när pensionen fastställs.

I 8 punkten definieras återstående tid. Tidpunkten för när den återstående tiden börjar ändras så att den återstående tiden alltid börjar vid ingången av det år då en person blir arbetsoförmögen. Slutåldern för återstående tid föreslås bli ändrad så att den är den ålder i vilken en person har rätt att gå i ålderspension som inte är förtida, dvs. 63 år. Om personen har bibehållit rätt till en lägre ålderspensionsålder än detta, är slutåldern för den återstående tiden dock densamma som nu, en ålderspensionsålder lägre än 63 år. En bestämmelse om detta föreslås i lagens ikraftträdelsebestämmelse.

I 9 punkten definieras pensionslön. Det föreslås att 9 punkten upphävs, eftersom pensionslön härnäst inte längre fastställs utan pensionen tillväxer direkt av de årliga arbetsinkomsterna.

I 10 punkten definieras det indextal med vilket de lagstadgade penningbeloppen justeras. Det föreslås att alla penningbelopp i lagen ändras till 2004 års nivå. Det föreslås att 10 punkten ändras så att den innehåller ett konstaterande av att alla penningbelopp i lagen 2004 motsvarar värde ett (1,000) på det löneindex som avses i 7 b § APL. Indexhänvisningarna vid varje penningbelopp i lagen kan därför strykas.

5 §. *Begränsningar i fråga om tillämpningen.* Paragrafen föreslås bli ändrad i sin helhet. I 1 mom. föreslås att 18 år skall vara den nedre åldersgränsen i KomPL. Samtidigt föreslås att även 2 punkten ändras så att pension inte längre intjänas för anställningar som börjar efter uppnådd 68 års ålder. Samma 68 års ålder föreslås också vara slutåldern för pensionstillväxten. I 3 punkten föreskrivs om att pensionen inte tillväxer under tiden för invalidpension som innehåller återstående tid. Denna bestämmelse föreslås bli upphävd, eftersom syftet är att ny pension efter lagens ikraftträdande också skall intjänas för arbete under tiden med pension. I paragrafen stryks även det skilda omnämmandet av förtroendepdrag.

7 §. *Grundpensionsskydd och rehabiliteringsförmåner.* 8 §. *Tilläggs pensionsskydd.* 9 §. *Tilläggs pensionsskydd som ordnas någon annanstans.* Det föreslås att omnämmandet av förtroendevalda stryks i paragraferna, eftersom man med anställda enligt 4 § 2 mom. också avser förtroendevalda.

10 §. *Pension och andra förmåner.* Paragrafen föreslås bli ändrad i sin helhet. I 1 mom. föreslås att omnämmandet av individuell förtidspension stryks. Den individuella förtidspensionen försvinner som pensionsform, eftersom det föreslås att bestämmelserna som gäller detta pensionsslag överförs till lagens ikraftträdelsebestämmelser. Dessutom preciseras momentet så att även rehabiliteringsunderstöd kan betalas för en tid som är kortare än en månad.

I 2 mom. föreskrivs om förtroendevaldas rätt till ålders- och invalidpension samt om

hur förtroendevaldas pension bestäms. Eftersom samma bestämmelser tillämpas på förtroendevalda som på anställda, föreslås att bestämmelsen i momentet upphävs.

11 §. *Ålderspension.* I paragrafen föreskrivs om rätten att erhålla ålderspension och om när ålderspensionen börjar löpa. Det föreslås att paragrafen ändras i sin helhet och att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen. I 1 mom. föreslås att det skilda omnämmandet av förtroendevalda stryks, eftersom förtroendevalda har samma rätt till ålderspension som andra personer som hör till lagens tillämpningsområde.

Paragrafens 1 mom. ändras dessutom så att personer i kommunal anställning ges rätt att avgå med ålderspension efter uppnådd 63 års ålder. En förutsättning för att pensionen skall börja löpa är dock att den kommunala anställningen inte längre är i kraft. I ikraftträdelsebestämmelsens 17 mom. föreskrivs om ålderspensionens belopp, om en före 1960 född anställd går i ålderspension som 63-åring och han eller hon har en pensionstillväxt på två procent för tiden före 1995.

I framtiden kommer det inte att finnas någon egentlig pensionsålder utan en anställd som har fyllt 63 år kan själv besluta när han eller hon går i pension. Den nuvarande pensionsåldern har dock fortfarande betydelse för pensionsbeloppet och bestämmelser om detta tas in i lagens ikraftträdelsebestämmelser. Eftersom en person härnäst kan gå i ålderspension innan han eller hon uppnår den nuvarande pensionsåldern, föreslås att till 2 mom. fogas en bestämmelse som motsvarar APL om att ålderspension beviljas tidigast från ingången av månaden efter den då 63 års ålder uppnåtts. Pensionen beviljas dock först från ingången av kalendermånaden efter den då ansökan anlände. Om ansökan har gjorts efter det att en person redan har slutat arbeta och uppnått pensionsåldern, kan pensionen beviljas från det att tjänstgöringen upphörde under förutsättning att ansökan görs inom tre månader från det. Med upphörande av arbete avses också arbete som omfattas av någon annan lag än lagen om kommunala pensioner.

I paragrafens nya 3 mom. regleras en situation där en anställd har flera kommunala anställningar samtidigt. Om den anställde efter

uppnådd 63 års ålder avslutar endast en del av dem för att gå i ålderspension, har han eller hon rätt att utan hinder av 1 mom. också få den pension som innan han eller hon går i ålderspension intjänas i den eller de kommunala anställningar som han alltså fortsätter i. Fortlöpande anställningar ger rätt till ålderspension från 68 års ålder med en årlig tillväxt på 1,5 %.

12 §. *Ålderspension från offentliga pensionssystem.* I paragrafen föreslås 65 år bli ersatt med 63 år och i det inledande stycket i 1 mom. samt i 2 mom. görs samma ändring av ordalydelsen. I paragrafen föreskrivs om en s.k. utlösningspension mellan de offentliga pensionssystemen. Om en person har intjänat pension enligt KomPL och han eller hon även har rätt till någon annan pension enligt ett offentligt system så att pensionstillväxten i detta offentliga system före 1995 överensstämmer med tilläggspensionsskyddet, anses personens pensionsålder enligt KomPL vara pensionsåldern enligt det andra offentliga systemet. Följaktligen har denna person rätt att gå i ålderspension också före 63 års ålder.

13 §. *Förtida och uppskjuten ålderspension.* Paragrafen föreslås bli ändrad i sin helhet och nya 2 och 3 mom. föreslås bli fogade till paragrafen. Den nedre åldersgränsen för förtida ålderspension föreslås bli höjd så att det blir möjligt att gå i förtida ålderspension som 62-åring. För närvarande är det möjligt att gå i pension fem år före den egna pensionsåldern. Dessutom föreslås i det kommunala pensionssystemet en möjlighet att också gå i uppskjuten ålderspension. Pensionstillväxten upphör vid 68 års ålder, men om den anställda inte vill gå i pension då utan skjuter upp pensioneringen, räknas en uppskovsförhöjning till pensionen. Denna möjlighet finns inte för närvarande, men däremot tillväxer pensionen så länge som den anställda fortsätter att arbeta.

Enligt det nya 2 mom. tillämpas med undantag för förtidsminskning och uppskovsförhöjning samma bestämmelser såväl på förtida och uppskjuten ålderspension som på ålderspension.

I det nya 3 mom. föreskrivs om rätten till ålderspension för personer med arbetslöshetsdagpenning. Det föreslås att arbetslös-

hetspensionen upphävs så att rätten till arbetslöshetspension endast gäller personer födda före 1950. I stället för det utkomstskydd som ingår i arbetslöshetspensionen tillkommer en rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa ända fram till uppnådd 65 års ålder. Om en person som är berättigad till tilläggsdagpenning ändå vill gå i ålderspension före 65 års ålder, har han eller hon rätt till det från 62 års ålder. Härvid görs ingen förtidsminskning av pensionen, men i pensionstiden före 1995 görs en pensionsomvandling enligt ikraftträdelsebestämmelsens 17 mom. för personer födda före 1960.

14 §. *Deltidspension.* Åldern för erhållande av deltidspension ändras inte i förslaget. Det är emellertid inte möjligt att gå i deltidspension efter uppnådd 68 års ålder. En bestämmelse om detta föreslås i det inledande stycket i 1 mom.

Eftersom pensionsskyddet härnäst inte längre bestäms på grundval av anställningarnas längd, är det inte längre meningsfullt med tanke på pensionerna att följa enskilda anställningar. Därför strävar man efter att slopa olika tidsfrister i anslutning till anställningarnas längd och ersätta dem med inkomstkrav. Kravet på tre års tjänstgöringstid, vilket utgör förutsättningen för erhållande av deltidspension, föreslås således bli ersatt med förutsättningen att den som går i deltidspension under de fem kalenderår som föregår pensioneringen skall ha inkomster som omfattas av KomPL under minst tre kalenderår och minst 12 000 euro under vart och ett av dem. Samtidigt föreslås att kravet på heltidsarbete, vilket är fyra gånger den nedre gränsen enligt APL, ersätts med ett ungefär lika stort eurobelopp, som i 2004 års indexnivå är 1 000 euro.

En person som är berättigad till deltidspension enligt KomPL förutsätts alltså gå i deltidspension direkt från anställningen hos ett medlemssamfund och att denna tjänstgöring har fortgått under en viss minimitid. Därför bibehålls i 1 mom. 2 punkten alltså minimivillkoret sex månader för en kommunal anställning som föregår deltidspensionering.

Däremot föreslås att 1 mom. 3 punkten upphävs, eftersom återstående tid härnäst

inte längre kommer att hänföras till någon viss anställning.

I momentets 4 punkt föreslås justeringar som ansluter sig till pension som beräknas på inkomsterna under arbetskarriären samt att det eurobelopp som utgör gränsen för minimiinkomsterna höjs till 2004 års nivå.

I 2 mom. föreslås att specialbestämmelsen som gäller familjedagvårdare alltså hålls kvar. Familjedagvårdarens anställning anses vara heltidsanställning, om inkomsterna av anställningen uppgår till minst 875 euro i månaden och familjedagvårdaren har rätt att gå i deltidspension, om han eller hon har haft inkomster som omfattas av KomPL under de fem sista kalenderåren och under tre år minst 10 500 euro per år.

I 3 mom. ingår en specialbestämmelse om personer som övergår från staten till anställningar som omfattas av KomPL på grund av en kommunalisering av uppgifterna. I fråga om dem beaktas även inkomster som omfattas av lagen om statens pensioner när förutsättningarna för deltidspensionering granskas.

Det föreslås att 4 mom. upphävs. I 4 § 10 punkten föreskrivs att penningbeloppen motsvarar 2004 års indextal och att penningbeloppen enligt den föreslagna 71 § höjs med lönekoeficienten.

16 §. Ändring av deltidspension till ålderspension. De anställda har alltså rätt att ändra deltidspension till ålderspension sedan de uppnått ålderspensionsåldern. Med ålderspensionsålder avses 63 år uppåt. Deltidspension kan också ändras till förtida ålderspension vid uppnådd 62 års ålder. Övergången till ålderspension förutsätter alltså att deltidarbetet avslutas. Till paragrafen föreslås bli fogat bestämmelser om hur pensionen bestäms för en anställd som fortsätter i deltidarbete efter 68 års ålder. Om den anställda fortsätter sitt deltidarbete också efter 68 års ålder, fortsätter utbetalningen av pensionen till samma belopp som deltidspensionen, men benämningen på pensionen ändras till ålderspension. När den anställda avslutar sitt deltidarbete, betalas uppskovsförhöjning på den uppskjutna delen av ålderspensionen.

17 §. Yrkesinriktad rehabilitering. En ändring föreslås i 1 mom. 2 punkten på grund av den ändring som gäller pension för återståen-

de tid. En förutsättning för yrkesinriktad rehabilitering är att om sökanden skulle ha blivit arbetsoförmögen skall inkomsterna under granskningstiden för den återstående tiden i fråga om den invalidpension som beviljas honom eller henne utgöra minst 25 133,40 euro. Penningbeloppet är angivet i 2004 års index. Dessutom föreslås att begreppet dagen för rehabiliteringsfallet tas in i punkten. Dagen för rehabiliteringsfallet är den dag under vilken rehabiliteringsansökan har gjorts. Om ansökan om en persons rehabilitering görs först efter att rehabiliteringen har inletts, kan dagen för rehabiliteringsfallet också vara dagen före den då rehabiliteringsåtgärderna inleddes eller, om personen har blivit sjuklig och rehabiliteringsbehovet existerade när sjukledigheten började, sjukledighetens första dag.

20 §. Rehabiliteringstillägg. Paragrafen föreslås bli ändrad så att rehabiliteringstillägg inte betalas utöver rehabiliteringspenningen.

23 §. Förmåner vid arbetsoförmåga. 24 §. Invalidpension. 25 §. Rehabiliteringsstöd. 26 §. Full invalidpension och delinvalidpension. 27 §. Förvägran eller minskning av invalidpension. I paragraferna föreslås att de skilda omnämningarna av förtroendevalda stryks och 24 § 5 mom. upphävs, eftersom man med en anställd enligt 4 § 2 punkten också avser en förtroendevald. Det föreslås också att omnämningarna av individuell förtidspension stryks, eftersom bestämmelserna om detta pensionsslag föreslås bli överförda till lagens ikraftträdelsebestämmelser.

Till 23 § föreslås dessutom bli fogat en bestämmelse om fram till vilken ålder förmåner vid arbetsoförmåga beviljas. Invalidpension och rehabiliteringsstöd beviljas en anställd vars arbetsoförmåga har börjat innan han eller hon fyllt 63 år. Efter uppnådd 63 års ålder beviljas pensionen alltid som ålderspension. Ett visst undantag från denna regel utgörs endast av sådana anställda som har bibehållit rätten till pension enligt tilläggs pensionskyddet för tiden före 1995. För dessa prövas rätten till invalidpension också efter att de fyllt 63 år, men också i fråga om dem beviljas pensionen alltid som ålderspension i stället för invalidpension. En bestämmelse om detta tas in i ikraftträdelsebestämmelserna.

Den s.k. begränsningsbestämmelsen i 24 §

4 mom. föreslås bli upphävd på grund av att fastställandet av pension för återstående tid när det gäller invalidpension ändras. Eftersom pensionen för återstående tid fastställs utifrån arbetsinkomsterna under de sista fem åren, är bestämmelsen onödig.

Vidare föreslås att uttrycket ”med undantag av undersöknings- eller vårdåtgärder som skall anses livsfarliga” stryks i 27 § 2 mom.

28 §. *Effekter av förändrad arbetsförmåga.* I paragrafen föreskrivs om hur förändringar i arbetsförmågan påverkar invalidpensionen. Paragrafen föreslås bli helt ändrad. Den nuvarande ordalydelsen i 1 mom. föreslås bli ändrad. Det föreslås att bestämmelsen om justering sex månader retroaktivt och en bestämmelse om justering som gäller detta flyttas till 29 § 2 mom.

Det föreslås att 2 mom. revideras och att dess nuvarande innehåll överförs till ett nytt 4 mom. I 2 mom. föreskrivs om de förutsättningar på grundval av vilka invalidpension kan justeras. Eftersom arbetsinkomster för personer i invalidpension inte längre i alla situationer kan jämföras med pensionslönen för återstående tid på grund av det nya sättet att fastställa den, föreslås att arbetsinkomster beaktas i enlighet med 2 mom. Om arbetsinkomsterna utgör minst 40 och högst 60 % av de fram till pensionsfallet förtjänade genomsnittliga arbetsinkomster som ligger till grund för den intjänade invalidpensionen, justeras pensionen till delinvalidpension. Invalidpensionen avbryts, om pensionstagaren har över 60 % av ovan nämnda genomsnittliga inkomster i arbetsinkomst. Invalidpensionen varken avbryts eller dras in, om arbetsinkomsterna tillfälligt överstiger nämnda genomsnittliga inkomst. Invalidpension som betalats utan grund kan återkrävas på grundval av 120 § KomPL. Som genomsnittliga inkomster betraktas antingen inkomsterna för återstående tid eller så uppskattas de på grundval av inkomsterna i intjänad pension. Vid uppskattningen beaktas då bl.a. anställningens längd samt sektor och verksamhetsområde. Om inkomsterna under arbetskarriären årligen varierar så att en stabiliserad inkomstnivå av samma slag som den ovan nämnda inte kan fastställas, bestäms de genomsnittliga inkomsterna utifrån de genomsnittliga arbetsinkomster som förtjänats fram

till pensionsfallet.

I 3 mom. föreskrivs om justering av full invalidpension till delinvalidpension och om indragning av invalidpension eller avbrytande av utbetalningen av pensionen.

Paragrafens 4 mom. innehåller efter ändringen de bestämmelser som tidigare ingick i 2 mom. I lagrummet föreskrivs om att när invalidpensionen dras in eller rehabiliteringsstödet upphör kan utbetalningen av pensionen för att stöda en återgång till arbetet fortsättas i form av ett rehabiliteringsstöd som är lika stort som delinvalidpension också för kortare tid än ett år.

29 §. *Justering och indragning av invalidpension eller avbrytande av utbetalningen av pensionen.* I paragrafen föreskrivs om indragning och avbrytande av invalidpensionen. Paragrafen ändras i sin helhet och ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen. Det föreslås att 1 mom. revideras så att i det tas in bestämmelser om justering, indragning och avbrytande av invalidpension och rehabiliteringsstöd. Enligt förslaget dras invalidpension och rehabiliteringsstöd in från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagaren inte längre uppfyllde förutsättningarna för erhållande av pension. Dessutom föreslås att bestämmelsen preciseras så att rehabiliteringspenning kan dras in också när mottagaren utan giltig orsak vägrar att delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter den. En giltig orsak kan bl.a. anses vara att sjukdomen förvärras, ny sjukdom uppkommer eller förändringar i andra omständigheter, t.ex. en anhörigs sjukdom. Utbetalningen av invalidpension och rehabiliteringsstöd kan avbrytas för den tid pensionstagaren förvärvat arbetat.

I paragrafens nya 2 mom. föreslås en bestämmelse om att invalidpension justeras, avbryts eller dras in på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ. Invalidpension justeras dock inte för längre tid än för året före den kalendermånad som närmast följer på pensionstagarens justeringsansökan eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder. Detsamma gäller även avbrytande eller indragning av pensionen. Om pensionen redan har avbrutits, dras pensionen in retroaktivt från tidpunkten för avbrytandet. Ett överklagbart beslut utfärdas om justering,

avbrytande eller indragning av invalidpension.

30 §. *Återgångspenning*. Eftersom begreppet heleffektiv pension föreslås bli upphävt i 4 § 7 punkten, ersätts omnämnandet av heleffektivt rehabiliteringsstöd i paragrafen med rehabiliteringsstöd som innehåller pension för återstående tid.

31 §. *Ändring av delinvalidpension till arbetslöshetspension*. Paragrafens 1 mom. innehåller bestämmelser om ändring av delinvalidpension till individuell förtidspension. Eftersom det föreslås att bestämmelserna om detta pensionsslag överförs till ikraftträdelsebestämmelserna, upphävs 1 mom. och rubriken för paragrafen ändras på motsvarande sätt.

32 §. *Ändring av invalidpension till ålderspension och rätt till ny pension som intjänats under tiden för pension*. I paragrafen föreskrivs om ändring av invalidpension till ålderspension när invalidpensionstagaren uppnår ålderspensionsåldern. Eftersom en anställd när reformen trätt i kraft flexibelt kan gå i ålderspension mellan 63 och 68 års ålder, föreslås att bestämmelsen ändras så att invalidpensionen ändras till ålderspension vid ingången av månaden efter uppnådd 63 års ålder. Om en person blir arbetsoförmögen när han eller hon fortsätter sin kommunala tjänstgöring efter uppnådd 63 års ålder, prövas hans eller hennes rätt till invalidpension, men pensionen beviljas som ålderspension. I detta fall kvarstår även rätten till tilläggspensionsskydd. Pensionen beviljas från ingången av månaden efter den under vilken ansökan gjordes eller av särskilda skäl tidigare. För anställda som gått miste om rätten till tilläggspensionsskydd prövas arbetsoförmågan inte mera efter att de har fyllt 63 år. Om en anställd som är född före 1960 har pensionsberättigande tid för tiden före 1995, beviljas pensionen till dessa delar omvandlad som ålderspension. För anställda som är födda 1960 eller senare är pensionen lika stor som den intjänade ålderspensionen.

I paragrafen föreslås att ny pensionstillväxt som tjänats in under tiden för invalidpension läggs till pensionen vid 63 års ålder. Till paragrafen föreslås också bli fogat en bestämmelse om att delinvalidpension ändras till ålderspension motsvarande full invalidpension

vid 63 års ålder. Dessutom preciseras paragrafen så att om ny pension beviljas på nya grunder sedan invalidpensionen upphört, dvs. bestämmelserna om pension på tidigare grunder i 60 § är inte tillämpliga på den, har den anställda när den nya pensionen bestäms rätt till den pensionstillväxt som tjänats in under tiden för den tidigare invalidpensionen.

33 §. *Individuell förtidspension*. 34 §. *Förvärvsarbets inverkan på individuell förtidspension*. 35 §. *Indragning av individuell förtidspension*. Det föreslås att paragraferna upphävs, eftersom bestämmelserna om individuell förtidspension föreslås bli överförda till ikraftträdelsebestämmelserna.

36 §. *Arbetslöshetspension*. I 1 mom. föreskrivs om förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetspension. Till lagen föreslås bli fogat en bestämmelse, enligt vilken endast personer födda före 1950 har rätt till arbetslöshetspension. Personer födda 1950 eller senare har inte längre rätt till arbetslöshetspension. Arbetslöshetspension beviljas fram till uppnådd 63 års ålder.

Det föreslås att 1 mom. 1 punkten justeras så att det tidigare inkomstkravet för pension ersätts med ett pensionstillväxtkrav, eftersom pension i fortsättningen inte längre bestäms på grundval av anställningarnas längd. Det föreslås också att hänvisningen till lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) ses över.

I 3 mom. föreslås att bestämmelsen enligt vilken arbetslöshetspension ändras till ålderspension när mottagaren av arbetslöshetspension uppnår ålderspensionsåldern stryks. Arbetslöshetspension ändras till ålderspension vid 63 års ålder, och bestämmelser om detta föreslås i 39 § 2 mom.

Innehållet i 4 mom. revideras och att dess nuvarande innehåll överförs till ett nytt 5 mom. I 4 mom. föreskrivs om att en anställd har rätt till ålderspension utan förtidsminskning vid 62 års ålder, om han eller hon uppfyller förutsättningarna för arbetslöshetspension först efter uppnådd 62 års ålder.

37 §. *Avbrott i utbetalningen av arbetslöshetspension*. Det föreslås att penningbeloppet i 2 punkten ändras så att den överensstämmer med motsvarande belopp i lagen om pension för arbetstagare.

39 §. *Ändring av arbetslöshetspension till*

invalidpension eller ålderspension. Till 2 mom. fogas en bestämmelse om att arbetslöshetspension ändras till ålderspension efter uppnådd 63 års ålder. Pensionsrätten för återstående tid läggs i detta fall till pensionen. Bestämmelsen om livslängdskoefficienten tillämpas dock inte när arbetslöshetspension ändras till ålderspension.

40 §. *Tillväxtprocent.* I paragrafen föreskrivs om pensionens tillväxtprocent och det föreslås att paragrafen ändras helt. I 1 mom. föreskrivs om att pensionen tillväxer på grundval av arbetsinkomsterna. Enligt huvudregeln tillväxer pensionen fram till 53 års ålder på samma sätt som nu med 1,5 % per år på grundval av de pensionsgrundande inkomsterna under varje år. Oberoende av ålder tillväxer pensionen med 1,5 % per år också för inkomster under tiden med invalid- eller arbetslöshetspension, liksom för tiden med ålderspension. När den anställde fyllt 53 år är tillväxtprocenten 1,9 % per år och när den anställde fyllt 63 år är den 4,5 % per år, om inte den anställde får ovan nämnda pension under denna tid.

I 2 och 3 mom. föreskrivs om pensionstillväxten för återstående tid och för tid under vilken den anställde fått invalidpension. Pensionen tillväxer med 1,5 % per år av arbetsinkomsterna för den återstående tiden till de delar den återstående tiden räknas in i pensionen eller fram till utgången av kalendermånaden efter uppnåendet av 50 års ålder under tiden med full invalidpension. För tiden efter detta är tillväxtprocenten 1,3 fram till utgången av den månad under vilken den anställde fyller 63 år.

I 4 momentet föreskrivs om att pensionsstillväxten per månad fås genom att tillväxtprocenten i 1—3 mom. divideras med 12. I momentet föreskrivs också om hur pensionen tillväxer på grundval av inkomsterna under ett sådant år då tillväxtprocenten ändras mitt under året. Härvid beräknas medelvärdet på de tillväxtprocent som räknats ut per månad för månaderna från årets ingång fram till dess att pensionen börjar eller, om pensionen upphör mitt under året, från ingången av den månad som följer på pensionens upphörande fram till årets slut. Detta medelvärde multipliceras ytterligare med 12, varvid man får den tillväxtprocent enligt vilken pensionen

bestäms utifrån inkomsterna under hela det aktuella året.

41 §. *Intjänande av pension på grundval av förtroendeuppdrag.* Pension på grundval av förtroendeuppdrag tillväxer för närvarande med 1,5 % per år. Eftersom det i fortsättningen inte görs någon skillnad mellan förtroendevalda och andra personer som omfattas av lagen om kommunala pensioner, föreslås att tillväxtprocenten i 1 mom. stryks och att pension för förtroendevalda enligt 40 § tillväxer av årliga ersättningar för inkomstbortfall och för arvoden som betalats ut under en viss tid.

Det föreslås att 2 mom. upphävs som obehövt.

42 §. *Förtidsminskning och uppskovsförhöjning.* I paragrafen föreskrivs om förtidsminskning. Enligt propositionen föreskrivs i 1 mom. om förtidsminskning och i det nya 2 mom. om uppskovsförhöjning. Förtidsminskningen utgör 0,6 % av pensionen för varje månad som pension betalas ut innan den anställde fyllt 63 år. Som mest utgör förtidsminskningen alltså 7,2 % av pensionen.

I det nya 2 mom. föreskrivs om uppskovsförhöjning. Om ålderspensionen skjuts upp tills 68 års ålder uppnåtts, höjs pensionen med uppskovsförhöjning från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den anställde fyllde 68 år. Förhöjningen utgör 0,4 % av pensionen för varje månad som begynnelsepunkten för pensionen skjuts upp.

43 §. *Deltidspensionens belopp.* I 2 mom. ingår en definition på stabiliserad arbetsinkomst. Bestämmelsen ses över på grund av att bestämmelserna om återstående tid ändras. Som stabiliserad inkomst betraktas inkomsten för den återstående tiden. De inkomster och förmåner som erhållits för oavlönade perioder under granskningstiden beaktas också. I momentet stryks bestämmelsen om tekniskt avbrytande.

I 3 mom. föreskrivs om fastställande av deltidspension i ett sådant fall då den anställde har rätt till deltidspension enligt flera arbetspensionslagar. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att deltidspension enligt KomPL utgör samma relativa andel av hela deltidspensionsbeloppet som de inkomster enligt KomPL som beaktats i den stabiliserade inkomstnivån utgör av inkomster i den

stabiliserade inkomsten som förtjänats enligt de lagar på grundval av vilka den anställda har rätt till deltidspension.

I 4 mom. föreskrivs om deltidspensionens maximibelopp. Momentet ändras så att också pensionstillväxt som intjänats i enlighet med lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003) skall utöver arbetspensionstillväxten beaktas när deltidspensionens maximibelopp räknas ut. När deltidspensionens belopp begränsas, görs minskningen på grundval av de lagar enligt vilka den anställda har rätt till deltidspension, i proportion till de arbetsinkomster som beaktats i den stabiliserade förvärvsinkomsten.

45 §. *Rehabiliteringspenningens belopp.* I paragrafen föreskrivs om rehabiliteringspenningens belopp. I en lagändring, 921/2003, som trädde i kraft vid ingången av 2004 har definitionen på rehabiliteringspenning ändrats så att rehabiliteringspenningen är lika stor som invalidpensionen och utöver den betalas ett rehabiliteringstillägg. Definitionen på rehabiliteringspenning preciseras så att rehabiliteringspenningens belopp är summan av invalidpensionerna förhöjd med 33 procent. Denna definition är etablerad i arbetspensionssystemet och påverkar inte i sak beloppet av den förmån som betalas till rehabiliteringsklienten. Det föreslås vidare att 1 mom. ändras så att den tidpunkt som nämns i lagrummet och som avses i 17 § 1 mom. 2 punkten benämns dagen för rehabiliteringsfallet. Till 1 mom. föreslås också bli fogat en bestämmelse om att om en sökandes arbete som omfattas av en arbetspensionslag fortgår ytterligare sedan han eller hon fått ett beslut om rätten till yrkesinriktad rehabilitering, beräknas rehabiliteringspenningens belopp som om sökanden hade blivit arbetsoförmögen dagen före rehabiliteringsåtgärden. Genom detta förhindras att rehabiliteringen anordnas av någon annan pensionsanstalt än den enligt vars pensionsskydd rätten till återstående tid bestäms.

Ordalydelsen i 2 mom. föreslås bli ändrad så att delrehabiliteringspenningens belopp utgör hälften av beloppet av full rehabiliteringspenning enligt 1 mom. Ändringen påverkar inte storleken på delrehabiliteringspen-

ningen.

46 §. *Rehabiliteringstilläggets belopp.* Det föreslås att paragrafen ändras så att rehabiliteringstillägg inte betalas utöver rehabiliteringspenningen.

47 §. *Beloppet av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning.* I paragrafen föreskrivs om rehabiliteringsunderstödet belopp. På grund av de ändringar som föreslås i 45 och 46 § föreslås att paragrafens ordalydelse preciseras så att det klart framgår hur stort rehabiliteringsunderstödet är. Rehabiliteringsunderstödet är liksom för närvarande lika stort som invalidpensionen. Rehabiliteringstillägg betalas inte till understödet.

48 §. *Invalidpensionens belopp.* I paragrafen föreskrivs om beloppet av delinvalidpension och individuell förtidspension. Paragrafen ändras så att den innehåller bestämmelser om fastställande av både full invalidpension och delinvalidpension.

Paragrafens 2 mom. upphävs, eftersom bestämmelserna om individuell förtidspension föreslås bli överförda till ikraftträdelsebestämmelserna.

49 §. *Arbetslöshetspensionens belopp.* I 1 mom. föreskrivs om invalidpensionens belopp. Till momentet föreslås bli fogat en bestämmelse enligt vilken bestämmelser som varit i kraft före 2005 tillämpas när pension för återstående tid beräknas och bestämmelser som varit i kraft före 2005 när pensionslönen fastställs.

Det föreslås att 2 mom. upphävs, eftersom heffektiv pension efter ändringarna inte längre har någon betydelse när pensionen fastställs.

50 §. *Till pension berättigande tid.* I paragrafen föreskrivs om arbetspensionstillägg. Enligt ikraftträdelsebestämmelsens 5 mom. beräknas den pensionsrätt som intjänats på basis av förmåner som berättigar till arbetspensionstillägg enligt 50 §, sådant detta lagrum lydde vid denna lags ikraftträdande, när en anställning eller ett förtroendeuppdrag avslutas den 31 december 2004 eller när intjänad pensionsrätt beräknas. I övrigt tillämpas inte bestämmelserna om arbetspensionstillägg längre efter 2005 och föreslås därför bli upphävda som obehövliga. Innehållet i paragrafen föreslås bli helt ändrat så att det i paragrafen föreskrivs om tid som berättigar till

pension. I paragrafen föreskrivs att inkomster som den anställda har förtjänat mellan 18 och 68 års ålder berättigar till pension. Till pension berättigar inte inkomster som förtjänats under det år då arbetsförmågan började. I denna proposition föreslås att bestämmelsen om återstående tid i 4 § 8 punkten ändras så att återstående tid räknas som pensionsberättigande från ingången av det år under vilket arbetsförmågan började. På så vis ersätts pension som inte intjänats av inkomsterna under det år då arbetsförmågan började av pensionstillväxten på basis av inkomsterna för den återstående tiden.

51 §. *Pensionstillväxten under tiden för deltidspension.* Paragrafen föreslås bli ändrad i sin helhet. Det föreslås att bestämmelsen i 1 mom. om tid som berättigar till pension överförs till föregående paragraf. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om pensionstillväxten under tiden för deltidspension, för närvarande ingår bestämmelser om detta i 2 mom. Under tiden för deltidspension tillväxer ålderspensionen med 0,75 % av skillnaden mellan förvärvsinkomsterna per år, dvs. 1/16 % i månaden. Under tiden för deltidspension tillväxer invalidpension dock med 1,5 % av skillnaden mellan förvärvsinkomsterna per år, dvs. 1/8 % i månaden. Som skillnad mellan arbetsinkomsterna på basis av vilken deltidspensionen för första gången bestämdes. Till momentet föreslås även bli fogat en bestämmelse som motsvarar 43 § 2 mom. för situationer i vilka deltidspension beviljas samtidigt från flera olika system.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om pensionstillväxten när pension för återstående tid räknas med i pension som tjänas in genom deltidsarbete vid sidan av deltidspension. För den återstående tiden tillväxer pensionen årligen 1,3 procent av den nedsättning av arbetsinkomsten som beräknats i enlighet med 43 § 1 mom.

I det nya 3 mom. bestäms om pension som tjänas in genom arbete vid sidan av deltidspension. För deltidsarbete intjänas pension dock på samma sätt som för annat arbete i enlighet med 40 § 1 och 2 mom.

52 §. *Förmåner som berättigar till pension.* I paragrafen föreskrivs om avbrott i anställningen. Dessa bestämmelser föreslås bli upp-

hävda som obehövliga, eftersom pensionen i fortsättningen tillväxer på grundval av årsinkomsterna, och innehållet i paragrafen revideras helt. I paragrafen föreslås bestämmelser om förmåner som betalas för oavlönade perioder i fråga om vilka pension tillväxer på grundval av den inkomst eller arbetsinkomst som ligger till grund för förmånerna. I det inledande stycket till 1 mom. föreslås att förmåner ökar pensionen från ingången av kalendermånaden efter den då den anställda fyllde 18 år fram till utgången av kalenderåret före pensionsfallet. Pension intjänas dock inte för tid under vilken den anställda skulle ha fått pension enligt en arbetspensionslag. På basis av nämnda förmåner uppstår dock rätt till pension endast om den anställda har minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster enligt en arbetspensionslag före pensioneringen.

Enligt 1 mom. är dessa förmåner de förmåner som berättigar till arbetspensionstillägg enligt gällande 50 § KomPL, sådant detta lagrum lydde vid utgången av 2004, t.ex. inkomstrelaterad dagpenning samt olika utbildnings- och rehabiliteringsförmåner. För arbetslöshetstid beräknas pensionstillväxten på basis av den lön som ligger till grund för arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten. På samma sätt beaktas också andra arbetsinkomster som utgör grunden för oavlönade förmåner som betalas under granskningstiden. Bestämmelser om pension för oavlönade perioder överensstämmer med motsvarande bestämmelser i lagen om pension för arbetstagare.

Pension intjänas såsom nya förmåner också på grundval av den förvärvsinkomst som utgör grunden för altemneringsersättning. Lika så tillväxer pensionen också på grundval av sådan arbetsinkomst enligt sjukförsäkringslagen som ligger till grund för sjukdagpenning, moderskapspenning, särskild moderskapspenning samt faderskaps- och föräldrapenning. Pension tillväxer dock inte till de delar dagpenningen har betalats till arbetsgivaren.

I 2 mom. föreslås att när pensionen beräknas används som inkomstgrund den arbetsinkomst som ligger till grund för moderskapspenning, särskild moderskapspenning, faderskaps- och föräldrapenning så, att som

grund för pensionstillväxten för den tid under vilken förmånen har betalats till den anställde används nämnda grund höjd med koefficienten 1,17. För den tid under vilken förmånen har betalats till arbetsgivaren som ersättning för lön som betalats ut under moderskapsledighet utgörs grunden för pensionstillväxten av den arbetsinkomst som ligger till grund för moderskapsdagpenningen, omvandlad med koefficienten 0,17. För denna tid tillväxer pensionen alltså på grundval av arbetsinkomst och lön som omvandlats på detta sätt, varvid tillväxten motsvarar ovan nämnda arbetsinkomst höjd med koefficienten 1,17.

Om moderskapspenning, särskild moderskapspenning, faderskaps- och föräldrapenning har betalats till ett belopp motsvarande minimidagpenning på grund av att förvärvsinkomster saknas eller de har varit låga, används en månadsinkomst på 523,61 euro som grund för tillväxten. I det fall att en föräldraförmån på grund av återgång till arbetet har betalats ut till samma belopp som minimidagpenning, är grunden för tillväxten den minimidagpenning som betalats till den anställde. I sådana situationer tillväxer pensionen på grundval av både lönen och minimidagpenningen.

Enligt 3 mom. är tillväxtgrunden för inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning och altemneringsersättning 75 % av den inkomst som ligger till grund för förmånen. När det gäller de övriga förmånerna är tillväxtgrunden 65 % av den inkomst eller arbetsinkomst som ligger till grund för förmånen.

I 4 mom. föreskrivs om pensionstillväxten i de fall då den anställde har rätt till pension enligt två eller flera arbetspensionslagar. Den pensionsdel som intjänats för oavlönade perioder betalas i det fallet av sista pensionsanstalten enligt 7 kap. I momentet föreskrivs också om hur ansvaret för pensioner som intjänats på grundval av dessa förmåner fördelas mellan olika pensionsanstalter. Ansvaret för pension som intjänats på grundval av förmåner som betalats ut under oavlönade perioder fördelas årligen mellan pensionsanstalterna i proportion till de lönesummor som varje år varit försäkrade i pensionsanstalten. En bestämmelse om detta föreslås i 12 § 1 mom. 6 punkten APL, till vilken hänvisas i

detta moment.

53 §. *Återstående tid.* I paragrafen föreskrivs om förutsättningarna för återstående tid. Det föreslås att paragrafen ändras i sin helhet så att den föreskriver om pension för återstående tid. Återstående tid definieras i 4 § 8 punkten. Återstående tid räknas med i alla invalidpensioner, om den anställde under det år då arbetsoförmågan började och under de tio föregående kalenderåren enligt 2004 års index haft minst 12 566,70 euro i inkomster enligt en arbetspensionslag. Detta krav på minimiarbetsinkomst ersätter det nuvarande kravet på 12 månaders arbete under de sista tio kalenderåren.

Enligt 2 mom. bestäms inkomst som utgör grunden för pension för återstående tid på grundval av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagar som den anställde skulle ha haft under de fem kalenderår som föregick året då arbetsoförmågan började. Denna tid av fem kalenderår kallas granskningstid. I regel bestäms inkomsten för den återstående tiden på grundval av arbetsinkomsterna under fulla kalenderår. Inkomsten för den återstående tiden fås genom att summan av arbetsinkomsterna under granskningstiden divideras med det antal månader som ingår i granskningstiden, dvs. sextio månader. Arbetsinkomsterna justeras med lönekoefficienten. Som arbetsinkomster beaktas alltså inkomster enligt alla arbetspensionslagar. Arbetsinkomster enligt företagarpensionslagar beaktas till samma belopp som de fastställda arbetsinkomsterna. Obetalda försäkringspremier avdras inte från dem.

I 3 mom. föreslås att också de inkomster eller arbetsinkomster som utgör grunden för de förmåner som nämns i 52 § skall jämföras med arbetsinkomsten för granskningstiden. När lönen för återstående tid bestäms beaktas dessa inkomster och arbetsinkomster till fullt belopp för den tid under vilken förmånen betalats ut till den anställde.

I 4 mom. föreskrivs om att grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa under granskningstiden beaktas såsom arbetsinkomst till ett belopp av 1 047,22 euro per månad. Penningbeloppet motsvarar indextalet för 2004. I inkomsten för den återstående tiden beaktas som förmåner också sådana förmåner under

granskningstiden som är inriktade på aktivering, t.ex. stöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) och utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). Dessa förmåner beaktas i inkomsterna för den återstående tiden även om de inte beaktas i den intjänade pensionen. I inkomsten för den återstående tiden beaktas också en sjukdagpenning motsvarande minimidagpenning som har betalats ut till en anställd som insjuknat under en dagpenningsperiod enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Också dessa förmåner beaktas till ett belopp av 1 047,22 euro,

I 5 mom. föreskrivs om att inkomsten för den återstående tiden inte kan bestämmas enbart på grundval av förmåner som betalats för oavlönade perioder.

I 6 mom. föreslås en bestämmelse om fastställandet av återstående tid i sådana fall då den anställda under granskningstiden har varit borta från arbetslivet på grund av vården av barn under tre år. För att invalidpensionen också i sådana situationer skall ge ett tillräckligt skydd, används på ansökan av den anställda som inkomst under granskningstiden en sådan stabiliserad förvärvsinkomst som barnavårdstiden inte har minskat. Inkomster beaktas högst för de tio år som föregår pensionsfallet. En förutsättning är att frånvaron från arbetet på grund av vården av ett barn under tre år har en betydande inverkan på den anställdes pensionsskydd. Som gräns för betydande inverkan används den nuvarande gränsen för justering av pensionslönen enligt prövning, dvs. 20 %.

54 §. *Inkomst för den återstående tiden i specialsituationer.* Bestämmelserna om efterverkansbidrag i paragrafen föreslås bli upphävida och innehållet i paragrafen ändrat i sin helhet. I 1 mom. tas in en undantagsregel för sådana situationer då den anställda inte under ett enda år av granskningstiden har sådana inkomster som skall beaktas när granskningstiden för den återstående tiden bestäms. I sådana fall beaktas inkomsterna under det år då arbetsförmågan började fram till utgången av den månad under vilken den anställda blev arbetsförmögen. Dessa inkomster under det år då arbetsförmågan började beaktas också när den anställda haft arbetsin-

komster endast under det sista året av granskningstiden. Också i dessa fall fås inkomsten för den återstående tiden genom att inkomsterna under det år då arbetsförmågan började och de eventuella arbetsinkomsterna året innan divideras med 60 månader. Som arbetsinkomster beaktas också de inkomster och förmåner som nämns i 53 § 3 och 4 mom.

I 2 mom. föreskrivs om fastställandet av pension för återstående tid för unga personer. Som granskningstid beaktas tiden mellan ingången av månaden efter den under vilken den anställda fyllde 18 år och utgången av månaden under vilken den anställda blev arbetsförmögen. Denna tidsperiod kan alltså vara kortare än fem år. Inkomsten för den återstående tiden fås genom att inkomsterna under denna tid divideras med det antal månader som ingår i samma period. Också då förutsätts att den unga anställda har förvärvsinkomster minst till det belopp som nämns i 53 § 1 mom. Undantagsregeln skall således tillämpas på unga anställda som blir arbetsförmögna före utgången av det år under vilket de fyller 23 år.

55 §. *Fördelningen av inkomst för den återstående tiden.* Paragrafens bestämmelser om tilläggsdagar enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslås bli upphävida som obehövliga. I paragrafen föreskrivs om fastställande av återstående tid i sådana fall då den anställda under granskningstiden har inkomster som utöver lagen om kommunala pensioner omfattas av andra arbetspensionslagar. I detta fall utgör inkomsten för den återstående tiden enligt lagen om kommunala pensioner samma relativa andel av summan av inkomsterna för den återstående tiden som andelen inkomster som omfattas av KomPL och beaktas under granskningstiden utgör av summan av de inkomster som omfattas av alla arbetspensionslagar under granskningstiden. Således fördelar sig de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönade perioder och som ingår i inkomsterna under granskningstiden mellan pensionslagarna i proportion till de arbetsinkomster som är försäkrade under granskningstiden.

56 §. *Tid för vård av barn.* 57 §. *Fogande av återstående tid till anställningen.* Med

anledningar de föreslagna 52 och 53 § föreslås paragraferna upphävdas som obehövliga. 58 §. *Återstående tid och uppdragsavtal samt korta anställningar.* En pensionsdel för återstående tid som bestäms på grundval av ett uppdragsavtal omfattas i fortsättningen av samma bestämmelser som andra anställningar, t.ex. också s.k. korta anställningar. Därför föreslås att paragrafen upphävs.

59 §. *Tid med pension räknas som pensionsgrundande.* I paragrafen föreslås ändringar som föranleds av det nya sättet att beräkna pension för återstående tid. Eftersom begreppet heffektiv pension har slopats och återstående tid hänför sig till alla invalidpensioner, räknas tiden med invalidpension som pensionsberättigande i ålderspension och ny invalidpension. Såsom till pension berättigande räknas dock inte tid för vilken invalidpension på grund av för stora arbetsinkomster har betalats utan grund. När pension beräknas för tiden med den tidigare invalidpensionen används inkomst för den återstående tiden som grund. När pension enligt lagen om kommunala pensioner beräknas, används som grund den relativa andel av inkomsterna för den återstående tiden, som motsvarar det belopp arbetsinkomster enligt KomPL utgör av de sammanlagda inkomsterna under granskningstiden.

60 §. *Pension på tidigare grunder.* I 1 mom. föreslås en ändring som föranleds av att begreppet heffektiv pension upphävs. Till momentet föreslås bli fogat en bestämmelse enligt vilken också ålderspension beviljas enligt samma grunder som den tidigare pensionen om det har gått högst två från det att arbetsoförmågan upphörde när ålderspensionen börjar.

Det föreslås att bestämmelsen i 2 mom. upphävs på grund av de ändringar som föranleds av det nya sättet att beräkna pension för återstående tid och att tidpunkten för när rehabiliteringsbeslutet börjar gälla som för närvarande ingår i 3 mom. föreslås bli ersatt med tidpunkten för när rehabiliteringsperioden börjar löpa och bestämmelsen överförd till 2 mom.

61 §. *Anställningens början och slut.* 62 §. *Fortlöpande anställning.* 63 §. *Parallella anställningar.* 64 §. *Gemensamt tjänste- eller arbetsavtalsförhållande till olika medlems-*

samfund. 65 §. *Tekniskt avbrytande av en anställning.* 66 §. *Automatiskt avbrytande av en anställning.* 67 §. *Begränsningar av tillämpningen av tekniskt och automatiskt avbrytande.* Paragraferna föreslås bli upphävdas som obehövliga, eftersom pensionen i fortsättningen fastställs på grundval av arbetsinkomsterna under varje år.

68 §. *Inkomster som skall beaktas i pensionen.* I paragrafen föreskrivs om inkomster som beaktas i pensionslönen. Det föreslås att paragrafen ändras i sin helhet och att en definition på pensionsgrundande arbetsinkomster tas in i paragrafen. Paragrafen motsvarar i huvuddrag den paragraf som föreslagits i lagen om pension för arbetstagare. Syftet med likadana bestämmelser är att garantera att begreppet pensionsarbetsinkomst är enhetligt i olika pensionssystem.

Enligt 1 mom. är huvudregeln att lön eller annat vederlag som betalats eller enligt avtal skall betalas som ersättning för arbete beaktas när pensionsgrundande arbetsinkomst fastställs. Till de pensionsgrundande inkomsterna räknas således grundlönen, som kan fastställas på grundval av tid eller arbetsprestation eller båda. Grundlönen är enligt nuvarande praxis pensionsgrundande lön oberoende av om den har förtjänats i ordinarie arbete, övertidsarbete, nödarbete eller t.ex. som lön för sjukdomstid eller lön för uppsägningstid. Också provision eller bonus som bygger på den anställdes arbetsprestation betalas som ersättning för arbete och hör till pensionsarbetsinkomsten. Till de pensionsgrundande inkomsterna räknas i enlighet med nuvarande tillämpningspraxis också olika lönetillägg och förhöjningar t.ex. miljötillägg, skifttillägg, tillägg för kvällsarbete och nattarbete samt övertidsersättning, tillägg för söndagsarbete, ersättning för arbete av utryckningskaraktär eller under driftstopp. Som ersättning för arbete betraktas likaså på samma sätt som nu olika beredskapsersättningar samt ersättningar för söckenhelger eller frivakt. Också ersättning eller en gåva som betalas på grundval av vissa tjänstgöringsår räknas med i de pensionsgrundande arbetsinkomsterna. Sedvanliga presenter och penninggåvor som ges med anledning av t.ex. en bemärkelsedag utgör däremot dock inte vederlag för utfört arbete och ingår där-

för inte i begreppet pensionsgrundande arbetsinkomst oberoende av hur de behandlas i skattehänseende.

I arbetsinkomsterna räknas också in sådan överenskommen lön för ett arbete som på grund av ett medlemssamfunds betalningsoförmåga inte har betalats ut, om tillförlitligt bevis på detta har erhållits t.ex. i en konkursdom.

Resultatpremier räknas också med i de pensionsgrundande inkomsterna. Också naturaförmåner räknas liksom nu med i de pensionsgrundande inkomsterna oberoende av om de betalas ut utöver penninglönen eller enbart som vederlag för arbete. Naturaförmåner värderas enligt nuvarande praxis i pengar enligt grunder som fastställs av skattestyrelsen. Naturaförmåner vars värde skattestyrelsen inte fastställer uppskattas till gängse värde.

Som lön för arbete betraktas i enlighet med nuvarande praxis semesterlön samt semesterpremie, semesterpenning eller någon annan motsvarande förmån. När det gäller den semesterersättning som betalas ut när anställningen upphör ändras den nuvarande situationen så att semesterersättning som betalas ut när anställningen upphör räknas med i pensionsinkomsterna.

Enligt 1 mom. betraktas det vederlag som avses där som hörande till de pensionsgrundande inkomsterna också när det i stället för arbetsgivaren är ett konkursbo, den myndighet som sköter lönegarantin enligt lönegarantilagen eller någon annan betalare (*ställföreträdande betalare*) som betalar det till den anställda.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om situationer i vilka vederlag betalas av någon annan än arbetsgivaren. Propositionen motsvarar gällande tillämpningspraxis. Till de pensionsgrundande inkomsterna hör också avgifter eller inlösningar från allmänheten i enlighet med grunder som fastställs av ett medlemssamfund.

Till 3 mom. föreslås som exempel bli fogat en förteckning över vilka poster som inte skall beaktas när den pensionsgrundande arbetsinkomsten bestäms. Som pensionsgrundande inkomster betraktas bl.a. inte mötesarvoden. Till arbetsinkomsten räknas inte heller sådana förmåner eller prestationer som

erhålls på basis av en anställning men på annat sätt än som egentligt vederlag för arbete. Således räknas inte en personalförmån som erhållits från arbetsgivaren till arbetsinkomsterna. Med personalförmån avses sådana förmåner som arbetsgivaren ger de anställda i någon annan form än pengar och som i allmänhet är avsedda att vara fortgående och som i allmänhet inte är anställningsvillkor. Eftersom dessa förmåner inte är naturaförmåner jämförbara med lön, har deras penningvärde inte fastställts i skattestyrelsens årliga beslut om naturaförmåner. Arbetsgivaren kan t.ex. stöda de anställdas rekreations- och hobbyverksamhet, ordna avgiftsfri hälsovård osv. Personalförmånen är en kollektiv förmån. Om motsvarande förmån endast ges till vissa personer, är det inte fråga om en personalförmån. I det fallet är det fråga om vederlag för arbete som räknas med i de pensionsgrundande inkomsterna. Försäkringspremier som arbetsgivaren betalar för den anställdes personliga pensionsförsäkring räknas med i arbetsinkomsten till de delar de i beskattningen betraktas som den anställdes skattepliktiga förvärvsinkomst. I den pensionsgrundande arbetsinkomsten räknas inte heller in en ränteförmån för lån som den anställda fått på grundval av anställningen. Bestämelsen motsvarar nuvarande praxis.

Enligt 3 mom. 6–8 punkten räknas inte dagpenning eller annan kostnadsersättning för arbetsresor, lön för väntetid enligt arbetsavtalslagen eller ersättning som betalas vid hävande av arbetsavtal eller annan skadeersättning med i de pensionsgrundande inkomsterna. Dessa poster är inte vederlag för utfört arbete utan ersättning för kostnader och skada.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om procedurvillkor som skall iakttas när kontanta vinstpremier bestäms och som skall uppfyllas för att det skall kunna anses vara fråga om en sådan kontant vinstpremie enligt 3 mom. 10 punkten som lämnas utanför den pensionsgrundande arbetsinkomsten.

I 5 mom. föreslås en bestämmelse om utlandsarbetsinkomst för vilken pension intjänas (*försäkringslön*).

69 §. *Avdrag för löntagarnas pensionsavgift.* I 1 mom. föreskrivs om avdrag för pensionsavgift när pensionen beräknas. Eftersom

pensionslön inte längre beräknas, justeras ordalydelsen så att avdrag för pensionsavgift görs när pensionen beräknas. Till momentet fogas också en bestämmelse om att en andel som motsvarar den förhöjda pensionsavgiften för 53 år fyllda dras av från arbetsinkomsterna.

I 2 mom. föreslås att specialbestämmelsen om förtroendevalda slopas som obehövlig. När det föreskrivs om anställda i lagen, avses därmed även förtroendevalda.

I det nya 3 mom. föreslås en bestämmelse om avdrag för och beräkning av löntagarnas pensionsavgift under det år då den anställda fyller 53 år. Som procenttal för löntagarnas pensionsavgift betraktas då medeltalet av procenten enligt 1 mom. vägt med antalet månader. När den vägda procenten räknas ut bestäms månaderna på samma sätt som när tillväxtprocenten enligt 40 § 4 mom. räknas ut.

70 §. Pensionstillväxt för året för pensionsfallet. I paragrafen föreskrivs om bestämmandet av pensionslön. Det föreslås att innehållet i paragrafen revideras helt och att det i 1 mom. föreskrivs om att pension tillväxer för året för pensionsfallet på grundval av inkomsterna för året innan, om den anställda under tre kalenderår i följd har minst 6 000 euro i inkomster som omfattas av KomPL. På detta sätt kan kontinuiteten i pensionstagarens försörjning garanteras. Pensionsbeslutet försenas inte på grund av att man måste vänta på en utredning över alla inkomster under det sista året av anställningen. Om pensionsfallet inträffar mitt under ett kalenderår, multipliceras inkomsterna för året innan med antalet månader från ingången av året för pensionsfallet fram till utgången av månaden för pensionsfallet och divideras med 12.

I det reviderade 2 mom. föreskrivs om att om inkomsterna under året före året för pensionsfallet avviker mer än 10 % från de genomsnittliga inkomsterna under de två åren som föregick det, utreds även inkomsterna under det senaste året och pensionen tillväxer på grundval av dem. Med denna jämförelse garanteras att inkomsterna, ifall de under året före året för pensionsfallet har avvikit med nämnt belopp från de stabiliserade inkomsterna under de två föregående åren, inte kan påverka bestämmandet av pensionen för året

för pensionsfallet. Genom bestämmelserna garanteras ett flexibelt förfarande, men beaktas ändå sådana avvikelser som är av betydelse.

71 §. Lönekoeficient. I paragrafen föreskrivs om beräkning av pensionslönen i vissa specialsituationer. Det föreslås att dessa bestämmelser upphävs som obehövliga. Innehållet i paragrafen föreslås bli helt reviderat och till paragrafen föreslås bli fogat en bestämmelse om den lönekoeficient som skall användas vid justering av inkomster samt lagstadgade inkomstgränser och penningbelopp när pensionen räknas ut. Förändringar i lönenivån väger 0,8 och förändringar i prisnivån 0,2. I 7 b § lagen om pension för arbetstagare ingår en bestämmelse om lönekoeficienten.

72 §. Åldersförhöjning. I paragrafen föreskrivs om uträkning av pensionslönen för tiden för vård av barn och rehabiliteringsförmåner. Dessa bestämmelser föreslås bli upphävda som obehövliga. Innehållet i paragrafen föreslås bli helt reviderat och till paragrafen föreslås bli fogat bestämmelser om att invalidpensioner, delinvalidpensioner och rehabiliteringsstöd för unga höjs med en särskild koeficient. Förhöjningen beviljas när pensionen fortgått fem hela kalenderår. Förhöjningens belopp är beroende av pensionstagarens ålder vid tidpunkten för förhöjningen. Förhöjningen kan erhållas tidigast vid 24 års ålder, om arbetsförmågan började det år då den anställda fyllde 18 år. Förhöjningen är då 21 %. Förhöjningen minskar med 0,7 för varje levnadsår. Förhöjningen beviljas således inte längre, om arbetsförmågan börjar efter att den anställda fyllt 50 år.

I 2 mom. föreskrivs om en förhöjning av familjepensioner med motsvarande koeficient. Om en sådan förhöjning som avses i 1 mom. inte ingick i förmånslåtarens pension eller om förmånslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs till den invalidpension för förmånslåtaren som räknas som grund för familjepensionen den engångsförhöjning som förmånslåtaren skulle ha fått om invalidpensionen hade fortgått under den tid som avses i 1 mom. Engångsförhöjningen läggs till familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension eller rehabiliteringsstöd skulle ha

fortgått sammanlagt fem fulla kalenderår.

73 §. *Livslängdskoefficient*. I paragrafen föreskrivs om justering av pensionslönen enligt prövning. Dessa bestämmelser föreslås bli upphävda som obehövliga. Innehållet i paragrafen föreslås bli reviderat i sin helhet så att det i paragrafen föreskrivs om en livslängdskoefficient som påverkar ålderspensionens och efterlevandepensionens belopp. Enligt 1 mom. används livslängdskoefficienten första gången för pensioner som beviljas 2010. Livslängdskoefficienten tillämpas inte när invalidpension eller individuell förtidspension ändras till ålderspension, inte heller på invalidpensioner om pensionsfallet inträffar innan denna lag träder i kraft. Ålderspension omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år den anställde fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar vid en lägre ålder än 62 år, omvandlas ålderspensionen med den koefficient som fastställts för det år då pensionen börjar. Efterlevandepensionen justeras vid pensionsjämkningen med den livslängdskoefficient som fastställts för det aktuella året. En bestämmelse om detta ingår i det reviderade 1 mom.

I 2 mom. föreskrivs om justering av pensionen när invalidpensionen ändras till ålderspension. Också i detta fall används den koefficient som fastställts för det år då den anställde fyller 62 år. Om invalidpension ändras till ålderspension innan den anställde fyller 62 år, justeras pensionen dock med den koefficient som fastställts för det år då pensionen började.

I 3 mom. föreskrivs om att livslängdskoefficienten är lika stor som i 7 h § lagen om pension för arbetstagare.

74 §. *Minimibeloppet av pension som intjänats i korta anställningar*. Paragrafen föreslås bli upphävd. I fortsättningen finns inget minimibelopp för pensionstillväxten i det kommunala pensionssystemet.

75 §. *Begränsning av pension*. Paragrafen föreslås bli upphävd. För pensioner som intjänats efter 2005 görs inte längre någon begränsning.

76 §. *Samordning*. Det föreslås att paragrafens innehåll revideras i sin helhet, eftersom samordning av arbetspensioner i enlighet med gällande bestämmelser upphör. Samordningen med primära förmåner, dvs. för-

måner som bygger på lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) kommer dock att bestå. I enlighet med 1 mom. avdras från arbetspensionen genast en primär förmån som den anställde eventuellt får på basis av olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller försäkring för olycksfall i militärtjänst.

I 2 mom. föreskrivs om samordning av uppskjuten ålderspension som beviljats efter uppnådd 68 års ålder. Uppskovsförhöjningen beaktas inte vid samordning utan när uppskjuten ålderspension samordnas med en primär förmån beaktas ålderspensionen så att den motsvarar 68 års ålder.

Om en primär förmån minskar arbetspensionen och arbetspension beviljas enligt två eller flera arbetspensionslagar, fördelas minskningen enligt 3 mom. i proportion till dessa grundpensioner.

I 4 mom. föreskrivs om att grundpensioner är de pensioner som räknas upp i 8 § 4 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

I 5 mom. föreskrivs om att vid samordning av pensioner beaktas dock inte sådan ersättning som bygger på lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst och som en anställd erhållit under minst tre år före pensionsfallet. Samordningen görs inte i den mån ersättningen inte överstiger ersättningsnivån före pensionsfallet, inte heller beaktas familjepension som grundar sig på sådan ersättning. Som nytt pensionsfall betraktas inte att arbetslöshetspension ändras till invalidpension, delinvalidpension till arbetslöshetspension eller invalidpension till ålderspension, inte heller uppkomsten av rätt till familjepension efter pensionstagaren.

Enligt 6 mom. kan vid samordningen även beaktas en förmån från en främmande stat som motsvarar bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om olycksfall i militärtjänst. Dessutom föreskrivs om förhindrande av att pension för återstående tid som beviljas från två eller flera stater överlappar varandra. Pension för återstående tid som beviljats från en stämmande stat beaktas, om den har beviljats från en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller från en sådan stat med vilken

Finland har ingått en överenskommelse om social trygghet eller motsvarande arrangemang, så som närmare bestäms i överenskommelserna om social trygghet.

77 §. *Ny samordning av pensioner.* I paragrafen föreskrivs om samordning av pension för förtroendevalda. Det föreslås att paragrafens innehåll revideras i sin helhet och att dess bestämmelser om samordningen av pension för förtroendevalda föreslås bli upphävida som obehövliga. I 1 mom. föreskrivs om när samordning enligt 76 § görs på nytt. Förfarandet är sådant när beloppet av pension som omfattas av KomPL ändras på annat sätt än med anledning av en indexjustering. Likaså görs en ny samordning, om pensionstagaren beviljas dagpenning, pension, ersättning eller livränta enligt 76 § 1 mom. Ny samordning görs också om beloppet av en sådan förmån ändras på annat sätt än på grund av en indexjustering. Dessutom görs samordning på nytt, om pensionstagaren beviljas en sådan förmån från en främmande stat som avses i 76 § 6 mom. och som skall beaktas vid samordningen och beloppet av en sådan förmån ändras på annat sätt än på grund av samordning.

Enligt 2 mom. samordnas en sådan dagpenning enligt 76 § 1 mom. som beviljats en delinvalidpensionstagare dock inte, om den bygger på ett olycksfall som inträffat under tiden för delinvalidpension.

Enligt 3 mom. görs samordning dock inte, om en förmån som skall beaktas vid ny samordning beviljas eller dess belopp ändras för kortare tid än fyra månader från det att utbetalningen av förmånen började eller förmånsbeloppet ändrades.

I 4 mom. föreskrivs om den tidpunkt från vilken ny samordning görs. Ny samordning görs alltid när en person beviljas en ny förmån som skall samordnas eller från att beloppet av en sådan förmån ändras. Ny samordning kan också göras från det att pensionsanstalten får uppgift om förändringar.

78 §. *Indexjustering.* I 1 mom. föreskrivs om justering av pensionslönen och i 2 mom. om justering av pensionsbeloppet. Rubriken för paragrafen föreslås bli ändrad från indexförhöjning till indexjustering. Innehållet i paragrafen revideras i sin helhet så att den i fortsättningen innehåller en bestämmelse om

indexjustering i enlighet med 9 § APL. I enlighet med de ändringar som godkänts i APL justeras alla pensioner som betalas ut med ett pensionsindex i vilket förändringar i lönenivån väger 0,2 och förändringar i prisnivån 0,8.

84 §. *Grund för familjepension.* I paragrafen föreskrivs om bestämmande av familjepension. Enligt 1 mom. utgör den ålderspension eller fulla invalidpension som förmånslåtare fick vid sin död grunden för familjepension. Till momentet fogas en bestämmelse om att en justering av pensionen med livslängdskoefficienten i det fallet inte beaktas i förmånslåtarens ålderspension. Eftersom efterlevandepension enligt 73 § 1 mom. justeras med livslängdskoefficienten vid pensionsjämkning, förhindrar detta dubbeljustering av efterlevandepensionen med livslängdskoefficienten. Barnpensioner påverkas således inte alls av livslängdskoefficienten. Dessutom föreskrivs i momentet att om förmånslåtare har arbetat under tiden med pension, beaktas den pension som intjänats av detta arbete när familjepensionen fastställs.

87 §. *Samordning av familjepension.* Paragrafens innehåll revideras i sin helhet så att i fortsättningen iakttas i tillämpliga delar samma bestämmelser om samordning och ny samordning vid samordning av familjepension som i fråga om andra pensioner.

88 §. *Pensionsjämkning av efterlevandepension.* I 3 mom. föreslås det särskilda omnämmandet av pension för förtroendevalda bli struket, eftersom man med anställda enligt 4 § 2 mom. också avser förtroendevalda. Dessutom föreslås att bestämmelserna om efterkarenstid stryks i momentet, eftersom de har upphävts som obehövliga.

89 §. *Pensionsjämningsgrund.* Det föreslås att de penningbelopp som anges i paragrafen ändras till 2004 års index.

92 §. *Indexjustering av familjepension.* Rubriken för paragrafen föreslås bli ändrad så att den motsvarar den nya rubriken för 78 §.

101 §. *Förhandsbeslut om pensionsrätt.* I 1 mom. 1 punkten föreslås att tjänste- eller arbetsavtalsförhållande ersätts med ordet anställning, eftersom pension tillväxer också på grundval av andra än tjänste- och arbetsavtalsförhållanden.

Enligt 1 mom. 3 punkten kan ett förhandsbeslut meddelas om huruvida ett löneslag som skall betalas för en tjänst eller arbete är lön som berättigar till pension. Det föreslås att bestämmelsen revideras. Eftersom pensionslön inte längre fastställs utan pensionen tillväxer på grundval av årsinkomsterna, bör de som omfattas av pensionsskyddet meddelas beslut om huruvida pensionen tillväxer av en viss inkomst.

I 3 mom. föreskrivs om rätt att få förhandsbeslut om ett tekniskt avbrytande av anställningen. Bestämmelsen behövs inte längre. I 3 mom. föreslås en bestämmelse om medlemssamfunds rätt att få ett beslut från pensionsanstalten om huruvida den lön eller annat vederlag som betalas till den anställde är pensionsberättigande inkomst enligt KomPL. Genom att använda den rätt som bestämmelsen ger kan ett medlemssamfund på förhand i svårtolkade situationer ta reda på om pensionsavgift bör tas ut hos den anställde och arbetsgivaravgift betalas. På det sättet kunde retroaktiv avgiftsindrivning undvikas.

102 §. *Förhandsbeslut om delinvalidpension och om rätt till yrkesinriktad rehabilitering.* I paragrafen föreskrivs om förhandsbeslut om individuell förtidspension och delinvalidpension. Paragrafen föreslås bli ändrad i sin helhet och till paragrafens rubrik föreslås bli fogat det förhandsbeslut om rätt till yrkesinriktad rehabilitering som föreslås bli fogat till den nya 2 punkten. I 1 mom. 1 punkten föreslås att bestämmelsen om förhandsbeslut om individuell förtidspension stryks, eftersom det föreslås att bestämmelserna om individuell förtidspension skall överföras till ikraftträdelsebestämmelserna.

Paragrafens 2 mom. justeras med anledning av ändringen i 1 mom. Till momentet föreslås bli fogat en bestämmelse om att också ett rehabiliteringslöfte är bindande för pensionsanstalten i nio månader och att pensionsanstalten ger sökanden yrkesinriktad rehabilitering, om en rehabiliteringsplan görs upp inom utsatt tid.

103 §. *Den sista pensionsanstaltens uppgifter.* Det särskilda omnämnandet av förtroendevalda föreslås bli struket i det inledande stycket till 1 mom. och i 2 mom.

105 §. *Förhandlingsskyldighet.* 109 §. *När utbetalningen av annan pension än invalid-*

pension börjar. De omnämnanden av individuell förtidspension som ingår i paragraferna föreslås bli strukna och bestämmelsen om individuell förtidspension i 109 § 2 mom. föreslås bli upphävd, eftersom bestämmelserna om individuell förtidspension föreslås bli överförda till ikraftträdelsebestämmelserna och det nuvarande 3 mom. samtidigt föreslås bli överfört till ett nytt 2 mom.

110 §. *Retroaktiv betalning och preskription av pensionsfordran.* I 1 mom. föreslås att bestämmelsen om retroaktiv betalning av ålderspension stryks. Enligt gällande bestämmelser kan ålderspension betalas ett år retroaktivt från pensionsansökan. Av giltigt skäl kan pension betalas också för längre tid än så. Enligt den föreslagna 11 § föreslås att retroaktivt beviljande är möjligt endast för tre månader. Dessutom föreslås att bestämmelsen om individuell förtidspension upphävs, eftersom bestämmelserna om denna pensionsform överförs till ikraftträdelsebestämmelserna.

112 §. *När utbetalningen av full invalidpension börjar.* Till 1 mom. föreslås bli fogat en bestämmelse om när pension som beviljats som invalidpension betalas som ålderspension. Om den anställde fyller 63 år under primärtiden enligt sjukförsäkringslagen, beviljas han eller hon ålderspension i stället för invalidpension. Pensionen räknas ut som invalidpension och pension tillväxer också för tiden mellan det att arbetsoförmågan börjar och 63 års ålder uppnås. Pensionen börjar dock löpa som ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken den anställde fyllde 63 år. Enligt den föreslagna 32 § blir invalidpension ålderspension efter uppnådd 63 års ålder. Därför är det inte mera motiverat att 63 år fyllda anställda beviljas invalidpension utan pensionen beviljas direkt som ålderspension och börjar löpa från ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnås, eftersom beviljandet av ålderspension upphäver rätten till dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

115 §. *Engångsbetalning.* I 1 mom. föreslås en justering som beror på ändringen av återstående tid. På basis av de föreslagna ändringarna kommer en pensionsdel för återstående tid att ingå i nästan alla invalidpensioner. Därför föreslås att denna förutsättning

för pension som betalas ut som ett engångsbelopp stryks i bestämmelsen.

Penningbeloppet i momentet föreslås bli ändrat till 2004 års index.

Till momentet föreslås vidare bli fogat en bestämmelse om att pensionsanstalten, om den betalar full invalidpension som engångsbetalning, samtidigt också kan betala ålderspension som beviljas efter invalidpension som engångsbetalning.

117 §. Avbrott i utbetalningen av ålderspension. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom arbete enligt principerna i reformen inte utgör något hinder för betalning av pension och ny pension intjänas av arbetet.

123 §. Begränsad skyldighet att betala dröjsmålsförhöjning. Penningbeloppet i 2 mom. ändras till 2004 års index. I stället för gällande APL-index justeras det årligen med lönecoeffcienten enligt 7 b § APL. I 71 § föreskrivs om justering av penningbeloppen.

125 §. Betalning av pension till sjukförsäkringsfonden. Omnämmandet av individuell förtidspension i 1 mom. föreslås bli struket, eftersom bestämmelserna om individuell förtidspension föreslås bli överförda till ikraftträdelsebestämmelserna.

126 §. Betalning av pension till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan. I paragrafen föreskrivs om betalning av retroaktiv pension till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan i vissa fall. I 1 mom. föreslås en ändring av ordalydelsen.

I 2 mom. föreskrivs om Folkpensionsanstaltens regressrätt i situationer då pension med anledning av besvär beviljas retroaktivt. Det föreslås att Folkpensionsanstaltens regressrätt i fråga om arbetspension som beviljas retroaktivt utsträcks till situationer då pensionsanstalten efter besvärsinstansens beslut genom ett beslut om förlängning beviljar arbetspension för längre tid än den tid som besvärsinstansen bestämt och Folkpensionsanstalten har betalat ut folkpension till pensionstagaren till ett för stort belopp för samma tid.

När besvärsinstansen stannat för en tidsbestämd lösning lämnar pensionstagaren ofta in ny medicinsk utredning om sitt hälsotillstånd innan pensionsanstalten hinner verkställa besvärsinstansens beslut. I det här fallet kan också beslutet om fortsatt beviljad pension

delvis gälla retroaktiv tid. För närvarande gäller Folkpensionsanstaltens regressrätt endast tid för vilken retroaktiv arbetspension beviljas med anledning av besvär. För den retroaktiva förlängda tiden för arbetspension som beviljats av pensionsanstalten får pensionstagaren samtidigt både arbetspension och en för stor folkpension. Den för stora folkpensionen återkrävs från pensionstagaren. Administrativt är förfarandet dock tungt, och återkravet och den utsökning som det eventuellt föranleder är inte ändamålsenligt för pensionstagaren, eftersom den del av arbetspensionen som betalats ut till ett för stort belopp och bygger på besvärsinstansens avgörande i varje fall kommer att drivas in direkt av den retroaktiva arbetspensionen. Det vore ändamålsenligt om den folkpension som till följd av pensionsanstaltens beslut om fortsatt beviljande av arbetspension betalats till för stort belopp kunde återkrävas direkt av den retroaktiva arbetspensionen. Därför är det ändamålsenligt att Folkpensionsanstaltens regressrätt enligt 126 § 2 mom. KomPL utvidgas så att retroaktiv arbetspension kan betalas till Folkpensionsanstalten även när pensionsanstalten efter en tidsbestämd arbetspension som beviljats med anledning av besvär beviljar förlängning på pensionen retroaktivt för samma tid för vilken pensionsanstalten tillfälligt har betalat ut folkpension till för stort belopp. Betalning av den retroaktiva arbetspensionen till Folkpensionsanstalten för att ersätta folkpensionen till den del den betalats till ett för stort belopp är möjlig också när pensionsanstalten efter ett tidsbestämt beslut om rättelse retroaktivt beviljar förlängning på pensionen genom ett nytt beslut.

Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 4 mom. i vilket föreskrivs om samordning av ålderspension och dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som beviljats för samma tid. Om en person beviljas ålderspension retroaktivt för samma tid för vilken han eller hon har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas pensionen till sjukförsäkringsfonden till de delar den motsvarar beloppet av den dagpenning som betalats för samma tid.

133 §. Löntagarnas pensionsavgift. I 1 mom. föreslås att omnämmandet av förtroendevalda stryks, eftersom man med anställda

enligt 4 § 2 punkten även avser förtroendevalda.

Paragrafens 2 mom. föreslås dessutom bli ändrat så att i fråga om inkomster för vilka pensionsavgift tas ut ersätts hänvisningen till 131 § i lagrummet med en hänvisning till 68 §, i vilken föreskrivs om för vilka inkomster pension intjänas.

140 §. *Byrån*. I paragrafen föreskrivs om pensionsanstaltens byrå. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 2 mom. I momentet föreskrivs om pensionsanstaltens sakkunnigläkare och dennes deltagande i ärendets behandling när det är fråga om avgörandet av ett ärende som gäller arbetsförmåga eller rehabilitering eller ett annat ärende som innehåller medicinska frågor. Till momentet föreslås bli fogat bestämmelser som förtydligar pensionsanstaltens sakkunnigläkares ställning vid behandlingen av pensionsärenden och i förhållande till lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Enligt tolkningen i rättspraxis är ett arbetspensionsbolag på den privata sidan en sådan myndighet som avses i 23 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) även om det i nämnda lag eller motiveringen till lagen inte konstateras att man med myndighet också avser pensionsanstalter i det privata arbetspensionssystemet. Därför är det nödvändigt att klargöra vilken ställning arbetspensionsanstaltens sakkunnigläkare har vid behandlingen och avgörandet av pensionsansökningar. Den ändring som föreslås motsvarar helt den ändring som föreslås i 10 c § lagen om pension för arbetstagare.

145 §. *Pensionssökandens och pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter*. I 2 mom. föreskrivs om invalidpensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter. Bestämmelsen preciseras så att invalidpensionstagaren skall meddela om han eller hon börjar förvärvsarbeta. I princip meddelar arbetsgivaren inkomsterna till pensionsanstalterna. Ofta sker detta först i samband med årsanmälningarna. I syfte att övervaka invalidpensionstagares inkomster och för att pensionen vid behov skall kunna avbrytas i tid, förutsätts att också pensionstagaren själv skall meddela sina inkomster. Vidare föreslås att bestämmelsen om mottagare av individuell

förtidspension i 2 mom. stryks, eftersom bestämmelserna om individuell förtidspension föreslås bli överförda till ikraftträdelsebestämmelserna.

146 §. *Medlemssamfunds skyldighet att lämna uppgifter*. 148 §. *Pensionsanstaltens rätt att lämna uppgifter*. 167 §. *Rätt att överföra pension*. I paragraferna föreslås omnämnandena av förtroendevalda bli strukna, eftersom man med en anställd enligt 4 § 2 punkten även avser förtroendevalda.

154 §. *Kommunernas pensionsnämnd*. Enligt 3 mom. är mandatperioden för kommunernas pensionsnämnd fem år. Det föreslås att ordalydelsen i momentet ses över så att statsrådet förordnar medlemmarna i kommunernas pensionsnämnd för högst fem kalenderår i sänder. Då motsvarar bestämmelsens ordalydelse i fråga om längden på mandatperioden för kommunernas pensionsnämnd vad som föreskrivs om mandatperioden för pensionsnämnden i 20 § 1 mom. APL och om mandatperioden för statens pensionsnämnd i 23 a § 2 mom. (280/1966, StPL).

Ikraftträdelsebestämmelse

Det föreslås att lagen om ändring av lagen om kommunala pensioner träder i kraft den 1 januari 2005.

Enligt ikraftträdelsebestämmelsens 2 mom. tillämpas lagen på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen trätt i kraft. I sådana pensionsformer där pensionsbeloppet också påverkas av pensionsandelen för återstående tid, tillämpas ändringarna dock först från ingången av 2006. På sådana invalid-, arbetslöshets-, deltids- och familjepensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar 2005 tillämpas således fortfarande nu gällande bestämmelser.

I ikraftträdelsebestämmelsens 2 mom. föreslås ytterligare bestämmelser om situationer då en anställd har fyllt 63 år innan arbetsförmåga börjar eller innan primärtiden enligt sjukförsäkringslagen gått ut i pensioner som börjar löpa 2005 eller 2006 och för vilka pensionsfallet har inträffat 2005. I sådana situationer räknas pensionen ut som invalidpension enligt de bestämmelser som gäller innan ändringen träder i kraft, men beviljas som ålderspension.

Enligt den föreslagna 70 § används i allmänhet inte de faktiska inkomsterna under året för pensionsfallet när pensionsbeloppet beräknas, utan för detta år tillväxer pensionen på grundval av arbetsinkomsterna under föregående år. I ikraftträdelsebestämmelsens 3 mom. föreskrivs att om en person går i ålderspension eller förtida ålderspension omedelbart efter lagens ikraftträdande, dvs. under 2005, beräknas hans eller hennes pensionstillväxt för 2005 med pensionslönen för den pension som bestämts för honom eller henne fram till utgången av 2004. I pensionsfall som inträffar 2006 och 2007 används på motsvarande vis den pensionslön som fastställts fram till utgången av 2004 under de inkomstår som inkomsterna under de år som föregår pensionsfallet enligt 70 § 2 mom. jämförs med.

Enligt ikraftträdelsebestämmelsens 4 mom. tillämpas den föreslagna nedre åldersgränsen 18 år så att pensionsskyddet för personer under 18 år upphör när lagen träder i kraft. Om personen vid lagens ikraftträdande har en kommunal anställning och får invalidpension, som bestämts under iakttagande av återstående tid, börjar pension tillväxa i anställningen vid lagens ikraftträdande.

Enligt ikraftträdelsebestämmelsens 5 mom. avslutas alla fortlöpande kommunala anställningar och förtroendeuppdrag vid utgången av 2004 och den pension som intjänats i dem före den 31 december 2004 räknas ut enligt nuvarande regler. När anställningar avslutas och pensionslönen för dem räknas ut enligt gällande bestämmelser beaktas undantagsvis emellertid också inkomsterna för 2004. Vid utgången av 2004 beräknas även pensionsrätt som intjänats på grundval av förmåner som berättigar till arbetspensionstillägg i tillämpliga delar i enlighet med gällande bestämmelser.

I de inkomstår som påverkar pensionslönen i en anställning som avslutas så som anges ovan i 5 mom. kan ingå sådana år då inkomstnivån av någon orsak har varit lägre eller högre än den skulle ha varit utan denna orsak. Eftersom den anställda inte har kunnat veta att dessa inkomster påverkar hans eller hennes pensionsskydd, föreslås i ikraftträdelsebestämmelsens 6 mom. att pensionslönen enligt prövning kan justeras på lindrigare

grunder än i gällande bestämmelse om justering av pensionslönen enligt prövning. Justeringen kan också göras på pensionsanstaltens initiativ och som undantagsskäl godkänns även andra skäl än de som för närvarande godkänts i pensionsbeslutsprocessen. Dessutom behöver nedsättningen inte på nuvarande sätt inverka till 20 % på pensionsskyddet utan 7,5 % räcker och den jämförs med pensionslönen.

Eftersom gällande 73 § som gäller justering av pensionslön enligt prövning upphävs genom denna lag, föreslås dessutom att motsvarande justering kan göras också i anställningar som avslutats före lagens ikraftträdande. Som skäl godkänns då endast ett undantagsskäl enligt den paragraf som föreslås bli upphävd och dess inverkan på pensionsskyddet bör vara minst 20 %. Om anställningen har upphört före 1996, tillämpas den då gällande inverkan på 7,5 %. Eftersom syftet är att alla pensioner som intjänats före 2005 räknas ut färdigt, kan inverkan jämföras endast med pension som intjänats före utgången av 2004 eller, om anställningen har upphört före 1996, med pensionslönen.

I ikraftträdelsebestämmelsens 7 mom. föreskrivs om samordning av pensioner på samma nivå som grundpensionsskyddet som intjänats före utgången av 2004. Bestämmelsen är nödvändig, eftersom pensioner som omfattas av KomPL i anställning före 1995 har intjänats med en årlig tillväxt på 2 %, vilket är bättre än tillväxten enligt pensionslagarna för de privata sektorerna. Den samordning som nu görs när pension beviljas och i vilken beloppet av den anställdes alla arbetspensioner begränsas till en målnivå på 60 % av pensionslönen, föreslås bli gjord redan vid utgången av 2004. Eftersom de anställda för vars anställningar samordningen görs är i olika ålder vid utgången av 2004 och de kan ha intjänat olika stora pensioner, används inte 60 % som maximigräns i samordningen för alla utan den fastställs i proportion till personens egen ålder. Om samma tal användes som samordningsprocent för alla, skulle det leda till att unga personer som inte har haft någon möjlighet att tjäna in full pension före utgången av 2004, inte alls skulle påverkas av samordningen. Däremot skulle äldre personer som redan har mer än 30 års tjänst-

göring bakom sig alltid påverkas av samordningen.

Eftersom full pension med den nuvarande årliga tillväxten på 1,5 % i arbetspensionssystemet intjänas på ungefär 40 år, fås med den bestämmelse som nu föreslås en sådan begränsning av målnivån som står för hur tiden mellan den anställdes 23 års ålder och utgången av 2003 är relaterad till 40 år. På så vis förhindras de överskridningar av målnivån som orsakats av den snabba tillväxten före 1995 och övergången till en pensions-tillväxt som motsvarar den privata sektorn och inte längre behöver begränsas kan ske från ingången av 2005.

Samordningsgränsen räknas ut med en formel där antalet dagar från den dag då personen fyller 23 år fram till den 31 december 2004 står i täljaren. I nämnaren står antalet dagar motsvarande 40 år, dvs. 14 400. När pensionen räknas ut har varje månad 30 och varje år 360 dagar. Det bråktal som fås med formeln multipliceras med 60 %. Detta procenttal anges med två decimalers noggrannhet och används som samordningsgräns för pensioner som intjänats före utgången av 2004 i stället för 60 %. Samordningsgrunden bestäms enligt gällande bestämmelser, dvs. den är i allmänhet den högsta pensionslönen i en anställning där pensionstiden är minst ett år. När det gäller parallella tjänster och andra speciellsituationer iaktas gällande bestämmelser.

Vid samordningen beaktas alla arbetspensioner som intjänats före utgången av 2004. Pensioner som intjänats i anställningar som upphört tidigare höjs till 2004 års nivå med indexet för personer i arbetsför ålder enligt första meningen i 9 § 2 mom. APL. Pension som räknats ut och samordnats på detta sätt förs in i pensionsanstaltens register och när pension beviljas höjs den med lönekoeficienten enligt 71 § från 2004 års nivå till nivån för det år då pensionen beviljas.

I ikraftträdelsebestämmelsens 8 mom. föreskrivs ett undantag till ovan avsedda samordning. Om en person den 31 december 2004 redan får pension enligt KomPL eller pension som har beviljats från något annat offentligt pensionssystem, har denna pension vid tidpunkten för beviljandet samordnats enligt nu gällande samordningsbestämmelser, när per-

sonen i sinom tid beviljas pension enligt KomPL. Samordningen fungerar inte ändamålsenligt om samma pensionshelhet mätas enligt olika samordningsgränser. Därför föreslås att ny pension i sådana här situationer inte samordnas i enlighet med 7 mom. utan att endast den tidigare pensionen samordnas på nytt.

Den samordningsgräns som bestäms så som anges i 7 mom. kan höjas om personens ålderspensionsålder är lägre än 63 år. En bestämmelse om detta ingår i ikraftträdelsebestämmelsens 9 mom. Det kommunala pensionssystemet omfattar fortfarande ca 34 000 anställda, vars ålderspensionsålder är lägre än 63 år. I det kommunala pensionssystemet ersattes det tidigare yrkesbaserade pensionsålderssystemet av flexibla pensionsformer från ingången av juli 1989. Då gavs personer med tjänstgöring som omfattades av sänkta pensionsåldrar dock rätt att behålla sin tidigare sänkta pensionsålder, om de meddelade detta till den kommunala pensionsanstalten inom en viss tid. Pensionsåldern för dem som valt en yrkesbaserad pensionsålder ändrades dock till 65 år från ingången av 1995 så att deras pensionsålder räknas ut vägd som ett medelvärde av de tidigare lägre pensionsåldrarna och 65 år. Enligt 12 § utlöser en pensionsålder lägre än 63 år i ett annat offentligt pensionssystem också utbetalningen av kommunal pension. En samordningsgräns som bestämts i enlighet med ikraftträdelsebestämmelsens 7 mom. bygger på antagandet att en person är 40 år i arbetslivet. Eftersom de som hör till grupper med lägre pensionsålder än 63 år inte hinner arbeta så länge föreslås att till det procenttal som utgör samordningsgränsen för dem fogas 1/8 procentenheter för varje månad som pensionsåldern understiger 63 år.

I ikraftträdelsebestämmelsens 10 mom. föreskrivs om en skyddsklausul för sådana undantagsfall då pensionsskyddet enligt lagen om kommunala pensioner blir mindre än den anställda med motsvarande arbetskarriär skulle ha fått enligt lagen om pension för arbetstagare. En sådan här sällsynt situation kan uppstå för sådana före 1945 födda anställda som har gått miste om tilläggs-pensionsskyddet och som har arbetat över 35 år före 2005 och som enligt lagen om pension

för arbetstagare skulle ha fått rätt till en årstillväxt på 2,5 % efter uppnådd 60 års ålder. Denna s.k. supertillväxt enligt lagen om pension för arbetstagare kan i långa arbetskarriärer bidra till att pension har tillväxitt över maximibeloppet, dvs. över 60 %. Eftersom det privata pensionssystemet inte 2005 längre samordnar intjänade pensioner, kan arbetstagare i privata sektorer ha rätt till en pensionstillväxt på över 60 % redan vid ingången av 2005.

För att undvika en sådan här undantagssituation höjs samordningsgränsen för anställda som är födda 1940—1944. Förhöjningen görs så att 5 procentenheter läggs till samordningsgränsen för personer födda 1940. Tilläggsbeloppet minskar en procentenhet för varje födelseår så att en procentenhet läggs till samordningsgränsen för personer födda 1944 och så att tillägget inte mera görs för personer födda 1945. En förutsättning för tillägget är att den anställde har mist sin rätt till tilläggs pensionsskydd.

I ikraftträdelsebestämmelsens 11 mom. föreskrivs om hur det avdrag som samordningen föranleder räknas i pension enligt KomPL, om pension har intjänats också enligt en annan offentlig pensionslag. Avdraget i pension enligt KomPL utgör i detta fall samma relativa andel av summan av alla pensioner som överskrider samordningsgränsen som pension enligt KomPL utgör av summan av de offentliga pensionerna. Eftersom militärpensioner enligt StPL inte samordnas så som anges i 7 mom. beaktas inte sådan pension i summan av de offentliga pensionerna när ovan avsedda relativa andel beräknas.

I ikraftträdelsebestämmelsens 12 mom. föreskrivs om den begränsning som skall göras före samordningen. Enligt gällande bestämmelser kan pension enligt KomPL ensam utgöra högst 60 % av pensionslönen för en kommunal anställning. Denna begränsade pension samordnas med andra pensioner för att avdraget från olika pensioner skall bli gjort i rätt proportion till maximibeloppet enligt 60 %. Liksom samordningen enligt 7, 9 och 10 mom. görs också begränsningen med hjälp av samma procent som relaterats till personens ålder.

I ikraftträdelsebestämmelsens 13 mom. föreslås bli föreskrivet om ny samordning av

redan beviljad pension. Enligt gällande bestämmelser samordnas pensionerna när en person får rätt till pension. Om pensionsrätten börjar vid olika tidpunkt i olika pensionssystem, görs en ny samordning i tidigare beviljad pension när en ny pension börjar. I det kommunala pensionssystemet är pensionsåldern lägre än inom den privata sektorn. En person kan således redan vara i ålderspension från det kommunala systemet när denna lag träder i kraft, men inte ännu ha rätt till ålderspension från det privata systemet. För att dessa personer skall behandlas på samma sätt som personer som inte ännu är i pension föreslås att pension som intjänats efter 2004 inte samordnas, eftersom den inte heller längre samordnas för personer som fortsätter i en kommunal anställning. Om en person efter lagens ikraftträdande får rätt till pension som har intjänats före 2005 eller beloppet av en sådan pension ändras, görs däremot ny samordning av tidigare beviljad pension. Eftersom den privata sektorn inte längre samordnar pensioner som beviljats efter 2004 men alla offentliga system samordnar, avdras som den överskjutande del som uppstått vid samordningen från pension som beviljats enligt lagen om kommunala pensioner den relativa andel som pension enligt lagen om kommunala pensioner utgör av summan av alla de pensioner enligt offentliga pensionssystem som varit med i samordningen.

I ikraftträdelsebestämmelsens 14 mom. föreslås bli föreskrivet om samordning av familjepension. För närvarande räknas familjepension ut på basis av förmånslåtarens icke samordnade pension och för familjepensionen görs en egen samordning. Eftersom samordningen upphör i det privata systemet vid ingången av 2005 så att den inte längre görs i pensioner som beviljas därefter, kan samordning inte heller göras i familjepensioner på samma sätt som förut. Sålunda föreslås att om förmånslåtare redan är i pension, görs samordning i familjepension som beviljats efter honom eller henne i enlighet med 13 mom. Däremot om förmånslåtare inte ännu är i pension när lagen träder i kraft och pension som han eller hon intjänat före utgången av 2004 räknas ut så som anges i 7, 9 och 10 mom., bestäms också familjepension för denna tid utifrån förmånslåtarens pension

som räknats ut på detta sätt. Familjepension behöver således inte längre samordnas särskilt.

I ikraftträdelsebestämmelsens 15 mom. föreskrivs om en s.k. skyddsandel. Om pension som samordnats i enlighet med 7 mom. och pension som intjänats från ingången av 2005 inte tillsammans är lika stor som pension som räknats ut fram till utgången av 2004 och samordnats på nuvarande sätt, betalas till pensionstagaren som skyddsandel det belopp med vilket den pension som räknats ut på nytt sätt skiljer sig från pension som räknats ut enligt gällande regler. Om pensioner som omfattas också av andra offentliga system är med i samordningen, utgör den andel som omfattas av denna lag samma relativa andel av hela den skyddsandel som skall betalas som pension enligt lagen om kommunala pensioner utgör av den samordnade summan av pensioner som omfattas av de offentliga systemen. Om pension beviljas såsom omvandlad pension i enlighet med 17 mom. före 65 års ålder, används när skyddsandelen bestäms som pensioner som intjänats före utgången av 2004 de pensionsbelopp som omvandlats till 63 års ålder.

I det kommunala pensionssystemet finns fortfarande personer med en lägre ålderspensionsålder än 63 år. Inom den privata sektorn kan ålderspension fås tidigast vid 63 års ålder. Eftersom alla pensioner som intjänats före 2005 dock samordnas för en person som går i pension från det kommunala systemet när pensionen räknas ut, föreslås att den minskning i pensionen som föranleds om också pension enligt det privata systemet är med i samordningen ersätts i den kommunala pensionen. Kommunal pension betalas förhöjd på detta sätt fram till dess att personen fyller 63 år eller får rätt till någon annan pension. En bestämmelse om detta föreslås i ikraftträdelsebestämmelsens 16 mom.

I ikraftträdelsebestämmelsens 17 mom. föreskrivs om en situation då en före 1960 född anställd avgår med pension efter uppnådd 63 års ålder, men innan han eller hon fyller 65 år. Pensionstillväxten för tiden före 1995 har i grundskyddet varit 2 % per år. Ålderspensionsåldern enligt grundskyddet är 65 år. Om en person vill gå i ålderspension före denna pensionsålder, är detta möjligt, men då om-

vandlas pensionen för tiden före 1995 med en omvandlingskoefficient så att den motsvarar 63 års pensionsålder. Pensionen divideras med omvandlingskoefficienten 1,106 och omvandlingen görs innan pensionerna samordnas. Omvandlingen görs också för sådana personer som beviljats tilläggsdagar för arbetslösa enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och har rätt att avgå med ålderspension som 62-åringar, dvs. för personer som är födda efter 1949 och inte längre har rätt att gå i arbetslöshetspension. Tilläggsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalas fram till uppnådd 65 års ålder. Omvandlingen görs inte i sådana situationer då en före 1950 född person uppfyller villkoren för arbetslöshetspension efter uppnådd 62 års ålder och han eller hon med stöd av den föreslagna 36 § 4 mom. direkt beviljas ålderspension i stället för arbetslöshetspension. Omvandlingen slopas därför att yngre personer inte nämnvärt har hunnit tjäna in pension före 1995 och på det här sättet uppnås snabbare en APL-liknande situation i fråga om pensionsskyddet.

Om en person dock innan han eller hon fyller 65 år har rätt till ålderspension från ett offentligt system, och han eller hon har tjänat in pension enligt tilläggspensionsskyddet i det andra offentliga systemet för tiden före 1995, görs inte omvandlingen enligt 17 mom. i hans eller hennes kommunala pension. Denna s.k. utlösningssprincip inom den offentliga sektorn kvarstår fortsättningsvis. En bestämmelse om detta föreslås i ikraftträdelsebestämmelsens 18 mom.

I ikraftträdelsebestämmelsens 19 mom. föreskrivs om att tilläggspensionsskyddet skall bevaras. En person som har haft en fortlöpande kommunal tjänstgöring minst från den sista december 1992 och den kommunala tjänstgöringen fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet bibehåller alltså rätten till pension enligt tilläggspensionsskyddet för tiden före 1995. Tillväxten enligt tilläggspensionsskyddet var 2,2 % per år. Då pensionsskyddet ändrades vid ingången av 1995, tryggades denna tilläggspensionstillväxt under förutsättning att den kommunala tjänstgöringen är fortlöpande fram till pensionsfallet. I det sammanhanget räknades också ut en pensionsålder enligt tilläggspensionsskyddet,

en vägd pensionsålder antingen på grundval av 63 eller 65 års ålder eller den yrkesbaserade pensionsåldern och 65 år. Utöver pensionsåldern vägdes för personer födda 1959 och tidigare takprocenten för pensionernas maximibelopp på grundval av talen 66 och 60. Om pensionen minskats på grund av samordning och begränsning enligt 7, 9, 10 och 12 mom., kan tilläggspensionsandelens maximibelopp för tiden före 2005 dock högst vara lika stor som det belopp skillnaden mellan den vägda samordningsprocenten och 60 % utgör av samordningsgrunden.

Samordningen av tilläggspensionsskydd enligt momentet görs dock inte när en person får rätt till tilläggspensionsskydd enligt lagen om kommunala pensioner med anledning av att han eller hon har rätt till pension enligt tilläggspensionsskyddet i något annat offentligt system. Begränsningen görs inte, eftersom det för personer som omfattas av en s.k. utlösningspension inte har räknats ut någon separat samordningsgräns för tilläggspensionen. En förutsättning för erhållande av tilläggspensionsskydd är för andra än dem som omfattas av utlösningspension fortfarande att den kommunala tjänstgöringen är fortlöpande fram till pensionsfallet.

I ikraftträdelsebestämmelsens 20 mom. föreskrivs om situationer då tilläggspensionsskydd kan fås också på annat sätt än när förutsättningarna enligt 19 mom. uppfylls. I momentets 1 punkt föreskrivs om rätten till tilläggspensionsskydd för tiden före 1995 när en person har rätt till pension enligt tilläggspensionsskyddet från något annat offentligt system.

I momentets 2 punkt föreskrivs om situationer då en person på grund av att en kommunal verksamhet förstatligats inte mera omfattas av lagen om kommunala pensioner utan av lagen om statens pensioner. Anställda har överförts från kommunal till statlig anställning bl.a. när nödcentraler inrättats samt när rättshjälpsbyråerna överfördes från kommunerna till staten. Då förmyndarverksamhetens förvaltning överfördes från kommunerna till magistraten, sökte sig också sådana personer till dem som omedelbart före övergången hade arbetat i motsvarande uppgifter inom den kommunala sektorn. Ett byte av pensionslag har också skett när en person

som varit anställd inom ett medlemssamfund har övergått från ett daghem till uppgifter inom förskoleundervisningen som omfattas av lagen om grundläggande utbildning. Om en persons tjänstgöring som omfattas av lagen om statens pensioner fortgår fram till pensionsfallet, bibehåller han eller hon alltså sin rätt till en vägd pensionsålder som räknats ut i det kommunala pensionssystemet och till en pension enligt tilläggspensionsskyddet för tiden före 1995.

En förutsättning för erhållande av tilläggspension är att personens anställning är fortlöpande, antingen fram till pensionsåldern enligt tilläggspensionsskyddet eller tills han eller hon i en fortlöpande anställning blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension. Motsvarande rätt föreligger för anställda som har rätt till tilläggspensionsskydd enligt något annat offentligt pensionssystem eller som har övergått från pensionsskydd enligt lagen om kommunala pensioner till lagen om statens pensioner på grund av att verksamheten förstatligats eller uppgifterna förändrats. Även i detta fall förutsätts att den statliga eller någon annan offentlig anställning fortsätter fram till pensionsfallet, dvs. tills ålderspensionsåldern uppnås eller den anställda blir arbetsoförmögen.

Om en sådan anställd med rätt till tilläggspensionsskydd blir arbetsoförmögen efter uppnådd 63 års ålder, men innan han eller hon uppnår sin personliga pensionsålder, prövas rätten till invalidpension, men den anställda beviljas direkt ålderspension i stället för invalidpension. En bestämmelse om detta tas in i ikraftträdelsebestämmelsens 21 mom. Rätten till återstående tid upphör vid 63 års ålder och därför är invalidpensionen lika stor som ålderspensionen. I invalidpensionen beaktas dock inte inkomsterna för året för pensionsfallet i fråga om invalidpensionen utan pensionsskyddet för detta år bestäms på grundval av inkomsten för den återstående tiden. Eftersom inkomsten för den återstående tiden inte bestäms i sådana här situationer, bestäms pensionstillväxten enligt reglerna för ålderspensionens tillväxt.

Även om pensionen beviljas som ålderspension innan den anställda uppnår sin personliga pensionsålder, görs dock inte pen-

sionsomvandling enligt 17 mom. i pensionen, eftersom pensionen beviljas på grundval av arbetsoförmåga.

Pensionen börjar löpa från ingången av kalendermånaden efter den under vilken ansökan gjordes eller av särskilda skäl tidigare. Ett särskilt skäl kan t.ex. vara att lönerätten upphör innan den anställda har ansökt om pension. Tidigast kan pensionen dock börja löpa från ingången av månaden efter den då arbetsoförmågan började.

I ikraftträdelsebestämmelsens 22 mom. föreskrivs om tilläggs pensionsandelens maximibelopp när en anställd har haft tjänstgöring med 53, 55, 57 eller 58 års pensionsålder före 1995, och samordning eller begränsning enligt 7, 9, 10 eller 12 mom. inte har minskat pensionen. Tjänstgöringstid med dessa pensionsåldrar har i sinom tid höjts med 20 eller 10 %, eftersom pensionstiden annars skulle ha blivit knapp när pensionsåldern uppnåddes. Förhöjningen gäller endast tilläggs pensionskyddet, när grundpensionen bestäms görs ingen förhöjning. Därför har tilläggs pensionsandelen för dessa tider intjänats med totalpensionsprocenten 2,2. Eftersom ett sådant belopp av tillväxten på 2,2 % som motsvarar grundpensionsskyddet inte är med i samordning enligt 7 och 12 mom., begränsas tilläggs pensionsandelen i dessa situationer så att den tillsammans med samordnade pensioner enligt grundpensionsskyddet utgör högst samordningsgränsen enligt 7 eller 12 mom. ökad med maximibeloppet av tilläggs pensionsandelen enligt 19 mom.

I pension enligt tilläggs pensionskyddet som varit i kraft före 1995 beaktades såsom pensionstid också sådana kommunala tjänstgöringsperioder för vilka hade betalats pensionsavgifter enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962, KAPL). Grundpension som intjänats för sådana s.k. KAPL-perioder drogs av från pension enligt tilläggs pensionskyddet, om en person på basis av samma tjänstgöringsperioder fick rätt till en annan pension enligt KAPL som beviljades av pensionsanstalten. Detta avdrag gjordes senast vid 65 års ålder, eftersom det var ålderspensionsåldern enligt KAPL. Sedan reformen trätt i kraft kan pension som intjänats enligt KAPL erhållas som ålderspension redan vid 63 års

ålder. Därför föreslås att dessa s.k. KAPL-perioder beaktas såsom pensionstid endast för personer som i pension enligt lagen om kommunala pensioner haft en ålderspensionsålder lägre än 63 år och faktiskt går i ålderspension vid denna ålder. Pension enligt KomPL som intjänats i kommunala anställningar som omfattats av KAPL dras av från pension enligt denna lag när en person fyller 63 år eller före det har fått rätt till en pension i vilken dessa samma perioder redan har beaktats. En bestämmelse om detta föreslås i ikraftträdelsebestämmelsens 23 mom.

I ikraftträdelsebestämmelsens 24 mom. föreskrivs om pensionsskyddet vid s.k. överförda inrättningar. Under årens lopp har en stor mängd personer överförs från olika uppgifter som omfattats av lagen om statens pensioner till uppgifter som omfattas av lagen om kommunala pensioner. Innan den tidigare nämnda s.k. utlösningsprincipen föreskrevs mellan de offentliga pensionssystemen, föreskrevs särskilt för varje överföring om en skyddsmekanism i anslutning till pensionsskyddet i en separat lag. Enligt dessa överföringslagar får en person i kommunal pension också tillgodoräkna sig tjänstgöring som omfattades av lagen om statens pensioner förutsatt att den kommunala tjänstgöringen varit fortlöpande fram till pensionsfallet. Sådana tjänstgöringstider som påverkar en persons pensionsbelopp klarnar för närvarande alltså först i samband med pensioneringen. En förutsättning för förverkligandet på det sätt som föreslås i reformen är att pension som intjänats före utgången av 2004 kan räknas ut färdigt. Därför föreslås att övergångsförmånen kvarstår i dessa situationer, om den är i kraft vid utgången av 2004. När pensionsskydd enligt lagen om kommunala pensioner bestäms före utgången av 2004, beaktas då också tidigare tjänstgöring som omfattas av lagen om statens pensioner.

I ikraftträdelsebestämmelsens 25 mom. föreskrivs om fastställandet av en förmånstagares pensionsrätt när en inrättning överförs från kommunen till staten. Anställda har från uppgifter som avses i de lagar som nämns i momentet överförs från tillämpningsområdet för lagen om kommunala pensioner till statens pensionssystem. Enligt överföringslagarna hade förmånstagaren också rätt att väl-

ja pensionslag så att pensionsskyddet även efter överföringen bestäms enligt lagen om kommunala pensioner. Förutsättningen för denna skyddsmekanism är att förmånslåtare stannar kvar i den statliga anställning till vilken han eller hon överförs från en kommunal anställning.

Bevarandet av tilläggspensionsskyddet är bundet vid att den kommunala anställningen är fortlöpande fram till pensionsåldern eller invalidpensionsfallet. En bestämmelse om när en kommunal anställning skall anses vara fortlöpande föreslås i ikraftträdelsebestämmelsens 26 mom. Eftersom pensionsskyddet efter reformen intjänas på grundval av årsinkomsterna, föreslås att också kontinuiteten följs på grundval av de utbetalda arbetsinkomsterna. Om sammanlagt minst 6 000 euro per kalenderår har betalats ut i löner eller arvoden som hör till tillämpningsområdet för lagen om kommunala pensioner, anses den kommunala anställningen vara fortlöpande. Om inkomstgränsen av någon orsak inte uppnås under något år, uppfylls kravet på fortlöpande anställning om personen har haft en fortlöpande kommunal anställning fram till pensionsfallet. Personen kan byta arbetsgivare inom den kommunala sektorn så länge övergången sker utan avbrott mellan anställningarna.

Enligt 11 § i den föreslagna lagen kan man gå i ålderspension tidigast som 63-åring. Till tillämpningsområdet för lagen om kommunala pensioner hör dock fortfarande personer som för närvarande har rätt till en pensionsålder som är lägre än 63 år. Eftersom syftet med reformen inte är att höja de nuvarande pensionsåldrarna, föreslås i ikraftträdelsebestämmelsens 27 mom. ett undantag till 11 §. En förutsättning för en bibehållen lägre pensionsålder är att den kommunala anställningen är fortlöpande fram till pensionsålder och, om det är fråga om en person som har hållit kvar en lägre pensionsålder på grund av överföring till en statlig anställning, att den statliga anställningen är fortlöpande fram till pensionsfallet. I det fallet följs kontinuiteten enligt villkoren i lagen om statens pensioner.

I ikraftträdelsebestämmelsens 28 mom. föreslås ett undantag från att den nedre åldersgränsen för förtida ålderspension är 62 år. För närvarande kan en anställd avgå med för-

tida ålderspension fem år före sin egentliga pensionsålder. Om en person när lagen träder i kraft redan har hunnit uppnå sin nuvarande nedre åldersgräns för förtida ålderspension, har han eller hon fortsättningsvis rätt att gå i förtida ålderspension före uppnådd 62 års ålder. Om personen går i förtida ålderspension så att han eller hon vid övergången har gällande rätt till tilläggspensionsskydd, beräknas den förtida ålderspensionen fram till utgången av 2004 på pension som bestämts och samordnats i enlighet med tilläggspensionsskyddet och på pension som intjänats från ingången av 2005 så att pensionen minskas med 0,4 % för varje månad som personen tidigare lägger sin pension före sin personliga pensionsålder. Om rätten till tilläggspensionsskydd inte längre är i kraft, räknas den förtida ålderspensionen ut på pension som bestämts fram till utgången av 2004 samt beräknats och samordnats i enlighet med grundpensionsskyddet och på pension som intjänats efter 2005. Förtidsminskningen räknas ut från uppnådd 65 års ålder.

Om en sådan här skyddad person redan har hunnit fylla 62 men inte 63 år, räknas som jämförelsepension ut en pension i vilken den pension som intjänats före utgången av 2004 räknas ut i enlighet med grundpensionsskyddet och omvandlas så att den motsvarar 63 års ålder. Förtidsminskningen utgör då 0,6 % för varje månad som pensionen tidigare läggs före uppnådd 63 års ålder. Om personen redan har fyllt 63 år, görs jämförelsen med pension som omvandlats i enlighet med 17 mom. Som förtida ålderspension betalas den pension som är större av dessa två.

Enligt ikraftträdelsebestämmelsens 29 mom. har 1940—1959 födda anställda rätt att få förtida ålderspension vid en ålder som är tre år lägre än den personliga pensionsålder som nämns i 17 mom. Det förtida uttaget är 0,6 % för varje månad som pensionen tidigare läggs före 63 års ålder. Innan det förtida uttaget görs omvandlas pensionsbeloppet i enlighet med 17 mom. så att det motsvarar 63 års ålder.

Enligt gällande bestämmelser har inte en person som har valt det yrkesbaserade pensionsålderssystemet rätt till förtida ålderspension. Om den personliga pensionsåldern för en sådan person är högre än 62 år, har han el-

ler hon enligt de föreslagna nya bestämmelserna rätt också till förtida ålderspension. I det här fallet beräknas det förtida uttaget i fråga om pension som intjänats före 2004 alltid på pension enligt grundpensionsskyddet som omvandlats så att den motsvarar 63 års ålder.

I ikraftträdelsebestämmelsens 30 mom. föreslås att de tidigare skyddsmekanismerna i fråga om förutsättningarna för personer födda före 1947 att erhålla deltidspension samt i anslutning till pensionstillväxten för nämnda personer och anställda födda 1947—1951 skall bevaras. I 8 § 1 mom. lagen om införande av kommunala pensioner (550/2003) föreskrivs att anställda som är födda före 1947 alltså har rätt att gå i deltidspension när han eller hon har fyllt 56 år. Dessutom utökas deras pension för tiden i deltidspension med nuvarande 2 % per år. Om en anställd som är född 1947—1951 går första gången i deltidspension vid uppnådd 60 års ålder, utökas hans eller hennes pension för tiden i deltidspension med 1 % per år. För andra personer är tillväxten 0,75 % per år. Tidpunkten för deltidspensioneringen har ingen betydelse, dvs. det föreslås att skyddsmekanismerna bevaras även om en person går i deltidspension först efter att ändringarna trätt i kraft.

I ikraftträdelsebestämmelsens 31 mom. föreslås att också en person som valt yrkesbaserad pensionsålder kan gå i deltidspension om han eller hon så önskar. För närvarande är detta inte möjligt. Om en person som valt en yrkesbaserad pensionsålder beslutar sig för att gå i deltidspension innan han eller hon uppnår den valda pensionsåldern, ändras hans eller hennes personliga pensionsålder, fram till vilken man har rätt till tilläggspensionsskydd, från den nuvarande yrkesbaserade pensionsåldern till den allmänna pensionsåldern. Denna pensionsålder har också räknats ut för alla som valt yrkesbaserad pensionsålder, eftersom de hade rätt att välja och då skulle vara medvetna om båda pensionsåldrarna.

Enligt ikraftträdelsebestämmelsens 32 mom. gäller intjänande av ny pension för arbete som en anställd med invalidpension eller arbetslöshetspension utfört under pensionstiden också sådana pensioner i fråga om vilka

pensionsfallet inträffat innan lagen träder i kraft. Pension som intjänats för sådana perioder läggs till pensionen när den ändras till ålderspension, dvs. i allmänhet vid 65 års ålder eller, om invalidpensionstagaren vid pensioneringen hade rätt till pension enligt tilläggspensionsskyddet, vid en lägre pensionsålder.

I enlighet med detta moment tillämpas I-kaså vad som i 28 § 2 och 3 mom. föreskrivs om rätten till invalidpension också på invalidpension som beviljats enligt bestämmelser som varit gällande innan denna lag träder i kraft. Dessutom tillämpas enligt bestämmelsen möjligheten i 29 § 2 mom. att dra in, avbryta och justera invalidpensionen retroaktivt för ett år också på invalidpension i fråga om vilken pensionsfallet inträffar före denna lags ikraftträdande.

I ikraftträdelsebestämmelsens 33 mom. föreskrivs om individuell förtidspension. En person som är född före 1944 har fortfarande rätt till individuell förtidspension efter uppnådd 58 års ålder. Likaså har anställda som är födda 1944—1947 och har omfattats av valet av yrkesbaserad pensionsålder, men inte gjort det valet rätt att gå i individuell förtidspension. För anställda som är födda 1947 är den nedre åldersgränsen dock 59 år. Dessa skyddsmekanismer ingår i de redan tidigare antagna bestämmelserna. Om en person som är berättigad till individuell förtidspension ansöker om pension efter uppnådd 63 års ålder, beviljas han eller hon efter uppnådd 63 års ålder ålderspension i stället för individuell förtidspension. Den rätt till pension för återstående tid som utgör förutsättningen för pensionen fastställs i enlighet med de KomPL-bestämmelser som var i kraft före 2005.

I ikraftträdelsebestämmelsens 34 mom. föreskrivs om arbetslöshetspension. Ändringsförslagen som gäller bestämmande av pension för återstående tid avspeglar sig också i arbetslöshetspensionen. Eftersom bestämmelserna om arbetslöshetspension har ändrats tidigare, skyddas i ikraftträdelsebestämmelserna förmåner enligt de tidigare bestämmelserna för personer i vissa åldersklasser som varit arbetslösa när ändringarna trädde i kraft.

Tillväxtprocenten för återstående tid grade-

rades vid ingången av 1996 så att den återstående tiden räknas ut med en tillväxt på 1,5 % fram till uppnådd 50 års ålder, 1,2 % vid 50-59 års ålder och 0,8 % från uppnådd 60 års ålder. Enligt ikraftträdelsebestämmelsen i ändringen tillämpas på anställda som är födda före 1943 och som den 1 januari 1996 hade rätt till arbetslöshetsdagpenning eller vuxenutbildningsstöd fortsättningsvis den tidigare gällande bestämmelsen, dvs. en tillväxt för den återstående tiden på 2 % per år. Anställda som är födda 1942 är den yngsta åldersklass som fortfarande omfattas av denna skyddsmekanism. De fyller 65 år 2007. Eftersom återstående tid enligt 3 § 1 mom. i den kommunala pensionsstadgan som var i kraft den 31 december 1995 genom ovan nämnda ikraftträdelsebestämmelse är garanterad för personer som omfattas av den, föreslås att arbetslöshetspensionerna för dessa personer till alla delar bestäms enligt gällande bestämmelser. Således bestäms rätten till återstående tid enligt gällande 51-64 § KomPL, återstående tid räknas som pensionsberättigande fram till uppnådd 65 års ålder, den lön som utgör grunden för den bestäms enligt 69—73 § KomPL och tillväxtprocenten är fortfarande 2 % per år.

Uträkningen av arbetslöshetspension ändrades vid ingången av 2000 så att pensionsandelen för återstående tid inte längre lades till arbetslöshetspensionen. Pensionsandelen för återstående tid räknas dock med i ålders- och familjepension efter arbetslöshetspension. Enligt ikraftträdelsebestämmelsen i ändringen tillämpas 3 c § 4 mom. i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, sådan denna bestämmelse lyder när denna ändring träder i kraft, på anställda som är födda före 1945 och som den 1 januari 2000 hade rätt till arbetslöshetsdagpenning eller vuxenutbildningsstöd eller till vilka 1999 utbetalats arbetslöshetsdagpenning eller utbildningsstöd för sammanlagt minst hundra dagar. Till följd av denna bestämmelse läggs till arbetslöshetspensionen för dessa anställda fortsättningsvis återstående tid beräknad antingen med en tillväxt på 2 % per år enligt ovan nämnda ikraftträdelsebestämmelse eller med ovan avsedda graderade tillväxtprocent. Den yngsta åldersklass som omfattas av denna ikraftträdelsebestämmelse, de som är födda

1944, fyller 65 år 2009. Enligt förslaget skall också deras pension för återstående tid i fortsättningen bestämmas enligt nuvarande lagstiftning.

Till arbetslöshetspension för andra anställda än dem som omfattas av ovan beskrivna ikraftträdelsebestämmelser och är födda före 1950 ansluter sig inte längre återstående tid, men till ålders- eller familjepension som beviljas efter den läggs återstående tid. Om pensionsfallet för dessa personer inträffar 2005 räknas arbetslöshetspension enligt förslaget dock ut enligt gällande KomPL-bestämmelser om arbetslöshetspension. Om pensionsfallet för arbetslöshetspension har inträffat före den 1 januari 2006, beräknas också den återstående tid som läggs till ålderspensionen i enlighet med nu gällande bestämmelser.

Arbetslöshetspension räknas enligt 49 § 1 mom. KomPL ut så som den skulle ha räknats ut om den anställde hade blivit arbetsoförmögen när han eller hon blev arbetslös. Enligt de bestämmelser som nu föreslås räknas återstående tid som pensionsberättigande fram till 63 års ålder och tillväxtprocenten i den höjs till 1,3 % per år från ingången av månaden efter den då den anställde fyllde 50 år i pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat den 1 januari 2006 eller senare. Pensionslönen för återstående tid beräknas dock enligt nu gällande bestämmelser och som index används ett index enligt första meningen i gällande 9 § 2 mom. APL. Också familjepension bestäms på motsvarande sätt. Nya bestämmelser om fastställandet av pensionsgrundande lön för pension för återstående tid föreslås bli tilläpade fram till ett pensionsfall som inträffar 2006 eller senare.

I ikraftträdelsebestämmelsens 35 mom. föreslås en bestämmelse om den tidpunkt från vilken personer under 23 år börjar tjäna in pension när lagen träder i kraft. För personer som fyllt 18 men inte 23 år när lagen träder i kraft börjar pension tillväxa sedan lagen trätt i kraft. Den nedre åldergränsen 18 år som föreskrivs i 51 § 1 mom. i den föreslagna lagen tillämpas på sådana kommunala inkomster för anställda födda efter 1986 som har förtjänats 2005 eller senare.

Eftersom en anställd har rätt att avgå med ålderspension efter uppnådd 63 års ålder, be-

traktas denna ålder som hans eller hennes ålderspensionsålder, om han eller hon har avgått med invalidpension. Likaså betraktas denna ålder som slutålder för den återstående tiden. Eftersom anställda som har valt en s.k. yrkesbaserad pensionsålder fortfarande omfattas av tillämpningsområdet för lagen om kommunala pensioner och eftersom denna ålder kan vara lägre än 63 år, föreslås att i ikraftträdelsebestämmelsens 36 mom. föreskrivs om att den yrkesbaserade pensionsåldern då också skall betraktas som slutåldern för den återstående tiden för den anställde, den ålder då invalidpensionen blir ålderspension samt den ålder då rätt föreligger till pension som intjänats under tiden med invalidpension.

I ikraftträdelsebestämmelsens 37 mom. föreskrivs om en årlig tillväxt på 2,0 % för anställda som har uppnått en tillväxt på 2,0 % innan denna lag träder i kraft. För dem är tillväxtprocenten också efter lagens ikraftträdande 2,0 % per år från uppnådd 55 års ålder fram till 63 års ålder, då tillväxten ökar till 4,5 %. Personer födda 1949 är den sista åldersklassen som hinner fylla 55 år 2004, dvs. som enligt gällande bestämmelser kan uppnå en tillväxt på 2,0 % före 2005. Syftet är att en tillväxtnivå på 2,0 % skall bibehållas endast för sådana gamla förmånstagare som före lagens ikraftträdande har hunnit uppnå den, därför gäller bestämmelsen endast personer som är födda före 1950.

I 52 § föreskrivs om hur pension intjänas för vissa oavlönade perioder. Pensionen intjänas för dessa perioder så som anges i paragrafen från lagens ikraftträdande. En bestämmelse om detta ingår i ikraftträdelsebestämmelsens 38 mom.

Enligt ikraftträdelsebestämmelsens 39 mom. övergår man stegvis till att bestämma pension för återstående tid på nytt sätt så att första gången bestäms pension för återstående tid 2006 delvis på grundval av arbetsinkomsterna före och under 2005. Som inkomst för 2004 används då den pensionslön ändrad till årsinkomst på basis av vilken pension för återstående tid enligt nuvarande regler skulle ha räknats ut, om den anställde hade blivit arbetsoförmögen den 31 december 2004. Om den anställde inte då hade haft rätt till pension som innehåller återstående

tid, skulle man då ny pension för återstående tid räknas ut anse att den anställde inte hade haft några förvärvsinkomster alls 2004.

Efter 2006 ökar de kalenderår som skall beaktas med ett i sänder. Grunden för pension för återstående tid är således fem fulla kalenderår före året för pensionsfallet i sådana invalidpensioner där arbetsoförmågan börjar 2010.

Granskningstiden förlängs på motsvarande vis gradvis med ett år i sänder. Om pensionsfallet inträffar 2006, är granskningstiden enligt huvudregeln 24 månader. Enligt huvudregeln är också granskningstiden således fem kalenderår i sådana invalidpensioner där invalidpensionen börjar 2010. På motsvarande sätt bestäms också den tid som avses i 53 § 6 mom. Förutsättningen för arbetspensionsrehabilitering är att den anställde har minst 25 133,40 euro i arbetsinkomster under den femåriga granskningsperioden för den återstående tiden. Enligt propositionen skall den anställdes faktiska inkomster för tiden före 2005 beaktas när rehabiliteringsförutsättningarna bedöms. Inkomsterna beaktas för fem kalenderår före rehabiliteringsfallet.

Enligt ikraftträdelsebestämmelsens 40 mom. beviljas åldersförhöjning på invalidpensioner första gången vid ingången av 2010. Den beviljas också för invalid och familjepensioner som börjat innan denna lag träder i kraft i enlighet med den förhöjningsprocent som motsvarar invalidpensionstagarens eller förmånslåtarens ålder vid tidpunkten för förhöjningen, dvs. vid ingången av 2010.

Enligt ikraftträdelsebestämmelsens 41 mom. justeras alla löpande arbetspensioner första gången vid ingången av 2005 med det föreslagna APL-index där vägningskoefficienten för konsumentprisindex är 80 % och vägningskoefficienten för inkomstnivåindex är 20 %.

Enligt ikraftträdelsebestämmelsens 42 mom. gäller invalidpensionstagarens skyldighet enligt 145 § 2 mom. att meddela om han eller hon börjar förvärvsarbeta också invalidpension i fråga om vilken pensionsfallet inträffat före denna lags ikraftträdande samt individuell förtidspension.

Enligt ikraftträdelsebestämmelsens 43 mom. tillämpas bestämmelserna i 7 kap. om

sista pensionsanstalt inte om en pensionsanstalt inom den privata sektorn vid fastställandet av pensionen tillämpar de nu gällande bestämmelserna och pensionsanstalt inom den offentliga sektorn tillämpar de bestämmelser som träder i kraft vid ingången år 2005 eller tvärtom. Detta innebär att olika beräkningsregler skulle tillämpas vid beräkandet av pensionen. Vid justeringen av inkomsterna skulle t.ex. det så kallade hälftenindexet tillämpas inom det ena systemet och den nya lönekoeficient inom det andra systemet. Därför skulle iakttagandet av arrangemanget med sista pensionsanstalt föranleda stora förändringar i datasystemen, som det inte är ändamålsenligt att genomföra med tanke på de förhållandevis få fall som aktualiseras under ikraftträdelseskedet. Pensionsanstalter kan dock, om de så önskar, avtala om att arrangemanget med sista pensionsanstalt iaktas också i dessa situationer.

1.2. Lag om kommunala tjänsteinnehavare

34 §. *Upphörande av ett tjänsteförhållande utan uppsägning.* I paragrafen föreskrivs om sådana situationer då en kommunal tjänsteinnehavares tjänsteförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid. I 6 punkten föreskrivs om tjänsteförhållandets upphörande när tjänsteinnehavaren uppnår åldern för ålderspension. Sedan de ändringar som föreslås i lagen om kommunala pensioner trätt i kraft kan en tjänsteinnehavare välja vid vilken ålder han eller hon vill avgå med ålderspension. Pensionsåldern kan väljas mellan den nuvarande personliga pensionsåldern och 68 års ålder eller, om den personliga pensionsåldern är över 63 år, mellan 63 och 68 års ålder. Personer som valt en yrkesbaserad pensionsålder kan avgå med ålderspension mellan den valda pensionsåldern och 68 års ålder. Eftersom ålderspensionsåldern inte längre har en fast definition i lagen om kommunala pensioner, föreslås att 6 punkten ändras så att tjänsteförhållandet upphör utan uppsägning vid utgången av den kalendermånad under vilken tjänsteinnehavaren fyller 68 år. Om tjänsteinnehavaren avgår med ålderspension innan han eller hon fyllt 68 år, skall tjänsteinnehavaren säga upp sig under

iakttagande av uppsägningstiden.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2005. De föreslagna tillämpningsbestämmelserna beskrivs i motiveringarna till lagarna.

3. Lagstiftningsordning

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 60/2002 rd behandlat regeringens proposition med förslag till ändring av pensionslagstiftningen (RP 242/2002 rd). Föreliggande proposition innehåller i huvudsak motsvarande ändringar som nämnda proposition som gäller pensionssystemet för privata sektorer. Den viktigaste skillnaden utgörs av den samordning som skall verkställas i samband med fribrevsförfarandet inom det kommunala pensionsskyddet samt normeringen av den pension som tillvuxit före 1995, i fall den anställda önskar gå i pension före sin nuvarande pensionsålder efter att ha fyllt 63 år.

I nämnda utlåtande konstaterar grundlagsutskottet att det med hänsyn till egendoms-skyddet enligt 15 § grundlagen (GrUU 13/1995 rd) i fråga om ett i grundlagen föreskrivet skydd av pensionsrättigheter rörande en uttryckligen intjänad konkret förmån, däremot inte t.ex. skydd av ett visst pensionssystem. Man har utgått ifrån att genom vanlig lag kan utfärdas bestämmelser om pensionssystemets innehåll också när det gäller personer i anställningsförhållande. Det har ansetts att genom vanlig lag, i fall inte något annat följer av särskilt skäl, kan utfärdas bestämmelser om bl.a. pensionsåldern, pensionstillväxten och pensionens målnivå. Ett sådant särskilt skäl har grundlagsutskottet ansett kunna vara närmast att ändringarna i pensionsarrangemangen genomförs på ett sätt som till någon del skulle få till stånd ett oskäligt försvagande av sådana pensionsförmåner som bör anses vara intjänade.

I sitt utlåtande (GrUU 60/2002 rd) ansåg grundlagsutskottet att den statsförfattningsrättsliga bedömningen av ändringarna i pensionslagstiftningen baserar sig framför allt på två synpunkter, det i 15 § grundlagen regle-

rade egendomsskyddet och det i 19 § 2 mom. åsyftade skyddet för grundläggande försörjning. I fråga om egendomsskyddet konstaterade grundlagsutskottet bl.a. att det i ljuset av utskottets vedertagna praxis ur allmän synvinkel inte finns någonting att anmärka på när det gäller reformerna. Dessutom konstaterades skilt angående livslängdskoefficienten, att ibruktagandet av denna inte är problematiskt ur statsförfattningsrättslig synvinkel, med hänsyn till grundlagens bestämmelser om egendomsskydd.

I fråga om tryggandet av grundläggande försörjning ansåg grundlagsutskottet bl.a. att förslagen som gäller arbetslöshetspension inte är sådana att de strider mot 19 § 2 mom. grundlagen, eftersom förslaget som gäller indragning av arbetslöshetspensionen för dem som är födda 1950 eller senare kompenseras så att rätten till utkomstskydd för arbetslösa sträcker sig fram till 65 års ålder. Den i grundlagen nämnda bestämmelsen tryggar inte arbetslöshetspensionen som ett system, utan överhuvudtaget individens rätt till en tryggad grundläggande försörjning via något socialskyddssystem.

Inom det kommunala pensionssystemet, på samma sätt som inom de övriga offentliga pensionssystemen var pensionernas pensionstillväxtprocent före 1995 högre än inom pensionssystemen på den privata sidan. Enligt grundpensionsskyddet tillväxte pension med 2 procent per år och om förutsättningarna för tilläggpensionsskydd uppfylldes var tillväxtprocenten 2,2. Likaså var pensionsåldrarna i pensionerna enligt tilläggpensionsskyddet lägre än inom de privata pensionssystemen. När pensionsskyddet inom det kommunala och övriga offentliga pensionssystem ändrades vid ingången av 1995 bl.a. i fråga om tillväxten så att de blev enhetliga med lagen om pension för arbetstagare, skyddades de tidigare tillväxterna under vissa förutsättningar. Likaså definierades pensionsåldrarna för pensionerna i enlighet med tilläggpensionsskyddet så att de blev personliga på grundval av de pensionstider som intjänats före 1995. Inom de privata pensionssystemen finns inget motsvarande tilläggpensionsskydd, utan i dem förstås med tilläggpensionsskydd ett tilläggpensionsskydd som arbetsgivaren ordnat för sina anställda. I

nämnda utlåtande konstaterade grundlagsutskottet att förslagen som gällde tilläggpensionsskyddet var problematiska, eftersom ett tilläggpensionsskydd som baserar sig på ett privaträttsligt avtal mellan den anställde och arbetsgivaren åtnjuter ett egendomsskydd av annan art än pensioner som stöder sig på lag. Även om tilläggpensionsskyddet enligt det kommunala pensionssystemet inte baserar sig på ett privaträttsligt avtal, är utgångspunkten för regeringens proposition med förslag till ändring av pensionslagstiftningen den, att tidigare intjänat och tryggt tilläggpensionsskydd och pensionsåldrarna kvarstår. Villkoret är att de tidigare föreskrivna förutsättningarna för tilläggpensionsskydd uppfylls.

I propositionen föreslås att grundpension som intjänats före 1995 omvandlas så att den motsvarar 63 års ålder i de fall att den anställde önskar gå i pension före sin nuvarande pensionsålder efter att ha fyllt 63 år. Omvandling verkställs inte om personen är född den 1 januari 1960 eller senare. Också efter omvandlingen är tillväxtprocenten för pension inom de offentliga systemen för tiden före 1995 1,81 procent per år, dvs. högre än det privata pensionssystemets 1,5 procent per år.

Grundlagsutskottet har i sitt nämnda utlåtande även konstaterat att bestämmandet av pensionerna på olika sätt för personer i olika ålder är problemfritt med tanke på 6 § grundlagen, ifall åtskiljandet inte är godtyckligt och skillnaderna i pensionsskyddet inte blir oskäligen. Utsättandet av åldersgränser inom pensionssystemen i och för sig har konstaterats falla sig naturligt med tanke på sakens natur.

Därför är begränsandet av ovan avsedda pensionsomvandling så att den endast omfattar pensionerna för dem som är födda före 1960 inte problematiskt ur grundlagssynvinkel. Dessutom kan begränsandet av omvandlingen så att den endast gäller dem som är födda före 1960 motiveras med att man efter en viss, skälig övergångsperiod helt och hållet kan övergå till ett pensionsskydd som är enhetligt med pensionssystemet för den privata sektorn. När det gäller dem som är födda 1960 eller senare skedde övergången till ett pensionsskydd i enlighet med lagen om pension för arbetstagare i fråga om pensions-

åldern och pensionens målnivå redan vid ingången av 1995.

Målet med propositionen är uttryckligen att sporra arbetstagarna att fortsätta i sin anställning, inte att sänka pensionsåldrarna. Man har emellertid också inom det kommunala pensionssystemet föreslagit att en person skall ha möjlighet att gå i ålderspension efter att han eller hon fyllt 63 år, på samma sätt som inom pensionssystemen på den privata sidan. Härvid tillväxer pension fortsättningsvis med en tillväxt som är bättre än inom pensionssystemen på den privata sidan. Det, att en person beslutar gå i ålderspension efter att ha fyllt 63 år, före sin pensionsålder i enlighet med de tidigare bestämmelserna, försvagar pensionsskyddet i jämförelse med vad personen skulle ha fått, om han eller hon hade fortsatt fram till nämnda pensionsålder. Också bestämmelserna om förtida ålderspension föreslås bli ändrade så att de motsvarar lagen om pension för arbetstagare. Rätt till förtida ålderspension enligt de tidigare bestämmelserna har förelegat fem år före den egentliga pensionsåldern och förtidsminskningen har räknats ut på den totala pensionen, vilken har inkluderat även eventuellt tilläggspensionsskydd. I detta sammanhang föreskrivs om en skyddsbestämmelse, enligt vilken en arbetstagare som har uppnått den ålder som berättigar till förtida ålderspension enligt de bestämmelser som var gällande före lagens ikraftträdande, likväl hade rätt till förtida ålderspension från och med denna ålder. För att övergångsskedet skall bli mjukare föreslås dessutom att anställda som är födda 1940—1959 kan gå i förtida ålderspension tidigast tre år före sin nuvarande pensionsålder. Förtida ålderspension har emellertid utnyttjats endast i obetydlig utsträckning och på grund av förtidsminskningarnas storlek

har de förtida uttagen varit korta.

Det föreslås att i samband med samordningen införs en skyddsbestämmelse, som garanterar att en person vid avgången med pension får åtminstone en lika stor pension som fram till utgången av 2004 hade tillväxut enligt nuvarande bestämmelser, samordnad dock till högst 60 procent av målnivån. Detta sker så att om ny pension efter år 2005 inte tillväxer till det belopp som har skurits ned vid samordningen, betalas en skyddsandel.

I sitt nämnda utlåtande anförde grundlagsutskottet att lagförslagen gällande en ändring av pensionslagarna för privata sektorn kunde behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

I den proposition som regeringen nu avlåter görs inga ingrepp i tidigare val av yrkesbaserad pensionsålder. I propositionen föreslås dock att också de som gjort ett sådant val skall ha möjlighet till deltidspension och förtida ålderspension, som räknas ut på ett nytt sätt. De som inte har valt en yrkesbaserad pensionsålder även om de skulle ha haft rätt till det omfattas av det allmänna pensionsålderssystemet och har möjlighet att använda sig av flexibla pensionsformer, dvs. individuell förtidspension, förtida ålderspension och deltidspension. Bestämmelserna om de flexibla pensionsformerna har redan tidigare ändrats genom en normal lag.

Regeringen anser att propositionen med förslag till lag om ändring av lagen om kommunala pensioner i sin helhet kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning, dvs. också till de delar bestämmelserna skiljer sig från de tidigare godkända ändringarna i pensionslagstiftningen på den privata sidan.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om kommunala pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 13 juni 2003 om kommunala pensioner (549/2003) 4 § 7 och 9 punkten, 14 § 1 mom. 3 punkten och 4 mom., 24 § 4 och 5 mom., 31 § 1 mom., 33—35, 56—58, 61—67, 74 och 75 samt 117 §,

av dessa lagrum 4 § 7 och 9 punkten sådana de lyder i lag 1188/2003,

ändras 3 § 2 mom., 4 § 1, 2, 8 och 10 punkten, 5 och 7 §, 8 § 1 mom., 9—13 §, i 14 § 1 mom. det inledande stycket samt 2 och 4 punkten samt 2 och 3 mom., 16 §, 17 § 1 mom. 2 punkten, 20 och 23 §, i 24 § 1 mom. det inledande stycket samt 2 och 3 mom., 25—30 §, rubriken för 31 §, 32 §, 36 § 1 mom. 1 punkten samt 3 och 4 mom., 37 § 2 punkten, 39 § 2 mom., 40—42 §, 43 § 2—4 mom., 45—55, 59 och 60, 68—73 och 76—78 §, 84 § 1 mom., 87 §, 88 § 3 mom., 89 § 1 mom., rubriken för 92 §, 101 § 1 mom. 1 och 3 punkten samt 3 mom., 102 §, i 103 § 1 mom. det inledande stycket samt 2 mom., 105 och, 109 §, 110 § 1 mom., 112 § 1 mom., 115 § 1 mom., 123 § 2 mom., 125 § 1 mom., 126 § 1 och 2 mom., 133 § 1 och 2 mom., 145 § 2 mom., 146 § 2 mom., 148 § 1 mom. 7—9 punkten, 154 § 3 mom. och 167 §,

av dessa lagrum 4 § 8 och 10 punkten, i 103 § 1 mom. det inledande stycket samt 2 mom. och 105 § sådana de lyder i nämnda lag 1188/2003, 10 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 921/2003, 12, 71 och 73 § sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lag 1188/2003, 17 § 1 mom. 2 punkten, 20 och 45—47 § och 154 § 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag 921/2003, samt

fogas till 36 § ett nytt 5 mom., till 126 § ett nytt 4 mom. och till 140 § ett nytt 2 mom. som följer:

3 §

Lagens tillämpningsområde

rande arrangemang och denna verksamhet inte bedrivs i ett bolags eller någon annan sammanslutnings namn.

4 §

Allmänna definitioner

Pensionsskyddet omfattar också

1) familjevårdare som med ett medlemsamfund har ingått uppdragsavtal enligt 1 § familjevårdarlagen (312/1992) (*familjevårdare*),

2) vårdare som med ett medlemssamfund har ingått avtal om stöd för närståendevård enligt 27 b § socialvårdslagen (710/1982) (*närståendevårdare*),

3) medlemssamfundens förtroendevalda, samt

4) sådana fysiska personer som inte är verksamma som företagare och har ingått ett uppdrags- eller konsultavtal med ett medlemssamfund eller avtalat om andra motsva-

I denna lag avses med

1) *anställning* tjänste- och arbetsavtalsförhållanden som omfattas av denna lag samt familje- och närståendevårdares avtalsförhållanden till ett medlemssamfund, förtroendeuppdrag samt uppdrags- eller konsultavtalsförhållanden eller andra motsvarande arrangemang som avtalats med ett medlemssamfund,

2) *anställd* alla personer som omfattas av lagen,

8) *återstående tid* tiden mellan ingången av det år under vilket arbetsoförmågan börjar och uppnåendet av 63 års ålder,

10) *penningbelopp* summor som 2004 motsvarar värdet ett (1,000) på den lönekoeficient som avses i 7 b § lagen om pension för arbetstagare,

5 §

Begränsningar i fråga om tillämpningen

Pension i enlighet med denna lag intjänas i anställningar i medlemssamfund. Lagen gäller emellertid inte en anställning

1) för tiden före den kalendermånad som följer efter den under vilken den anställda fyller 18 år eller

2) efter den kalendermånad under vilken den anställda fyller 68 år.

7 §

Grundpensionsskydd och rehabiliteringsförmåner

I denna lag bestäms om grundpensionsskydd och rehabiliteringsförmåner. Medlemssamfund kan inte ordna eller upprätthålla på anställning grundat grundpensionsskydd för sina anställda på något annat sätt än det som föreskrivs i denna lag.

8 §

Tilläggs pensionsskydd

Den kommunala pensionsanstalten kan förutom grundpensionsskyddet även ordna tilläggs pensionsskydd för anställda. Det är inte obligatoriskt för medlemssamfunden att ordna tilläggs pensionsskydd.

9 §

Tilläggs pensionsskydd som ordnas någon annanstans

Utöver vad som bestäms i 8 § kan ett med-

lemssamfund utöver pensionsskyddet enligt denna lag teckna en icke-formbunden pensionsförsäkring för sina anställda eller i enskilda fall bevilja dem en extra pension.

10 §

Pension och andra förmåner

Anställda har rätt till pension och rehabilitering i enlighet med denna lag. Pensioner är ålderspension, förtida ålderspension, deltidspension, invalidpension, rehabiliteringsstöd och arbetslöshetspension. Anställdas förmånstagare har rätt till familjepension enligt denna lag på det sätt som bestäms i 5 kap. Beträffande de förmåner som hänför sig till rehabilitering gäller i tillämpliga delar vad som i denna lag bestäms om pension och pensionstagare. Rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg och rehabiliteringsunderstöd kan dock betalas för en tid som är kortare än en månad.

11 §

Ålderspension

Anställda har rätt att gå i ålderspension under tiden mellan uppnådd 63 och uppnådd 68 års ålder. En förutsättning är att den anställda inte längre är kvar i den anställning från vilken han eller hon pensioneras.

Ålderspension beviljas tidigast från ingången av kalendermånaden efter uppnådd 63 års ålder, dock tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension. Om pension sökts inom tre månader från att anställningen upphörde, beviljas pensionen likväl från ingången av den kalendermånad som närmast följer efter det anställningen eller ett sådant arbetsavtals- eller tjänsteförhållande som avses i någon annan arbetspensionslag eller företagarkerksamheten upphörde.

Har en anställd två eller flera anställningar och avslutar en eller flera av dem för att gå i ålderspension, beviljas han eller hon utan hinder av 1 mom. såsom ålderspension även pension som intjänats på grundval av arbetsinkomster som har betalats för fortgående tjänstgöring innan ålderspensionen börjar

löpa. Rätt till pension på grundval av arbetsinkomster som har betalats efter att ålderspensionen började löpa föreligger tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåddes.

12 §

Ålderspension från offentliga pensionssystem

En anställd har rätt till ålderspension enligt denna lag om han eller hon före 63 års ålder har fått ålderspension som för tiden före den 1 januari 1995 har ökat med 11/60 procent per månad med stöd av

1) lagen om införande av lagen om kommunala pensioner (550/2003),

2) lagen om statens pensioner eller lagstiftning i anslutning till den,

3) 13 § lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001),

4) Finlands Banks pensionsstadga,

5) pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966),

6) lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969) eller

7) lagstiftningen om det pensionsskydd som i tillämpliga delar i överensstämmelse med bestämmelserna om statens pensioner skall finansieras av landskapet Åland.

För erhållande av ålderspension med stöd av 1 mom. förutsätts att den anställdes kommunala anställning inte fortsätter. Som ålder för ålderspension betraktas då pensionsåldern enligt de bestämmelser som nämns i 1 mom.

13 §

Förtida och uppskjuten ålderspension

På ansökan beviljas ålderspension i förtid minskad med förtidsminskning enligt 42 § tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 62 års ålder uppnåtts, eller såsom uppskjuten efter att 68 års ålder uppnåtts ökat med uppskovsförhöjning enligt nämnda paragraf. En förutsättning är att den anställdes kommunala anställning inte fortsätter.

På förtida och uppskjuten ålderspension tillämpas i övrigt vad som i denna lag bestäms om ålderspension.

Utan hinder av vad som bestäms i 11 § 1 mom. och ovan i 1 mom. har en anställd som får arbetslöshetsdagpenning med stöd av 6 kap. 9 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) rätt att få ålderspension vid 62 års ålder så att pensionen inte minskas med förtidsminskningen.

14 §

Deltidspension

Berättigad till deltidspension är en anställd i åldern 58–67 år, förutsatt att

2) han eller hon under en tid av minst sex månader omedelbart före deltidspensionens början har haft sådan anställning på heltid som omfattas av denna lag och under fem kalenderår omedelbart före det år då deltidspensionen började under tre kalenderår har årliga arbetsinkomster på minst 12 000 euro som, omfattas av denna lag, som anställning på heltid betraktas sådant arbete i vilket arbetsinkomsterna uppgår till minst 1 000 euro per månad,

4) arbetstiden och inkomsten i anställningen har minskat i deltidsarbetet så att arbetsinkomsterna är sammanlagt minst 35 procent och högst 70 procent av den stabiliserade förvärvsinkomsten enligt 43 §, dock minst 229,34 euro i månaden; minskningen i arbetstiden får inte skilja sig väsentligt från nedgången i förvärvsinkomsterna, och att

För familjevårdare uppfylls kravet på inkomster under tre kalenderår enligt 1 mom. 2 punkten dock om de årliga inkomsterna uppgår till minst 10 500 euro. Såsom anställning på heltid betraktas då sådant arbete i vilket arbetsinkomsterna uppgår till minst 875 euro per månad. Det förutsätts inte att arbetstiden minskas.

Om en anställd i samband med kommunaliseringen av verksamheten har övergått från tjänstgöring hos staten till tjänstgöring hos ett medlemsamfund, skall den statliga tjänstgöring som föregått kommunaliseringen beaktas när den i 1 mom. 2 punkten nämnda tidsperioden om sex månader räknas ut samt inkomsterna vid tjänstgöring hos staten beaktas

i inkomsterna under tre år.

16 §

Ändring av deltidspension till ålderspension

Förutsättningen för att en anställd som får deltidspension skall få ålderspension är att deltid arbetet har upphört och att han eller hon innan deltidspensionen upphör och deltid arbetet slutar har uppnått den ålder då han eller hon har rätt att gå i ålderspension. Om den anställde efter att ha fyllt 68 år fortsätter i deltid arbete, omvandlas deltidspensionen utan hinder av vad som bestäms någon annanstans i denna lag till en lika stor ålderspension. När den anställde slutar att deltid arbeta betalas den uppskjutna delen av ålderspensionen förhöjd enligt 42 § 2 mom. och ökad med det belopp som avses i 51 § 3 mom.

17 §

Yrkesinriktad rehabilitering

En anställd har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan

2) om inkomsterna för den återstående tid som ingår i den anställdes pension är minst 25 133,40 euro, om den anställde hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt (*dagen för rehabiliteringsfallet*) då ansökan gjordes eller då sökandens rehabiliteringsbehov senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om den anställde redan får invalidpension förutsätts att inkomsterna för den återstående tiden uppgår till minst det gränslöpp som nämns ovan eller att den återstående tiden har beaktats i pensionen enligt 53—58 §, sådana dessa lagrum lyder den 31 december 2004. Dagen för rehabiliteringsfallet är dock dagen före rehabiliteringsåtgärden, om ansökan om rehabilitering görs när rehabiliteringsåtgärden redan inletts, eller sjukledighetens första dag, om den sökandes sjukledighet har börjat medan anställningen

pågick och rehabiliteringsbehovet fanns redan när sjukledigheten började.

20 §

Rehabiliteringstillägg

Till rehabiliteringsstöd och invalidpension betalas rehabiliteringstillägg för den tid en i 17 § 3 mom. avsedd åtgärd pågår.

23 §

Förmåner vid arbetsoförmåga

Anställda har på grund av nedsatt arbetsförmåga rätt till invalidpension eller i 25 § avsett rehabiliteringsstöd tills de fyller 63 år, på det sätt som bestäms i denna lag. Invalidpension beviljas tills vidare och rehabiliteringsstöd för viss tid.

24 §

Invalidpension

En anställd har rätt att få invalidpension

Vid bedömningen av sådan nedgång i arbetsförmågan som avses i 1 mom. 2 punkten beaktas den anställdes återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant till buds stående arbete som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra med hänsyn till sin utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt andra därmed jämförbara omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas de årliga inkomsterna.

Utöver vad som i 1 och 2 mom. bestäms om faktorer som skall beaktas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt skall ett för en anställd påfrestande och slitsamt arbete samt arbetets krävande natur och ansvarsfullhet beaktas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en anställd som fyllt 60 år, och har en lång förvärvsarbetskarriär, om dessa faktorer i kombination med sjukdom, lyte eller skada gör det oskäligt att fortsätta att arbeta.

25 §

Rehabiliteringsstöd

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av den anställdes rehabilitering för en så lång tid som han eller hon beräknas vara arbetsoförmögen på det sätt som avses i 24 §. När rehabiliteringsstöd beviljas skall den kommunala pensionsanstalten se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för den anställda.

Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsoförmögen anställd även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår.

Vad som på något annat ställe i denna eller någon annan arbetspensionslag bestäms om invalidpension och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

— — — — —

26 §

Full invalidpension och delinvalidpension

Invalidpension beviljas antingen som full invalidpension eller som delinvalidpension. Full invalidpension beviljas till en anställd som har blivit oförmögen att sköta sin tjänst eller utföra sitt arbete eller vars arbetsförmåga är nedsatt på det sätt som avses i 24 § med minst tre femtedelar. I annat fall beviljas invalidpensionen i form av delinvalidpension

27 §

Förvägran eller minskning av invalidpension

Invalidpension skall förvägras eller minskas, om den anställda uppsåtligt förorsakat sin arbetsoförmåga.

Invalidpensionen kan också minskas, om den anställda har förorsakat sin arbetsoförmåga genom grov oaktsamhet eller ådragit sig sjukdom, lyte eller skada genom en brottslig handling eller om han eller hon utan godtagbart skäl inte har samtyckt till under-

sökning som har föreskrivits och bekostas av den kommunala pensionsanstalten eller vård som föreskrivits av läkare. Likaså kan pensionen minskas, om arbetsförmågan förorsakas av missbruk av alkohol eller andra rusmedel och den anställda vägrar att söka vård som bekostas av pensionsanstalten.

28 §

Effekter av förändrad arbetsförmåga

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga för minst ett år så att förändringen enligt 26 § inverkar på pensionens storlek, justeras pensionens belopp från början av den månad som närmast följer efter förändringen, om inte något annat följer av bestämmelserna i 112 §.

När förändringar i arbetsförmågan eller återfående av arbetsförmågan bedöms eller avbrytande av invalidpension övervägs skall förändringarna i pensionstagares arbetsinkomster beaktas. Rätt till delinvalidpension föreligger inte under en tid då arbetsinkomsterna utgör mer än 60 procent av den stabiliserade medelinkomsten innan arbetsförmågan börjar, eller till full invalidpension under en tid då arbetsinkomsterna utgör mer än 40 procent av nämnda medelinkomst och överskridningen av inkomstgränsen inte är tillfällig.

Utgör arbetsinkomsten minst 40 procent men högst 60 procent av den medelinkomst som avses i 2 mom. justeras pensionen till delinvalidpension. Utgör arbetsinkomsten över 60 procent av nämnda medelinkomst, dras invalidpensionen in eller avbryts utbetalningen av pensionen.

Om invalidpensionen dras in eller rehabiliteringsstödet upphör, kan utbetalningen av pensionen för att stödja en återgång till arbetet fortsättas i form av ett rehabiliteringsstöd motsvarande delinvalidpension även för kortare tid än ett år. Delinvalidpension kan betalas som full pension under den tid som rehabilitering enligt 17 § pågår.

29 §

*Justering och indragning av invalidpension
eller avbrytande av utbetalningen av pensionen*

Har pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han eller hon inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pension, dras invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer efter det att pensionstagaren återfått arbetsförmågan. Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas eller dras in, om pensionstagaren förvärvsarbetar. Rehabiliteringspenning kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i yrkesinriktad rehabilitering eller utan giltig orsak har avbrutit en sådan rehabilitering.

Invalidpensionen justeras, avbryts eller dras in på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ på de villkor som anges ovan i 1 mom. och i 28 §. Pensionen justeras dock inte eller avbryts eller dras in för en längre tid än ett år före den närmast följande kalendermånaden efter pensionstagarens ansökan om justering eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder. Om en invalidpension vars utbetalning avbrutits dras in, skall pensionen dras in från och med tidpunkten för avbrytandet.

30 §

Återgångspenning

En anställd vars rehabiliteringsstöd som innehåller pension för återstående tid har upphört, kan för en tid av högst tre månader för återgång till arbetslivet beviljas en återgångspenning som är lika stor som pensionen. Om han eller hon senare beviljas pension för samma tid, dras återgångspenningen av från pensionen.

31 §

Ändring av delinvalidpension till arbetslöshetspension

32 §

*Ändring av invalidpension till ålderspension
och rätt till ny pension som intjänats under
tiden för pension*

Invalidpension ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnås. Härvid ändras delinvalidpensionen till en ålderspension som är lika stor som full invalidpension. Rätt till pension som intjänats under tiden för invalidpension föreligger på ansökan tidigast från ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnås förutsatt att den anställda inte längre är kvar i den anställning från vilken han eller hon avgår med pension, eller från den tidpunkt då sådan ny pension på vilken bestämmelserna i 60 § inte är tillämpliga beviljas efter att invalidpensionen upphört.

36 §

Arbetslöshetspension

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös anställd som är född före 1950 när han eller hon har fyllt 60 år fram till det att han eller hon fyller 63 år, förutsatt att

1) han eller hon under de 15 kalenderår som omedelbart föregått pensionsfallet under minst fem år har intjänat pension enligt en arbetspensionslag; på grundval av inkomsterna beaktas intjänandetiden härvid så som anges i 4 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962),

Arbetslöshetspension beviljas tills vidare.

Uppfyller en anställd de villkor som anges ovan i denna paragraf när han eller hon fyller 62 år, beviljas ålderspension så som föreskrivs i 13 § 3 mom.

Beträffande arbetslöshetspension och mottagare av arbetslöshetspension gäller med nedan nämnda undantag i tillämpliga delar vad som bestäms om invalidpension och invalidpensionstagare.

37 §

Avbrott i utbetalningen av arbetslöshetspension

Arbetslöshetspension utbetalas inte

2) för en kalendermånad under vilken pensionstagaren är i förvärvsarbete och därvid per månad förtjänar minst 523,61 euro, eller

39 §

Ändring av arbetslöshetspension till invalidpension eller ålderspension

Arbetslöshetspensionen ändras till ålderspension från och med ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren fyller 63 år. När arbetslöshetspensionen ändras till ålderspension tillämpas dock inte bestämmelserna i 73 §. Om andra meningen i 49 § tillämpats på arbetslöshetspension som ändras till ålderspension, läggs pension för återstående tid till ålderspensionen. Förfarandet är detsamma när en arbetslöshetspension med stöd av 1 mom. har ändrats till invalidpension och invalidpensionen senare ändras till ålderspension.

40 §

Tillväxtprocent

Pensionen tillväxer årligen på grundval av pensionsgrundande arbetsinkomster som omfattas av denna lag för ettvarit år med

1) 1,5 procent fram till utgången av den kalendermånad under vilken den anställde fyller 53 år, och för tid under vilken pensionstagaren har fått invalid-, arbetslöshets- eller ålderspension enligt en arbetspensionslag eller generationsväxlingspension, avträdelseersättning eller avträdelsestöd för lantbruksföretagare eller motsvarande pension från utlandet samt på grundval av den grund för pension som avses i 52 §,

2) 1,9 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken den anställde fyller 53 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken den anställde fyller 63 år,

3) 4,5 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken den anställde fyller 63 år, dock inte om den an-

ställdes under denna tid får pension i någon annan form än deltidspension.

Pensionen för den återstående tiden utgör av den inkomst för återstående tid som avses i 53 §

1) 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken den anställde fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del som den återstående tiden omfattar tiden från ingången av den kalendermånad efter den under vilken den anställde fyller 50 år fram till utgången av den återstående tiden.

För sådan tid under vilken den anställde har fått invalidpension tillväxer pensionen från ingången av det år då arbetsoförmågan börjar till utgången av den månad då pensionen upphör på grundval av den inkomst för återstående tid som avses i 53 § så som föreskrivs i 59 § med

1) 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar tid fram till utgången av den månad under vilken den anställde fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del som pensionen omfattar tid från ingången av den kalendermånad efter den under vilken den anställde fyller 50 år fram till utgången av den återstående tiden.

När pensionstillväxten per månad beräknas används som tillväxtprocent 1/12 av den tillväxtprocent som nämns i 1—3 mom. Tillväxer pensionen på basis av 1 mom. enligt olika tillväxtprocent för arbetsinkomster som betalats under ett kalenderår, fås tillväxtprocenten för året genom att medeltalet av tillväxtprocenten per månad räknas ut för månaderna från ingången av året eller från upphörandet av den tidigare pensionen till utgången av året, dock högst till dess pensionen börjar löpa, och genom att detta tal multipliceras med 12.

41 §

Intjänande av pension på grundval av förtroendeuppdrag

En förtroendevald tjänar in pension för varje kalenderår för de ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden för viss tid som

ett medlemssamfund utbetalat under ett kalenderår.

42 §

Förtidsminskning och uppskovsförhöjning

Beviljas pensionen i form av förtida ålderspension, minskas pensionen med 0,6 procent för varje månad för vilken pensionen betalas ut före ingången av den månad som följer på den då den anställda fyller 63 år. Minskningen beräknas på den pension som den anställda har tjänat in fram till den tidpunkt då pensionen börjar.

Börjar ålderspensionen senare än från ingången av månaden efter den under vilken den anställda fyllde 68 år, höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad varmed begynnelsestidpunkten för pensionen uppskjuts.

43 §

Deltidspensionens belopp

När deltidspension bestäms, betraktas som stabiliserad inkomst den i 53 § avsedda inkomst för återstående tid på grundval av vilken den anställdes invalidpension skulle ha beräknats, om den anställda vid tidpunkten för deltidspensionens början hade blivit arbetsoförmögen.

Har den anställda rätt att få deltidspension också enligt någon annan arbetspensionslag, utgör deltidspensionen enligt denna lag samma relativa andel av den i 1 mom. nämnda skillnaden mellan förvärvsinkomsterna som de av denna lag omfattade inkomster som beaktats i den stabiliserade inkomsten utgör av motsvarande inkomster enligt de lagar på grundval av vilka deltidspension beviljas.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av de samordnade arbetspensioner som den anställda har tjänat in innan deltidspensionen börjar samt av pension som den anställda tjänat in enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller tiden för studier (644/2003) före nämnda tidpunkt. Om den anställda har rätt till deltidspension

också enligt någon annan arbetspensionslag och den här avsedda gränsdragningen minskar deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar och i proportion till de arbetsinkomster som beaktats i den förvärvsinkomst som stabiliserats enligt dem. Med sådan pension kan jämföras en motsvarande förmån som intjänats i en främmande stat eller i tjänst hos en internationell organisation. Om uppgifter inte fås om nämnda förmån, kan som pension som skall beaktas vid beräkningen av maximibeloppet användas en sådan teoretisk pension som tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren skulle ha tjänat in om hans eller hennes på arbetet i en främmande stat baserade försäkringstid skulle ha varit tjänstgöring som omfattats av denna lag.

45 §

Rehabiliteringspenningens belopp

Om en anställd är helt och hållet förhindrad att utföra förvärvsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som det sammanräknade belopp av pensioner enligt arbetspensionslagarna, förhöjt med 33 procent, som den anställda skulle ha rätt till om han eller hon vid den dag för rehabiliteringsfallet som avses i 17 § 1 mom. 2 punkten hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension. Om den sökande fortsätter i ett arbete som omfattas av en arbetspensionslag efter det att han eller hon har fått ett beslut om sin rätt till yrkesinriktad rehabilitering, anses dagen innan rehabiliteringsåtgärden inleddes som den tidpunkt som avses i det här momentet.

Om en anställd under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den pensionsgrundande inkomst på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 1 mom., utgör rehabiliteringspenningen hälften av beloppet av full rehabiliteringspenning enligt 1 mom.

46 §

Rehabiliteringstilläggets belopp

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av rehabiliteringsstöd eller invalidpension.

47 §

Beloppet av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning

Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning är lika stort som invalidpensionen, och utöver understödet betalas inte rehabiliteringstillägg. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan betalas ut för högst sex månader. Rehabiliteringsunderstödet enligt prövning bestäms som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster.

48 §

Invalidpensionens belopp

Beloppet av full invalidpension bestäms enligt 40 §. Delinvalidpensionen utgör hälften av full pension.

49 §

Arbetslöshetspensionens belopp

Arbetslöshetspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag som skulle ha beviljats den anställde, om han eller hon vid tidpunkten för pensionsfallet hade varit berättigad till invalidpension. När pension för återstående tid beräknas tillämpas dock 53—58 och 68—72 §, sådana dessa lagrum lyder den 31 december 2004. Till arbetslöshetspensionen läggs dock inte pension för återstående tid.

50 §

Till pension berättigande tid

Såsom till pension berättigande räknas sådana arbetsinkomster som den anställde har förtjänat från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 18 års ålder uppnåtts till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnåtts. Till pension berättigar dock inte inkomsterna under det år då arbetsförmågan börjar, om den återstående tiden

då invalidpensionen bestäms räknas som pensionsberättigande så som föreskrivs i 53 §.

51 §

Pensionstillväxten under tiden för deltidspension

För en anställd som har uppburit deltidspension utökas för tiden i deltidspension åderspensionen med 1/16 procent och invalidpensionen med 1/8 procent av den skillnad mellan förvärvsinkomsterna som det föreskrivs om i 43 §, för varje månad för vilken den anställde har fått deltidspension. Skillnaden mellan förvärvsinkomsterna är härvid den skillnad mellan arbetsinkomsterna på grundval av vilken deltidspensionen för första gången har bestämts. Om deltidspension har betalats ut också på grundval av någon annan arbetspensionslag, utgör skillnaden mellan förvärvsinkomsterna i enlighet med den lagen samma relativa andel av skillnaden som pension enligt denna lag utgör av summan av deltidspensionerna.

Om pension för återstående tid räknas med i pension som tjänas in genom deltidarbete som utförts vid sidan av deltidspension, skall pension för återstående tid räknas ut enligt 40 § 2 mom. 2 punkten också i fråga om den skillnad mellan förvärvsinkomsterna som avses i 43 § 1 mom.

Pension för deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension tillväxer på det sätt som föreskrivs i 40 § 1 och 2 mom.

52 §

Förmåner som berättigar till pension

Till pension berättigar också de förmåner som nämns nedan i 1—9 punkten och som den anställde har fått från ingången av kalendermånaden efter den då han eller hon fyllde 18 år fram till utgången av kalenderåret före pensionsfallet. En förutsättning är att den anställde före ingången av året för pensionsfallet har minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster enligt en arbetspensionslag. Förmånerna berättigar dock inte till pension för tid under vilken den anställde har fått annan pension

än familjepension enligt en arbetspensionslag. Sådan pensionsrätt som avses i denna paragraf bestäms enligt de arbets- och förvärvsinkomster som förmånerna grundar sig på som följer:

1) sådan arbetsinkomst enligt sjukförsäkringslagen (364/1963) som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning,

2) inkomst som ligger till grund för alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002),

3) inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa under förutsättning att dagpenningen har erhållits före 63 års ålder i egenskap av sådan löntagare som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller sådan företagare som avses i 1 kap. 6 § 2 mom. i nämnda lag,

4) inkomst som ligger till grund för förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002),

5) inkomst som ligger till grund för den utbildningsdagpenning som avses i 10 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

6) inkomst som ligger till grund för vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000),

7) arbetsinkomst som ligger till grund för rehabiliteringspenning enligt en arbetspensionslag eller lagen om rehabiliteringspenning (611/1991), eller för ersättning för förlorad inkomst som beviljats enligt bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfallsförsäkring eller trafikförsäkring, dock inte om rehabiliteringspenningen har utbetalats som ett tillägg till pension,

8) sådan arbetsinkomst, som ligger till grund för sjukdagpenning och som avses i sjukförsäkringslagen, för den tid för vilken dagpenningen har utbetalats till den anställde,

9) arbetsinkomst som ligger till grund för ersättning för förlorad inkomst som beviljats enligt bestämmelserna om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller försäkring för olycksfall i militärtjänst, för den tid för vilken dagpenning har betalats till den anställde, om den anställde inte får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av denna ersättning för förlorad inkomst.

För tid under vilken en sådan förmån som avses i 1 mom. 1 punkten har betalats till den anställde, utgör den arbetsinkomst som nämnda förmån grundar sig på förhöjd med koefficienten 1,17 grunden för pensionen. För den tid under vilken förmånen har betalats till arbetsgivaren, utgör den arbetsinkomst som nämnda förmån grundar sig på omvandlad med koefficienten 0,17 grunden för pensionen. Om emellertid förmånen på grund av att förvärvsinkomster saknas eller de har varit låga har betalats till ett belopp motsvarande minimidagpenning, är grunden för pensionen dock 523,61 euro i månaden. Om förmånen på grund av en återgång till arbetet har betalats till ett belopp motsvarande minimidagpenning, är grunden för förmånen beloppet av den minimidagpenning som betalats till den anställde.

Grund för pensionen är 75 procent av de inkomster som ligger till grund för den förmån som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten och 65 procent av den inkomst eller arbetsinkomst som ligger till grund för den förmån som avses i 4—9 punkten.

Om en pensionstagare är berättigad till pension enligt två eller flera arbetspensionslagar behandlas och avgörs den del av pensionen som intjänats på basis av de inkomster som nämns i 1—3 mom. av den sista pensionsanstalt som avses i 7 kap. § eller, om bestämmelserna gällande sista pensionsanstalt inte tillämpas, den pensionsanstalt som avses i 10 d § mom. lagen om pension för arbetstagare eller, om förmånstagaren inte har arbetsinkomster enligt pensionslagar för den privata sektorn, den pensionsanstalt där pensionsskyddet har ordnats på basis av det sista förvärvsarbetet. Ansvar för den pension som intjänats på basis av dessa förmåner delas mellan pensionsanstalterna på det sätt som föreskrivs i 12 § 1 mom. 6 punkten lagen om pension för arbetstagare.

53 §

Återstående tid

När invalidpensionen bestäms skall även den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande tid. En förutsättning är dock att den anställde under de tio kalenderår

som föregick det år då arbetsförmågan började har haft minst 12 566,70 euro i sådana arbetsinkomster som omfattas av en arbetspensionslag.

Den arbetsinkomst som pensionen för den återstående tiden grundar sig på (*inkomst för den återstående tiden*) bestäms på grundval av de arbetsinkomster enligt en arbetspensionslag vilka den anställde har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började (*gransknings tiden*). När inkomsten för den återstående tiden bestäms skall årsinkomsterna justeras enligt 71 §. Inkomsten för den återstående tiden är summan av de på så sätt justerade arbetsinkomster som erhållits under granskningstiden dividerad med sextio.

När inkomsten för den återstående tiden bestäms medräknas också en under granskningstiden erhållen, med lönekoeficienten justerad inkomst eller arbetsinkomst som ligger till grund för en sådan förmån som nämns i 52 §.

Om den anställde under granskningstiden har fått grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetskraftspolitiskt utbildningsstöd eller utbildningsdagpenning till ett belopp som motsvarar grunddagpenningen enligt ovan nämnda lag eller grundstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice, beaktas när inkomsten för den återstående tiden bestäms såsom arbetsinkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken nämnda förmån har erlagts. På motsvarande sätt beaktas även dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, om den har beviljats till ett belopp motsvarande grunddagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Om den anställde när inkomsten för den återstående tiden bestäms utöver sådana inkomster som avses i 3 och 4 mom. inte har haft sådana arbetsinkomster som avses i 2 mom. under granskningstiden, har den anställde inte rätt till pension för den återstående tiden.

Om den anställdes arbetsinkomster under granskningstiden är mindre än den stabiliserade inkomstnivån på grund av vård av ett barn under tre år och pensionsskyddet till följd av detta skulle ha sjunkit med minst 20 procent, används, utan hinder av vad som be-

stäms ovan i denna paragraf, på ansökan av den anställde såsom inkomst enligt 1 mom. den arbetsinkomst som barnavårdstiden inte har minskat.

54 §

Inkomst för den återstående tiden i speciellsituationer

Utan hinder av vad som bestäms i 53 § 2 mom. skall när inkomsten för den återstående tiden bestäms även beaktas inkomster som erhållits under det år då arbetsförmågan började fram till utgången av den månad under vilken den anställde blivit arbetsförmögen, om

1) den anställde inte under ett enda år under granskningstiden har sådana arbetsinkomster som enligt 53 § 2, 3 och 6 mom. beaktas när inkomsten för den återstående tiden bestäms, eller

2) om den anställde har sådana arbetsinkomster som avses i 1 punkten endast under det år då arbetsförmågan började eller det föregående året.

Om den anställde har blivit arbetsförmögen före utgången av det kalenderår under vilket han eller hon fyller 23 år, är granskningstiden, utan hinder av vad som bestäms i 53 § 2 mom., tiden mellan ingången av månaden efter den under vilken den anställde fyllde 18 år och utgången av den månad under vilken den anställde blev arbetsförmögen. Härvid är inkomsten för den återstående tiden summan av de enligt 71 § justerade arbetsinkomster som erhållits under granskningstiden dividerad med det antal månader som ingår i samma period.

55 §

Fördelning av inkomst för den återstående tiden

Inkomst för den återstående tiden som omfattas av denna lag utgör samma relativa andel av summan av de inkomster för återstående tid som bestäms i 53 § 2—4 och 6 mom. samt 54 § 1 och 2 mom. som de arbetsinkomster som omfattas av denna lag utgör av summan av inkomster enligt alla arbets-

pensionslagar under den granskningstid som avses i 53 § 2 mom. och 54 § 2 mom.

59 §

Tid med pension som räknas som pensionsgrundande

Skall till en anställd som har invalidpension senare betalas pension på grund av ålder eller ny arbetsoförmåga, räknas såsom till pension berättigande tid även den tid för vilken den anställda var berättigad till den tidigare pensionen. Såsom till pension berättigande räknas dock inte sådan tid för vilken rätt till pension inte föreligger enligt 28 § 2 mom. När pension enligt denna lag bestäms för tiden med invalidpension, används såsom grund den relativa andel av inkomsterna för den återstående tiden som motsvarar den andel som beloppet av arbetsinkomster enligt denna lag utgör av summan av inkomster enligt alla arbetspensionslagar.

60 §

Pension på tidigare grunder

Pensionen fastställs enligt samma grunder som den tidigare pensionen, om en anställd som har fått invalidpension senare beviljas pension på grund av sådan ny arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde. Förfarandet är detsamma, om pension beviljas med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen. Börjar ålderspensionen innan två år har förflutit från det att den tidigare invalidpensionen upphörde, bestäms ålderspensionen enligt samma grunder som invalidpensionen.

Beviljas en anställd som har fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att tiden för betalning av rehabiliteringspenning löpte ut, bestäms ålderspensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha bestämts om arbetsoförmågan hade börjat när tiden för utbetalning av rehabiliteringspenning började.

68 §

Inkomster som skall beaktas i pensionen

När den pensionsgrundande arbetsinkomsten bestäms skall lön eller annat vederlag som har betalats eller enligt överenskommelse skall betalas som ersättning för arbete beaktas. Ett sådant vederlag anses höra till den pensionsgrundande arbetsinkomsten också när det i stället för arbetsgivaren är ett konkursbo, en sådan myndighet enligt lönegarantilagen (866/1998) som sörjer för lönegarantin eller någon annan betalare (*ställföreträdande betalare*) som betalar ut det till den anställda.

Har vederlag för arbete avtalats att helt eller delvis go ttgöras med

1) avgifter eller lösen från allmänheten eller

2) dagpenning som betalas av en sjukkasse enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992) och som den anställda får i stället för lön som föreskrivits i lag eller i ett kollektivavtal eller annat avtal, räknas också denna inkomst med i den pensionsgrundande arbetsinkomsten; de avgifter som nämns i 1 punkten medräknas i enlighet med grunder som fastställts av ett medlemssamfund.

Såsom sådant vederlag för arbete som avses i 1 mom. betraktas dock bland annat inte

1) mötesarvoden,

2) personalförmån som erhållits från arbetsgivaren,

3) ränteförmån för lån som erhållits på grundval av anställningen,

4) förmån på grund av en anställningsbaserad rätt att teckna aktier eller andelar i samfundet till ett pris som är lägre än det gängse, om förmånen står till förfogande för en majoritet av de anställda,

5) en sådan förmån som uppstår genom användning av anställningsoption enligt 66 § inkomstskattelagen eller en sådan anställningsbaserad prestation som bestäms utifrån en förändring i värdet på aktierna i ett bolag,

6) dagpenning eller annan kostnadsersättning för arbetsresa,

7) sådan lön för väntetid som avses i 2 kap. 14 § 1 mom. arbetsavtalslagen (55/2001),

8) ersättning som betalas för upphävande av anställning eller annat skadestånd,

9) sådana vinstremieandelar enligt personalfondslagen (814/1989) som har överförs till en personalfond eller lyfts i kontanter eller en fondandel som lyfts ur personalfonden, eller

10) andelar som enligt ett beslut av bolagsstämman betalas till en anställd i form av vinstutdelning eller kontant vinstpremie under förutsättning att kontanta vinstpremier betalas till hela personalen och syftet inte är att genom dem ersätta det lönesystem som förutsätts i kollektivavtalet eller arbetsavtalet och att grunderna för bestämmandet av kontanta vinstpremier överensstämmer med 2 § 2 mom. personalfondslagen och att bolagets fria kapital är större än summan av den kontanta vinstpremie som fastställs vid bolagsstämman och av de dividender som betalas till aktieägarna.

I en sådan situation som avses i 3 mom. 10 punkten förutsätts dessutom att ett avtal som är förpliktande för arbetsgivaren inte har ingåtts om betalning av vinstpremier och att ägarna vid en bolagsstämma fattar ett bindande beslut om betalning av kontanta vinstpremier efter räkenskapsperiodens slut och att vinstpremierna betalas efter detta. En förutsättning är dessutom att ärendet behandlas i enlighet med lagen om samarbete inom företag (725/1978) eller på något annat motsvarande sätt.

När en anställd sänds utomlands från Finland för att arbeta eller när han eller hon anställs utomlands hos en finländsk arbetsgivare så att han eller hon kommer att omfattas av denna lag, är den pensionsgrundande arbetsinkomsten med avvikelse från vad som anges i 1–4 mom. sådan lön som skulle betalas för motsvarande arbete i Finland. Om motsvarande arbete inte finns i Finland, betraktas som arbetsinkomst en lön som i övrigt kan anses motsvara nämnda arbete.

69 §

Avdrag för löntagarnas pensionsavgift

Då pensionen räknas ut avdras från arbetsinkomsterna under respektive år ett belopp som motsvarar det i 133 § avsedda procentta-

let för löntagarnas pensionsavgift eller den förhöjda avgiften för 53 år fyllda.

När löntagarnas pensionsavgift dras av skall 7 a § lagen om pension för arbetstagare iaktas i tillämpliga delar. Motsvarande avdrag görs också från sådana arvoden som veterinärer får av andra än medlemssamfund och som enligt 14 § 1 mom. veterinärvårdslagen (685/1990) skall beaktas i pensionslönen.

För det år då en anställd fyller 53 år betraktas såsom procenttal för löntagarnas pensionsavgift ett procenttal som är medeltalet av pensionsavgiftsprocenten enligt 1 mom., vägt med det antal månader som bestämts så som föreskrivs i 40 § 4 mom.

70 §

Pensionstillväxt för året för pensionsfallet

Har en anställd inkomster som omfattas av denna lag under minst tre kalenderår i följd före året för pensionsfallet och dessa uppgår till minst 6 000 euro under varje år, tillväxer pensionen för året för pensionsfallet på grundval av inkomsterna under året före året för pensionsfallet. Inkomsterna under föregående år multipliceras med antalet månader från ingången av året för pensionsfallet till utgången av månaden för pensionsfallet och divideras med 12.

Om inkomsterna under året före året för pensionsfallet likväl avviker mer än 10 procent från de genomsnittliga inkomsterna under de två föregående åren, tillämpas inte vad som föreskrivs i 1 mom. utan pensionen för året för pensionsfallet tillväxer på grundval av inkomster som omfattas av denna lag och som betalats före pensionsfallet.

71 §

Lönekoefficient

De inkomstgränser och penningbelopp som anges i denna lag samt inkomsten för vart och ett av de år för vilket pensionen räknas ut justeras med en koefficient om vilken föreskrivs i 7 b § lagen om pension för arbetstagare (*lönekoefficient*).

72 §

Åldersförhöjning

Invalidpension, delinvalidpension eller rehabiliteringsstöd höjs med den nedan nämnda koefficienten från ingången av det kalenderår före vilket pension eller rehabiliteringsstöd har betalats för sammanlagt fem hela kalenderår. Förhöjningen bestäms enligt den anställdes ålder vid ingången av året för förhöjningen så att förhöjningsprocenten är 21 när den anställda är i åldern 24–26 år. Förhöjningsprocenten sjunker för varje levnadsår med 0,7 procentenheter. När den anställdes ålder är över 55 år, görs ingen förhöjning.

Om en i 1 mom. avsedd engångsförhöjning inte ingick i förmånslåtarens pension eller om förmånslåtarens pension vid sin död, ökas förmånslåtarens invalidpension, som beaktas som grund för familjepension, med den engångsförhöjning som förmånslåtarens skulle ha fått om invalidpensionen hade fortsatt under den tid som avses i 1 mom. Engångsförhöjningen läggs till familjepensionen från början av det kalenderår före vilket förmånslåtarens invalidpension eller rehabiliteringsstöd skulle ha fortgått sammanlagt fem fulla kalenderår.

73 §

Livslängdskoefficient

Pensionsskyddet anpassas till förändringen i den förväntade medellivslängden efter 2009 genom att pensionen när ålderspensionen börjar, omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket den anställda fyllde 62 år. Om ålderspensionen dock börjar före det år då 62 års ålder uppnås, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började. Efterlevandepension omvandlas vid pensionsjämkningen med den livslängdskoefficient som fastställts för det ifrågavarande året.

När en invalidpension ändras till ålderspension vid 62 års ålder eller senare, justeras pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år den anställda fyller 62 år.

Om en invalidpension ändras till ålderspension före det år då 62 års ålder uppnås, justeras pensionen dock med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen ändras till ålderspension.

Som livslängdskoefficient används den koefficient som social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställer med stöd av 7 h § lagen om pension för arbetstagare.

76 §

Samordning

Pension enligt denna lag samordnas genom att följande förmåner dras av från pensionen:

1) dagpenning eller olycksfallspension som grundar sig på lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948),

2) sådan fortlöpande ersättning på grund av egen skada som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959),

3) ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991),

4) ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om trafikförsäkring (626/1991),

5) livränta beviljad med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948); och

6) dagpenning eller olycksfallspension beviljad med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990).

Om en anställd beviljas ålderspension enligt 13 § efter uppnådd 68 års ålder förrättas samordningen så att den motsvarar 68 års ålder.

Om en anställd har rätt till en i 1 mom. nämnd förmån betalas i pension enligt denna lag av skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av alla i 4 mom. avsedda grundpensioner och de förmåner som nämns i 1 mom. en lika stor del som pensionen enligt denna lag utgör av samtliga grundpensioner.

De grundpensioner som avses i 3 mom. är de pensioner som anges i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. beaktas vid samordning av pensioner inte sådan på lagen om olycksfallsförsäkring, trafik-

försäkringslagen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst grundad ersättning, som en anställd åtnjutit under minst tre års tid före pensionsfallet, till den del ersättningen inte överstiger en ersättning som motsvarar ersättningsnivån före pensionsfallet och inte heller på sådan ersättning grundad familjepension. Såsom nytt pensionsfall betraktas härvid inte att arbetslöshetspension förändras till invalidpension, delinvalidpension till arbetslöshetspension eller invalidpension till ålderspension, inte heller uppkomsten av rätt att erhålla familjepension efter pensionstagarare. Likaså beaktas inte heller vid samordning av pensioner en sådan ersättning enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst som grundar sig på skada vilken uppkommit under krigen åren 1939–1945.

Vid samordningen beaktas även en förmån från en främmande stat som motsvarar en förmån som avses i 1 mom. Om den återstående tiden skall beaktas enligt två eller flera staters pensionslagstiftning när den anställdes pension bestäms, förhindras överlappande återstående tid genom att en sådan förmån från en främmande stat som motsvarar en förmån som avses i 4 mom. beaktas i den återstående tiden när det är fråga om en förmån som omfattas av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, nedan förordningen om social trygghet, eller en överenskommen om social trygghet som är förpliktande för Finland.

77 §

Ny samordning av pensioner

Samordning som avses i 76 § förrättas på nytt, om

1) beloppet av en pension som avses i denna lag förändras av annan orsak än på grund av i 78 § avsedd justering,

2) pensionstagaren beviljas i 76 § 1 mom. avsedd dagpenning, pension, ersättning eller livränta,

3) pensionstagaren beviljas i 76 § 6 mom. avsedd förmån som skall beaktas vid samordningen eller

4) beloppet av en förmån som nämns i 2 punkten förändras av annan orsak än på grund av en i 78 § avsedd justering eller om beloppet av en i 3 punkten nämnd förmån förändras av annan orsak än på grund av en åtgärd som är jämförbar med en i 78 § avsedd justering.

Dagpenning som avses i 1 mom. 2 punkten samordnas dock inte om dagpenningen har beviljats en person som erhåller delinvalidpension och om den grundar sig på olycksfall som inträffat medan delinvalidpensionen utbetalades.

Samordning förrättas inte på nytt om en förmån som avses i 1 mom. beviljas eller dess belopp förändras för kortare tid än för fyra månader räknat från att förmånen börjar utbetalas eller dess belopp förändras.

Samordning förrättas på nytt räknat från den tidpunkt då en förmån som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten beviljas eller dess belopp förändras eller då pensionsanstalten får kännedom om att en förmån som avses i 1 mom. 3 punkten beviljas eller förändras.

78 §

Indexjustering

Pensionen justeras kalenderårsvis så som föreskrivs i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

84 §

Grund för familjepension

Grunden för familjepensionen är den ålderspension eller fulla invalidpension som förmånslåtarens fick vid sin död. I förmånslåtarens ålderspension beaktas härvid inte omvandling av pensionen enligt 73 §. Om förmånslåtarens fick arbetslöshetspension eller sådan invalidpension som avses i 39 § 1 mom. utan tillägg för pensionsdelen för återstående tid, läggs denna pensionsdel till den pension av förmånslåtarens som utgör grund för familjepensionen. Likaså läggs ny pension som förmånslåtarens tjänat in för tiden med pension till den pension efter förmånslåtarens som utgör grund för familjepensionen.

87 §

Samordning av familjepension

Vid samordning av familjepension iaktas tillämpliga delar vad som föreskrivs i 76 och 77 §. Om samordning förrättas på nytt, beaktas vid tillämpningen av 76 § 1 mom. 2 och 3 punkten familjepension som motsvarar en sådan förmån som avses där.

88 §

Pensionsjämkning av efterlevandepension

Får den efterlevande maken inte pension som nämns i 1 mom., anses som den efterlevandes på inkomster grundade pension den pension som hade beviljats om den efterlevande maken den dag då förmånslåtarens avled eller den dag då ett i 2 mom. nämnt barn fyller 18 år hade blivit så arbetsoförmögen att rätt till full invalidpension hade uppkommit. Detsamma gäller även motsvarande förmån från en främmande stat eller en internationell organisation. Om uppgifter inte fås om nämnda förmån, kan som nämnda på den efterlevandes förvärvsarbete grundade pension betraktas en sådan teoretisk pension som den efterlevande hade beviljats om försäkringstiden baserad på arbete i en främmande stat eller hos en internationell organisation hade varit tjänstgöring som omfattas av denna lag.

89 §

Pensionsjämkningsgrund

Efterlevandepensionen minskas vid pensionsjämkningen, om den efterlevande makens i 88 § nämnda pensioner överstiger pensionsjämkningsgrunden. Pensionsjämkningsgrunden är 649,69 euro per månad, om förmånslåtarens enligt 84 § beräknade pension och pensionerna enligt arbetspensionslagarna tillsammans överstiger nämnda belopp. Pensionsjämkningsgrunden utgörs av det sammanlagda beloppet av de nämnda pensionerna, om detta belopp överstiger 324,77 euro

men inte 649,69 euro. I övriga fall är pensionsjämkningsgrunden 324,77 euro.

92 §

Indexjustering av familjepension

101 §

Förhandsbeslut om pensionsrätt

Den kommunala pensionsanstalten kan meddela förhandsbeslut om

1) huruvida sökanden har en anställning som omfattas av denna lag eller huruvida han eller hon under en viss tidsperiod har haft en sådan anställning,

3) huruvida lön eller annat vederlag som betalas till den anställda är sådan arbetsinkomst enligt 68 § som ökar pensionen.

Pensionsanstalten skall på ansökan av det medlemssamfund som saken gäller meddela beslut om huruvida lön eller annat vederlag som betalas till en anställd är sådan arbetsinkomst enligt 68 § som ökar pensionen och som omfattas av denna lag.

102 §

Förhandsbeslut om delinvalidpension och om rätt till yrkesinriktad rehabilitering

En anställd har rätt att få förhandsbeslut om huruvida han eller hon uppfyller förutsättningarna för erhållande av

- 1) delinvalidpension eller
- 2) yrkesinriktad rehabilitering.

Ett förhandsbeslut som avses i 1 mom. 1 punkten är bindande för pensionsanstalten, om en pensionsansökan som grundar sig på beslutet inlämnas inom nio månader eller en av medlemssamfundet och den anställda avtalad längre tid efter det beslutet vunnit laga kraft. Ett förhandsbeslut som avses i 1 mom. 2 punkten är bindande för pensionsanstalten, om en rehabiliteringsplan som godkänns av

pensionsanstalten lämnas in till pensionsanstalten inom nio månader efter det beslutet vunnit laga kraft.

103 §

Den sista pensionsanstaltens uppgifter

Om en anställd har omfattats av pensionskydd såväl enligt denna lag som enligt en annan pensionslag för den offentliga sektorn eller en pensionslag för den privata sektorn och om han eller hon vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade en sådan anställning som omfattats av denna lag, skall den kommunala pensionsanstalten (*sista pensionsanstalt*)

Om för den anställda vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast hade ordnats pensionsskydd i en annan pensionsanstalt inom den offentliga sektorn eller i en pensionsanstalt inom den privata sektorn, skall denna pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt sköta de uppgifter som avses i 1 mom. även i fråga om pensionsskyddet enligt denna lag.

105 §

Förhandlingsskyldighet

Om den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i detta kapitel avgör rätten till invalidpension med stöd av 24 § 1 mom. 1 punkten och om den anställdes månatliga pension från en i 10 d § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedd pensionsanstalt inom den privata sektorn är större än tre gånger det belopp som avses i 1 § 1 mom. 3 punkten lagen om pension för arbetstagare, skall den kommunala pensionsanstalten före beslutet begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av pensionssökandens arbetsförmåga. Om den kommunala pensionsanstalten och pensionsanstalten inom den privata sektorn då är av olika åsikt om pensionssökandens arbetsförmåga, tillämpas inte på pensionsskydd enligt pensionslagarna

för den privata sektorn vad som i 103 § 1 mom. bestäms om sista pensionsanstalt.

109 §

När utbetalningen av annan pension än invalidpension börjar

Utbetalning av ålderspension, deltidspension och arbetslöshetspension börjar vid ingången av den kalendermånad som följer på det att rätten till erhållande av pension har uppstått.

Om den anställda har fått det intyg av arbetskraftsbyrån som avses i 36 § 1 mom. 3 punkten senare än en månad efter utfärdandet av det intyg över arbetslöshetsdagpenning som avses i 36 § 1 mom. 2 punkten, börjar arbetslöshetspensionen löpa vid ingången av den kalendermånad som följer efter det att intyget från arbetskraftsbyrån utfärdades.

110 §

Retroaktiv betalning och preskription av pensionsfordran

Familjepension kan betalas retroaktivt för ett år innan ansökan gjordes och arbetslöshetspension eller deltidspension för sex månader innan ansökan gjordes. Av giltigt skäl kan familjepension samt arbetslöshets- och deltidspension även betalas för längre tid.

112 §

När utbetalningen av full invalidpension börjar

Full invalidpension betalas, om inte något annat bestäms nedan i denna paragraf, tidigast från ingången av den kalendermånad som följer närmast på den i 27 § sjukförsäkringslagen avsedda primärtiden för dagpenning, dvs. de 150 första betalningsdagarna och de därpå följande, i nämnda paragraf närmare angivna fem eller fyra fulla kalendermånaderna. Om den anställda har fyllt 63 år innan den i 27 § sjukförsäkringslagen avsedda primärtiden löper ut, räknas pensionen som invalidpension, men beviljas som ål-

derspension från ingången av månaden efter den då den anställda fyllde 63 år.

115 §

Engångsbetalning

Den kommunala pensionsanstalten kan betala ut ålderspension och full invalidpension som ett engångsbelopp, om pensionsbeloppet före samordning enligt 76 och 77 § understiger 12,72 euro i månaden. Om pensionsanstalten betalar invalidpension som ett engångsbelopp, betalar den samtidigt också ålderspension som beviljas efter invalidpensionen som ett engångsbelopp. Som ett engångsbelopp kan pensionsanstalten likaså betala ut en familjepension och en pension som med stöd av förordningen om social trygghet betalas från Finland till ett barn i form av skillnaden mellan de förmåner som barnet skulle ha rätt till från Finland och de förmåner som barnets bosättningsland har beviljat, om beloppet understiger 12,72 euro. Engångsbeloppet beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet och som avses i 19 b § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare.

123 §

Begränsad skyldighet att betala dröjsmålsförhöjning

Pensionsförhöjning betalas inte om förhöjningen understiger 5,39 euro.

125 §

Betalning av pension till sjukförsäkringsfonden

Beviljas full invalidpension retroaktivt enligt 112 § 1 mom. för samma tid för vilken dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats, skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som betalats för samma tid.

126 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan

Har en pensionstagare fått arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice för den tid för vilken honom eller henne beviljas pension retroaktivt, skall den kommunala pensionsanstalten på yrkande av Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd, utbildningsstöd eller förtjänststöd.

Har en pensionstagare tillfälligt fått av Folkpensionsanstalten utbetald pension enligt 45 § 2 mom. folkpensionslagen för den tid, för vilken han eller hon på grund av besvär som avses i 153 § beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av pension som Folkpensionsanstalten utbetalat till ett för stort belopp för samma tid. Förfarandet kan vara detsamma, om pensionsanstalten på grund av besvär som avses i 153 § fortsätter utbetalningen av det beviljade rehabiliteringsstödet retroaktivt eller om pensionstagaren har fått pension enligt folkpensionslagen för den tid, för vilken den kommunala pensionsanstalten i enlighet med 162 § rättar ett tidigare beslut eller annars justerar beloppet av beviljad pension eller efter ett beslut om rättelse beviljar förlängning av rehabiliteringsstödet retroaktivt.

Beviljas en person ålderspension retroaktivt för samma tid för vilken han eller hon har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas pensionen till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar beloppet av den dagpenning som betalats för samma tid.

133 §

Lönta garnas pensionsavgift

Anställda som omfattas av denna lag är skyldiga att betala pensionsavgift.

Pensionsavgiften utgör en sådan andel av de i 68 § avsedda inkomster som skall beaktas i pensionen som motsvarar pensionsavgiftsprocentsatsen enligt 12 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare .

140 §

Byrån

En eller flera sakkunnigläkare skall i pensionsanstalten delta i avgörandet av ärenden som gäller arbetsförmåga eller rehabilitering samt av andra ärenden som innehåller medicinska frågor. På en bedömning som pensionsanstaltens sakkunnigläkare ger i sitt uppdrag tillämpas inte vad som föreskrivs i 23 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

145 §

Pensionssökandens och pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om han eller hon återfår sin arbetsförmåga, om han eller hon börjar förvärvsarbete eller om rehabiliteringen avbryts.

146 §

Medlemssamfunds skyldighet att lämna uppgifter

Utöver det som bestäms i 1 mom. är medlemssamfunden skyldiga att på begäran lämna pensionsanstalten och en besvärinstans som avses i denna lag alla de uppgifter om en anställds arbete och förhållanden i arbetet samt övriga motsvarande uppgifter som kan erhållas av medlemssamfunden, som är nöd-

vändiga för ordnandet av pensionsskyddet och för avgörandet av ett anhängigt pensionsärende eller i övrigt är nödvändiga vid fullgörandet av åligganden enligt denna lag.

148 §

Pensionsanstaltens rätt att lämna uppgifter

Utöver det som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet har den kommunala pensionsanstalten rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

7) till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse som sköter tilläggspensionsskyddet får, för den löpande skötseln av en icke formbunden pensionsförsäkring som avses i 9 § och som ett medlemssamfund ordnar eller för annat pensionsskydd som en privat arbetsgivare ordnar än frivilligt gruppstilläggspensionsskydd som avses i 11 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare, i fråga om anställda utlämnas namn- och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns i denna punkt,

8) till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse får, för ingående av avtal om villkoren för en ny icke-formbunden pensionsförsäkring eller ett nytt gruppstilläggspensionsskydd, i fråga om anställda utlämnas namn- och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns i denna punkt, om tilläggspensionsskyddet avslutas på ett medlemssamfunds eller en privat arbetsgivares initiativ och ersätts med motsvarande nytt tilläggspensionsskydd; den som ger den nya tilläggspensionsförsäkringen skall härvid förete pensionsanstalten utredning om att det nya tilläggspensionsskyddet innebär att ett tidigare tilläggspensionsskydd ersätts med ett nytt, samt

9) till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse får, för fastställande av tilläggspensionsskyddet och kostnaderna för det, i fråga om anställda utlämnas uppgifter om tjänste- och arbetsavtalsförhållanden, förtroendeuppdrag, uppdragsavtal och avtal enligt 3 § 2 mom. 1 och 2 punkten, pensionsrätt, ålders- och könsfördelning och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt, för fastställande av tilläggspensionsskyddets slutliga innehåll, i fråga om anställda namn- och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns i denna punkt; en förutsättning för att specificerade personuppgifter skall få lämnas ut är dock att livförsäkringsbolaget, pensionskassan eller pensionsstiftelsen har sett till att de som omfattas av tilläggspensionsarrangemanget, efter att försäkringsavtalet eller pensionsarrangemanget godkänts, på ett lämpligt sätt har informerats om livförsäkringsbolagets, pensionskassans eller pensionsstiftelsens möjlighet att få de nödvändiga uppgifterna och att personen i fråga inte uttryckligen har av sagt sig tilläggspensionsarrangemanget eller förbjudit utlämnandet av uppgifterna.

154 §

Kommunernas pensionsnämnd

Statsrådet förordnar på framställning av inrikesministeriet kommunernas pensionsnämnds ordförande och vice ordförande samt övriga medlemmar för högst fem kalenderår i sänder. Om någon plats blir ledig under mandatperioden, förordnas en efterträdare för återstoden av perioden. I övrigt gäller om deras rätt att kvarstå i uppdraget vad som bestäms om innehavare av domartjänst. Medlemmarna av pensionsnämnden handlar under domaransvar. En medlem som inte tidigare har avlagt domared eller avgett motsvarande försäkran skall göra det inför pensionsnämnden innan han eller hon tillträder uppdraget.

167 §

Rätt att överföra pension

Anställda har rätt att överföra sin pensionsrätt enligt denna lag till Europeiska gemenskaperna så som bestäms i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999). Till den del lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem innehåller bestämmelser som avviker från bestämmelserna i denna lag, tillämpas bestämmelserna i den förstnämnda lagen på pensionsrätt som överförs till Europeiska gemenskaperna och som återförs därifrån.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2. Denna lag tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar efter att lagen trätt i kraft. På sådan invalid-, arbetslöshets-, deltids- och familjepension i fråga om vilken pensionsfallet inträffar 2005 tillämpas dock de bestämmelser som gäller vid denna lags ikraftträdande. Om den anställda likväl har fyllt 63 år innan han eller hon blir arbetsoförmögen under 2005, räknas pensionen som invalidpension enligt de bestämmelser som gäller vid denna lags ikraftträdande, men beviljas som ålderspension från ingången av månaden efter den då pensionsansökan gjordes eller av särskilda skäl tidigare, dock tidigast från ingången av månaden efter den då arbetsoförmågan började. Om den anställda likväl fyller 63 år innan den i 27 § sjukförsäkringslagen (364/1963) avsedda primärtiden löper ut, räknas pensionen som invalidpension enligt de bestämmelser som gäller vid denna lags ikraftträdande, men beviljas som ålderspension från ingången av månaden efter den då den anställda fyllde 63 år, dock tidigast från ingången av månaden efter den då arbetsoförmågan började 2005. På ålderspension tillämpas inte i

en sådan situation som avses i de två föregående meningarna vad som föreskrivs om omvandling av ålderspension i 17 mom.

3. Avgår en anställd 2005 med ålderspension eller förtida ålderspension från en anställning som är i kraft den 31 december 2004, beräknas inkomsterna för 2005 utan hinder av 70 § så som anges nedan i 5 mom. på basis av pensionslönen för den anställning som avslutades vid utgången av 2004 när pensionen bestäms. Pensionslönen omvandlas med lönekoeficienten enligt 71 § så att den motsvarar 2005 års nivå och multipliceras med antalet månader från den 1 januari 2005 fram till utgången av månaden för pensionsfallet. Om den anställdes pensionsfall inträffar 2006, jämförs 2005 års inkomster vid en jämförelse enligt 70 § 2 mom. med pensionslönen för en anställning som avslutades vid utgången av 2004. På motsvarande sätt jämförs i pensionsfall under 2007 inkomsterna under 2006 med inkomsterna under 2005 och med ovan nämnda pensionslön.

4. Lagens 5 § 1 punkt tillämpas så att pensionsskyddet för anställda under 18 år upphör den 1 januari 2005. För en anställning under vilken en anställd har fått pension enligt 5 § 3 punkten lagen om kommunala pensioner, sådant detta lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande, intjänas pension från denna lags ikraftträdande.

5. Anställningar och förtroendeuppdrag som är fortgår vid denna lags ikraftträdande avslutas den 31 december 2004 och den pensionsrätt som intjänats för en anställning räknas ut enligt de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft, dock så att även inkomsterna för 2004 beaktas när pensionslönen bestäms. Likaså beräknas den pensionsrätt som intjänats på grundval av förmåner som berättigar till arbetspensionstillägg enligt 50 § lagen om kommunala pensioner, sådant detta lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande, i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller vid denna lags ikraftträdande.

6. När en anställning avslutas så som avses i 5 mom. kan pensionslönen för anställningen på den anställdes eller förmånstagarens ansökan eller på initiativ av den kommunala pensionsanstalten justeras på det sätt som avses i 73 § lagen om kommunala

pensioner, sådant detta lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande. Pensionslönen kan dock justeras om den av exceptionella orsaker eller av någon annan jämförbar orsak har sjunkit och dess inverkan på pensionslönen är minst 7,5 procent. En justering som görs av exceptionella orsaker i enlighet med 73 § lagen om kommunala pensioner, sådant detta lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande, kan också göras i tidigare avslutade anställningar. I det fallet skall den exceptionella orsakens inverkan vara lika stor som i nämnda paragraf och den skall jämföras med det helhetspensionsskydd som intjänats före utgången av 2004. Om anställningen upphört före 1996, kan justering enligt prövning göras i enlighet med de då gällande bestämmelserna om justering av pensionslön enligt prövning, i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, som nämns i 2 § 2 mom. lagen om införande av lagen om kommunala pensioner (550/2003).

7. Summan av pension som beräknats så som anges i 5 mom. samt grundskyddsenliga pensioner som den anställda före den 31 december 2004 har tjänat in för tidigare avslutade anställningar och förtroendeuppdrag i enlighet med lagen om kommunala pensioner och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner, förhöjd till 2004 års nivå, samordnas i enlighet med 76 § lagen om kommunala pensioner, sådant detta lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande, med andra pensioner som den anställda på basis av lagar och pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare tjänat in före utgången av 2004. På samordningen tillämpas i tillämpliga delar 8 § lagen om pension för arbetstagare, sådant detta lagrum lyder före den 1 januari 2005. Samordningsgränsen fastställs med ett procenttal som utgör samma relativa andel av 60 procent som tiden från det att den anställda fyller 23 år till utgången av 2004 utgör av 40 år. Procenttalet räknas ut med två hundra delars noggrannhet. När pension beviljas höjs den samordnade pensionen med lönekoeficienten enligt 71 § från 2004 års nivå så att den motsvarar begynnelsestidpunkten för pensionen.

8. Får en anställd när denna lag träder i kraft sådan ålderspension som nämns i 8 § 4

mom. 3—5 och 7—9 punkten lagen om pension för arbetstagare, görs dock inte samordningen enligt 7 mom.

9. När pensioner för anställda som enligt 9 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner har valt en lägre yrkesbaserad pensionsålder och vidhåller sitt val ända fram till pensionsfallet samt anställda som enligt 12 § i denna lag har rätt till pension före 63 års ålder samordnas i enlighet med 7 mom., läggs till det procenttal som bestäms och som används som samordningsgräns 1/8 procentenheter för varje hel månad som pensionsåldern understiger 63 år. Procenttalet kan dock vara högst 60.

10. Den enligt 7 mom. angivna samordningsgränsen för en 1940–1944 född anställd som inte har rätt till tilläggspension enligt 19 och 20 mom. höjs så att till samordningsgränsen för en 1940 född anställd läggs 5 procentenheter och så att tilläggsbeloppet minskar för varje födelseår med en procentenhet så att förhöjningen inte mera görs för en anställd som är född 1945.

11. Från pension enligt lagen om kommunala pensioner avdras samma relativa andel av summan av alla pensioner som överskrider samordningsgränsen enligt 7, 9 och 10 mom. som pension enligt lagen om kommunala pensioner, som skall beaktas vid samordningen, utgör av summan av pensioner enligt de vid samordningen beaktade lagar och pensionsstadgar som nämns i 8 § 4 mom. 3—5 och 7—9 punkten lagen om pension för arbetstagare, med undantag för pensioner som tjänats in enligt militärpensions-systemet i lagen om statens pensioner.

12. Före samordning enligt 7 mom. begränsas pension som tjänats in enligt lagen om kommunala pensioner och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner så som föreskrivs i 75 § lagen om kommunala pensioner, sådant detta lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande, dock så att i stället för 60 procent används de procenttal som avses i 7, 9 och 10 mom.

13. Har en anställd rätt till pension enligt lagen om kommunala pensioner enligt de gällande bestämmelserna innan denna lag träder i kraft och efter denna lags ikraftträdande beviljas pension som tjänats in på grundval av en arbetspensionslag men som

inte samordnats enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare, sådant detta lagrum lyder före den 1 januari 2005, eller ändras beloppet av en sådan pension, samordnas ovan nämnda pension enligt lagen om kommunala pensioner så som föreskrivs i 76 § lagen om kommunala pensioner, sådant detta lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande, dock så att från pensionen enligt lagen om kommunala pensioner avdras samma relativa andel av den del som överskrider samordningsgränsen som pension enligt lagen om kommunala pensioner utgör av summan av de pensioner som nämns i 8 § 4 mom. 3—5 och 7—9 punkten lagen om pension för arbetstagare. Vid ovan nämnda samordning beaktas dock inte pension som har tjänats in efter den 31 december 2004.

14. Vad som föreskrivs i 13 mom. tillämpas också när familjepension beviljas efter en sådan förmånslåtare, vars pension har bestäms i enlighet med de bestämmelser som gäller innan denna lag träder i kraft. Familjepensionen samordnas så som föreskrivs i 87 § lagen om kommunala pensioner, sådant detta lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande, dock så att från pensionen enligt lagen om kommunala pensioner avdras samma relativa andel av den del som överskrider samordningsgränsen som familjepension enligt lagen om kommunala pensioner utgör av summan av de pensioner som nämns i 8 § 4 mom. 3—5 och 7—9 punkten lagen om pension för arbetstagare. När familjepension beviljas efter en förmånslåtare, vars pension har bestäms i enlighet med denna lag, är grunden för familjepensionen fram till utgången av 2004 förmånslåtarens pension som samordnats i enlighet med 7, 9 och 10 mom.

15. Är skillnaden mellan summan av pensioner som tjänats in före utgången av 2004 och samordnats enligt de bestämmelser som gäller innan denna lag träder i kraft samt summan av pensioner som samordnats i enlighet med 7, 9 och 10 mom. och i enlighet med de motsvarande bestämmelser som nämns i 8 § 4 mom. 4, 5 och 7—9 punkten lagen om pension för arbetstagare och andra arbetspensioner som beaktats vid samordningen större än pension som den anställda efter denna lags ikraftträdande har tjänat in på grundval av arbetspensionslagarna, läggs

när pension beviljas till pensionen det belopp med vilket ovan nämnda skillnad överstiger summan av de pensioner som intjänats efter denna lags ikraftträdande. Om också sådan pension som avses i 8 § 4 mom. 4, 5 och 7—9 punkten lagen om pension för arbetstagare har beaktats vid samordningen, utgör tillägget till pension enligt lagen om kommunala pensioner samma relativa andel av tilläggets totalbelopp, beräknat på ovan nämnt sätt, som pension enligt lagen om kommunala pensioner utgör av den samordnade summan av dessa pensioner. Om pension beviljas omvandlad i enlighet med 17 mom., används när tillägget till pensionen bestäms i stället för de pensioner som tjänats in före utgången av 2004 pensionsbelopp som i enlighet med 17 mom. eller i någon annan pensionlag för den offentliga sektorn omvandlats så att de motsvarar 63 års ålder.

16. Avgår en anställd med ålderspension före uppnådd 63 års ålder och pension enligt 8 § 4 mom. 1, 2 och 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare har samordnats med hans eller hennes pension, ökas den anställdes pension enligt denna lag, till dess att den anställda får rätt till sådan pension som avses i nämnda lagrum, dock högst tills den anställda fyller 63 år, med det belopp med vilket samordningen av nämnda pensioner har minskat beloppet av pensionen enligt lagen om kommunala pensioner.

17. Har en före 1960 född anställd inlett pensionsberättigande tjänstgöring som omfattas av lagen om kommunala pensioner och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner före den 1 januari 1993 och pensionstillväxten är 1/6 procent per månad och han eller hon i enlighet med 11 § 1 mom. går i ålderspension efter uppnådd 63 års ålder eller, i enlighet med 13 § 3 mom., efter uppnådd 62 års ålder, men innan han eller hon fyllt 65 år eller uppnår den personliga ålderspensionsålder under 65 år som bestämts enligt tidigare gällande bestämmelser och som är gällande enligt 7 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner eller den yrkesbaserade pensionsåldern enligt 9 § i sistnämnda lag, omvandlas den grundpension som intjänats före den 1 januari 1995 så att den motsvarar 63 års ålder genom att den divideras med omvandlingskoefficienten

1,106. Omvandlingen av pensionen görs före pensionssamordning enligt 7, 9 och 10 mom. och begränsning enligt 12 mom. Pensionen omvandlas inte, om pensionen beviljas med stöd av 36 § 4 mom.

18. Har en före 1960 född anställd bevarat rätten till en pensionsålder under 65 år i enlighet med 12 §, tillämpas inte det som föreskrivs i 17 mom. på hans eller hennes pensionsskydd enligt denna lag.

19. En anställd vars pension intjänats med 11/60 procent per månad för tiden före den 1 januari 1995 har för sina pensionsberättigande anställningar under denna tid rätt till en tilläggspensionsandel enligt 3 § 3 mom. i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, som nämns i 2 § 2 mom. lagen om införande av lagen om kommunala pensioner. En förutsättning för erhållande av tilläggspensionsandel är att en anställning som omfattas av lagen om kommunala pensioner är fortlöpande på det sätt som avses i 26 mom. fram till den personliga ålderspensionsålder som avses i 17 mom. eller tills arbetsförmåga börjar. Om pension som intjänats före 2005 till följd av samordning eller begränsning enligt 7, 9, 10 och 12 mom. har minskats, kan tilläggspensionsandelen dock utgöra högst en sådan procentandel av samordningsgrunden som anges av skillnaden mellan den maximiprocent som bestämts i enlighet med 12 § 3 och 4 mom. i ovan nämnda pensionsstadga samt 60 procent. Vad som föreskrivs i föregående mening tillämpas inte om rätt till tilläggspensionsandel föreligger på grundval av 20 mom. 1 punkten.

20. Rätt till tilläggspensionsandel enligt 19 mom. för tiden före den 1 januari 2005 föreligger också för en anställd

1) som har rätt till sådan pension som nämns i 12 § i denna lag och

2) som har övergått till tjänstgöring som omfattas av lagen om statens pensioner i samband med att en verksamhet i ett medlemssamfund förstatligats eller har övergått från anställning hos ett medlemssamfund till förskoleundervisningsuppgifter enligt lagen om grundläggande undervisning (628/1998) i ny anställning hos samma eller ett annat medlemssamfund och anställningen i medlemssamfundet fram till övergången uppfyller förutsättningarna i 1 c § i den kommunala

pensionsanstaltens pensionsstadga, som nämns i 2 § 2 mom. lagen om införande av lagen om kommunala pensioner, och den tjänstgöring som omfattas av lagen om statens pensioner omedelbart fortgår efter övergången så som anges i 1 § 4 mom. lagen om statens pensioner fram till den personliga ålderspensionsålder som anges i 17 mom. eller den anställde under fortlöpande anställning före det blir arbetsoförmögen så som föreskrivs i lagen om kommunala pensioner.

21. Om en anställd som bibehållit tilläggspensionsskydd enligt 19 och 20 mom. blir arbetsoförmögen innan han eller hon uppnår den personliga pensionsålder som berättigar till pension enligt tilläggspensionsskyddet men efter uppnådd 63 års ålder, beviljas den anställde ålderspension. På ålderspension tillämpas inte vad som föreskrivs i 17 mom. om omvandling av ålderspension. Ålderspension beviljas från ingången av kalendermånaden efter den då ansökan gjordes eller av särskilda skäl tidigare, dock tidigast från ingången av månaden efter den då arbetsoförmågan började.

22. Om pensionstiden när pensionen bestäms för en anställd som valt sådan yrkesbaserad pensionsålder som avses i 9 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner har höjts med 10 eller 20 procent och pensionen inte har minskats till följd av samordning eller begränsning enligt 7, 9, 10 eller 12 mom., kan tilläggspensionsandelen tillsammans med de pensioner som beaktats vid samordningen vara högst lika stor som samordningsgränsen förhöjd med tilläggspensionsandelens maximibelopp enligt 19 mom.

23. Utan hinder av lagen om införande av lagen om kommunala pensioner beaktas såsom till pension berättigande tjänstgöringstid tjänstgöring i ett medlemssamfund som omfattas av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) före den 1 januari 1993 endast i ålderspensionen för en i 9 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner avsedd anställd som har valt en yrkesbaserad pensionsålder och vidhåller sitt val ända fram till pensionsfallet, förutsatt att den valda yrkesbaserade pensionsåldern är under 63 år och att han eller hon går i ålderspension vid en lägre pensionsålder än 63 år. Pension som i enlig-

het med lagen om införande av lagen om kommunala pensioner har intjänats för sådan tjänstgöring i ett medlemssamfund som omfattas av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och som räknats såsom pensionstid avdras från pension enligt lagen om kommunala pensioner från ingången av kalendermånaden efter den då den anställde fyller 63 år eller om han eller hon före det får rätt till en annan pension, i vilken nämnda tjänstgöringstider har beaktats.

24. När en anställning vid utgången av 2004 avslutas för en person som har överförts från statlig tjänstgöring eller tjänstgöring, i vilken pensionsskyddet bestämdes på basis av lagen om statens pensioner (280/1966), lagen om reglering av personalens ställning vid statssjukhus, som övergår till kommunalförbund för centralsjukhusdistrikt (320/1965), lagen om reglering i vissa fall av personalens ställning vid sjukvårdsanstalter (777/1966), lagen om reglering av personalens ställning vid privat sjukvård och annan vårdanstalt, då anstalten övergår i kommuns eller kommunalförbunds ägo (417/1968), lagen om överlåtelse av Etelä-Hämeen keskusammattikoulu benämnda centrallyrkesskola till kommunalförbundet Hämeenlinnan seudun ammattikoulun kuntainliitto (18/1972), lagen angående införande av folkhälsolagen (67/1972), lagen om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund (988/1975), lagen om reglering av personalens ställning vid statlig vårdanstalt då skötseln av anstalts verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund (1060/1975), lagen om reglering av personalens ställning vid folkhälsoinstitutets regionalinstitut då skötseln av dess uppgifter övertas av kommun eller kommunalförbund (1142/1983) eller lagen om ordnande av personalens ställning efter överlåtelsen av Barnmorskeinstitutets sjukhus till Helsingfors stad för att användas för en del av funktionerna vid Helsingfors stads hälsovårdscentral (1057/1985), räknas såsom pensionstid som berättigar till pension enligt lagen om kommunala pensioner även tjänstgöring som omfattas av lagen om statens pensioner, om en övergångsförmån enligt

ovan nämnda lagar var gällande för personen den 31 januari 2004.

25. För en anställd som har överförs från ett kommunalt till ett statligt anställningsförhållande på grundval av lagen om överföring av magistraterna, ordningsrätterna och städernas exekutionsverk till staten (344/1976), lagen om indragning av stads-häkterna (346/1976), lagen om överföring av rådstuvurätterna och städernas åklagarväsen till staten (353/1976) eller lagen angående ändring av lagen om ändring av polislagen (51/1977), och om den anställda med stöd av ovan nämnda lagar hade valt pensionsskydd enligt lagen om kommunala pensioner och detta val är i kraft vid utgången av 2004, kvarstår rätten till pension enligt lagen om kommunala pensioner, om hans eller hennes statliga tjänstgöring enligt 1 § 4 mom. lagen om statens pensioner fortgår oavbrutet fram till pensionsfallet.

26. En sådan anställning som omfattas av lagen om kommunala pensioner anses fortlöpande, om anställningen innan denna lag träder i kraft uppfyller villkoren för fortlöpande anställning i de bestämmelser som nämns i 7 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner och om den anställda efter denna lags ikraftträdande har minst 6 000 euro i arbetsinkomster som omfattas av lagen om kommunala pensioner under varje kalenderår före året för pensionsfallet. Beloppet motsvarar 2004 värdet ett (1,000) på den lönekoeficient som avses i 7 b § lagen om pension för arbetstagare och justeras årligen. Om nämnda inkomstkrav inte uppfylls under alla år, är förutsättningen att den kommunala anställningen har varit fortlöpande fram till pensionsfallet så att när en kommunal anställning upphör börjar följande kommunala anställning dagen efter den då anställningen upphörde.

27. Utan hinder av 11 § har en i 9 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner avsedd anställd som valt yrkesbaserad pensionsålder rätt att sedan han eller hon uppnått den valda pensionsåldern gå i ålderspension före 63 års ålder. Förutsättningen är att den anställdes tjänstgöring som omfattas av lagen om kommunala pensioner är fortlöpande enligt 26 mom. fram till pensionsfallet eller, om den anställda i samband

med förstatligandet av en verksamhet har överförs från anställningen hos ett medlemsamfund till statlig anställning, att den statliga tjänstgöringen fortgår oavbrutet så som anges i 1 § 4 mom. lagen om statens pensioner fram till pensionsfallet och att tjänstgöringen i medlemssamfundet eller inom staten har upphört.

28. För en anställd som vid denna lags ikraftträdande har rätt till förtida ålderspension kvarstår utan hinder av 13 § 1 mom. rätten till förtida ålderspension innan han eller hon fyller 62 år. Om en anställd går i förtida ålderspension, under fortgående tjänstgöring som omfattas av lagen om kommunala pensioner och han eller hon har bibehållen rätt till sådan tilläggspensionsandel som avses i 19 mom., minskas pensionen med 0,4 procent för varje månad som pensionen tidigare läggs innan den anställda uppnår sin personliga ålderspensionsålder enligt 17 mom. eller pensionsåldern enligt något annat offentligt system som avses i 20 mom. Har den anställda inte rätt till tilläggspensionsandel, räknas tidigare läggningen från 65 års pensionsålder. För en anställd som har fyllt 62 år när han eller hon går i förtida ålderspension beräknas den förtida ålderspensionen också på pension som enligt vad som anges i 5 mom. intjänats före utgången av 2004 och omvandlats i enlighet med 17 mom. samt på pension som intjänats senare så att förtidsminskningen är 0,6 procent för varje månad som den anställda tidigare lägger sin ålderspension innan han eller hon fyller 63 år. Den anställda har då rätt till den större av de pensioner som räknats ut på detta sätt.

29. Utan hinder av vad som bestäms i 13 § 1 mom. i denna lag har en 1940 — 1959 född anställd rätt till förtida ålderspension tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han eller hon uppnår en ålder som är tre år lägre än hans eller hennes personliga ålderspensionsålder enligt 17 mom. Förtida ålderspension beräknas så som anges i 5 mom. på grundval av pension som intjänats fram till utgången av 2004 och omvandlats i enlighet med 17 mom. samt pension som intjänats därefter så att förtidsminskningen är 0,6 procent för varje månad som den anställda tidigare lägger sin ålderspension före 63 års ålder. Utan hinder av 9 § lagen

om införande av lagen om kommunala pensioner kan en anställd som valt yrkesbaserad pensionsålder gå i förtida ålderspension enligt 13 § i denna lag.

30. Den rätt som före 1947 födda anställda har till pension för tiden med deltidspension bestäms i enlighet med 8 § 1 mom. lagen om införande av lagen om kommunala pensioner. Likaså bestäms pension för tiden med deltidspension för sådana i nämnda bestämmelse avsedda anställda som är födda åren 1947–1951 och för vilka deltidspensionen uppfyller villkoren i nämnda bestämmelse.

31. Utan hinder av 9 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner har en anställd som har haft sådan rätt att välja yrkesbaserad pensionsålder som avses i nämnda paragraf och som har utnyttjat denna valmöjlighet rätt till deltidspension tidigast från denna lags ikraftträdande. En förutsättning är då att den anställda uppfyller villkoren för erhållande av deltidspension enligt 14 § 1 mom. lagen om kommunala pensioner. Ifall den anställdes deltidspension börjar löpa innan han eller hon uppnått den valda yrkesbaserade pensionsåldern, förfaller den valda åldern och såsom den anställdes till tilläggs-pensionsandel enligt 19 mom. berättigande ålderspensionsålder betraktas den pensionsålder som skulle ha bestämts för den anställde, om han eller hon inte hade valt yrkesbaserad pensionsålder.

32. Har invalid- eller arbetslöshetspension bestämts enligt de bestämmelser som gäller innan denna lag träder i kraft, intjänas utan hinder av 2 mom. för inkomster under tiden med pension ny pension i enlighet med 40 § 1 mom. 1 punkten från denna lags ikraftträdande och pension som intjänats på detta sätt beviljas när invalidpensionen eller arbetslöshetspensionen ändras till ålderspension vid 65 års ålder eller, om den anställda vid pensioneringen hade rätt till en lägre pensionsålder, vid denna pensionsålder så som föreskrivs i 32 §. Vad som i 28 § 2 och 3 mom. och 29 § 2 mom. föreskrivs om rätten till invalidpension och om justering och indragning av invalidpension eller avbrytande av utbetalningen av pensionen tillämpas också på invalidpension, i fråga om vilken pensionsfallet inträffat före denna lags ikraftträ-

dande.

33. Utan hinder av vad som bestäms i denna lag har en före 1944 född anställd rätt till individuell förtidspension enligt 33 § och 102 § lagen om kommunala pensioner, sådana dessa lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande, dock så att han eller hon beviljas ålderspension vid uppnådd 63 års ålder. Motsvarande rätt föreligger för 1944–1947 födda anställda som har bibehållit sin rätt till individuell förtidspension på grundval av de tidigare gällande bestämmelser som nämns i 7 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner. För personer födda 1947 är den nedre åldersgränsen för erhållandet av individuell förtidspension 59 år. Rätten till återstående tid, som utgör förutsättningen för individuell förtidspension, bestäms enligt 53–58 § lagen om kommunala pensioner, sådana dessa lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande. När pensionen räknas ut iaktas dock bestämmelserna om invalidpension i 53 och 54 § i denna lag. På individuell förtidspension tillämpas alltjämt 31 § 1 mom. samt 34 och 35 § lagen om kommunala pensioner, sådana dessa lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande. Individuell förtidspension ändras till ålderspension vid 63 års ålder. Härvid tillämpas dock inte 73 § på ålderspensionen.

34. Utan hinder av vad som bestäms i denna lag tillämpas 3 § 1 mom. och 12 c § i den i 19 mom. nämnda kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, sådana dessa bestämmelser lyder vid denna lags ikraftträdande, på en sådan före 1943 född person som avses i 3 § 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelserna för de ändringar som den 30 november 1995 godkändes i pensionsstadgan. På en ovan nämnd person och på en sådan person som avses i 8 § 2 mom. lagen om införande av lagen om kommunala pensioner tillämpas bestämmelserna i 3 c § 4 mom. i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, sådana dessa bestämmelser lydde när de ändringar i dem som godkändes den 26 november 1999 trädde i kraft, samt 5, 40, 51–64, 69–73 samt 75 och 76 § lagen om kommunala pensioner, sådana dessa lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande. När pensionen fram till 2011 beräknas tillämpas ett index i vilket vägningskoefficienten för för-

ändringar i lönenivån utgör 0,5 och vägningskoefficienten för förändringar i prisnivån 0,5. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer indexet kalenderårsvis.

35. Åldersgränsen 18 år som föreskrivs i 5 § 1 mom. tillämpas på sådana arbetsinkomster för anställda födda efter 1986 som har tjänats in efter att denna lag har trätt i kraft. För personer som fyllt 18 men inte 23 år när lagen träder i kraft börjar pensionen tillväxa sedan denna lag trätt i kraft.

36. Utan hinder av 4 § 8 punkten och 32 § beaktas såsom pensionsberättigande tid för en anställd som bibehållit rätten till en yrkesbaserad pensionsålder som är lägre än 63 år enligt 9 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner den återstående tid som avses i 53 § i denna lag fram till dess att denna lägre pensionsålder än 63 år uppnås, blir den invalidpension som beviljats den anställda ålderspension och föreligger rätt till pension som intjänats under tiden med invalidpension vid denna lägre pensionsålder än 63 år.

37. Utan hinder av 40 § 1 mom. 2 punkten tillväxer pension för en före 1950 född anställd från ingången av kalendermånaden efter den då den anställda fyller 55 år med 2,0 procent per år från denna lags ikraftträdande fram till utgången av den kalendermånad under vilken han eller hon fyller 63 år.

38. På grundval av en förmån som nämns i 52 § tillväxer pensionen från denna lags ikraftträdande.

39. Denna lags 53—55, 59 och 60 § tillämpas på ett pensionsfall som inträffar den 1 januari 2006 eller senare. Om pensionsfallet inträffar åren 2006—2009, beaktas när inkomsten för den återstående tiden bestäms såsom arbetsinkomst för 2004 den pensionslön som omvandlats till årsinkomst och på basis av vilken pensionsrätten för den återstående tiden skulle ha räknats ut, om den anställda hade blivit arbetsoförmögen den 31 december 2004, och inkomsterna för 2005 beaktas så som föreskrivs i 53 och 54 §. Här-

vid används också på motsvarande sätt det antal år som beaktas som grund för inkomsten för den återstående tiden såsom gransknings- eller pensionsfallet inträffar 2010, beaktas arbetsinkomsterna för 2005 så som föreskrivs i 53, 54 och 59 § och gransknings- eller pensionsfallet bestäms på motsvarande sätt på basis av åren 2005—2010. När det inkomstvillkor som avses i 17 § 1 mom. 2 punkten bestäms, beaktas dock arbetsinkomsterna för de fem kalenderåren före rehabiliteringsfallet.

40. Förhöjning enligt 72 § beviljas också på invalidpension, i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat före denna lags ikraftträdande. Om familjepension bestäms på grundval av ovan avsedda invalidpension, läggs förhöjningen också till familjepensionen. Förhöjningen beviljas då i enlighet med den förhöjningsprocent som avses i 72 § och som motsvarar den anställdes eller förmåns-låtarens ålder vid ingången av 2010. Förhöjningen beviljas för pension som samordnats i enlighet med 76 och 87 § lagen om kommunala pensioner, sådana dessa lagrum lyder vid denna lags ikraftträdande.

41. Denna lags 78 § tillämpas också på pension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat före denna lags ikraftträdande.

42. Vad som i 145 § 2 mom. föreskrivs om pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter tillämpas också på invalidpension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat före denna lags ikraftträdande samt på individuell förtidspension.

43. Utan hinder av vad som bestäms i 7 kap. i denna lag, iakttas arrangemanget med sista pensionsanstalt inte om en av de pensionsanstalter som omfattas av arrangemanget tillämpar de bestämmelser som gällde innan denna lag trädde i kraft och en annan pensionsanstalt som omfattas av arrangemanget tillämpar de bestämmelser som träder i kraft vid ingången av år 2005, om inte pensionsanstalterna avtalar om iakttagandet av arrangemanget med sista pensionsanstalt.

2.

Lag**om ändring av 34 § lagen om kommunala tjänsteinnehavare**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i lagen den 11 april 2003 om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003) 34 § 6 punkten som följer:

34 §

Upphörande av ett tjänsteförhållande utan uppsägning

Ett tjänsteförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid

6) vid utgången av den kalendermånad under vilken en tjänsteinnehavare fyller 68 år, om inte med tjänsteinnehavaren avtalas om förlängning för viss tid av tjänsteförhållandet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005

Helsingfors den 16 april 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Inrikesminister *Kari Rajamäki*

Lag

om ändring av lagen om kommunala pensioner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 13 juni 2003 om kommunala pensioner (549/2003) 4 § 7 och 9 punkten, 14 § 1 mom. 3 punkten och 4 mom., 24 § 4 och 5 mom., 31 § 1 mom., 33—35, 56—58, 61—67, 74 och 75 samt 117 §,
 av dessa lagrum 4 § 7 och 9 punkten sådana de lyder i lag 1188/2003,
ändras 3 § 2 mom., 4 § 1, 2, 8 och 10 punkten, 5 och 7 §, 8 § 1 mom., 9—13 §, i 14 § 1 mom. det inledande stycket samt 2 och 4 punkten samt 2 och 3 mom., 16 §, 17 § 1 mom. 2 punkten, 20 och 23 §, i 24 § 1 mom. det inledande stycket samt 2 och 3 mom., 25—30 §, rubriken för 31 §, 32 §, 36 § 1 mom. 1 punkten samt 3 och 4 mom., 37 § 2 punkten, 39 § 2 mom., 40—42 §, 43 § 2—4 mom., 45—55, 59 och 60, 68—73 och 76—78 §, 84 § 1 mom., 87 §, 88 § 3 mom., 89 § 1 mom., rubriken för 92 §, 101 § 1 mom. 1 och 3 punkten samt 3 mom., 102 §, i 103 § 1 mom. det inledande stycket samt 2 mom., 105 och 109 §, 110 § 1 mom., 112 § 1 mom., 115 § 1 mom., 123 § 2 mom., 125 § 1 mom., 126 § 1 och 2 mom., 133 § 1 och 2 mom., 145 § 2 mom., 146 § 2 mom., 148 § 1 mom. 7—9 punkten, 154 § 3 mom. och 167 §,
 av dessa lagrum 4 § 8 och 10 punkten, i 103 § 1 mom. det inledande stycket samt 2 mom. och 105 § sådana de lyder i nämnda lag 1188/2003, 10 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 921/2003, 12, 71 och 73 § sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lag 1188/2003, 17 § 1 mom. 2 punkten, 20 och 45—47 § och 154 § 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag 921/2003, samt
fogas till 36 § ett nytt 5 mom., till 126 § ett nytt 4 mom. och till 140 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 §

Lagens tillämpningsområde

Pensionsskyddet omfattar också
 1) familjevårdare som med ett medlems-
 samfund har ingått uppdragsavtal enligt 1 §
 familjevårdarlagen (312/1992) (*familjevårdare*),
 2) vårdare som med ett medlemssamfund

Föreslagen lydelse

3 §

Lagens tillämpningsområde

Pensionsskyddet omfattar också
 1) familjevårdare som med ett medlems-
 samfund har ingått uppdragsavtal enligt 1 §
 familjevårdarlagen (312/1992) (*familjevårdare*),
 2) vårdare som med ett medlemssamfund

har ingått avtal om stöd för närståendevård enligt 27 b § socialvårdslagen (710/1982) (närståendevårdare), samt

3) medlemssamfundens förtroendevalda.

4 §

Allmänna definitioner

I denna lag avses med

1) *anställning* tjänste- och arbetsavtalsförhållanden som omfattas av denna lag samt familje- och närståendevårdares avtalsförhållanden till ett medlemssamfund;

2) *anställd* alla personer som omfattas av lagen med undantag av förtroendevalda;

7) *heleffektiv pension* en pension som har fastställts med beaktande av den tid som återstår tills åldern för ålderspension uppnås eller motsvarande inkomst;

8) återstående tid tiden mellan pensionsfallet och uppnåendet av åldern för ålderspension;

9) *pensionslön* den pensionsgrundande lön som bestäms för varje anställning;

10) penningbelopp motsvarande indextal summor som justeras vid ingången av januari varje år enligt det indextal som fastställs för tillämpningen av den första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagarare;

5 §

har ingått avtal om stöd för närståendevård enligt 27 b § socialvårdslagen (710/1982) (närståendevårdare),

3) medlemssamfundens förtroendevalda, samt

4) sådana fysiska personer som inte är verksamma som företagare och har ingått ett uppdrags- eller konsultavtal med ett medlemssamfund eller avtalat om andra motsvarande arrangemang och denna verksamhet inte bedrivs i ett bolags eller någon annan sammanslutnings namn.

4 §

Allmänna definitioner

I denna lag avses med

1) *anställning* tjänste- och arbetsavtalsförhållanden som omfattas av denna lag samt familje- och närståendevårdares avtalsförhållanden till ett medlemssamfund, förtroendeuppdrag samt uppdrags- eller konsultavtalsförhållanden eller andra motsvarande arrangemang som avtalas med ett medlemssamfund,

2) *anställd* alla personer som omfattas av lagen;

7) (upphävs)

8) återstående tid tiden mellan ingången av det år under vilket arbetsoförmågan börjar uppnåendet av 63 års ålder,

9) (upphävs)

10) *penningbelopp* summor som 2004 motsvarar värdet ett (1,000) på den lönekoeficient som avses i 7 b § lagen om pension för arbetstagarare,

5 §

Begränsningar i fråga om tillämpningen

Pension i enlighet med denna lag intjänas i anställningar *och förtroendeuppdrag* i medlemssamfund. Lagen gäller emellertid inte en anställning eller ett förtroendeuppdrag

1) till den del anställningen har varit i kraft före det år då den anställde fyllde 14 år,

2) som har börjat efter det att den anställde eller den förtroendevalde fyllde 65 år, eller

3) *under tiden mellan pensionsfallet för heffektiv pension enligt en arbetspensionslag och tidpunkten när pensionen upphör.*

7 §

Grundpensionsskydd och rehabiliteringsförmåner

I denna lag bestäms om grundpensionsskydd och rehabiliteringsförmåner. Medlemssamfund kan inte ordna eller upprätthålla på anställning grundat grundpensionsskydd för sina anställda *eller på förtroendeuppdrag grundat grundpensionsskydd för sina förtroendevalda* på något annat sätt än det som föreskrivs i denna lag.

8 §

Tilläggspensionsskydd

Den kommunala pensionsanstalten kan förutom grundpensionsskyddet även ordna tilläggspensionsskydd för anställda *och förtroendevalda*. Det är inte obligatoriskt för medlemssamfunden att ordna tilläggspensionsskydd.

9 §

*Tilläggspensionsskydd som ordnas någon**Begränsningar i fråga om tillämpningen*

Pension i enlighet med denna lag intjänas i anställningar i medlemssamfund. Lagen gäller emellertid inte en anställning

1) *för tiden före den kalendermånad som följer efter den under vilken den anställde fyller 18 år eller*

2) *efter den kalendermånad under vilken den anställde fyller 68 år.*

7 §

Grundpensionsskydd och rehabiliteringsförmåner

I denna lag bestäms om grundpensionsskydd och rehabiliteringsförmåner. Medlemssamfund kan inte ordna eller upprätthålla på anställning grundat grundpensionsskydd för sina anställda på något annat sätt än det som föreskrivs i denna lag.

8 §

Tilläggspensionsskydd

Den kommunala pensionsanstalten kan förutom grundpensionsskyddet även ordna tilläggspensionsskydd för anställda. Det är inte obligatoriskt för medlemssamfunden att ordna tilläggspensionsskydd.

9 §

Tilläggspensionsskydd som ordnas någon

annanstans

Utöver vad som bestäms i 8 § kan ett medlemssamfund utöver pensionsskyddet enligt denna lag teckna en icke-formbunden pensionsförsäkring för sina anställda *och förtroendevalda* eller i enskilda fall bevilja dem en extra pension.

10 §

Pension och andra förmåner

Anställda har rätt till pension och rehabilitering i enlighet med denna lag. Pensioner är ålderspension, förtida ålderspension, deltidspension, invalidpension, rehabiliteringsstöd, *individuell förtidspension* och arbetslöshetspension. Anställdas förmånstagare har rätt till familjepension enligt denna lag på det sätt som bestäms i 5 kap. Beträffande de förmåner som hänför sig till rehabilitering gäller i tillämpliga delar vad som i denna lag bestäms om pension och pensionstagare. Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan dock betalas för en tid som är kortare än en månad.

11 §

Ålderspension

Anställda *och förtroendevalda* har rätt att få ålderspension när de har uppnått åldern för ålderspension, som är 65 år. Anställda vars kommunala anställning fortgår utan avbrott efter det att de uppnått åldern för ålderspension, har dock inte rätt att få ålderspension medan anställningen varar.

Har en anställd två eller flera anställningar när åldern för ålderspension uppnås och fortgår någon av dem utan avbrott efter uppnådd ålder för ålderspension, har den anställda utan hinder av 1 mom. rätt till ålderspension på grundval av den anställning som avslutas och tidigare avslutade anställningar. Den fortgående anställningen beaktas inte när pension fastställs på grundval av avslutade anställningar.

annanstans

Utöver vad som bestäms i 8 § kan ett medlemssamfund utöver pensionsskyddet enligt denna lag teckna en icke-formbunden pensionsförsäkring för sina anställda eller i enskilda fall bevilja dem en extra pension.

10 §

Pension och andra förmåner

Anställda har rätt till pension och rehabilitering i enlighet med denna lag. Pensioner är ålderspension, förtida ålderspension, deltidspension, invalidpension, rehabiliteringsstöd och arbetslöshetspension. Anställdas förmånstagare har rätt till familjepension enligt denna lag på det sätt som bestäms i 5 kap. Beträffande de förmåner som hänför sig till rehabilitering gäller i tillämpliga delar vad som i denna lag bestäms om pension och pensionstagare. Rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg och *rehabiliteringsunderstöd* kan dock betalas för en tid som är kortare än en månad.

11 §

Ålderspension

Anställda har rätt att gå i ålderspension under tiden mellan uppnådd 63 och uppnådd 68 års ålder. En förutsättning är att den anställda inte längre är kvar i den anställning från vilken han eller hon pensioneras.

Ålderspension beviljas tidigast från ingången av kalendermånaden efter uppnådd 63 års ålder, dock tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension. Om pension söks inom tre månader från att anställningens upphörde, beviljas pensionen likväl från ingången av den kalendermånad som närmast följer efter det anställningen eller ett sådant arbetsavtals- eller tjänsteförhållande som avses i någon annan arbetspensionslag eller företagarverksamheten upphörde.

Har en anställd två eller flera anställ-

ningar och avslutar en eller flera av dem för att gå i ålderspension, beviljas han eller hon utan hinder av 1 mom. såsom ålderspension även pension som intjänats på grundval av arbetsinkomster som har betalats för fortgående tjänstgöring innan ålderspensionen börjar löpa. Rätt till pension på grundval av arbetsinkomster som har betalats efter att ålderspensionen började löpa föreligger tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåddes.

12 §

Särskild ålder för ålderspension

En anställd har rätt till ålderspension enligt denna lag om han eller hon före 65 års ålder har fått ålderspension som för tiden före den 1 januari 1995 med tillämpning av 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner (280/1966) eller motsvarande bestämmelser har fastställts med stöd av

- 1) lagen om införande av denna lag (550/2003);
- 2) lagen om statens pensioner eller lagstiftning i anslutning till den;
- 3) 13 § lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001);
- 4) Finlands Banks pensionsstadga;
- 5) pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966);
- 6) lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969), eller
- 7) lagstiftningen om det pensionsskydd som i tillämpliga delar i överensstämmelse med bestämmelserna om statens pensioner skall finansieras av landskapet Åland.

För erhållande av ålderspension med stöd av 1 mom. förutsätts att den anställdes kommunala anställning har upphört. Som ålder för ålderspension betraktas då pensionsåldern enligt de bestämmelser som nämns i 1 mom.

13 §

Förtida ålderspension

12 §

Ålderspension från offentliga pensionssystem

En anställd har rätt till ålderspension enligt denna lag om han eller hon före 63 års ålder har fått ålderspension som för tiden före den 1 januari 1995 har tillväxt med 11/60 procent per månad med stöd av

- 1) lagen om införande av denna lag (550/2003),
- 2) lagen om statens pensioner eller lagstiftning i anslutning till den,
- 3) 13 § lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001),
- 4) Finlands Banks pensionsstadga,
- 5) pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966),
- 6) lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969), eller
- 7) lagstiftningen om det pensionsskydd som i tillämpliga delar i överensstämmelse med bestämmelserna om statens pensioner skall finansieras av landskapet Åland.

För erhållande av ålderspension med stöd av 1 mom. förutsätts att den anställdes kommunala anställning inte fortsätter. Som ålder för ålderspension betraktas då pensionsåldern enligt de bestämmelser som nämns i 1 mom.

13 §

Förtida och uppskjuten ålderspension

En anställd har rätt att få sin ålderspension i form av förtida ålderspension tidigast fem år innan åldern för ålderspension uppnås. På grund av tidigareläggningen minskas pensionen med en förtidsminskning. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad som i denna lag bestäms om ålderspension.

På ansökan beviljas ålderspension i förtid minskad med förtidsminskning enligt 42 tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 62 års ålder uppnåtts, , eller såsom uppskjuten efter att 68 års ålder uppnåtts ökat med uppskovsförhöjning enligt nämnda paragraf. En förutsättning är att den anställdes kommunala anställning inte fortsätter.

På förtida och uppskjuten ålderspension tillämpas i övrigt vad som i denna lag bestäms om ålderspension.

Utan hinder av vad som bestäms i 11 § 1 mom. och ovan i 1 mom. har en anställd som får arbetslöshetsdagpenning med stöd av 6 kap. 9 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) rätt att få ålderspension vid 62 års ålder så att pensionen inte minskas med förtidsminskningen.

14 §

Deltidspension

En anställd som har fyllt 58 år har rätt att få deltidspension förutsatt att

2) han eller hon innan deltidspensionen inleds har haft av denna lag omfattad oavbruten tjänstgöring minst sex månader och att han eller hon under de fem sista åren omedelbart innan deltidspensionen börjar löpa har haft en eller flera pensionsgrundande anställningar i totalt minst tre år; under denna tid skall den anställda ha haft sådan heltidsanställning där den i denna lag avsedda arbetsinkomsten eller arbetsinkomsten i en anställning som avses i denna lag och i anställning eller verksamhet som lyder under någon annan arbetspensionslag sammanlagt är minst 4 gånger 15,14 euro i månaden,

3) den återstående tiden beaktas som pensionsgrundande tid på grundval av hans eller hennes anställning, om han eller hon vid deltidspensionens begynnelsepunkt hade blivit arbetsoförmögen,

4) arbetstiden och förvärvsinkomsten i anställningen har minskat i deltidsarbetet så att förvärvsinkomsten i arbete som omfattas

14 §

Deltidspension

Berättigad till deltidspension är en anställd i åldern 58—67 år, förutsatt att

2) han eller hon under en tid av minst sex månader omedelbart före deltidspensionens början har haft sådan anställning på heltid som omfattas av denna lag och under fem kalenderår omedelbart före det år då deltidspensionen började under tre kalenderår har årliga arbetsinkomster på minst 12 000 euro, som omfattas av denna lag, som anställning på heltid betraktas sådant arbete i vilket arbetsinkomsterna uppgår till minst 1 000 euro per månaden,

3) (upphävs)

4) arbetstiden och inkomsten i anställningen har minskat i deltidsarbetet så att arbetsinkomsterna är sammanlagt minst 35

av arbetspensionslagarna är sammanlagt minst 35 procent och högst 70 procent av den stabiliserade förvärvsinkomsten enligt 43 §, dock minst 15,14 euro i månaden; minskningen i arbetstiden får inte skilja sig väsentligt från nedgången i förvärvsinkomsterna, och

 Familjevårdare anses dock ha heltidsanställning enligt 1 mom. 2 punkten, om den genomsnittliga arbetsförtjänsten i verksamhet som omfattas av arbetspensionslagarna är sammanlagt minst 3,5 gånger 15,14 euro i månaden. Det förutsätts inte att arbetstiden minskas.

Om en anställd i samband med kommunaliseringen av verksamheten har övergått från tjänstgöring hos staten till tjänstgöring hos ett medlemssamfund, skall den statliga tjänstgöring som föregått kommunaliseringen beaktas när den i 1 mom. 2 punkten nämnda tidsperioden om sex månader och tre år räknas ut.

De belopp som nämns i denna paragraf motsvarar 1966 års indextal 142.

16 §

Ändring av deltidspension till ålderspension

Förutsättningen för att en anställd som får deltidspension skall få ålderspension är att deltidarbetet har upphört och att han eller hon innan deltidspensionen upphör och deltidarbetet slutar har uppnått åldern för ålderspension.

procent och högst 70 procent av den stabiliserade förvärvsinkomsten enligt 43 §, dock minst 229,34 euro i månaden; minskningen i arbetstiden får inte skilja sig väsentligt från nedgången i förvärvsinkomsterna, och att

För familjevårdare uppfylls kravet på inkomster under tre kalenderår enligt 1 mom. 2 punkten dock om de årliga inkomsterna uppgår till minst 10 500 euro. Såsom anställning på heltid betraktas då sådant arbete i vilket arbetsinkomsterna uppgår till minst 875 euro per månad. Det förutsätts inte att arbetstiden minskas.

Om en anställd i samband med kommunaliseringen av verksamheten har övergått från tjänstgöring hos staten till tjänstgöring hos ett medlemssamfund, skall den statliga tjänstgöring som föregått kommunaliseringen beaktas när den i 1 mom. 2 punkten nämnda tidsperioden om sex månader räknas ut. Samt inkomsterna vid tjänstgöring hos staten beaktas i inkomsterna under tre år

(upphävs)

16 §

Ändring av deltidspension till ålderspension

Förutsättningen för att en anställd som får deltidspension skall få ålderspension är att deltidarbetet har upphört och att han eller hon innan deltidspensionen upphör och deltidarbetet slutar har uppnått den ålder då han eller hon har rätt att gå i ålderspension. Om den anställde efter att ha fyllt 68 år fortsätter i deltidarbete, omvandlas deltidspensionen utan hinder av vad som bestäms någon annanstans i denna lag till en lika stor ålderspension. När den anställde slutar att deltidarbete betalas den uppskjutna delen av ålderspensionen förhöjd enligt 42 § 2 mom. och ökad med det belopp som avses i 51 § 3 mom.

17 §

Yrkesinriktad rehabilitering

En anställd har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan

2) om den återstående tiden skulle beaktas såsom berättigande till pension vid fastställandet av den anställdes pension, om den anställda hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då ansökan gjordes eller då möjligheterna att rehabilitera honom eller henne senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om den anställda redan får invalidpension förutsätts att pensionen är heleffektiv på det sätt som avses ovan.

17 §

Yrkesinriktad rehabilitering

En anställd har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan

2) om inkomsterna för den återstående tid som ingår i den anställdes pension är minst 25 133,40 euro, om den anställda hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt (dagen för rehabiliteringsfallet) då ansökan gjordes eller då sökandens rehabiliteringsbehov senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om den anställda redan får invalidpension förutsätts att inkomsterna för den återstående tiden uppgår till minst det gränsbelopp som nämns ovan eller att den återstående tiden har beaktats i pensionen enligt 53—58 §, sådana dessa lagrum lyder den 31 december 2004. Dagen för rehabiliteringsfallet är dock dagen före rehabiliteringsåtgärden, om ansökan om rehabilitering görs när rehabiliteringsåtgärden redan inletts, eller sjukledighetens första dag, om den sökandes sjukledighet har börjat medan anställningen pågick och rehabiliteringsbehovet fanns redan när sjukledigheten började.

20 §

Rehabiliteringstillägg

Till rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd och invalidpension betalas rehabiliteringstillägg för den tid en i 17 § 3 mom. avsedd åtgärd pågår.

20 §

Rehabiliteringstillägg

Till rehabiliteringsstöd och invalidpension betalas rehabiliteringstillägg för den tid en i 17 § 3 mom. avsedd åtgärd pågår.

23 §

Förmåner vid arbetsoförmåga

Anställda och förtroendevalda har på

23 §

Förmåner vid arbetsoförmåga

Anställda har på grund av nedsatt arbets-

grund av nedsatt arbetsförmåga rätt till invalidpension eller i 25 § avsett rehabiliteringsstöd och anställda till individuell förtidspension på det sätt som bestäms i denna lag. Invalidpension och individuell förtidspension beviljas tills vidare och rehabiliteringsstöd för viss tid.

24 §

Invalidpension

En anställd och förtroendevald har rätt att få invalidpension

Vid bedömningen av sådan nedgång i arbetsförmågan som avses i 1 mom. 2 punkten beaktas den anställdes eller den förtroendevaldes återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant till buds stående arbete som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra med hänsyn till sin utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt andra därmed jämförbara omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas de årliga inkomsterna.

Utöver vad som i 1 och 2 mom. bestäms om faktorer som skall beaktas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt skall ett för en anställd eller förtroendevald påfrestande och slitsamt arbete samt arbetets krävande natur och ansvarsfullhet beaktas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en anställd och förtroendevald som fyllt 60 år, och har en lång förvärvsarbetskarriär, om dessa faktorer i kombination med sjukdom, lyte eller skada gör det oskäligt att fortsätta att arbeta.

Förorsakas arbetsoförmågan av sjukdom, lyte eller skada som den anställda hade när en anställning som omfattas av denna lag började, är han eller hon berättigad till invalidpension på grundval av denna anställning endast om arbetsoförmågan inträtt tidigare ett år efter anställningens början.

För att en förtroendevald skall ha rätt till invalidpension förutsätts i fråga om pension som baserar sig på förtroendeuppdrag dessutom att förtroendeuppdragen har upphört.

förmåga rätt till invalidpension eller i 25 § avsett rehabiliteringsstöd tills de fyller 63, år på det sätt som bestäms i denna lag. Invalidpension beviljas tills vidare och rehabiliteringsstöd för viss tid.

24 §

Invalidpension

En anställd har rätt att få invalidpension

Vid bedömningen av sådan nedgång i arbetsförmågan som avses i 1 mom. 2 punkten beaktas den anställdes återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant till buds stående arbete som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra med hänsyn till sin utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt andra därmed jämförbara omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas de årliga inkomsterna.

Utöver vad som i 1 och 2 mom. bestäms om faktorer som skall beaktas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt skall ett för en anställd påfrestande och slitsamt arbete samt arbetets krävande natur och ansvarsfullhet beaktas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en anställd som fyllt 60 år, och har en lång förvärvsarbetskarriär, om dessa faktorer i kombination med sjukdom, lyte eller skada gör det oskäligt att fortsätta att arbeta.

(upphävs)

(upphävs)

25 §

Rehabiliteringsstöd

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av den anställdes *eller den förtroendevaldes* rehabilitering för en så lång tid som han eller hon beräknas vara arbetsoförmögen på det sätt som avses i 24 §. När rehabiliteringsstöd beviljas skall den kommunala pensionsanstalten se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för den anställda *eller den förtroendevalde*.

Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsoförmögen anställd *eller förtroendevald* även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår.

Vad som på något annat ställe i denna eller någon annan arbetspensionslag bestäms om invalidpension och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

25 §

Rehabiliteringsstöd

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av den anställdes rehabilitering för en så lång tid som han eller hon beräknas vara arbetsoförmögen på det sätt som avses i 24 §. När rehabiliteringsstöd beviljas skall den kommunala pensionsanstalten se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för den anställda.

Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsoförmögen anställd även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår.

Vad som på något annat ställe i denna eller någon annan arbetspensionslag bestäms om invalidpension och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

26 §

Full invalidpension och delinvalidpension

Invalidpension beviljas antingen som full invalidpension eller som delinvalidpension. Full invalidpension beviljas till en anställd *och förtroendevald* som har blivit oförmögen att sköta sin tjänst eller utföra sitt arbete eller vars arbetsförmåga är nedsatt på det sätt som avses i 24 § med minst tre femtedelar. I annat fall beviljas invalidpensionen i form av delinvalidpension.

26 §

Full invalidpension och delinvalidpension

Invalidpension beviljas antingen som full invalidpension eller som delinvalidpension. Full invalidpension beviljas till en anställd som har blivit oförmögen att sköta sin tjänst eller utföra sitt arbete eller vars arbetsförmåga är nedsatt på det sätt som avses i 24 § med minst tre femtedelar. I annat fall beviljas invalidpensionen i form av delinvalidpension.

27 §

Förvägran eller minskning av invalidpension

Invalidpension skall förvägras eller minskas, om den anställda *eller den förtroendevalde* uppsåtligen förorsakat sin arbetsförmåga.

Invalidpensionen kan också minskas, om den anställda *eller den förtroendevalde* har

27 §

Förvägran eller minskning av invalidpension

Invalidpension skall förvägras eller minskas, om den anställda uppsåtligen förorsakat sin arbetsoförmåga.

Invalidpensionen kan också minskas, om den anställda har förorsakat sin arbetsoförmåga.

förorsakat sin arbetsförmåga genom grov oaktsamhet eller ådragit sig sjukdom, lyte eller skada genom en brottslig handling eller om han eller hon utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning som har föreskrivits och bekostas av den kommunala pensionsanstalten eller vård som föreskrivits av läkare, *med undantag av undersöknings- eller vårdåtgärder som skall anses livsfarliga*. Likaså kan pensionen minskas, om arbetsförmågan förorsakas av missbruk av alkohol eller andra rusmedel och den anställda *eller den förtroendevalde* vägrar att söka vård som bekostas av pensionsanstalten.

28 §

Effekter av förändrad arbetsförmåga

Pensionens belopp justeras på ansökan eller på den kommunala pensionsanstaltens initiativ, om en invalidpensionstagares arbetsförmåga förändras så att förändringen enligt 26 § inverkar på pensionens storlek, och förändringen med beaktande även av den tid som redan har förflutit antas bli bestående under åtminstone ett år. Justeringen görs från början av den månad som närmast följer på förändringen, om inte något annat följer av 112 §. Pensionen minskas dock inte för den tid för vilken den redan har utbetalats och höjs inte för längre tid än sex månader före den kalendermånad som närmast följer på ansökan om justering eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder.

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delinvalidpension även för kortare tid än ett år. Delinvalidpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 20 §.

måga genom grov oaktsamhet eller ådragit sig sjukdom, lyte eller skada genom en brottslig handling eller om han eller hon utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning som har föreskrivits och bekostas av den kommunala pensionsanstalten eller vård som föreskrivits av läkare. Likaså kan pensionen minskas, om arbetsförmågan förorsakas av missbruk av alkohol eller andra rusmedel och den anställda vägrar att söka vård som bekostas av pensionsanstalten

28 §

Effekter av förändrad arbetsförmåga

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga för minst ett år så att förändringen enligt 26 § inverkar på pensionens storlek, justeras pensionens belopp från början av den månad som närmast följer efter förändringen, om inte något annat följer av bestämmelserna i 112 §.

När förändringar i arbetsförmågan eller återfående av arbetsförmågan bedöms eller avbrytande av invalidpension övervägs skall förändringarna i pensionstagarens arbetsinkomster beaktas. Rätt till delinvalidpension föreligger inte under en tid då arbetsinkomsterna utgör mer än 60 procent av den stabiliserade medelinkomsten innan arbetsförmågan börjar, eller till full invalidpension under en tid då arbetsinkomsterna utgör mer än 40 procent av nämnda medelinkomst och överskridningen av inkomstgränsen inte är tillfällig.

Utgör arbetsinkomsten minst 40 procent men högst 60 procent av den medelinkomst som avses i 2 mom. justeras pensionen till delinvalidpension. Utgör arbetsinkomsten över 60 procent av nämnda medelinkomst, dras invalidpensionen in eller avbryts utbetalningen av pensionens.

Om invalidpensionen dras in eller rehabiliteringsstödet upphör, kan utbetalningen av pensionen för att stödja en återgång till

arbetet fortsätts i form av ett rehabiliteringsstöd motsvarande delinvalidpension även för kortare tid än ett år. Delinvalidpension kan betalas som full pension under den tid som rehabilitering enligt 17 § pågår.

29 §

Indragning av invalidpension eller avbrytande av utbetalningen av pensionen

Invalidpensionen skall indras eller utbetalningen av den avbrytas, om

1) pensionstagaren konstateras vara förmögen att utföra förvärvsarbete och om sådant arbete står pensionstagaren till buds som med beaktande av hans eller hennes ålder, yrkeskunskap och övriga omständigheter bör anses vara lämpligt och trygga en skälig försörjning, eller om

2) han eller hon utan giltig orsak vägrar att delta i rehabilitering eller utbildning.

29 §

Justering och indragning av invalidpension eller avbrytande av utbetalningen av pensionen

Har pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han eller hon inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pension, dras invalidpensionen in från ingången av den kalendermånad som följer efter det att pensionstagaren återfått arbetsförmågan. Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas eller dras in, om pensionstagaren förvärvsarbetar. Rehabiliteringspenning kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i yrkesinriktad rehabilitering eller utan giltig orsak har avbrutit en sådan rehabilitering.

Invalidpensionen justeras, avbryts eller dras in på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ på de villkor som anges ovan i 1 mom. och i 28 §. Pensionen justeras dock inte eller avbryts eller dras in för en längre tid än ett år före den närmast följande kalendermånaden efter pensionstagarens ansökan om justering eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder. Om en invalidpension vars utbetalning avbrutits dras in, skall pensionen dras in från och med tidpunkten för avbrytandet.

30 §

Återgångspenning

En anställd vars heffektiva rehabiliteringsstöd har upphört, kan för återgång till arbetslivet beviljas en återgångspenning som är lika stor som pensionen för en tid av högst tre månader. Om han eller hon senare

30 §

Återgångspenning

En anställd vars rehabiliteringsstöd som innehåller pension för återstående tid har upphört, kan för en tid av högst tre månader för återgång till arbetslivet beviljas en återgångspenning som är lika stor som pensio-

beviljas pension för samma tid, avdras återgångspenningen från pensionen.

nen. Om han eller hon senare beviljas pension för samma tid, dras återgångspenningen av från pensionen.

31 §

*Ändring av delinvalidpension till **individuell förtidspension** eller arbetslöshetspension*

Delinvalidpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den under vilken pensionstagaren har uppfyllt villkoren för individuell förtidspension. Ändringen görs dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer på ansökan om individuell förtidspension.

31 §

Ändring av delinvalidpension till arbetslöshetspension

(1 mom. upphävs)

32 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Då en invalidpensionstagare uppnår åldern för ålderspension, ändras invalidpensionen till ålderspension.

32 §

*Ändring av invalidpension till ålderspension **och rätt till ny pension som intjänats under tiden för pension***

Invalidpension ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnås. Härvid ändras delinvalidpensionen till en ålderspension som är lika stor som full invalidpension. Rätt till pension som intjänats under tiden för invalidpension föreligger på ansökan tidigast från ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnås förutsatt att den anställda inte längre är kvar i den anställning från vilken han eller hon avgår med pension, eller från den tidpunkt då sådan ny pension på vilken bestämmelserna i 60 § inte är tillämpliga beviljas efter att invalidpensionen upphört.

33 §

Individuell förtidspension

En anställd som är född före 1944 och

33 §

Individuell förtidspension

(upphävs)

som har fyllt 58 år har rätt att få individuell förtidspension, om hans eller hennes arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom eller henne påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han eller hon skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Då de i 1 mom. nämnda arbetsförhållandena bedöms skall även beaktas de särskilda krav som bör ställas på vissa uppgifter till följd av den offentliga förvaltningens speciella natur och som hänför sig till den allmänna säkerheten, den anställdes egen säkerhet eller det ansvar som med hänsyn till ett allmänt intresse är förbundet med arbetet.

Ett villkor för individuell förtidspension är att den anställda har upphört med sådant förvärvsarbete som avses i en arbetspensionslag eller att hans eller hennes månatliga förvärvsinkomst av dessa arbeten kan uppskattas understiga 15,14 euro. Beloppet motsvarar 1966 års indextal 142. Vidare förutsätts att återstående tid kan beaktas vid fastställande av individuell förtidspension.

Om den anställda får ålderspension med stöd av någon annan arbetspensionslag, förutsätts inte att återstående tid beaktas.

En anställd har rätt till individuell förtidspension även om han eller hon sedan anställningen upphört har beviljats individuell förtidspension enligt en arbetspensionslag på grundval av ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande eller företagarverksamhet.

Beträffande individuell förtidspension och mottagare av individuell förtidspension gäller med nedan nämnda undantag vad som bestäms om invalidpension och invalidpensionstagare.

34 §

Förvärvsarbets inverkan på individuell förtidspension

Om den som får individuell förtidspension

34 §

Förvärvsarbets inverkan på individuell förtidspension

(upphävs)

börjar förvärvsarbete, och därav enligt 48 § 2 mom. följer att pensionen skall betalas enligt samma belopp som delpension eller att den inte alls får utbetalas, ändrar den kommunala pensionsanstalten pensionsbeloppet eller avbryter pensionsutbetalningen räknat från följande möjliga betalningsperiod. I dessa fall kan pensionsanstalten återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från det att pensionstagaren började förvärvsarbete.

När arbetet upphör eller minskar så att den anställde har rätt till individuell förtidspension till fullt belopp eller enligt samma belopp som delpension, börjar vilande individuell förtidspension utbetalas räknat från ingången av den kalendermånad som närmast följer på ansökan. Av undantagsskäl kan pensionen betalas retroaktivt, för högst ett år före den månad som följer på ansökan.

Vilande individuell förtidspension kan på ansökan av pensionstagaren dras in räknat från ingången av den månad som närmast följer på ansökan. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från avbrottet, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av denna tid.

35 §

Indragning av individuell förtidspension

Individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller villkoren för individuell förtidspension. Likaså indras den individuella förtidspensionen, om den har beviljats enligt 33 § 5 mom. och den pension som utgör grunden för dess beviljande indras.

36 §

Arbetslöshetspension

En långvarigt arbetslös anställd som har fyllt 60 år är berättigad till arbetslöshets-

35 §

Indragning av individuell förtidspension

(upphävs)

36 §

Arbetslöshetspension

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös anställd som är född

pension, förutsatt att

1) han eller hon under de 15 kalenderår som omedelbart föregått dagen för pensionsfallet under sammanlagt minst fem år har intjänat pension enligt en arbetspensionslag; på grundval av arbetsinkomsterna i arbetsavtalsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) beaktas intjänandetiden härvid så som anges i 4 § 6 mom. i nämnda lag,

Arbetslöshetspension beviljas tills vidare. När en mottagare av arbetslöshetspension uppnår åldern för ålderspension, ändras arbetslöshetspensionen till ålderspension.

Beträffande arbetslöshetspension och mottagare av arbetslöshetspension gäller med nedan nämnda undantag i tillämpliga delar vad som bestäms om invalidpension och invalidpensionstagare.

37 §

Avbrott i utbetalningen av arbetslöshetspension

Arbetslöshetspension utbetalas inte:

2) för en kalendermånad under vilken pensionstagaren är i förvärvsarbete och därvid per månad förtjänar minst två gånger 15,14 euro; beloppet motsvarar 1966 års indextal 142, eller

39 §

Ändring av arbetslöshetspension till invalidpension eller ålderspension

Om den arbetslöshetspension som ändras till ålderspension var helegativ pension enligt 49 § 2 mom., läggs pensionsdelen för återstående tid till ålderspensionen. Förfarandet är detsamma när en arbetslöshetspension med stöd av 1 mom. har ändrats till

före 1950 när han eller hon har fyllt 60 år fram till det att han eller hon fyller 63 år, förutsatt att

1) han eller hon under de 15 kalenderår som omedelbart föregått pensionsfallet under minst fem år har intjänat pension enligt en arbetspensionslag; på grundval av inkomsterna beaktas intjänandetiden härvid så som anges i 4 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962),

Arbetslöshetspension beviljas tills vidare.

Uppfyller en anställd de villkor som anges ovan i denna paragraf när han eller hon fyller 62 år, beviljas ålderspension så som föreskrivs i 13 § 3 mom.

Beträffande arbetslöshetspension och mottagare av arbetslöshetspension gäller med nedan nämnda undantag i tillämpliga delar vad som bestäms om invalidpension och invalidpensionstagare.

37 §

Avbrott i utbetalningen av arbetslöshetspension

Arbetslöshetspension utbetalas inte

2) för en kalendermånad under vilken pensionstagaren är i förvärvsarbete och därvid per månad förtjänar minst 523,61 euro; eller

39 §

Ändring av arbetslöshetspension till invalidpension eller ålderspension

Arbetslöshetspensionen ändras till ålderspension från och med ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren fyller 63 år. När arbetslöshetspensionen ändras till ålderspension tillämpas dock inte bestämmelserna i 73 §. Om andra me-

invalidpension och invalidpensionen senare ändras till ålderspension.

40 §

Tillväxtprocent

Pensionsbeloppet är 1/8 procent av pensionslönen per månad

1) för den tjänstgöringstid som berättigar till pension,

2) till den del återstående tid inräknas i den till pension berättigande tiden, samt

3) till den del sådan tid för vilken den anställda har fått heffektiv pension medräknas i den till pension berättigande tiden.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 1 punkten är dock 1/6 procent per månad från ingången av den kalendermånad som följer på den då den anställda fyllde 55 år.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 2 och 3 punkten är dock

1) 1/10 procent per månad till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att den anställda fyllde 50 år fram till det han eller hon fyller 60 år, och

2) 1/15 procent per månad till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att den anställda fyllde 60 år.

ningen i 49 § tillämpats på arbetslöshetspension som ändras till ålderspension, läggs pension för återstående tid till ålderspensionen. Förfarandet är detsamma när en arbetslöshetspension med stöd av 1 mom. har ändrats till invalidpension och invalidpensionen senare ändras till ålderspension.

40 §

Tillväxtprocent

Pensionen tillväxer årligen på grundval av pensionsgrundande arbetsinkomster som omfattas av denna lag för ettvarit år med

1) 1,5 procent fram till utgången av den kalendermånad under vilken den anställda fyller 53 år, och för tid under vilken pensionstagaren har fått invalid-, arbetslöshets- eller ålderspension enligt en arbetspensionslag eller generationsväxlingspension, avträdelsetersättning eller avträdelsetstöd för lantbruksföretagare eller motsvarande pension från utlandet samt på grundval av den grund för pension som avses i 52 §,

2) 1,9 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken den anställda fyller 53 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken den anställda fyller 63 år,

3) 4,5 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken den anställda fyller 63 år, dock inte om den anställda under denna tid får pension i någon annan form än deltidspension.

Pensionen för den återstående tiden utgör av den inkomst för återstående tid som avses i 53 §

1) 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken den anställda fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del som den återstående tiden omfattar tiden från ingången av den kalendermånad efter den under vilken den anställda fyller 50 år fram till utgången av den återstående tiden.

För sådan tid under vilken den anställda har fått invalidpension tillväxer pensionen

från ingången av det år då arbetsförmågan börjar till utgången av den månad då pensionen upphör på grundval av den inkomst för återstående tid som avses i 53 § så som föreskrivs i 59 § med:

1) 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar tid fram till utgången av den månad under vilken den anställda fyller 50 år;

2) 1,3 procent per år till den del som pensionen omfattar tid från ingången av den kalendermånad efter den under vilken den anställda fyller 50 år fram till utgången av den återstående tiden.

När pensionstillväxten per månad beräknas används som tillväxtprocent $\frac{1}{12}$ av den tillväxtprocent som nämns i 1—3 mom. Tillväxer pensionen på basis av 1 mom. enligt olika tillväxtprocent för arbetsinkomster som betalats under ett kalenderår, fås tillväxtprocenten för året genom att medeltalet av tillväxtprocenten per månad räknas ut för månaderna från ingången av året eller från upphörandet av den tidigare pensionen till utgången av året, dock högst till dess pensionen börjar löpa, och genom att detta tal multipliceras med 12.

41 §

Intjänande av pension på grundval av förtroendeuppdrag

En förtroendevald tjänar in en pension om 1,5 procent för varje kalenderår för de ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden för viss tid som ett medlemssamfund utbetalat under ett år. Pensionen fastställs för varje helt kalenderår för vilket ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden har utbetalats.

När invalidpension fastställs för en förtroendevald beaktas inte återstående tid.

42 §

Förtidsminskning

Beviljas pensionen i form av förtida ålderspension, minskas pensionen med 0,4

41 §

Intjänande av pension på grundval av förtroendeuppdrag

En förtroendevald tjänar in pension för varje kalenderår för de ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden för viss tid som ett medlemssamfund utbetalat under ett kalenderår.

42 §

Förtidsminskning och uppskovsförhöjning

Beviljas pensionen i form av förtida ålderspension, minskas pensionen med 0,6

procent för varje månad för vilken pensionen betalas ut före ingången av den månad som följer på den då åldern för ålderspension uppnås. Minskningen beräknas på den enligt 76 § *samordnade pension* som den anställda har tjänat in fram till den tidpunkt då pensionen börjar.

43 §

Deltidspensionens belopp

När deltidspensionen fastställs, betraktas som stabiliserad förvärvsinkomst pensionslönen i den anställning, på grundval av vilken den återstående tiden skulle beaktas när pensionen fastställs, om den anställda hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då deltidspensionen börjar. *Om anställningen har avslutats med stöd av 66 §, anses den dock vid tillämpningen av denna paragraf ha fortgått utan avbrott.*

Har den anställda före deltidsarbetet samtidigt varit i två eller flera sådana förvärvsarbeten som avses i 14 § 1 mom. 2 punkten och som omfattas av en arbetspensionslag, räknas deltidspensionens belopp på den skillnad som erhålls genom att det från totalbeloppet av de i 1 mom. avsedda förvärvsinkomsterna av nämnda arbeten dras av totalbeloppet av förvärvsinkomsterna under tiden för deltidsarbetet. Skillnaden delas i förhållande till sänkningarna av förvärvsinkomsten i delar i enlighet med de arbetspensionslagar med stöd av vilka den anställda har rätt till deltidspension, dock högst upp till det belopp som motsvarar den inkomstsänkning som inträffat inom ramen för respektive arbetspensionslag.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av den samordnade arbetspension som den anställda har intjänat innan deltidspensionen börjar. Om den anställda har rätt till deltidspension också enligt någon

procent för varje månad för vilken pensionen betalas ut före ingången av den månad som följer på den då den anställda fyller 63 år. Minskningen beräknas på den pension som den anställda har tjänat in fram till den tidpunkt då pensionen börjar.

Börjar ålderspensionen senare än från ingången av månaden efter den under vilken den anställda fyllde 68 år, höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad varmed begynnelse tidpunkten för pensionen uppskjuts.

43 §

Deltidspensionens belopp

När deltidspension bestäms, betraktas som stabiliserad inkomst den i 53 § avsedda inkomst för återstående tid på grundval av vilken den anställdes invalidpension skulle ha beräknats, om den anställda vid tidpunkten för deltidspensionens början hade blivit arbetsoförmögen.

Har den anställda rätt att få deltidspension också enligt någon annan arbetspensionslag, utgör deltidspensionen enligt denna lag samma relativa andel av den i 1 mom. nämnda skillnaden mellan förvärvsinkomsterna som de av denna lag omfattade inkomster som beaktats i den stabiliserade inkomsten utgör av motsvarande inkomster enligt de lagar på grundval av vilka deltidspension beviljas.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av de samordnade arbetspensioner som den anställda har tjänat in innan deltidspensionen börjar samt av pension som den anställda tjänat in enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller tiden för studier (644/2003) före nämnda tidpunkt. Om den anställda har rätt till deltidspension också enligt någon annan arbetspensionslag och den här avsedda gränsdragningen minskar deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar och i proportion till de arbetsinkomster som beaktats i den förvärvsinkomst som

annan arbetspensionslag och den nämnda gränsdragningen minskar deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar och i proportion till de pensionsrättigheter som intjänats enligt dem. Med sådan pension kan jämföras en motsvarande förmån som intjänats i en främmande stat eller i tjänst hos en internationell organisation. Om uppgifter inte fås om nämnda förmån, kan som pension som skall beaktas vid beräkningen av maximibeloppet användas en sådan teoretisk pension som tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren skulle ha tjänat in om hans eller hennes på arbetet i en främmande stat baserade försäkringstid skulle ha varit tjänstgöring som omfattats av denna lag.

45 §

Rehabiliteringspenningens belopp

Om en anställd är helt och hållet förhindrad att utföra förvärvsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som det sammanräknade belopp av pensioner enligt arbetspensionslagarna som den anställda skulle ha rätt till om han eller hon vid den tidpunkt som avses i 17 § 1 mom. 2 punkten hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension.

Om en anställd under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den pensionslön på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 1 mom., utgör rehabiliteringspenningen hälften av beloppet av full invalidpension enligt 1 mom.

46 §

stabiliserats enligt dem. Med sådan pension kan jämföras en motsvarande förmån som intjänats i en främmande stat eller i tjänst hos en internationell organisation. Om uppgifter inte fås om nämnda förmån, kan som pension som skall beaktas vid beräkningen av maximibeloppet användas en sådan teoretisk pension som tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren skulle ha tjänat in om hans eller hennes på arbetet i en främmande stat baserade försäkringstid skulle ha varit tjänstgöring som omfattats av denna lag.

45 §

Rehabiliteringspenningens belopp

Om en anställd är helt och hållet förhindrad att utföra förvärvsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som det sammanräknade belopp av pensioner enligt arbetspensionslagarna, *förhöjt med 33 procent, som den anställda skulle ha rätt till om han eller hon vid den dag för rehabiliteringsfallet som avses i 17 § 1 mom. 2 punkten hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension. Om den sökande fortsätter i ett arbete som omfattas av en arbetspensionslag efter det att han eller hon har fått ett beslut om sin rätt till yrkesinriktad rehabilitering, anses dagen innan rehabiliteringsåtgärden inleddes som den tidpunkt som avses i det här momentet.*

Om en anställd under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den pensionsgrundande inkomst på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 1 mom., utgör rehabiliteringspenningen hälften av beloppet av full rehabiliteringspenning enligt 1 mom.

46 §

Rehabiliteringstilläggets belopp

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd eller invalidpension.

47 §

Beloppet av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning

Sådant rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som avses i 19 § 3 mom. uppgår högst till rehabiliteringspenningen uträknad för sex månader. Rehabiliteringsunderstödet enligt prövning fastställs som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster.

48 §

Beloppet av delinvalidpension och individuell förtidspension

Delinvalidpensionen utgör hälften av den pension som intjänats enligt 40 §.

Individuell förtidspension beviljas till beloppet av full invalidpension. Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete och härvid förtjänar minst 15,14 euro i månaden, kan den individuella förtidspensionen betalas i form av delpension som är lika stor som delinvalidpensionen. Beloppet motsvarar 1966 års indextal 142. Överstiger pensionstagarens förvärvsinkomster 3/5 av pensionslönen, utbetalas pensionen inte utan lämnas vilande.

49 §

Arbetslöshetspensionens belopp

Arbetslöshetspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag som skulle ha beviljats den anställde, om han el-

Rehabiliteringstilläggets belopp

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av rehabiliteringsstöd eller invalidpension.

47 §

Beloppet av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning

Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning är lika stort som invalidpensionen, och utöver understödet betalas inte rehabiliteringstillägg. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan betalas ut för högst sex månader. Rehabiliteringsunderstödet enligt prövning bestäms som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster.

48 §

Invalidpensionens belopp

Beloppet av full invalidpension bestäms enligt 40 §. Delinvalidpensionen utgör hälften av full pension.

49 §

Arbetslöshetspensionens belopp

Arbetslöshetspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag som skulle ha beviljats den anställde, om han el-

ler hon vid tidpunkten för pensionsfallet hade varit berättigad till invalidpension. Härvid läggs dock varken den pensionsdel som grundar sig på den återstående tiden eller det arbetspensionstillägg som enligt 50 § skall räknas in i pensionen (*pensionsdelen för återstående tid*) till arbetslöshetspensionen.

Om den anställda vid tidpunkten för pensionsfallet enligt 1 mom. skulle ha rätt till återstående tid i enlighet med 53—56 §, betraktas den arbetslöshetspension som beviljats honom eller henne som heleggeffektiv pension. Om den arbetslöshetspension som avses ovan ändras till invalidpension med stöd av 39 §, betraktas även sådan invalidpension som heleggeffektiv pension.

50 §

Arbetspensionstillägg

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om den anställda har fått

1) inkomstrelaterad dagpenning med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa antingen såsom löntagare enligt nämnda lag eller såsom i 1 kap. 6 § i nämnda lag avsedd person som idkar företagsverksamhet, dock inte i 5 kap. 12 § i nämnda lag avsedd dagpenning som grundar sig på tilläggförsäkring;

2) förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002);

3) utbildningsdagpenning enligt 10 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa;

4) vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000); eller

5) rehabiliteringspenning enligt en arbetspensionslag eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/1991) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsbestämmelserna inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

En förmån som nämns i 1 mom. berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket den anställda har fyllt 23

ler hon vid tidpunkten för pensionsfallet hade varit berättigad till invalidpension. *När pension för återstående tid beräknas tillämpas dock 53—58 och 68—72 §, sådana dessa lagrum lyder den 31 december 2004. Till arbetslöshetspensionen läggs dock inte pension för återstående tid.*

50 §

Till pension berättigande tid

Såsom till pension berättigande räknas sådana arbetsinkomster som den anställda har förtjänat från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 18 års ålder uppnåtts till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnåtts. Till pension berättigar dock inte inkomsterna under det år då arbetsoförmågan börjar, om den återstående tiden då invalidpensionen bestäms räknas som pensionsberättigande så som föreskrivs i 53 §.

år;

2) för tiden före det kalenderår under vilket den anställda första gången har varit i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande eller i företagaverksamhet enligt en arbetspensionslag, eller för det nämnda kalenderåret;

3) för det kalenderår under vilket den anställda har varit i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande eller i företagaverksamhet enligt en arbetspensionslag, om inte den anställda under samma kalenderår har tjänat in lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränobelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag; eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att 80 procent av pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det den anställda har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han eller hon uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka den anställda har fått en förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. När förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

I fråga om en anställd som har fått jämkad arbetslöshetsdagpenning enligt 4 kap. 1 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagar som motsvarar de uppburna dagpenningarna. Samma förfarande skall iakttas, om någon annan förmån som nämns i 1 mom. har utbetalats på något annat sätt än som motsvarande full dagpenning.

***Tjänstgöring som berättigar till pension
och pensionstillväxten under tiden för del-
tidspension***

Såsom till pension berättigande tid räknas tjänstgöringstiden från och med 23 års ålder.

För en anställd som har uppburit deltidspension utökas ålderspensionen för tiden i deltidspension med ett belopp som för varje månad under vilken den anställda har fått deltidspension är 1/16 procent av pensionslönen, och invalidpensionen utökas på motsvarande sätt med ett belopp enligt 40 § 1 mom. Som pensionslön beaktas den skillnad i förvärvsinkomsterna på grundval av vilken deltidspensionen har bestämts.

52 §

Avbrott i anställningen

Såsom till pension berättigande tid räknas inte

- 1) den tid under vilken den anställda fullgjort värnplikt i aktiv tjänst;
- 2) hela den tid avbrottet varat, om anställningen och lönebetalningen varit avbrutna i en följd över ett år;
- 3) hela den tid avbrottet varat, om anställningen och lönebetalningen varit avbrutna minst en månad och den anställda under denna tid utfört arbete som omfattas av någon arbetspensionslag eller motsvarande utländskt pensionsskydd; och

Pensionstillväxten under tiden för deltidspension

För en anställd som har uppburit deltidspension utökas för tiden i deltidspension ålderspensionen med 1/16 procent och invalidpensionen med 1/8 procent av den skillnad mellan förvärvsinkomsterna som det föreskrivs om i 43 § för varje månad för vilken den anställda har fått deltidspension. Skillnaden mellan förvärvsinkomsterna är härvid den skillnad mellan arbetsinkomsterna på grundval av vilken deltidspensionen för första gången har bestämts. Om deltidspension har betalats ut också på grundval av någon annan arbetspensionslag, utgör skillnaden mellan förvärvsinkomsterna i enlighet med den lagen samma relativa andel av skillnaden som pension enligt denna lag utgör av summan av deltidspensionerna.

Om pension för återstående tid räknas med i pension som tjänas in genom deltidsarbete som utförts vid sidan av deltidspension, skall pension för återstående tid räknas ut enligt 40 § 2 mom. 2 punkten också i fråga om den skillnad mellan förvärvsinkomsterna som avses i 43 § 1 mom.

Pension för deltidsarbete som utförs vid sidan av deltidspension tillväxer på det sätt som föreskrivs i 40 § 1 och 2 mom.

52 §

Förmåner som berättigar till pension

Till pension berättigar också de förmåner som nämns nedan i 1—9 punkten och som den anställda har fått från ingången av kalendermånaden efter den då han eller hon fyllde 18 år fram till utgången av kalenderåret före pensionsfallet. En förutsättning är att den anställda före ingången av året för pensionsfallet har minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster enligt en arbetspensionslag. Förmånerna berättigar dock inte till pension för tid under vilken den anställda har fått annan pension än familjepension enligt en arbetspensionslag. Sådan pen-

4) den tid under vilken den anställde omedelbart innan han eller hon börjat få ålderspension efter uppnådd ålder för ålderspension uteblivit från sin anställning av annan orsak än semester eller sjukledighet.

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. 2 och 3 punkten räknas som pensionstid den tid under vilken anställningen varit avbruten utan lön, om särskild moderskapsledighet eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet infaller under tiden för avbrottet och den anställde har fått eller skulle ha haft rätt till särskild moderskapspenning eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för tiden för avbrottet. Till pension berättigar likaså tid under vilken anställningen varit avbruten utan lön och för vilken den anställde har fått rehabiliteringspenning med stöd av en arbetspensionslag, statskontorets anvisningar för tidig rehabilitering eller lagen om rehabiliteringspenning, eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av rehabiliteringsbestämmelserna inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som ett tillägg till pensionen.

Vid tillämpningen av 1 och 2 mom. betraktas som lön även dagpenning som ett medlemsamfunds sjukkassa betalat utöver förmåner enligt sjukförsäkringslagen.

sionsrätt som avses i denna paragraf bestäms enligt de arbets- och förvärvsinkomster som förmånerna grundar sig på som följer:

1) sådan arbetsinkomst enligt sjukförsäkringslagen (364/1963) som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning,

2) inkomst som ligger till grund för alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002),

3) inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa under förutsättning att dagpenningen har erhållits före 63 års ålder i egenskap av sådan löntagare som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller sådan företagare som avses i 1 kap. 6 § 2 mom. i nämnda lag;

4) inkomst som ligger till grund för tjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002),

5) inkomst som ligger till grund för den utbildningsdagpenning som avses i 10 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

6) inkomst som ligger till grund för vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000),

7) arbetsinkomst som ligger till grund för rehabiliteringspenning enligt en arbetspensionslag eller lagen om rehabiliteringspenning (611/1991), eller för ersättning för förlorad inkomst som beviljats enligt bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfallsförsäkring eller trafikförsäkring, dock inte om rehabiliteringspenningen har utbetalats som ett tillägg till pension,

8) sådan arbetsinkomst, som ligger till grund för sjukdagpenning och som avses i sjukförsäkringslagen, för den tid för vilken dagpenningen har utbetalats till den anställde,

9) arbetsinkomst som ligger till grund för ersättning för förlorad inkomst som beviljats enligt bestämmelserna om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller försäkring för olycksfall i militärtjänst, för den tid för vilken dagpenning har betalats till den anställde, om den anställde inte får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av denna ersättning för förlorad inkomst.

För tid under vilken en sådan förmån som avses i 1 mom. 1 punkten har betalats till den anställde, utgör den arbetsinkomst som nämnda förmån grundar sig på förhöjd med koefficienten 1,17 grunden för pensionen. För den tid under vilken förmånen har betalats till arbetsgivaren, utgör den arbetsinkomst som nämnda förmån grundar sig på omvandlad med koefficienten 0,17 grunden för pensionen. Om emellertid förmånen på grund av att förvärsinkomster saknas eller de har varit låga har betalats till ett belopp motsvarande minimidagpenning, är grunden för pensionen dock 523,61 euro i månaden. Om förmånen på grund av en återgång till arbetet har betalats till ett belopp motsvarande minimidagpenning, är grunden för förmånen beloppet av den minimidagpenning som betalats till den anställde.

Grund för pensionen är 75 procent av de inkomster som ligger till grund för den förmån som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten och 65 procent av den inkomst eller arbetsinkomst som ligger till grund för den förmån som avses i 4—9 punkten.

Om en pensionstagare är berättigad till pension enligt två eller flera arbetspensionslagar behandlas och avgörs den del av pensionen som intjänats på basis av de inkomster som nämns i 1—3 mom. av den sista pensionsanstalt som avses i 7 kap. § 4 eller, om bestämmelserna gällande sista pensionsanstalt inte tillämpas, den pensionsanstalt som avses i 10 d § mom. lagen om pension för arbetstagare eller, om förmånstagaren inte har arbetsinkomster enligt pensionslagar för den privata sektorn, den pensionsanstalt där pensionsskyddet har ordnats på basis av det sista förvärsarbetet. Ansvar för den pension som intjänats på basis av dessa förmåner delas mellan pensionsanstalterna på det sätt som föreskrivs i 12 § 1 mom. 6 punkten lagen om pension för arbetstagare.

53 §

Återstående tid

Som pensionstid för invalidpension räknas

53 §

Återstående tid

När invalidpensionen bestäms skall även

nas även återstående tid, under förutsättning att

1) arbetsoförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit efter det att en anställning eller deltidspension enligt denna lag har upphört (*efterkarenstid*),

2) den anställde under det år då arbetsoförmågan började och de omedelbart föregående tio kalenderåren i minst 12 månader har haft förvärvsarbete som omfattas av sådant i Finland anordnat arbetspensionskydd som avses i en arbetspensionslag, och

3) den anställde innan arbetsoförmågan började har bott i Finland i minst fem år.

Den kommunala pensionsanstalten kan av särskilda skäl besluta att det i 1 mom. 3 punkten föreskrivna kravet på boende inte skall tillämpas.

När den i 1 mom. 2 punkten nämnda tiden om 12 månader räknas ut betraktas som till pension berättigande tid också en sådan kalendermånad under vilken den anställde har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, dock under förutsättning att inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det belopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag. En kalendermånad under vilken den anställde har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985) beaktas på motsvarande sätt, om inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det belopp som nämns i 3 § 2 mom. i den sistnämnda lagen.

den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande tid. En förutsättning är dock att den anställde under de tio kalenderår som föregick det år då arbetsoförmågan började har haft minst 12 566,70 euro i sådana arbetsinkomster som omfattas av en arbetspensionslag.

Den arbetsinkomst som pensionen för den återstående tiden grundar sig på (inkomst för den återstående tiden) bestäms på grundval av de arbetsinkomster enligt en arbetspensionslag vilka den anställde har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började (granskningstiden). När inkomsten för den återstående tiden bestäms skall årsinkomsterna justeras enligt 71 §. Inkomsten för den återstående tiden är summan av de på så sätt justerade arbetsinkomster som erhållits under granskningstiden dividerad med sextio.

När inkomsten för den återstående tiden bestäms medräknas också en under granskningstiden erhållen, med lönekoeficienten justerad inkomst eller arbetsinkomst som ligger till grund för en sådan förmån som nämns i 52 §.

Om den anställde under granskningstiden har fått grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetskraftspolitiskt utbildningsstöd eller utbildningsdagpenning till ett belopp som motsvarar grunddagpenningen enligt ovan nämnda lag eller grundstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice, beaktas när inkomsten för den återstående tiden bestäms såsom arbetsinkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken nämnda förmån har erlagts när inkomsten för den återstående tiden bestäms. På motsvarande sätt beaktas även dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, om den har beviljats till ett belopp motsvarande grunddagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Om den anställde när inkomsten för den återstående tiden bestäms utöver sådana inkomster som avses i 3 och 4 mom. inte har haft sådana arbetsinkomster som avses i 2 mom. under granskningstiden, har den anställde inte rätt till pension för den återstående tiden.

Om den anställdes arbetsinkomster under granskningstiden är mindre än den stabiliserade inkomstnivån på grund av vård av ett barn under tre år och pensionsskyddet till följd av detta skulle ha sjunkit med minst 20 procent, används, utan hinder av vad som bestäms ovan i denna paragraf, på ansökan av den anställda såsom inkomst enligt 1 mom. den arbetsinkomst som barnavårdstiden inte har minskat.

54 §

Förlängd efterkarenstid

Vid beräkning av den efterkarenstid som avses i 53 § 1 mom. 1 punkten beaktas inte de dagar då den anställda

1) har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/1979);

2) har fått utbildningsdagpenning enligt 10 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa;

3) har fått förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice;

4) har fått dagpenning eller arbetsmarknadsstöd för högst 180 dagar enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, dock sammanlagt högst för ett antal dagar som motsvarar det maximitantal som nämns i 6 kap. 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa;

5) har fått rehabiliteringspenning enligt en arbetspensionslag eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsbestämmelserna inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen; eller

6) har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen under de tre senaste åren innan sådan arbetsoförmåga som avses i denna lag började; med dessa dagar jämsställs dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte den anställda hade fått i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen angiven motsvarande ersättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada med stöd av någon annan lag.

54 §

Inkomst för den återstående tiden i specialsituationer

Utan hinder av vad som bestäms i 53 § 2 mom. skall när inkomsten för den återstående tiden bestäms även beaktas inkomster som erhållits under det år då arbetsoförmågan började fram till utgången av den månad under vilken den anställda blivit arbetsoförmögen, om

1) den anställda inte under ett enda år under granskningstiden har sådana arbetsinkomster som enligt 53 § 2, 3 och 6 mom. beaktas när inkomsten för den återstående tiden bestäms, eller

2) om den anställda har sådana arbetsinkomster som avses i 1 punkten endast under det år då arbetsoförmågan började eller det föregående året.

Om den anställda har blivit arbetsoförmögen före utgången av det kalenderår under vilket han eller hon fyller 23 år, är granskningstiden, utan hinder av vad som bestäms i 53 § 2 mom., tiden mellan ingången av månaden efter den under vilken den anställda fyllde 18 år och utgången av den månad under vilken den anställda blev arbetsoförmögen. Härvid är inkomsten för den återstående tiden summan av de enligt 71 § justerade arbetsinkomster som erhållits under granskningstiden dividerad med det antal månader som ingår i samma period.

55 §

Tilläggsdagar enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Har en anställd fått arbetslöshetsdagpenning med stöd av 6 kap. 9 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan den efterkarenstid som avses i 53 och 54 § har förflutit efter det att anställningen upphörde, skall den återstående tiden räknas som till pension berättigande tid när invalidpension som beviljas på grundval av denna anställning fastställs.

56 §

Tid för vård av barn

Den återstående tiden räknas som till invalidpension berättigande tid även på grundval av en sådan anställning efter vars upphörande den anställde under tiden mellan den tidpunkt då den i 53—55 § avsedda efterkarenstiden har förflutit och den tidpunkt då arbetsförmågan börjat har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 83 §. Nämda tidsintervall får dock inte vara längre än nio år. Förutsättningen för att tiden skall berättiga till invalidpension är dock att

1) den anställde på grund av detta barn har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller stöd för hemvård av barn enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996), och

2) den återstående tiden inte räknas som till pension berättigande tid enligt 53—55 §.

57 §

Fogande av återstående tid till anställningen

55 §

Fördelning av inkomst för den återstående tiden

Inkomst för den återstående tiden som omfattas av denna lag utgör samma relativa andel av summan av de inkomster för återstående tid som bestäms i 53 §2—4 och 6 mom. samt 54 § 1 och 2 mom. som de arbetsinkomster som omfattas av denna lag utgör av summan av inkomster enligt alla arbetspensionslagar under den granskningstid som avses i 53 § 2 mom. och 54 § 2 mom.

56 §

Tid för vård av barn

(upphävs)

57 §

Fogande av återstående tid till anställningen

Återstående tid räknas som till pension berättigande på grundval av en anställning som har fortgått minst sex månader. (upphävs)

Den återstående tiden räknas dock som till pension berättigande också på grundval av en anställning som varat kortare tid än sex månader, om den anställda inte på grundval av ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande eller företagaverksamhet som har börjat före denna anställning har rätt till heffektiv pension.

Om en anställd, sedan en anställning som givit rätt till återstående tid har upphört, senare på grundval av ett annat tjänste- eller arbetsavtalsförhållande eller företagaverksamhet har blivit berättigad till heffektiv pension, tillämpas 53—56 § inte på den tidigare anställningen. Den anställda anses härvid ha förvärvat ovan avsedda rätt till pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden vid den tidpunkt då hans eller hennes sammanlagda inkomst av anställningar som avses i nämnda lag, innan han eller hon drabbats av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör huvudsaklig orsak till arbetsoförmågan, har uppgått till det gränobelopp på minst 134,55 euro som förutsätts i 7 § 1 mom. i nämnda lag. Beloppet motsvarar 1962 års indextal 100.

58 §

Återstående tid och uppdragsavtal samt korta anställningar

Återstående tid läggs inte till avtalsförhållanden som nämns i 3 §, om en familjevårdare eller närståendevårdare är berättigad till heffektiv pension på grundval av ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande eller företagaverksamhet och den pensionslön som räknas ut på grundval därav är högre än pensionslönen av avtalsförhållandet enligt 3 §.

Återstående tid läggs inte heller till anställningar som varat kortare tid än en månad eller i vilka den genomsnittliga månadsinkomsten är mindre än 15,14 euro. Om den anställda dock inte har rätt till återstående tid enligt någon arbetspensionslag och hans eller hennes inkomster av

58 §

Återstående tid och uppdragsavtal samt korta anställningar

(upphävs)

de anställningar som avses i detta moment sammanlagt uppgår till minst 12 gånger 15,14 euro för de 360 dagar som föregick pensionsfallet, skall den återstående tiden beaktas i pension enligt denna lag. Pensionslönen för den återstående tiden är arbetsinkomsterna för de 360 dagarna i nämnda anställningar minskade med lönta-garnas pensionsavgift och dividerade med 12. Beloppen motsvarar 1966 års indextal 142.

59 §

*Tid med pension räknas som pensions-
grundande*

Skall en anställd som tidigare erhållit hel-effektiv pension senare beviljas pension på grund av ett nytt pensionsfall, räknas i fråga om den anställning till vilken återstående tid hänförde sig, såsom till pension berättigande tid även den tid för vilken han eller hon efter fyllda 23 år hade rätt till den tidigare pensionen.

60 §

Pension på tidigare grunder

Pensionen fastställs enligt samma grunder som den tidigare pensionen, om en anställd som har fått heleffektiv pension senare beviljas pension på grund av sådan ny arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde. Förfarandet är detsamma, om pension beviljas med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen.

59 §

*Tid med pension som räknas som pensions-
grundande*

Skall till en anställd som har invalidpension senare betalas pension på grund av ålder eller ny arbetsoförmåga, räknas såsom till pension berättigande tid även den tid för vilken den anställda var berättigad till den tidigare pensionen. Såsom till pension berättigande räknas dock inte sådan tid för vilken rätt till pension inte föreligger enligt 28 § 2 mom. När pension enligt denna lag bestäms för tiden med invalidpension, används såsom grund den relativa andel av inkomsterna för den återstående tiden som motsvarar den andel som beloppet av arbetsinkomster enligt denna lag utgör av summan av inkomster enligt alla arbetspensionslagar.

60 §

Pension på tidigare grunder

Pensionen fastställs enligt samma grunder som den tidigare pensionen, om en anställd som har fått invalidpension senare beviljas pension på grund av sådan ny arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde. Förfarandet är detsamma, om pension beviljas med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen. Börjar ålderspensionen innan

Om heleggeffektiv pension enligt en arbetspensionslag beviljas på grund av ny arbetsförmåga enligt samma grunder som den tidigare pensionen, beaktas den anställning som har fortsatt efter det att den tidigare pensionen upphörde inte såsom till pension berättigande.

Beviljas en anställd som har fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att tiden för betalning av rehabiliteringspenning löpte ut, fastställs pensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

61 §

Anställningens början och slut

Vid tillämpningen av denna lag anses en anställning ha börjat när den anställde började utföra sitt arbete.

Anställningen anses ha upphört vid utgången av den dag, för vilken på basis av anställningen senast betalades lön innan anställningen avbröts eller arbetsförmåga, deltidspension eller individuell förtidspension började.

Närmare bestämmelser om dagen då en anställning som berättigar till pension börjar och om beräkning av anställningens längd i dagar utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

62 §

Fortlöpande anställning

En anställning anses inte vara avbruten när den anställde flyttar inom samma medlemssamfund till en annan anställning, om övergången sker direkt.

Anställningen anses inte heller vara avbruten på grund av att den kommunala indelningen förändrats, att ett medlemssamfunds inrättning, rörelse eller fastighet övergått i ett annat medlemssamfunds ägo

två år har förflutit från det att den tidigare invalidpensionen upphörde, bestäms ålderspensionen enligt samma grunder som invalidpensionen.

Beviljas en anställd som har fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att tiden för betalning av rehabiliteringspenning löpte ut, bestäms pensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha bestämts om arbetsförmågan hade börjat när tiden för utbetalning av rehabiliteringspenning började.

61 §

Anställningens början och slut

(upphävs)

62 §

Fortlöpande anställning

(upphävs)

eller att en viss del av ett medlemssamfunds verksamhet övertagits av ett annat medlemssamfund.

Tid som grundar sig på ett avtalsförhållande eller ett förtroendeuppdrag enligt 3 § skall dock inte kopplas samman med ett sådant tjänste- eller arbetsavtalsförhållande hos samma medlemssamfund som omedelbart föregått eller som omedelbart följt på nämnda tid.

63 §

Parallella anställningar

Står en anställd samtidigt i två eller flera tjänste- eller arbetsavtalsförhållanden till samma medlemssamfund, anses han eller hon dock när pensionen fastställs vara i endast en anställning, med undantag av den situation som avses i 11 § 2 mom.

Om en anställd samtidigt står både i ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande och ett i 3 § avsett uppdragsavtalsförhållande eller avtalsförhållande till ett medlemssamfund eller fullgör ett förtroendeuppdrag i medlemssamfundet, fastställs pensionen särskilt på grundval av tjänste- eller arbetsavtalsförhållandena och särskilt på grundval av uppdragsavtalsförhållandena, avtalsförhållandena och förtroendeuppgifterna.

64 §

Gemensamt tjänste- eller arbetsavtalsförhållande till olika medlemssamfund

Ett gemensamt tjänste- eller arbetsavtalsförhållande till två eller flera medlemssamfund är en sådan anställning som avses i denna lag.

65 §

Tekniskt avbrytande av en anställning

Om en anställds såsom ordinarie betrak-

63 §

Parallella anställningar

(upphävs)

64 §

Gemensamt tjänste- eller arbetsavtalsförhållande till olika medlemssamfund

(upphävs)

65 §

Tekniskt avbrytande av en anställning

(upphävs)

tade arbetstid eller arbetstidsarrangemang förändras när anställningen har fortgått minst tre år och hans eller hennes arbetsinkomster samtidigt sjunker med minst en fjärdedel eller stiger med minst en tredjedel och om ändringen i arbetstiden eller arbetstidsarrangemangen inte är avsedd att vara tillfällig, betraktas anställningen som en särskild anställning från ingången av månaden efter det att förändringen i arbetstiden eller arbetstidsarrangemangen har skett (tekniskt avbrott). Anställningen avslutas emellertid inte, om det inte när pensionsfallet inträffar har förflutit två år räknat från den tidpunkt då ovan avsedda nya anställning började.

Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas också om förändringen i arbetstiden har skett stegvis och arbetsinkomsterna av den anledningen har förändrats på det sätt som avses i 1 mom. under en period av högst tre år räknat från den första förändringen. När arbetsinkomsterna vid olika tidpunkter jämförs, justeras de i enlighet med 78 §.

66 §

Automatiskt avbrytande av en anställning

En anställning som fortgått i minst tio år avslutas vid utgången av det år då den anställde fyllt 54 år (automatiskt avbrytande). Om anställningen vid nämnda tidpunkt inte har fortgått tio år, avslutas den vid utgången av det år då tioårsgränsen nås.

Anställningen avslutas emellertid inte längre efter det år vid vars utgång det återstår två fulla kalenderår till den anställdes ålder för ålderspension eller om anställningen avslutas eller pensionsfallet inträffar under det kalenderår som följer på avslutandet. Anställningen avslutas inte heller om den anställdes lön i den anställning som följer efter avbrytandet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan anställningen har avslutats, om förutsättningarna för tillämpning av pensionslön enligt prövning föreligger.

När den anställde fortsätter sin anställning efter ett i 1 mom. nämnt avslutande av anställningen anses den anställde vara i en

66 §

Automatiskt avbrytande av en anställning

(upphävs)

ny anställning.

67 §

Begränsningar av tillämpningen av tekniskt och automatiskt avbrytande

Utan hinder av vad som i 65 och 66 § föreskrivs om avslutande av en anställning, anses anställningen ha fortgått utan avbrott vid tillämpning av 24 § 3 mom. i denna lag samt 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Vid tillämpning av 65 § anses anställningen ha fortgått utan avbrott utan hinder av vad som i 66 § föreskrivs om avslutande av en anställning.

68 §

Inkomster som skall beaktas i pensionslönen

När pensionslönen räknas ut bestäms arbetsinkomsten på samma grunder som tillämpas vid innehållning av förskottsskatt. Mötesarvoden, arvoden för föreläsningar eller föredrag av engångsnatur eller semesterersättning som betalas då en anställning upphör beaktas dock inte.

Om den anställda helt eller delvis får ersättning för sitt arbete i form av avgifter och lösen som tas ut hos enskilda och andra betalningsskyldiga och den avlöning han eller hon får av medlemssamfundet av denna anledning är lägre än vad den på grund av uppdragets art eller annars skulle vara, skall dessa avgifter och lösen beaktas vid fastställandet av pensionslönen i enlighet med de grunder som medlemssamfundet fastställt.

67 §

Begränsningar av tillämpningen av tekniskt och automatiskt avbrytande

(upphävs)

68 §

*Inkomster som skall beaktas i **pensionen***

När den pensionsgrundande arbetsinkomsten bestäms skall lön eller annat vederlag som har betalats eller enligt överenskommelse skall betalas som ersättning för arbete beaktas. Ett sådant vederlag anses höra till den pensionsgrundande arbetsinkomsten också när det i stället för arbetsgivaren är ett konkursbo, en sådan myndighet enligt lönegarantilagen (866/1998) som sörjer för lönegarantin eller någon annan betalare (ställföreträdande betalare) som betalar ut det till den anställda.

Har vederlag för arbete avtalats att helt eller delvis gottgöras med

1) avgifter eller lösen från allmänheten eller

2) dagpenning som betalas av en sjukförsäkring enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992) och som den anställda får i stället för lön som föreskrivits i lag eller i ett kollektivavtal eller annat avtal, räknas också denna inkomst med i den pensionsgrundande arbetsinkomsten; de avgifter som nämns i 1 punkten medräknas i enlighet med grunder som fastställts av ett medlemssamfund.

Såsom sådant vederlag för arbete som avses i 1 mom. betraktas dock bland annat inte

- 1) mötesarvoden,
- 2) personalförmån som erhållits från arbetsgivaren,
- 3) ränteförmån för lån som erhållits på grundval av anställningen,
- 4) förmån på grund av en anställningsbaserad rätt att teckna aktier eller andelar i samfundet till ett pris som är lägre än det gängse, om förmånen står till förfogande för en majoritet av de anställda,
- 5) en sådan förmån som uppstår genom användning av anställningsoption enligt 66 § inkomstskattelagen eller en sådan anställningsbaserad prestation som bestäms utifrån en förändring i värdet på aktierna i ett bolag,
- 6) dagpenning eller annan kostnadssättning för arbetsresa,
- 7) sådan lön för väntetid som avses i 2 kap. 14 § 1 mom. arbetsavtalslagen (55/2001),
- 8) ersättning som beta las för upphävande av anställning eller annat skadesstånd,
- 9) sådana vinstpremieandelar enligt personalfondslagen (814/1989) som har överförts till en personalfond eller lyfts i konstanter eller en fondandel som lyfts ur personalfonden, eller
- 10) andelar som enligt ett beslut av bolagsstämman betalas till en anställd i form av vinstutdelning eller kontant vinstpremie under förutsättning att kontanta vinstpremier betalas till hela personalen och syftet inte är att genom dem ersätta det lönesystem som förutsätts i kollektivavtalet eller arbetsavtalet och att grunderna för bestämmandet av kontanta vinstpremier överensstämmer med 2 § 2 mom. personalfondslagen och att bolagets fria kapital är större än summan av den kontanta vinstpremie som fastställs vid bolagsstämman och av de dividender som betalas till aktieägarna.

I en sådan situation som avses i 3 mom. 10 punkten förutsätts dessutom att ett avtal som är förpliktande för arbetsgivaren inte har ingåtts om betalning av vinstpremier och att ägarna vid en bolagsstämma fattar ett bindande beslut om betalning av kontanta vinstpremier efter räkenskapsperiodens slut och att vinstpremierna betalas efter detta. En förutsättning är dessutom att

ärendet behandlas i enlighet med lagen om samarbete inom företag (725/1978) eller på något annat motsvarande sätt.

När en anställd sänds utomlands från Finland för att arbeta eller när han eller hon anställs utomlands hos en finländsk arbetsgivare så att han eller hon kommer att omfattas av denna lag, är den pensionsgrundande arbetsinkomsten med avvikelse från vad som anges i 1—4 mom. sådan lön som skulle betalas för motsvarande arbete i Finland. Om motsvarande arbete inte finns i Finland, betraktas som arbetsinkomst en lön som i övrigt kan anses motsvara nämnda arbete.

69 §

Avdrag för löntagarnas pensionsavgift

Då pensionslönen räknas ut avdras från arbetsinkomsterna under respektive år ett belopp som motsvarar det i 133 § avsedda procenttal för löntagarnas pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.

När löntagarnas pensionsavgift dras av skall 7 a § lagen om pension för arbetstagare iaktas i tillämpliga delar. Motsvarande avdrag görs också från *förtroendevaldas ersättningar för inkomstbortfall och arvoden*, från sådana arvoden som veterinärer får av andra än medlemssamfund och som enligt 14 § 1 mom. veterinärvårdslagen (685/1990) skall beaktas i pensionslönen och från avgifter och lösen som avses ovan i 68 § 2 mom.

70 §

Hur pensionslönen bestäms

Pensionslönen bestäms särskilt för varje anställning. Pensionslönen räknas ut på arbetsinkomsterna för de högst 10 sista ka-

69 §

Avdrag för löntagarnas pensionsavgift

Då pensionen räknas ut avdras från arbetsinkomsterna under respektive år ett belopp som motsvarar det i 133 § avsedda procenttalet för löntagarnas pensionsavgift eller den förhöjda avgiften för 53 år fyllda.

När löntagarnas pensionsavgift dras av skall 7 a § lagen om pension för arbetstagare iaktas i tillämpliga delar. Motsvarande avdrag görs också från sådana arvoden som veterinärer får av andra än medlemssamfund och som enligt 14 § 1 mom. veterinärvårdslagen (685/1990) skall beaktas i pensionslönen.

För det år då en anställd fyller 53 år betraktas såsom procenttal för löntagarnas pensionsavgift ett procenttal som är medeltalet av pensionsavgiftsprocenten enligt 1 mom., vägt med det antal månader som bestämts så som föreskrivs i 40 § 4 mom.

70 §

Pensionstillväxt för året för pensionsfallet

Har en anställd inkomster som omfattas av denna lag under minst tre kalenderår i följd före året för pensionsfallet och dessa

lenderåren före det år då anställningen upphörde (urvalsår). Det år då anställningen upphörde beaktas som ett urvalsår, om anställningen har fortgått under högst tre kalenderår. Då pensionslönen räknas ut justeras arbetsinkomsterna för urvalsåren i enlighet med 78 §.

Då pensionslönen räknas ut beaktas inte de urvalsår och motsvarande inkomster under vilka medeltalet av inkomsterna understiger 50 procent av medeltalet av arbetsinkomsterna för samtliga urvalsår. De år som på detta sätt lämnas obeaktade kan dock utgöra högst en tredjedel av antalet urvalsår.

Pensionslönen utgör medeltalet per månad av arbetsinkomsterna för de urvalsår som skall beaktas. När medeltalet per månad räknas ut divideras det sammanlagda beloppet av inkomsterna med antalet dagar som ingår i urvalsåren, varefter kvoten multipliceras med trettio. När medeltalet räknas ut avdras från anställningen de avbrott i anställningen som inte berättigar till pension.

71 §

Uträkning av pensionslönen i vissa särskilda situationer

När pensionslönen räknas ut beaktas inte den tid för vilken den anställda har fått effektiv pension.

Om anställningen upphör mitt under ett kalenderår på grund av ett tekniskt avbrytande eller övergång till deltidspension, räknas det år då anställningen upphör inte till urvalsåren. Om anställningen på grund av ett tekniskt avbrytande eller övergång till deltidspension börjar mitt under kalenderåret, räknas det år då anställningen börjar inte till urvalsåren. Om anställningen dock i ovan nämnda situationer har fortgått endast det år den börjat eller upphört, fastställs pensionslönen på grundval av inkomsterna under detta år.

Om anställningen har avbrutits automatiskt, anses den ändå vid tillämpningen av 70 § ha fortgått oavbrutet, om pensionens belopp före samordningen enligt 76 § blir större när det räknas ut på detta sätt. Om anställningen har avbrutits automatiskt,

uppgår till minst 6 000 euro under varje år, tillväxer pensionen för året för pensionsfallet på grundval av inkomsterna under året före året för pensionsfallet. Inkomsterna under föregående år multipliceras med antalet månader från ingången av året för pensionsfallet till utgången av månaden för pensionsfallet och divideras med 12.

Om inkomsterna under året före året för pensionsfallet likväl avviker mer än 10 procent från de genomsnittliga inkomsterna under de två föregående åren, tillämpas inte vad som föreskrivs i 1 mom. utan pensionen för året för pensionsfallet tillväxer på grundval av inkomster som omfattas av denna lag och som betalats före pensionsfallet.

71 §

Lönekoeficient

De inkomstgränser och penningbelopp som anges i denna lag samt inkomsten för vart och ett av de år för vilket pensionen räknas ut justeras med en koeficient om vilken föreskrivs i 7 b § lagen om pension för arbetstagare (lönekoeficient).

räknas det år då anställningen efter avbrytandet avslutas inte till urvalsåren för pensionslönen.

När pensionslönen bestäms anses i andra än ovan nämnda situationer vid övergång till invalidpension anställningen ha upphört vid utgången av den kalendermånad som föregick arbetsförmågens inträdande. Som ett urvalsår beaktas dock härvid det kalenderår som föregick det år då arbetsförmågan inträdde.

72 §

Uträkning av pensionslönen för barnavårdstid samt för tid med rehabiliteringsförmåner

Ingår i de kalenderår som avses i 70 § sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 4 kap. 1 eller 3 § arbetsavtalslagen (55/2001) eller sådan rehabiliteringsförmånstid enligt 52 § 2 mom. som fortgått utan avbrott minst en månad, uträknas pensionslönen med avvikelse från 70 § så att som urvalsår beaktas högst de tio sista av de kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag.

Ingår sådan oavlönad tid som nämns i 1 mom. i alla kalenderår under anställningen eller ingår inget av urvalsåren i de tio sista kalenderåren under anställningen, anses som pensionslön medeltalet av de inkomster som har erhållits under tiden i anställning och som motsvarar den stabiliserade inkomstnivån före anställningens upphörande.

Pensionslönen fastställs i enlighet med 70 och 73 §, om den blir större när den räknas ut på detta sätt.

73 §

Pensionslön enligt prövning

Om det av den anställdes eller förmånstagens uppgifter framgår att pensionslönen av den anställdes eller förmånslåtarens anställning, av något undantagsskäl som yppat

72 §

Alderskoefficient

Invalidpension, delinvalidpension eller rehabiliteringsstöd höjs med den nedan nämnda koefficienten från ingången av det kalenderår före vilket pension eller rehabiliteringsstöd har betalats för sammanlagt fem hela kalenderår. Förhöjningen bestäms enligt den anställdes ålder vid ingången av året för förhöjningen så att förhöjningsprocenten är 21 när den anställda är i åldern 24—26 år. Förhöjningsprocenten sjunker för varje levnadsår med 0,7 procentenheter. När den anställdes ålder är över 55 år, görs ingen förhöjning.

Om en i 1 mom. avsedd engångsförhöjning inte ingick i förmånslåtarens pension eller om förmånslåtarens inte erhöll pension vid sin död, ökas förmånslåtarens invalidpension, som beaktas som grund för familjepension, med den engångsförhöjning som förmånslåtarens skulle ha fått om invalidpensionen hade fortsatt under den tid som avses i 1 mom. Engångsförhöjningen läggs till familjepensionen från början av det kalenderår före vilket förmånslåtarens invalidpension eller rehabiliteringsstöd skulle ha fortgått sammanlagt fem fulla kalenderår.

73 §

Livslängdskoefficient

Pensionsskyddet anpassas till förändringen i den förväntade medellivslängden efter 2009 genom att pensionen när ålderspensionen börjar, omvandlas med den livs-

sig högst tio år före pensionsfallet, är lägre än hans eller hennes i enlighet med 70 § justerade pensionslön i samma anställning, innan sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kan anses som stabiliserad, anses som pensionslön av denna anställning den genomsnittliga inkomst som han eller hon hade haft om nämnda skäl inte hade funnits. Förutsättningen är att nämnda omständighet har minst 20 procents inverkan på helhetspensionsskyddet.

Om den anställde eller förmånstagaren lämnar en utredning som kan anses vara tillräcklig, iakttas 1 mom. även om undantagsskälet har yppat sig tidigare än tio år före pensionsfallet.

Om det framgår att pensionslönen av något undantagsskäl på det sätt som avses i 1 mom. är högre än den stabiliserade arbetsförtjänsten, kan pensionslönen sänkas på samma sätt.

Utan hinder av vad som i 65 § föreskrivs om avslutande av en anställning, anses anställningen vid tillämpningen av denna paragraf ha fortgått utan avbrott.

74 §

Minimibeloppet av pension som intjänats i korta anställningar

Om beloppet av den pension som den anställde intjänat på grundval av anställningar enligt 58 § 2 mom. samt av förtroendevaldas ersättningar för inkomstbortfall enligt 10 § 2 mom. vilka understiger 12 gånger 15,14 euro om året totalt understiger 1,68 euro per månad innan en samordning i enlighet med 76 § verkställts, berättigar dessa anställningar och ersättningar för inkomstbortfall inte till pension. Beloppet 15,14 euro motsvarar 1966 års indextal 142 och beloppet 1,68 euro 1997 års indextal 1791.

75 §

Begränsning av pension

Pensionen räknas ut särskilt för varje anställning. Pensionerna för de enskilda an-

längdskoefficient som fastställts för det år under vilket den anställde fyllde 62 år. Om ålderspensionen dock börjar före det år då 62 års ålder uppnås, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började. Efterlevandepension omvandlas vid pensionsjämkningen med den livslängdskoefficient som fastställts för det ifrågavarande året.

När en invalidpension ändras till ålderspension vid 62 års ålder eller senare, justeras pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år den anställde fyller 62 år. Om en invalidpension ändras till ålderspension före det år då 62 års ålder uppnås, justeras pensionen dock med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen ändras till ålderspension.

Som livslängdskoefficient används den koefficient som social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställer med stöd av 7 h § lagen om pension för arbetstagare.

74 §

Minimibeloppet av pension som intjänats i korta anställningar

(upphävs)

75 §

Begränsning av pension

(upphävs)

ställningarna sammanräknas. Pensionernas sammanlagda belopp får uppgå till högst 60 procent av den högsta pensionslönen i en sådan anställning där det ingår minst två år som berättigar till pension. Om det inte finns någon sådan anställning, får det sammanlagda beloppet uppgå till högst 60 procent av den högsta pensionslönen enligt denna lag. Har den anställda parallella anställningar som berättigar till pension enligt denna lag, skall pensionernas maximibelopp fastställas med beaktande av den pension som under den sammanfallande tiden har tjänats in i den anställning där pensionslönen är störst.

När det sammanlagda belopp som avses i 1 mom. räknas ut och när pensionslönen väljs beaktas inte den anställdes anställningar som avses i 58 § 2 mom.

76 §

Samordning

Vid samordning av pensioner iakttas i tillämpliga delar vad som bestäms i 8 och 8 a § lagen om pension för arbetstagare. Ny samordning görs under samma förutsättningar som ny samordning enligt lagen om pension för arbetstagare.

Förtida ålderspension enligt arbetspensionslagarna beaktas vid samordningen sådan den är innan förtidsminskning gjorts.

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom., föranleder inte belopp som har utbetalats som engångsersättning och som pensionsanstalten fått kännedom om efter det pensionsbeslutet har givits någon ny samordning av pensionen och beloppet beaktas inte heller vid ny samordning som sker av andra orsaker.

76 §

Samordning

Pension enligt denna lag samordnas genom att följande förmåner dras av från pensionen:

1) dagpenning eller olycksfallspension som grundar sig på lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948),

2) sådan fortlöpande ersättning på grund av egen skada som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959),

3) ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991),

4) ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om trafikförsäkring (626/1991),

5) livränta beviljad med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), och

6) dagpenning eller olycksfallspension beviljad med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990).

Om en anställd beviljas ålderspension enligt 13 § efter uppnådd 68 års ålder förrättas samordningen så att den motsvarar 68

års ålder.

Om en anställd har rätt till en i 1 mom. nämnd förmån betalas i pension enligt denna lag av skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av alla i 4 mom. avsedda grundpensioner och de förmåner som nämns i 1 mom. en lika stor del som pensionen enligt denna lag utgör av samtliga grundpensioner.

De grundpensioner som avses i 3 mom. är de pensioner som anges i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. beaktas vid samordning av pensioner inte sådan på lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst grundad ersättning, som en anställd åtnjuter under minst tre års tid före pensionsfallet, till den del ersättningen inte överstiger en ersättning som motsvarar ersättningsnivån före pensionsfallet och inte heller på sådan ersättning grundad familjepension. Såsom nytt pensionsfall betraktas härvid inte att arbetslöshetspension förändras till invalidpension, delinvalidpension till arbetslöshetspension eller invalidpension till ålderspension, inte heller uppkomsten av rätt att erhålla familjepension efter pensionstagare. Likaså beaktas inte heller vid samordning av pensioner en sådan ersättning enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst som grundar sig på skada vilken uppkommit under kriget åren 1939—1945.

Vid samordningen beaktas även en förmån från en främmande stat som motsvarar en förmån som avses i 1 mom. Om den återstående tiden skall beaktas enligt två eller flera staters pensionslagstiftning när den anställdes pension bestäms, förhindras överlappande återstående tid genom att en sådan förmån från en främmande stat som motsvarar en förmån som avses i 4 mom. beaktas i den återstående tiden när det är fråga om en förmån som omfattas av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, nedan föreordningen om social trygghet, eller en överenskommelse om social trygghet som är förpliktande för Finland.

77 §

Samordning av förtroendevaldas pension

Vid samordning av pension som en förtroendevald tjänat in betraktas som anställning varje kalenderår för vilket ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden har utbetalats och som pensionslön 1/12 av de årliga ersättningarna för inkomstbortfall och av de separata arvodena.

78 §

Indexförhöjning

När pensionen beviljas och 76 § tillämpas justeras pensionslönen enligt de indextal som årligen fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

77 §

Ny samordning av pensioner

Samordning som avses i 76 § förrättas på nytt, om:

1) beloppet av en pension som avses i denna lag förändras av annan orsak än på grund av i 78 § avsedd justering,

2) pensionstagaren beviljas i 76 § 1 mom. avsedd dagpenning, pension, ersättning eller livränta,

3) pensionstagaren beviljas i 76 § 6 mom. avsedd förmån som skall beaktas vid samordningen, eller

4) beloppet av en förmån som nämns i 2 punkten förändras av annan orsak än på grund av en i 78 § avsedd justering eller om beloppet av en i 3 punkten nämnd förmån förändras av annan orsak än på grund av en åtgärd som är jämförbar med en i 78 § avsedd justering.

Dagpenning som avses i 1 mom. 2 punkten samordnas dock inte om dagpenningen har beviljats en person som erhåller delinvalidpension och om den grundar sig på olycksfall som inträffat medan delinvalidpensionen utbetalades.

Samordning förrättas inte på nytt om en förmån som avses i 1 mom. beviljas eller dess belopp förändras för kortare tid än för fyra månader räknat från att förmånen börjar utbetalas eller dess belopp förändras.

Samordning förrättas på nytt räknat från den tidpunkt då en förmån som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten beviljas eller dess belopp förändras eller då pensionsanstalten får kännedom om att en förmån som avses i 1 mom. 3 punkten beviljas eller förändras.

78 §

Indexjustering

Pensionen justeras kalenderårsvis så som föreskrivs i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Pensionsbeloppet justeras på samma sätt som pensioner enligt lagen om pension för arbetstagare.

84 §

Grund för familjepension

Grunden för familjepensionen är den ålderspension eller fulla invalidpension som förmånslåtare fick vid sin död. Om förmånslåtare fick arbetslöshetspension eller sådan invalidpension som avses i 39 § 1 mom. utan tillägg för pensionsdelen för återstående tid, läggs denna pensionsdel till den pension av förmånslåtare som utgör grund för familjepensionen.

84 §

Grund för familjepension

Grunden för familjepensionen är den ålderspension eller fulla invalidpension som förmånslåtare fick vid sin död. *I förmånslåtarens ålderspension beaktas härvid inte omvandling av pensionen enligt 73 §.* Om förmånslåtare fick arbetslöshetspension eller sådan invalidpension som avses i 39 § 1 mom. utan tillägg för pensionsdelen för återstående tid, läggs denna pensionsdel till den pension av förmånslåtare som utgör grund för familjepensionen. *Likåså läggs ny pension som förmånslåtare tjänat in för tiden med pension till den pension efter förmånslåtare som utgör grund för familjepensionen.*

87 §

Samordning av familjepension

Vid samordning av familjepension iakttas i tillämpliga delar 8 och 8 a § lagen om pension för arbetstagare. Ny samordning görs under samma förutsättningar som ny samordning enligt lagen om pension för arbetstagare.

Samordnad familjepension fördelas på förmånstagarna enligt de proportioner som anges i 85 och 86 §.

87 §

Samordning av familjepension

Vid samordning av familjepension iakttas i tillämpliga delar *vad som föreskrivs i 76 och 77 §. Om samordning förrättas på nytt, beaktas vid tillämpningen av 76 § 1 mom. 2 och 3 punkten familjepension som motsvarar en sådan förmån som avses där.*

88 §

Pensionsjämkning av efterlevandepension

Får den efterlevande maken inte pension som nämns i 1 mom., anses som den efterlevandes på förvärvsarbete *och kommunala förtroendeuppdrag* grundade pension den pension som hade beviljats om den efterle-

88 §

Pensionsjämkning av efterlevandepension

Får den efterlevande maken inte pension som nämns i 1 mom., anses som den efterlevandes på inkomster grundade pension den pension som hade beviljats om den efterlevande maken den dag då förmånslåta-

vande maken den dag då förmånslåtarens avled eller den dag då ett i 2 mom. nämnt barn fyller 18 år hade blivit så arbetsoförmögen att rätt till full invalidpension hade uppkommit. Detsamma gäller även motsvarande förmån från en främmande stat eller en internationell organisation. Om uppgifter inte fås om nämnda förmån, kan som nämnda på den efterlevandes förvärvsarbete grundade pension betraktas en sådan teoretisk pension som den efterlevande hade beviljats om försäkringstiden baserad på arbete i en främmande stat eller hos en internationell organisation hade varit tjänstgöring som omfattas av denna lag. *När pensionen fastställs tillämpas dock inte 54—56 §, som förlänger den återstående tidens efterkarrenstid.*

89 §

Pensionsjämningsgrund

Efterlevandepensionen minskas vid pensionsjämningsgrunden, om den efterlevande makens i 88 § nämnda pensioner överstiger pensionsjämningsgrunden. Pensionsjämningsgrunden är 42,89 euro per månad, om förmånslåtarens enligt 84 § beräknade pension och pensionerna enligt arbetspensionslagarna tillsammans överstiger nämnda belopp. Pensionsjämningsgrunden utgörs av det sammanlagda beloppet av de nämnda pensionerna, om detta belopp överstiger 21,44 euro men inte 42,89 euro. I övriga fall är pensionsjämningsgrunden 21,44 euro. *Beloppen motsvarar 1966 års indextal 142.*

92 §

Indexförhöjning av familjepension

101 §

ren avled eller den dag då ett i 2 mom. nämnt barn fyller 18 år hade blivit så arbetsoförmögen att rätt till full invalidpension hade uppkommit. Detsamma gäller även motsvarande förmån från en främmande stat eller en internationell organisation. Om uppgifter inte fås om nämnda förmån, kan som nämnda på den efterlevandes förvärvsarbete grundade pension betraktas en sådan teoretisk pension som den efterlevande hade beviljats om försäkringstiden baserad på arbete i en främmande stat eller hos en internationell organisation hade varit tjänstgöring som omfattas av denna lag.

89 §

Pensionsjämningsgrund

Efterlevandepensionen minskas vid pensionsjämningsgrunden, om den efterlevande makens i 88 § nämnda pensioner överstiger pensionsjämningsgrunden. Pensionsjämningsgrunden är 649,69 euro per månad, om förmånslåtarens enligt 84 § beräknade pension och pensionerna enligt arbetspensionslagarna tillsammans överstiger nämnda belopp. Pensionsjämningsgrunden utgörs av det sammanlagda beloppet av de nämnda pensionerna, om detta belopp överstiger 324,77 euro men inte 649,69 euro. I övriga fall är pensionsjämningsgrunden 324,77 euro.

92 §

Indexjustering av familjepension

101 §

Förhandsbeslut om pensionsrätt

Den kommunala pensionsanstalten kan meddela förhandsbeslut om

1) huruvida sökanden står i ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande som omfattas av denna lag eller huruvida han eller hon under en viss tidsperiod stått i sådant tjänste- eller arbetsavtalsförhållande;

3) huruvida något för en tjänst eller ett arbete utbetalat löneslag skall beaktas i pensionslönen.

På ansökan av den anställda skall pensionsanstalten meddela beslut om huruvida på anställningen skall tillämpas 65 § och i jakande fall fastställa den framtida pensionsrätten på grund av den sålunda avslutade anställningen.

102 §

Förhandsbeslut om individuell förtidspension och delinvalidpension

En anställd har rätt att få förhandsbeslut om huruvida han eller hon uppfyller förutsättningarna för erhållande av

- 1) individuell förtidspension, eller
- 2) delinvalidpension.

Ett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om en ansökan som grundar sig på beslutet inlämnas inom nio månader eller en av medlemssamfundet och den anställda avtalad längre tid efter det beslutet vunnit laga kraft.

103 §

Förhandsbeslut om pensionsrätt

Den kommunala pensionsanstalten kan meddela förhandsbeslut om:

1) huruvida sökanden har en anställning som omfattas av denna lag eller huruvida han eller hon under en viss tidsperiod har haft en sådan anställning,

3) huruvida lön eller annat vederlag som betalas till den anställda är sådan arbetsinkomst enligt 68 § som ökar pensionen.

Pensionsanstalten skall på ansökan av det medlemssamfund som saken gäller meddela beslut om huruvida lön eller annat vederlag som betalas till en anställd är sådan arbetsinkomst enligt 68 § som ökar pensionen och som omfattas av denna lag.

102 §

*Förhandsbeslut om **delinvalidpension och om rätt till yrkesinriktad rehabilitering***

En anställd har rätt att få förhandsbeslut om huruvida han eller hon uppfyller förutsättningarna för erhållande av

- 1) **delinvalidpension** eller
- 2) **yrkesinriktad rehabilitering**.

Ett förhandsbeslut som avses i 1 mom. 1 punkten är bindande för pensionsanstalten, om en pensionsansökan som grundar sig på beslutet inlämnas inom nio månader eller en av medlemssamfundet och den anställda avtalad längre tid efter det beslutet vunnit laga kraft. Ett förhandsbeslut som avses i momentets 2 punkt är bindande för pensionsanstalten, om en rehabiliteringsplan som godkänns av pensionsanstalten lämnas in till pensionsanstalten inom nio månader efter det beslutet vunnit laga kraft.

103 §

Den sista pensionsanstaltens uppgifter

Om en anställd eller en förtroendevald har omfattats av pensionsskydd såväl enligt denna lag som enligt en annan pensionslag för den offentliga sektorn eller en pensionslag för den privata sektorn och om han eller hon vid tidpunkten för pensionsfallet eller därefter senast hade en sådan anställning som omfattas av denna lag, skall den kommunala pensionsanstalten (*sista pensionsanstalt*)

Om för den anställda eller den *förtroendevalda* vid tidpunkten för pensionsfallet eller därefter senast hade ordnats pensionsskydd i en annan pensionsanstalt inom den offentliga sektorn eller i en pensionsanstalt inom den privata sektorn, skall denna pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt sköta de uppgifter som avses i 1 mom. även i fråga om pensionsskyddet enligt denna lag.

105 §

Förhandlingsskyldighet

Om den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i detta kapitel avgör rätten till invalidpension med stöd av 24 § 1 mom. 1 punkten *eller om det är fråga om rätt till individuell förtidspension* och om den anställdes månatliga pension från en i 10 d § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedd pensionsanstalt inom den privata sektorn är större än tre gånger det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare, skall den kommunala pensionsanstalten före beslutet begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av pensionssökandens arbetsförmåga. Om den kommunala pensionsanstalten och pensionsanstalten inom den privata sektorn då är av olika åsikt om pensionssökandens arbetsförmåga, tillämpas inte på pensionsskydd enligt pensionslagarna för den privata sektorn vad

Den sista pensionsanstaltens uppgifter

Om en anställd har omfattats av pensionsskydd såväl enligt denna lag som enligt en annan pensionslag för den offentliga sektorn eller en pensionslag för den privata sektorn och om han eller hon vid tidpunkten för pensionsfallet eller därefter senast hade en sådan anställning som omfattas av denna lag, skall den kommunala pensionsanstalten (*sista pensionsanstalt*)

Om för den anställda vid tidpunkten för pensionsfallet eller därefter senast hade ordnats pensionsskydd i en annan pensionsanstalt inom den offentliga sektorn eller i en pensionsanstalt inom den privata sektorn, skall denna pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt sköta de uppgifter som avses i 1 mom. även i fråga om pensionsskyddet enligt denna lag.

105 §

Förhandlingsskyldighet

Om den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i detta kapitel avgör rätten till invalidpension med stöd av 24 § 1 mom. 1 punkten och om den anställdes månatliga pension från en i 10 d § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedd pensionsanstalt inom den privata sektorn är större än tre gånger det belopp som avses i 1 § 1 mom. 3 punkten lagen om pension för arbetstagare, skall den kommunala pensionsanstalten före beslutet begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av pensionssökandens arbetsförmåga. Om den kommunala pensionsanstalten och pensionsanstalten inom den privata sektorn då är av olika åsikt om pensionssökandens arbetsförmåga, tillämpas inte på pensionsskydd enligt pensionslagarna för den privata sektorn vad som i 103 § 1 mom. bestäms om sista pensionsanstalt.

som i 103 § 1 mom. bestäms om sista pensionsanstalt.

109 §

När utbetalningen av annan pension än invalidpension börjar

Utbetalning av ålderspension, deltidspension, *individuell förtidspension* och arbetslöshetspension börjar vid ingången av den kalendermånad som närmast följer på det att rätten till erhållande av pension har uppstått.

Individuell förtidspension utbetalas dock tidigast från ingången av den kalendermånad som följer på den då pension eller i 102 § avsett förhandsbeslut söktes.

Om den anställda har fått det intyg av Arbetskraftsbyrån som avses i 36 § 1 mom. 3 punkten senare än en månad efter utfärdandet av det intyg över arbetslöshetsdagpenning som avses i 36 § 1 mom. 2 punkten, börjar arbetslöshetspensionen löpa vid ingången av den kalendermånad som följer efter det att intyget från Arbetskraftsbyrån utfärdades.

110 §

Retroaktiv betalning och preskription av pensionsfordran

Ålders- eller familjepension betalas inte utan grundad anledning retroaktivt för längre tid än ett år innan ansökan gjordes och arbetslöshetspension eller deltidspension inte för längre tid än sex månader innan ansökan gjordes. Individuell förtidspension kan av undantagsskäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före månaden som följde på ansökan.

112 §

När utbetalningen av full invalidpension börjar

Full invalidpension betalas, om inte något

109 §

När utbetalningen av annan pension än invalidpension börjar

Utbetalning av ålderspension, deltidspension och arbetslöshetspension börjar vid ingången av den kalendermånad som följer på det att rätten till erhållande av pension har uppstått.

Om den anställda har fått det intyg av Arbetskraftsbyrån som avses i 36 § 1 mom. 3 punkten senare än en månad efter utfärdandet av det intyg över arbetslöshetsdagpenning som avses i 36 § 1 mom. 2 punkten, börjar arbetslöshetspensionen löpa vid ingången av den kalendermånad som följer efter det att intyget från Arbetskraftsbyrån utfärdades.

110 §

Retroaktiv betalning och preskription av pensionsfordran

Familjepension kan betalas retroaktivt för ett år innan ansökan gjordes och arbetslöshetspension eller deltidspension för sex månader innan ansökan gjordes. Av giltigt skäl kan familjepension samt arbetslöshets- och deltidspension även betalas för längre tid.

112 §

När utbetalningen av full invalidpension börjar

Full invalidpension betalas, om inte något

annat bestäms nedan i denna paragraf, tidigast från ingången av den kalendermånad som följer närmast på den i 27 § sjukförsäkringslagen avsedda primärtiden för dagpenning, dvs. de 150 första betalningsdagarna och de därpå följande, i nämnda paragraf närmare angivna fem eller fyra fulla kalendermånaderna.

annat bestäms nedan i denna paragraf, tidigast från ingången av den kalendermånad som följer närmast på den i 27 § sjukförsäkringslagen avsedda primärtiden för dagpenning, dvs. de 150 första betalningsdagarna och de därpå följande, i nämnda paragraf närmare angivna fem eller fyra fulla kalendermånaderna. *Om den anställda har fyllt 63 år innan den i 27 § sjukförsäkringslagen avsedda primärtiden löper ut, räknas pensionen som invalidpension, men beviljas som ålderspension från ingången av månaden efter den då den anställda fyllde 63 år.*

115 §

Engångsbetalning

Den kommunala pensionsanstalten kan betala ut ålderspension och *sådan* full invalidpension *till vilken inte hänför sig återstående tid* som ett engångsbelopp, om pensionsbeloppet före samordning enligt 76 § understiger 0,84 euro i månaden. *Beloppet motsvarar 1966 års indextal 142.* Som ett engångsbelopp kan pensionsanstalten likaså betala ut en familjepension och en pension som med stöd av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen betalas från Finland till ett barn i form av skillnaden mellan de förmåner som barnet skulle ha rätt till från Finland och de förmåner som barnets bosättningsland har beviljat, om beloppet understiger 0,84 euro. Engångsbeloppet beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet och som avses i 19 b § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare.

115 §

Engångsbetalning

Den kommunala pensionsanstalten kan betala ut ålderspension och full invalidpension som ett engångsbelopp, om pensionsbeloppet före samordning enligt 76 och 77 § understiger 12,72 euro i månaden. *Om pensionsanstalten betalar invalidpension som ett engångsbelopp, betalar den samtidigt också ålderspension som beviljas efter invalidpensionen som ett engångsbelopp.* Som ett engångsbelopp kan pensionsanstalten likaså betala ut en familjepension och en pension som med stöd av förordningen om social trygghet betalas från Finland till ett barn i form av skillnaden mellan de förmåner som barnet skulle ha rätt till från Finland och de förmåner som barnets bosättningsland har beviljat, om beloppet understiger 12,72 euro. Engångsbeloppet beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet och som avses i 19 b § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare.

117 §

Avbrott i utbetalningen av ålderspension

Om en pensionstagare med stöd av 12 §

117 §

Avbrott i utbetalningen av ålderspension

(upphävs)

har beviljats ålderspension med stöd av 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om statens pensioner (757/1986) och om utbetalningen av en sådan statlig pension avbryts i enlighet med lagen om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om statens pensioner (1345/1990), skall även pension som beviljats med stöd av denna lag avbrytas för samma tid. Likaså skall en sådan pension avbrytas, om den anställde före uppnådd ålder för ålderspension enligt denna lag tar anställning i huvudsyssla hos något av pensionsanstaltens medlemssamfund. Pensionen avbryts då för den tid som anställningen varar.

123 §

Begränsad skyldighet att betala dröjsmålsförhöjning

Pensionsförhöjning betalas inte om förhöjningen understiger 2,52 euro. *Beloppet motsvarar 1984 års indextal 1006.*

125 §

Betalning av pension till sjukförsäkringsfonden

Beviljas full invalidpension retroaktivt enligt 112 § 1 mom. för samma tid för vilken dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats, skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som betalats för samma tid. *Samma förfarande iakttas, om individuell förtidspension beviljas retroaktivt.*

.

126 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan

Har en pensionstagare fått arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd eller utbildningsdagpenning enligt lagen om ut-

123 §

Begränsad skyldighet att betala dröjsmålsförhöjning

Pensionsförhöjning betalas inte om förhöjningen understiger 5,39 euro.

125 §

Betalning av pension till sjukförsäkringsfonden

Beviljas full invalidpension retroaktivt enligt 112 § 1 mom. för samma tid för vilken dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats, skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som betalats för samma tid.

126 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan

Har en pensionstagare fått arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd eller utbildningsdagpenning enligt lagen om ut-

komstskydd för arbetslösa eller förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftservice för den tid för vilken honom eller henne beviljas pension retroaktivt, skall den kommunala pensionsanstalten på yrkande av Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd, utbildningsstöd eller förtjänststöd.

Har en pensionstagare tillfälligt fått av Folkpensionsanstalten utbetald pension enligt 45 § 2 mom. folkpensionslagen för den tid, för vilken han eller hon på grund av besvär som avses i 153 § beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av pension som Folkpensionsanstalten utbetalat till ett för stort belopp för samma tid. Förfarandet kan vara detsamma, om pensionstagaren har fått pension enligt folkpensionslagen för den tid, för vilken den kommunala pensionsanstalten i enlighet med 162 § rättar eller annars justerar beloppet av beviljad pension.

133 §

Löntagarnas pensionsavgift

Anställda och *förtroendevalda* som omfattas av denna lag är skyldiga att betala pensionsavgift.

Pensionsavgiften utgör en sådan andel av

komstskydd för arbetslösa eller *utbildningsstöd* enligt lagen om offentlig arbetskraftservice för den tid för vilken honom eller henne beviljas pension retroaktivt, skall den kommunala pensionsanstalten på yrkande av Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd, utbildningsstöd eller förtjänststöd.

Har en pensionstagare tillfälligt fått av Folkpensionsanstalten utbetald pension enligt 45 § 2 mom. folkpensionslagen för den tid, för vilken han eller hon på grund av besvär som avses i 153 § beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av pension som Folkpensionsanstalten utbetalat till ett för stort belopp för samma tid. Förfarandet kan vara detsamma, om pensionsanstalten *på grund av besvär som avses i 153 § fortsätter utbetalningen av det beviljade rehabiliteringsstödet retroaktivt eller om pensionstagaren har fått pension enligt folkpensionslagen* för den tid, för vilken den kommunala pensionsanstalten i enlighet med 162 § rättar ett *tidigare beslut* eller annars justerar beloppet av beviljad pension eller efter ett beslut om rättelse beviljar förlängning av rehabiliteringsstödet retroaktivt.

133 §

Löntagarnas pensionsavgift

Anställda som omfattas av denna lag är skyldiga att betala pensionsavgift.

Pensionsavgiften utgör en sådan andel av de i 68 § *avsedda inkomster som skall beak-*

de i 131 § 1 mom. avsedda inkomsterna som motsvarar pensionsavgiftsprocentsatsen enligt 12 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

tas i pensionen som motsvarar pensionsavgiftsprocentsatsen enligt 12 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare .

140 §

Byrån

En eller flera sakkunnigläkare skall i pensionsanstalten delta i avgörandet av ärenden som gäller arbetsförmåga eller rehabilitering samt av andra ärenden som innehåller medicinska frågor. På en bedömning som pensionsanstaltens sakkunnigläkare ger i sitt uppdrag tillämpas inte vad som föreskrivs i 23 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

145 §

Pensionssökandens och pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om han eller hon återfår sin arbetsförmåga och om rehabiliteringen avbryts och den som får individuell förtidspension är skyldig att meddela om han eller hon börjar förvärvsarbete.

145 §

Pensionssökandens och pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om han eller hon återfår sin arbetsförmåga, om han eller hon börjar förvärvsarbete eller om rehabiliteringen avbryts.

146 §

Medlemssamfunds skyldighet att lämna uppgifter

Utöver det som bestäms i 1 mom. är medlemssamfunden skyldiga att på begäran lämna pensionsanstalten och en besvärsin-

146 §

Medlemssamfunds skyldighet att lämna uppgifter

Utöver det som bestäms i 1 mom. är medlemssamfunden skyldiga att på begäran lämna pensionsanstalten och en besvärsin-

stans som avses i denna lag alla de uppgifter om en anställds *och förtroendevalds* arbete och förhållanden i arbetet samt övriga motsvarande uppgifter som kan erhållas av medlemssamfunden, som är nödvändiga för ordnandet av pensionsskyddet och för avgörandet av ett anhängigt pensionsärende eller i övrigt är nödvändiga vid fullgörandet av åligganden enligt denna lag.

148 §

Pensionsanstaltens rätt att lämna uppgifter

Utöver det som bestäms i lagen om ofentlighet i myndigheternas verksamhet har den kommunala pensionsanstalten rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

7) till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse som sköter tilläggspensionsskyddet får, för den löpande skötseln av en icke formbunden pensionsförsäkring som avses i 9 § och som ett medlemssamfund ordnar eller för annat pensionsskydd som en privat arbetsgivare ordnar än frivilligt gruppstilläggspensionsskydd som avses i 11 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare, i fråga om anställda *och förtroendevalda* utlämnas namn- och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns i denna punkt,

8) till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse får, för ingående av avtal om villkoren för en ny icke-formbunden pensionsförsäkring eller ett nytt gruppstilläggspensionsskydd, i fråga om anställda *och förtroendevalda* utlämnas namn- och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns i denna punkt, om

stans som avses i denna lag alla de uppgifter om en anställds arbete och förhållanden i arbetet samt övriga motsvarande uppgifter som kan erhållas av medlemssamfunden, som är nödvändiga för ordnandet av pensionsskyddet och för avgörandet av ett anhängigt pensionsärende eller i övrigt är nödvändiga vid fullgörandet av åligganden enligt denna lag.

148 §

Pensionsanstaltens rätt att lämna uppgifter

Utöver det som bestäms i lagen om ofentlighet i myndigheternas verksamhet har den kommunala pensionsanstalten rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

7) till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse som sköter tilläggspensionsskyddet får, för den löpande skötseln av en icke formbunden pensionsförsäkring som avses i 9 § och som ett medlemssamfund ordnar eller för annat pensionsskydd som en privat arbetsgivare ordnar än frivilligt gruppstilläggspensionsskydd som avses i 11 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare, i fråga om anställda utlämnas namn- och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns i denna punkt,

8) till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse får, för ingående av avtal om villkoren för en ny icke-formbunden pensionsförsäkring eller ett nytt gruppstilläggspensionsskydd, i fråga om anställda utlämnas namn- och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns i denna punkt, om tilläggspensionsskyddet

tilläggspensionsskyddet avslutas på ett medlemssamfunds eller en privat arbetsgivares initiativ och ersätts med motsvarande nytt tilläggspensionsskydd; den som ger den nya tilläggspensionsförsäkringen skall härvid förete pensionsanstalten utredning om att det nya tilläggspensionsskyddet innebär att ett tidigare tilläggspensionsskydd ersätts med ett nytt, samt

9) till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse får, för fastställande av tilläggspensionsskyddet och kostnaderna för det, i fråga om anställda och förtroendevalda utlämnas uppgifter om tjänste- och arbetsavtalsförhållanden, förtroendeuppdrag, uppdragsavtal och avtal enligt 3 § 2 mom. 1 och 2 punkten, pensionsrätt, ålders- och könsfördelning och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt, för fastställande av tilläggspensionsskyddets slutliga innehåll, i fråga om anställda och förtroendevalda namn och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns i denna punkt; en förutsättning för att specificerade personuppgifter skall få lämnas ut är dock att livförsäkringsbolaget, pensionskassan eller pensionsstiftelsen har sett till att de som omfattas av tilläggspensionsarrangemanget, efter att försäkringsavtalet eller pensionsarrangemanget godkänts, på ett lämpligt sätt har informerats om livförsäkringsbolagets, pensionskassans eller pensionsstiftelsens möjlighet att få de nödvändiga uppgifterna och att personen i fråga inte uttryckligen har av sagt sig tilläggspensionsarrangemanget eller förbjudit utlämnandet av uppgifterna.

154 §

Kommunernas pensionsnämnd

Statsrådet förordnar på framställning av inrikesministeriet kommunernas pensionsnämnds ordförande och vice ordförande

avslutas på ett medlemssamfunds eller en privat arbetsgivares initiativ och ersätts med motsvarande nytt tilläggspensionsskydd; den som ger den nya tilläggspensionsförsäkringen skall härvid förete pensionsanstalten utredning om att det nya tilläggspensionsskyddet innebär att ett tidigare tilläggspensionsskydd ersätts med ett nytt, samt

9) till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse får, för fastställande av tilläggspensionsskyddet och kostnaderna för det, i fråga om anställda utlämnas uppgifter om tjänste- och arbetsavtalsförhållanden, förtroendeuppdrag, uppdragsavtal och avtal enligt 3 § 2 mom. 1 och 2 punkten, pensionsrätt, ålders- och könsfördelning och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt, för fastställande av tilläggspensionsskyddets slutliga innehåll, i fråga om anställda namn och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns i denna punkt; en förutsättning för att specificerade personuppgifter skall få lämnas ut är dock att livförsäkringsbolaget, pensionskassan eller pensionsstiftelsen har sett till att de som omfattas av tilläggspensionsarrangemanget, efter att försäkringsavtalet eller pensionsarrangemanget godkänts, på ett lämpligt sätt har informerats om livförsäkringsbolagets, pensionskassans eller pensionsstiftelsens möjlighet att få de nödvändiga uppgifterna och att personen i fråga inte uttryckligen har av sagt sig tilläggspensionsarrangemanget eller förbjudit utlämnandet av uppgifterna.

154 §

Kommunernas pensionsnämnd

Statsrådet förordnar på framställning av inrikesministeriet kommunernas pensionsnämnds ordförande och vice ordförande

samt övriga medlemmar för fem kalenderår i sänder. Om någon plats blir ledig under mandatperioden, förordnas en efterträdare för återstoden av perioden. I övrigt gäller om deras rätt att kvarstå i uppdraget vad som bestäms om innehavare av domartjänst. Medlemmarna av pensionsnämnden handlar under domaransvar. En medlem som inte tidigare har avlagt domared eller avgett motsvarande försäkran skall göra det inför pensionsnämnden innan han eller hon tillträder uppdraget.

samt övriga medlemmar för *högst* fem kalenderår i sänder. Om någon plats blir ledig under mandatperioden, förordnas en efterträdare för återstoden av perioden. I övrigt gäller om deras rätt att kvarstå i uppdraget vad som bestäms om innehavare av domartjänst. Medlemmarna av pensionsnämnden handlar under domaransvar. En medlem som inte tidigare har avlagt domared eller avgett motsvarande försäkran skall göra det inför pensionsnämnden innan han eller hon tillträder uppdraget.

167 §

Rätt att överföra pension

Anställda och förtroendevalda har rätt att överföra sin pensionsrätt enligt denna lag till Europeiska gemenskaperna så som bestäms i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionsystem (165/1999). Till den del lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem innehåller bestämmelser som avviker från bestämmelserna i denna lag, tillämpas bestämmelserna i den förstnämnda lagen på pensionsrätt som överförs till Europeiska gemenskaperna och som återförs därifrån.

167 §

Rätt att överföra pension

Anställda har rätt att överföra sin pensionsrätt enligt denna lag till Europeiska gemenskaperna så som bestäms i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999). Till den del lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem innehåller bestämmelser som avviker från bestämmelserna i denna lag, tillämpas bestämmelserna i den förstnämnda lagen på pensionsrätt som överförs till Europeiska gemenskaperna och som återförs därifrån.

2.

Lag**om ändring av 34 § lagen om kommunala tjänsteinnehavare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 11 april 2003 om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003) 34 § 6 punkten som följer:

Gällande lydelse

34 §

Upphörande av ett tjänsteförhållande utan uppsägning

Ett tjänsteförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid:

6) vid utgången av den kalendermånad under vilken en tjänsteinnehavare uppnår åldern för ålderspension, om inte med tjänsteinnehavaren avtalas om förlängning för viss tid av tjänsteförhållandet.

Föreslagen lydelse

34 §

Upphörande av ett tjänsteförhållande utan uppsägning

Ett tjänsteförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid:

6) vid utgången av den kalendermånad under vilken en tjänsteinnehavare *fyller 68 år*, om inte med tjänsteinnehavaren avtalas om förlängning för viss tid av tjänsteförhållandet.

Denna lag träder i kraft i januari 2005